

Mūzika 1.–9. klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002
Kompetenču pieeja mācību saturā

Mūzika 1.–9. klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Mācību priekšmeta programmas paraugs ir izstrādāts Eiropas Sociālā fonda projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (turpmāk – Projekts) ietvaros.

Mācību satura izstrādi pirmsskolas, pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pakāpē Projektā vadīja **Dace Namsone** un **Zane Oliņa**.

Mācību priekšmeta programmas parauga izstrādi un sagatavošanu publicēšanai Projektā vadīja **Rita Dementjeva** un **Inga Krišāne**.

Mācību priekšmeta programmas paraugu izstrādāja **Andra Fenhane, Agnese Fjodorova, Inta Godiņa, Irēna Nelsone** un **Ilze Vilde**.

Mācību priekšmeta programmas parauga izstrādē piedalījās **Elīna Lūse**.

Mācību priekšmeta programmas paraugu izvērtēja ārējie eksperti: mācību satura recenzente **Dina Bičule** un zinātniskā recenzente **Ieva Rozenbaha**.

Projekts izsaka pateicību visām Latvijas izglītības iestādēm, kas piedalījās mācību satura aprobācijā.

ISBN 978–9934–540–45–5

Saturs

levads	4	Pielikumi	275
Mērķis un uzdevumi	7	1. pielikums. Mācību priekšmetu programmu paraugos lietotie kodi	275
Mācību saturs	8	2. pielikums. Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi	276
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	9	3. pielikums. Skolēnam attīstāmie ieradumi mūzikā	282
Ieteikumi mācību darba organizācijai	12	4. pielikums. Tematu pārskats mūzikā 1.–9. klasē	283
1. klase	14	5. pielikums. Tematu apkopojums kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā 1.–9. klasei	286
2. klase	35	6. pielikums. Mūzikas valodas elementu apguves secība	294
3. klase	56	7. pielikums. Mūzikas žanri, formas, izpildītājsastāvs	296
4. klase	77	8. pielikums. Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums	298
5. klase	114		
6. klase	141		
7. klase	174		
8. klase	209		
9. klase	239		

Ievads

Mācību priekšmeta programmas struktūra

Mācību priekšmeta programmas (turpmāk – programma) paraugs mūzikā ir veidots, lai palīdzētu skolotājiem īstenot Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumos Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” (turpmāk – standarts) noteiktos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā.

Programmā iekļauti:

- mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi;
- mācību saturs;
- mācību satura apguves norise;
- mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni;
- ieteikumi mācību darba organizācijai.

Katram programmas tematam piedāvāti gan plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, gan to apguvei aptuveni paredzētais laiks, izmantojamās mācību metodes un nepieciešamie mācību līdzekļi. Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu apkopojošs uzskaitījums pievienots programmas 8. pielikumā.

Programmā mācību saturs ir veidots atbilstoši standartā noteiktajiem kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem, no tiem atvasinot mācību priekšmetā apgūstamos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus katrā klasē.

Mācību satura apguves norisē parādīts, kā pakāpeniski tiek sasniegtas standarta prasības zināšanu apguvē, izpratnes veidošanā, kā arī prasmju un vērtībās balstītu ieradumu attīstīšanā. Ieteicamā mācību satura apguves norise veidota ar detalizētiem tematiem. Katrā tematā ir norādīti plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, to skaitā, **ziņas**, (apraksta nozīmīgākās temata apguves rezultātā iegūtās zināšanas un izpratni par mācību jomas lielajām idejām), **prasmes**, **vērtībās balstīti ieradumi** un **kompleksi sasniedzamie rezultāti** (raksturo skolēna spēju koordinēti lietot zināšanas, prasmes un ieradumus jaunās, neierastās situācijās). Katra temata ietvarā iekļautas arī nozīmīgākās skolēna darbības, kas nepieciešamas

šo rezultātu sasniegšanai. Mūzikas programmas tematu pārskats pievienots 4. pielikumā. Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā jomas tematu pārskats pievienots 5. pielikumā.

Mācību priekšmeta apguvei paredzētas 210 stundas 1.–3. klasē, 210 stundas 4.–6. klasē un 105 stundas 7.–9. klasē. Taču skolai ir iespējams mācību darbu organizēt arī citādi – saskaņā ar standartu par 10 % (par 25 % valsts ģimnāzijām) samazinot vai palielinot stundu skaitu mācību priekšmetā. Ieteikumus mācību darba organizācijai skatīt programmas sadaļā “Ieteikumi mācību darba organizācijai”.

Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Skolotāji var izvēlēties šo programmu vai arī pēc šī parauga izstrādāt savu programmu.

Mācību satura un pieejas akcenti

Pamatizglītības satura īstenošanas mērķis ir vispusīgi attīstīts un lietpratīgs skolēns, kurš ir ieinteresēts savā intelektuālajā, sociāli emocionālajā un fiziskajā attīstībā, dzīvo veselīgi un droši, mācās ar prieku un interesi, sociāli atbildīgi līdzdarbojas sabiedrības norisēs un uzņemas iniciatīvu, ir Latvijas patriots.

Lietpratība jeb kompetence ir indivīda spēja kompleksi lietot zināšanas, prasmes un paust attieksmes, risinot problēmas reālās dzīves mainīgās situācijās. Tā ir spēja adekvāti lietot mācīšanās rezultātu noteiktā kontekstā (izglītības, darba, personiskajā vai sabiedriskajā politikā). Lietpratība jeb kompetence ir kompleksa – tā ietver zināšanas, izpratni, prasmes un ieradumus, kas balstīti vērtībās.

Lai katrā mācību priekšmetā ikvienam skolēnam nodrošinātu mūsdienīgas lietpratības izglītību, būtiski ikvienam skolotājam, neatkarīgi no mācību priekšmeta, plānot un vadīt skolēna mācīšanos, izvirzot skaidrus sasniedzamos rezultātus, izvēloties atbilstošus un daudzveidīgus uzdevumus, sniedzot atbalstošu un attīstošu atgriezenisko saiti un iespēju mācīties iedziļinoties – skaidrot darbību gaitu, domāt par mācīšanos un sasniegto rezultātu; veidot fiziski un emocionāli drošu mācību vidi; regulāri sadarboties ar kolēģiem, kopīgi plānojot mācību satura īstenošanu un sekojot katra skolēna attīstības dinamikai, un veikt nepieciešamos uzlabojumus mācību procesā, ņemot vērā katra skolēna individuālās mācīšanās un attīstības vajadzības.

Mūzikas mācību priekšmeta programma veidota, īpaši ņemot vērā kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas nozīmīgus mācību satura un pieejas akcentus:

- mācību saturs un tā apguvei plānotais mācību process jomas mācību priekšmetos veidots, ņemot vērā kopīgās mākslu raksturojošās pazīmes un to nozīmi kultūras izpaušmēs;
- realizēt skolēna pašizpaušmi konkrētā mākslas veidā tā, lai skolēnam veidotos kompleksa kultūras izpratne un konkrētas zināšanas un prasmes tiktu apgūtas primāri vienā mācību priekšmetā, bet citos – attīstītas un papildinātas;
- mācīšanās primāri plānota kā kultūras piedzīvošana klātienē gan iepazīstot konkrēto mākslas veidu (literatūra, vizuālā māksla, mūzika, teātra māksla) tā profesionālajās izpaušmēs mūsdienās un vēsturiskā attīstībā, gan skolēnam pašam mērķtiecīgi darbojoties un iepazīstot konkrētā mākslas veida izteiksmes līdzekļu nozīmi ideju atklāsmē; tas nepieciešams, lai nodrošinātu skolēnam nepastarpinātu informācijas ieguvu un, praktiski darbojoties, iespēju veidot savu izpratni;
- apgūt katra mākslas veida specifiskās prasmes, veidojot un attīstot atbilstošus ieradumus;
- attīstīt jaunrades un uzņēmējspējas, sadarbības un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes, lielu nozīmi ierādot sociāli emocionālajam mācīšanās procesam; mācību procesā pakārtoti attīstīt pārējās caurviju prasmes un atbilstoši mākslas veida specifikai – veidot estētisko, emocionālo, radošas darbības un mērķtiecīgas sadarbības pieredzi;
- sniegt mērķtiecīgu atbalstu, īpašu nozīmi pievēršot regulāram, sistemātiskam un jēgpilnam skolēna un skolotāja refleksijas procesam.

Mūzikas mācību priekšmeta programma veidota, īpaši ņemot vērā šādus mūzikas mācību satura un pieejas akcentus.

- Mūzikas mācību priekšmets veido skolēna – radoša muzicētāja, mūzikas valodas izziņātāja un pētnieka pratību. Īstenojot mūzikas mācību priekšmeta programmu, ir svarīgi palīdzēt skolēnam kļūt par ieinteresētu mūzikas lietotāju, piedāvājot iespējas pašam
 - iesaistīties daudzveidīgā muzicēšanas procesā – dziedot, skandējot, ritmizējot, spēlējot, piemēram, Karla Orfa izstrādāto mūzikas instrumentāriju (turpmāk – Orfa instrumentārijs);
 - saprast mūzikas esamības un radīšanas kontekstu kultūrā un piedzīvot muzicēšanas prieku, līdzdarbojoties mūzikas kultūras notikumos Latvijā;
 - apgūt radošas darbības principus un prasmes mūzikā;
 - veidot un izkopt savu muzikālo gaumi, estētiskos un ētiskos priekšstatus.

- Mūzikas mācīšanas pamatā ir skaņkārtas pakāpju izjūtas un ritma izjūtas attīstīšana; secīga un pēctecīga mūzikas valodas elementu (kas atspoguļoti 6. pielikumā) apguve. Skolēns attiecīgajā vecumposmā veido izpratni par mūzikas valodas jēdzieniem un terminiem caur savu muzicēšanas pieredzi (nevis ar teorētiskiem vispārinājumiem), iekļaujot šos elementus dažādos muzikālās darbības veidos – dziedāšanā, ritmizēšanā, instrumentspēlē; darbojoties ar mūzikas izteiksmes līdzekļiem improvizācijas un kompozīcijas procesā; saklausot tos skaņdarbā, piedzīvojot mūzikas vēstījumu gan ieskaņojumos, gan klātienē koncertos.
- Tematu ietvaros ziņu formulējumos ievērots atbilstības princips, atklājot būtiskāko, kas saistīts ar izpratnes veidošanu:
 - 1.–3. klasei ziņas ir formulētas atbilstoši skolēna vecumam un zināšanu līmenim, tādējādi sniedzot piemēru skolotājam, kā palīdzēt izprast jēdzienus un mūzikas terminus. Piemēram, “mūzikā skaņas tiek kārtotas pēc to ilguma un augstuma. Lai sakārtotu skaņas pēc ilguma, izmanto ritmu: mierīgam solim atbilst ceturtdaļnotis, vieglam paskrējienam – astotdaļnotis”.
 - 4.–6. klasē ziņas tiek akcentēta skolēna pašpieredzes ieguve, padziļināti apgūstot mūzikas izteiksmes līdzekļus, mūzikas žanrus, formas, izpildītājsastāvus (6. un 7. pielikums); mūzikas stundās piedzīvojot gan kora, gan ansambļa, gan orķestra saspēles paņēmienus, piemēram, “caur personīgu pieredzi – klausītājs, radītājs, izpildītājs – veidojas izpratne par kamermūzikas žanru”; klātienē piedzīvojot mūzikas svētkus, līdzdarbojoties daudzveidīgās muzicēšanas aktivitātēs gan skolā, gan ārpus tās.
 - 7.–9. klasē ziņas atspoguļoto informāciju skolēns padziļināti pēta, patstāvīgi izzina un atklāj mūzikas likumsakarības, nonākot pie secinājuma, kādas ir šīs likumsakarības, piemēram, “klasicisma komponistu (Jozefs Haidns, Volfgangs Amadejs Mocarts) mērķis bija sacerēt ikvienam klausītājam saprotamu mūziku. Šo mūziku raksturo izteiksmīga melodija, aktīvs, spraigs, tautas mūzikai tuvs ritms, skaidra mūzikas forma”, “populārās mūzikas klasikas paraugos (*The Beatles* mūzikā) arī valda mūzikas valodas vienkāršība un formas skaidrība”. Skolēns pēta, analizē un salīdzina divu stilu mūzikas valodu, meklē kopīgo un atšķirīgo. Tiek pētīta un apzināta vēsturisko mūzikas formu un vērtību klātesamība un izmantošanas iespējas mūsdienu kultūrā (piemēram, gregoriskais korālis populārajā mūzikā; viduslaiku svētki Latvijas pilīs, kurus var piedzīvot klātienē).
 - Prasmju attīstība tiek balstīta uz trim pamatprincipiem – pēctecību, sistemātiskumu un koncentriskumu. Mūzikā ir svarīgi nostiprināt iepriekš apgūtās prasmes un uz to

padziļinātas apguves bāzes attīstīt jaunas prasmes, piemēram, dziedāšana pēc notīm ir iespējama tikai tad, ja regulāri tiek nostiprināta prasme saklausīt, noteikt un atdarināt pakāpes un to intonācijas; ārpustoņa dziedošs skolēns, kurš ir tikko sācis dziedāt saskaņā ar skolotāja doto toni, šo prasmi padziļināti nostiprina, līdz pilnveidojas koordinācija starp uztverto un reproducēto skaņu secību; ritma uztvere, atdarināšana, kombinēšana, sacerēšana iespējama, ja koncentriski tiek nostiprinātas jau apgūtās ritma grupas un tās pakāpeniski papildinātas ar citām ritma grupām.

Mērķis un uzdevumi

Kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā jomas apguves mērķis skolēnam ir: skolēns praktiski darbojas, iztēlojas un gūst prieku radošajā procesā, atklāj un pilnveido savus radošos talantus, zināšanas, prasmes un tehnikas dažādos mākslas veidos, vērtē un interpretē daudzveidīgus radošās izpausmes veidus, mācoties izprast kultūras atšķirības un veidojot savu kultūras identitāti, piedzīvo klātienē kultūras notikumus, gūstot emocionālo un estētisko pieredzi un attīstot personiskās kultūras vajadzības, līdzdarbojas kultūras mantojuma saglabāšanā un tradīciju pārmantošanā.

Mūzikas mācību priekšmets veido skolēna kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā prātību līdztekus literatūras, vizuālās mākslas un teātra mākslas mācību priekšmetiem.

Mūzikas mācību priekšmeta apguves mērķis skolēnam ir aktīvā muzicēšanas procesā sekmēt emocionālo, intelektuālo un radošo spēju attīstību, iepazīt un izzināt Latvijas un pasaules mūzikas kultūras vērtības, mācīties izprast kultūras atšķirības, līdzdarboties mūzikas tradīciju pārmantošanā, kā arī piedzīvojot klātienē mūzikas svētkus, gūstot emocionālu pārdzīvojumu.

Mūzikas mācību priekšmeta uzdevumi ir dot iespēju skolēnam

- izkopt prasmi ieklausīties skaniskajā vidē, skaņdarbā, uztvert to emocionāli un raksturot mūzikas izteiksmes līdzekļus;
- attīstīt asociatīvi tēlaino domāšanu mūzikā, meklējot līdzības dabā, mākslā un ikdienas norisēs;
- apgūt radošai muzikālai darbībai nepieciešamās prasmes un iegūt praktiskās muzicēšanas pieredzi, izmantojot gan individuālus, gan grupu, gan kolektīvās muzicēšanas veidus un formas;
- iepazīt un izprast dažādu kultūru mūzikas valodu;
- veidot savu estētisko un ētisko vērtību sistēmu.

Mācību saturs

Mācību saturs ir veidots, fokusējoties uz skolēnam būtiskāko, lai veidotos lietpratība (kompetence) kā komplekss skolēna mācīšanās rezultāts ilgākā periodā. Mācību saturs ir organizēts saskaņā ar mācību satura būtiskākajiem pamatjēdzieniem jeb lielajām idejām (Li), kas skolēnam jāapgūst, lai veidotos vienota izpratne par apkārtējo pasauli un sevi tajā. Lielās idejas veido obligātā mācību satura strukturālo ietvaru; tām atbilstoši aprakstītas prasības mācību satura apguvei jeb plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, pabeidzot noteiktu izglītības pakāpi.

Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā jomas lielās idejas, par kurām skolēns veido izpratni arī mūzikā.

- Apgūt mūzikas valodas elementus un dažādām mūzikas kultūrām raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus. (1. lielā ideja. Katram mākslas veidam ir tam raksturīgi izteiksmes līdzekļi).
- Veicināt skolēna gatavību radošai pašizpaušmei un muzicēšanas pieredzes ieguvei. (2. lielā ideja. Ideju, emociju un viedokļa paušanā nepieciešama drosme, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas).
- Apgūt tradīciju un laikmetīguma saikni jaunrades eksperimentos (3. lielā ideja. Radošajā darbībā cilvēks pēta un pauž savu identitāti, izprot atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas, novērtē mantojumu un mākslinieciskas inovācijas).
- Izprast mūzikas vērtību, ietekmi un popularitāti, kas veicina aktīvu attieksmi pret norisēm sabiedrībā. (4. lielā ideja. Mākslas darbi rodas noteikta laikmeta un kultūras mijiedarbībā. Tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko, ētisko un kultūras izpratni un spēj radīt pārmaiņas sabiedrībā).

Standartā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācību jomā un no tiem atvasinātie sasniedzamie rezultāti mācību priekšmeta programmā ir kompleksi – galarezultāts veidojas darbībā, kura ietver gan mācību jomas zināšanas, izpratni un pamatprasmes, gan caurviju prasmes, gan vērtībās balstītus ieradumus. Katra mācību priekšmeta skolotāja viens no uzdevumiem ir visu to attīstīt.

Caurviju prasmju apguve un izmantošana ikdienā ir nozīmīgs priekšnoteikums dziļākas izpratnes veidošanai mācību priekšmetā. Vingrinoties izmantot caurviju prasmes mācību priekšmetam specifiskos veidos un situācijās, skolēns vienlaikus ir ieguvis vispārīgas prasmes, kuras varēs izmantot visu dzīvi.

Standartā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi, pievienoti 2. pielikumā. Skolēnam attīstāmie ieradumi mūzikas mācību priekšmeta apgūvē pievienoti 3. pielikumā.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Vērtēšanas pieeja un pamatprincipi

Viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem, īstenojot mūsdienīgu izglītību, kuras rezultāts ir patiesa izpratne, spēja izmantot skolā apgūto neierastās situācijās un lietpratība, ir esošās vērtēšanas prakses pārvērtēšana, atbilstoši saskaņojot vērtēšanas mērķi, formu un saturu.

Vērtēšanas uzsvars mainās no skolēna mācību sasniegumu novērtēšanas uz vērtēšanu, lai uzlabotu mācīšanos. Vērtēšana, lai uzlabotu mācīšanos, ir efektīvas atgriezeniskās saites sniegšana skolēnam, dodot viņam iespēju un laiku uzlabot savu sniegumu, atbilstoši plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem un vērtēšanas kritērijiem.

Vērtēšana primāri ir neatņemama mācīšanās sastāvdaļa, kas ļauj plānot gan skolotājam, gan skolēnam uzlabojumus mācību procesā, nevis tikai vērtējuma izlikšana, piemēram, atzīmes veidā.

Vērtēšanas uzsvaru maiņa ir svarīga arī skolas līmenī. Kļūst nozīmīgi veidot sistēmas, kuras ļauj sekot līdzi katra skolēna izaugsmei un sniegt atbalstu tieši tajā laikā un vietā, kur tas ir nepieciešams.

Vērtēšanai standartā ir noteikti šādi pamatprincipi.

1. Sistēmiskuma princips – mācību snieguma vērtēšanas pamatā ir sistēma, kuru raksturo regulāru un pamatotu, noteiktā secībā veidotu darbību kopums.
2. Atklātības un skaidrības princips – pirms mācību snieguma demonstrēšanas skolēnam ir zināmi un saprotami plānotie sasniedzamie rezultāti un viņa mācību snieguma vērtēšanas kritēriji.
3. Metodiskās daudzveidības princips – mācību snieguma vērtēšanai izmanto dažādus vērtēšanas metodiskos paņēmienus.
4. Iekļaujošais princips – mācību snieguma vērtēšana tiek pielāgota ikviena skolēna dažādajām mācīšanās vajadzībām, piemēram, laika dalījums un ilgums, vide, skolēna snieguma demonstrēšanas veids, piekļuve vērtēšanas darbam.
5. Izaugsmes princips – mācību snieguma vērtēšanā, īpaši mācīšanās posma noslēgumā, tiek ņemta vērā skolēna individuālā mācību snieguma attīstības dinamika.

Vērtēšanas norises laiku mācību procesā un biežumu, saturu, uzdevuma veidu, vērtēšanas formu un metodiskos paņēmienus, vērtēšanas kritērijus, vērtējuma izteikšanas veidu un dokumentēšanu izvēlas atbilstoši vienam no trim vērtēšanas mērķiem – diagnosticējošā, formatīvā vai summātīvā vērtēšana. Informācija par tiem ir apkopota tabulā.

Vērtēšanas veidi Vērtēšanas aspekti	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas mērķi	Noteikt skolēna apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtībās balstītus ieradumus un kompleksus sasniedzamos rezultātus (turpmāk – plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus) mācību procesa plānošanai un pilnveidei, piemēram, turpmāko plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu precizēšanai, mācību uzdevumu izvēlei.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus atgriezeniskās saites sniegšanai skolēnam un skolotājam, lai uzlabotu skolēna sniegumu un plānotu turpmāko mācību procesu. Veicināt skolēna mācību motivāciju attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes, iesaistot viņu vērtēšanas procesā.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus mācību rezultāta novērtēšanai un dokumentēšanai. Summatīvās vērtēšanas rezultātus var izmantot arī, piemēram, lai uzlabotu skolēna sniegumu, izvērtētu mācību procesā izmantotās metodes, pieņemtu lēmumus par turpmāko darbu.
Norises laiks mācību procesā un biežums	Ieteicams veikt temata, mācību kursa vai mācību gada sākumā.	Veic mācību procesa laikā. Skolotājs to organizē pēc nepieciešamības.	Veic mācīšanās posma (piemēram, temata, vairāku tematu vai temata loģiskās daļas, mācību gada, izglītības posma vai pakāpes) noslēgumā.
Vērtēšanas saturs	Saturu veido iepriekšējā mācīšanās posmā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, kuri nepieciešami turpmākā mācību satura apguvē.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās posma laikā.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās posma noslēgumā.
Vērtēšanas uzdevumu veidi	Uzdevuma veidu skolotājs izvēlās atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam. Tie var būt, piemēram, atbilžu izvēles uzdevumi mūzikas klausīšanās procesā, īso atbilžu uzdevumi, strukturēti uzdevumi, esejas tipa uzdevumi, melodisko motīvu, frāžu, dziesmu dziedāšana pēc dzirdes/pēc notīm; uzdevumi, kas ļauj skolēnam demonstrēt savu sniegumu darbībā vai izstrādājot produktu, piemēram, pašgatavotu skaņu rīku.		
Vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	Praktiskās muzicēšanas individuāli vai kolektīvi demonstrējumi; radoši uzdevumi mutiskā, rakstiskā formā. Novērošana, saruna, aptauja, audiālais tests, piemēram, mūzikas izteiksmes līdzekļu noteikšana, ritma uzdevumu risināšana grupēšanā, darbs ar tekstu, tai skaitā ar nošu tekstu, domu un attēlu kartes, esēja, projekts, diskusija, etīde u. tml.		
Vērtēšanas kritēriji, to izvide	Kritēriji nepieciešami vērtēšanas objektivitātes nodrošināšanai. Kritērijus izstrādā skolotājs atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam, vērtēšanas formai un metodiskajam paņēmienam. Kritēriju izstrādē un vērtēšanā var iesaistīt skolēnus, lai pilnveidotu skolēna pašvadītas mācīšanās prasmes.		
Vērtējuma izteikšanas veids un dokumentēšana	Vērtējumu izsaka, dokumentē un komunicē atbilstoši mērķauditorijai (piemēram, skolēns, kolēģis, atbalsta personāls, skolas vadība, vecāks), lai mērķtiecīgi atbalstītu skolēna mācīšanos un sekotu līdzi skolēna sniegumam ilgtermiņā. Vērtējumu var izteikt apguves līmeņos, procentos, punktus, ieskaitīts/neieskaitīts u. tml.	Vērtējumu 1.–3. klasē izsaka apguves līmeņos atbilstoši nozīmīgākajiem plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem mācību jomā, 4.–9. klasē vērtējumu izsaka 10 ballu skalā katrā mācību priekšmetā.	

Vērtēšanas saturs, kritēriji, formas un metodiskie paņēmieni

Mācību priekšmeta programmā tematu ietvaros paredzēti četru veidu plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti: ziņas, prasmes, vērtībās balstīti ieradumi, komplekss sasniedzamais rezultāts. Plānojot vērtēšanu, skolotājam svarīgi izvēlēties plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam atbilstošus kritērijus, metodiskos paņēmienus un uzdevumu vērtēšanas veidu.

Ziņas apguve parāda skolēna izpratni. Tā attiecas uz standartā plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem, kas parasti sākas ar darbības vārdiem “saklausa, atdarina, apraksta, skaidro, pamato...”. Piemēram: “Saklausa un atdarina ar skaņu rīkiem, elementāriem mūzikas instrumentiem un ar savu balsi dažādas skaņu īpašības: augsta un zema, īsa un gara, skaļa un klusa”; plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu apguvi skolēns parāda, veicot uzdevumus, risinot problēmas, piedaloties sarunās vai diskusijās u. tml. Piemērs: “Rakstot un vērtējot aprakstu, skolēns pēta un pauž savu identitāti, izprot atšķirīgus uzskatus par vērtībām”. To vērtē atbilstoši kritērijiem.

Prasmju apguvi skolēns demonstrē darbībā (piemēram, ritmizē, dzied, spēlē, improvizē, sacer, saklausa); to vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu. Prasmju formulējuma piemērs: “Dzied, spēlē un saklausa pakāpju intonācijas: V–III–I, III–II–I (relatīvā skaņu augstumā)”.

Ieradumus, kas balstīti vērtībās, skolēns demonstrē darbībā; tos vērtē, novērojot skolēna darbību ilgākā laikposmā, īpaši situācijās, kas ietver izvēles iespējas. Piemēram: “Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības spēlēs un muzikālajās rotaļās, kontrolējot un vadot savu uzvedību un emocijas, ievēro noteikumus sekmīgai sadarbībai, lai sasniegtu kopīgu rezultātu”. Ieradumus vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu.

Kompleksu sasniedzamo rezultātu apguvi skolēns demonstrē darbībā. Piemēram: “Muzicēšanā lieto apgūtos mūzikas valodas elementus: ritma vienības (ceturtdaļpauzi, pusnoti) un atkārtojuma zīmi, pakāpes (V–III–I, III–II–I pakāpju intonācijas) mažora skaņkārtā; sacer skaņu stāstus, ietverot apgūtos melodijas zīmējumus: skaņu kustība uz augšu, uz leju un uz vietas”, “Klausās, analizē un salīdzina vairākas viena skaņdarba interpretācijas. Rada

savu ziemas noskaņu skaņu etiķē”. Kompleksa sasniedzamā rezultāta vērtēšanai izmanto dažādas formas – rakstveida, mutvārdu vai kombinēts pārbaudes darbs, individuāls vai grupas projekts u. c. Kompleksam sasniedzamajam rezultātam raksturīgs vairāku pazīmju kopums, ko vērtē, izvirzot atbilstošas snieguma vērtēšanas dimensijas un ar katru dimensiju saistītus kritērijus. Kompleksu sasniedzamo rezultātu vērtē, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu.

Ieteikumi mācību darba organizācijai

Mūzikas stundās 1.–3. un 4.–6. klasē mācību procesu vislabāk organizēt gan pāra, gan grupu, gan klases darba formās, 7.–9. klasē dominē pāru un grupu darba formas. Telpa ir sakārtota grupu darbam, galdi mūzikas instrumentu novietošanai, nošu, ideju un citu pie rakstu veidošanai; mūzikas atskaņošanas iekārta, videoaparātūra ar labu skaņas kvalitāti.

Mūzikas apguves procesu iespējams organizēt gan klasē, gan apmeklējot koncertus; iepazīt iespējamās koncertu norises vietas un apmeklēt tās klātienē, piemēram, Doma koncertzālī, vietējo kultūras namu, baznīcu, estrādi; pārrunāt, kāda stila mūzika būtu piemērota konkrētajā situācijā; paviesoties Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā un iepazīt J. Vītola personību un daiļradi viņa muzejā, apmeklēt komponistu piemiņas vietas un muzejus, piemēram, Emīla Dārziņa un Jāņa Sudrabkalna memoriālo muzeju "Jāņaskola" Jaunpiebalgā, izzināt, kā veidojās komponista personība u. c.

Satura starpdisciplināritāte, stundu sadalījums un dažādas mācību darba organizācijas formas ir konkretizētas metodiskajos komentāros pie katra temata. Tematus var saskaņot ne tikai ar dažādiem Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā jomas priekšmetiem (literatūra, vizuālā māksla, teātra māksla), bet arī ar citu mācību jomu mācību priekšmetiem.

Mācību satura apguves norise

Programmā piedāvātie temati, kurus skolēns apgūst 1.–9. klasē, ir veidoti, ievērojot 6. pielikumā norādīto mūzikas valodas elementu apguves secību, 7. pielikumā iekļauto informāciju par mūzikas žanriem, formām, instrumentiem un izpildītājsastāviem. Mūzikas klausīšanās procesā skolēns pakāpeniski tos iepazīst un gūst par tiem izpratni. Tematu apguve pakāpeniski tiek saskaņota ar citu kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību priekšmetu satura apguves norisi, kā arī apzinot iespējamās atbalsta punktus citu jomu mācību priekšmetos (**vēsturi** – apgūstot mūzikas attīstības likumsakarības vēsturiskā laikmeta kontekstā; **matemātiku** – darbojoties ar taktsmēriem, ar ritma skaldīšanu un summēšanu, skaņu augstumu dziedāšanā izmantojot romiešu un arābu ciparus; **fiziku** – darbojoties ar skaņu avotiem, pētot skaņas un iepazīstot skaņu īpašības; **sportu** – izjutot vienmērīgu pulsāciju, iepazīstot soļu, kustību, deju daudzveidību un to sasaistot ar mūzikas noskaņu un tēlu raksturu; **tehnoloģijām** – radošās idejas interpretācijai izmantojot

tehnoloģijas.) Katram skolotājam ir iespēja patstāvīgi organizēt loģisku tematu apguves secību atbilstoši sadarbības sistēmai skolā, kā arī apzināti un mērķtiecīgi variēt piedāvāto piemēru klāstu, individualizējot mācīšanās procesu un piemērojot to skolēna interesēm, spējām, prioritātēm.

Ļoti svarīgi ir ievērot dažādu veidu muzikālo darbību – dziedāšanas, instrumentspēles, klausīšanās un muzikāli ritmisku kustību izpildes proporcionalitāti. **1.–3. klasē** skolēnu vēlams vairāk rosināt dziedāt un iesaistīt muzikālās rotaļās, papildus izpildīt muzikāli ritmiskās kustības, kā arī atvēlēt laiku instrumentspēlei un mūzikas klausīšanai; **4.–6. klasē** skolēns ir vairāk jāiesaista dziedāšanā un spēlēšanā, izmantojot Orfa instrumentāriju, lai muzicējot padziļināti tiktu apgūti mūzikas valodas elementi; **7.–9. klasē** skolēns jau ir aktīvs mūzikas valodas un kultūras pētnieks, taču jāņem vērā, ka noteiktas mūzikas kultūras valodas izpēti procesam jānotiek interaktīvā darbībā: dziedot, ritmizējot, Orfa instrumentārija spēlē, klausoties, salīdzinot, sacerot, improvizējot. Būtiski ir ievērot samērīgu proporciju starp laikmetīgās, tradicionālās un klasiskās mūzikas piemēriem, lai vienlaikus paplašinātu pieredzi par pagātnes vērtībām, aktualizētu izpratni par tagadnes norisēm (atbildību) un modelētu nākotnes attīstības iespējas. Mācību saturā ir iekļautas gan latviešu, gan citu tautu tautasdziesmas, dažādu komponistu oriģināldziesmas, tradicionālo un populāro dziesmu piemēri.

Mācību satura apguves norise ietver

- 1) katrā mācību gadā apgūstamos tematus;
- 2) tajos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus;
- 3) apguvei paredzēto laiku;
- 4) nepieciešamās skolēna darbības sasniedzamo rezultātu apguvei;
- 5) tematu apguvei izmantojamās mācību līdzekļus un metodiskos paņēmienus.

Šajā sadaļā ar detalizētu tematu ietvaru palīdzību parādīts, kā pakāpeniski tiek sasniegtas standarta prasības zināšanu apguvē, izpratnes veidošanā, prasmju un vērtībās baltītu ieradumu attīstīšanā. Katra temata ietvaru parāda temata ietvara struktūras paraugs. Programmā lietoto kodu skaidrojums pievienots 1. pielikumā.

Temata ietvara struktūras paraugs

Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums
----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------

Temata apguvei ieteicamais laiks

Temata apguves mērķis – tematā plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu kopums un apguves pamatojums.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
Apraksta nozīmīgākās temata apguves rezultātā iegūtās zināšanas un izpratni par mācību jomas lielajām idejām. Iekavās norādīts kods standarta attiecīgās mācību jomas plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu tabulā, uz kuru lielo ideju attiecas konkrētā ziņa.	Mācību priekšmetam specifiskās un vispārīgās jeb caurviju prasmes, ko skolēns apgūs attiecīgajā tematā.
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Skolēna spēja koordinēti lietot zināšanas, prasmes un ieradumus jaunās, neierastās situācijās. Iekavās norādīts kods no standarta attiecīgās mācību jomas plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu tabulas. Ja tematā tiek sasniegts tabulā minētais plānotais skolēnam sasniedzamais rezultāts pilnībā, pirms koda iekļauta vienādības zīme.	Vērtībās balstīti ieradumi, kuru attīstīšanai plānots pievērst pastiprinātu uzmanību attiecīgajā tematā.
Jēdzieni – nozīmīgākie jēdzieni, par kuriem skolēns gūs izpratni tieši šajā tematā.	

Temata apguves norise

Temata vienuma nosaukums	Tematā plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu apguvei nepieciešamās skolēna darbības. Tabula veidota, grupējot apgūstamos sasniedzamos rezultātus un katrai sasniedzamo rezultātu grupai jeb temata vienumam piedāvājot nepieciešamās skolēna darbības. Tabulā nav uzskaitītas visas iespējamās skolēna darbības, norādīts uzdevumu skaits, vingrināšanās ilgums vai intensitāte. Galvenā uzmanība pievērsta skolēna darbību veidiem un būtībai.
Temata vienuma nosaukums	
Temata vienuma nosaukums	

Mācību līdzekļi – tieši šī temata apguvei nepieciešamo mācību līdzekļu uzskaitījums.

Starpriekšmetu saikne – norāda, kā skolēns apgūs ar attiecīgo tematu saistītus sasniedzamos rezultātus kontekstā ar citiem mācību priekšmetiem.

Metodiskais komentārs – attiecīgā mācību priekšmeta nozīmīgu saturisku vai metodisku jautājumu skaidrojums, kas aktuāls tieši šī temata apgūvē.

Papildiespējas – papildu idejas un ieteikumi, kā vēl paplašināt un padziļināt skolēna mācīšanās pieredzi attiecīgajā tematā, piemēram, ieteikumi mācību ekskursijām, pētniecības projektiem.

1. klase

1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādās skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kādas dziesmas dzied un kādās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
--	---	--	--	--

1.1. Skaņu pasaule. Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādās skaņu īpašības?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 16 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: rosināt skolēnu ieklausīties skaniskajā vidē, saklausīt skaņu īpašības un aktīvi līdzdarboties muzicēšanas procesā, sekmējot izpratni par mūzikas izteiksmes līdzekļiem (tempu, metru, ritmu) un pakāpju intonācijām (relatīvā skaņu augstumā), veicinot skolēna izpratni par skaņu pasaules daudzveidību un iespējām tajā izpausties.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Pasaule ir skaņu pilna! Skaņām, tāpat kā cilvēkiem, piemīt dažādas īpašības – tās var būt augstas un zemas, īsas un garas, skaļas un klusas. (K.Li.1.) - Cilvēks skaņas spēj pārvērst mūzikā un, tās saklausot, dziedot un spēlējot, var izjust dažādas emocijas, piemēram, prieku vai skumjas. (K.Li.2.) - Mūzikā skaņas tiek kārtotas pēc to ilguma un augstuma. Lai sakārtotu skaņas pēc ilguma, tiek izmantots ritms: mierīgam solim atbilst ceturtdaļnotis, vieglam paskrējienam – astotdaļnotis. (K.Li.1.) - Temps ir mūzikas atskaņošanas ātrums. Mūzikā uzsvērti soļi mainās ar neuzsvērtiem – šo mūzikas ritējuma mēru parāda metrs. Taktsmērs $\frac{2}{4}$ norāda, ka taktī ietilps divi ceturtdaļnošu soļi; vienu soli, piemēram, var aizstāt divas astotdaļnotis. Taktis atdala ar taktssvītņu, skaņdarba noslēgumā lieto dubultsvītņu. (K.Li.1.) - Mūzikā ir septiņas pamatskaņas, kuras kārtā rindā pēc to augstuma un apzīmē ar skaitļiem no viens līdz septiņi. Katrai pamatskaņai ir savs nosaukums un, sakārtotas noteiktā kārtībā, tās sauc arī par (skaņkārtas) pakāpēm, piemēram, V–III, V–VI. (K.Li.1.)	- Saklausā un atdarina ar skaņu rīkiem, ar elementārajiem mūzikas instrumentiem un ar balsi dažādas skaņu īpašības: augstu un zemu, īsu un garu, skaļu un klusu. (K.3.1.4.) - Atpazīst un lieto muzicēšanā taktsmēru $\frac{2}{4}$, ritma zīmes – ceturtdaļnotis un astotdaļnotis. (K.3.1.4.) - Mūzikā saklausā un atšķir ātru, vidēju un lēnu tempu. (K.3.1.4.) - Dzied un saklausā V–III un V–VI–V pakāpju intonācijas (relatīvā skaņu augstumu sistēmā), spēlē skaņas noteiktā augstumā ar elementārajiem mūzikas instrumentiem. (K.3.1.5.) - Dzied latviešu tautasdziesmas un iet rotaļās, iepazīstot latviešu tautas tradīcijas. (K.3.3.6.) - Apgūstot dziedātprasmi, ievēro brīvu, nesasprindzinātu ķermeņa stāvokli, veido klusas, vieglas, īsas ieelpas un vieglas, vienmērīgas izelpas. (K.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Apgūtos mūzikas valodas elementus: tempu (ātru, vidēju, lēnu), ritmu (ceturtdaļnotis un astotdaļnotis) $\frac{2}{4}$ taktsmērā un pakāpju (V–III un V–VI) intonācijas nostiprina radošā muzicēšanas procesā – dziedot, spēlējot, improvizējot kopā ar visiem un individuāli. (K.3.1.4., K.3.1.5., K.3.1.6.)	- Attīsta ieradumu sakārtot mācību vidi pirms un pēc mūzikas stundas, pirms un pēc muzicēšanas paņemot un novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība) - Attīsta ieradumu spēlēs un muzikālajās rotaļās veidot cieņpilnas attiecības, kontrolējot un vadot savu uzvedību un emocijas, ievēro noteikumus sekmīgai sadarbībai, lai sasniegtu rezultātu. (Vērtība – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība)
Jēdzieni, termini: skaņu īpašības – augstas, vidējas, zemas, īsas, garas, skaļas un klusas; temps – ātrs, vidējs, lēns; ritma vienības – ceturtdaļnotis un astotdaļnotis, taktsmērs $\frac{2}{4}$ (divdaļu metrs); takts, taktssvītņa, dubultsvītņa; pakāpes V, III, VI (pakāpju intonācijas: V–III–V, V–VI–V).	

Temata apguves norise

Skaņu īpašību saklausīšana un atdarināšana muzicēšanas procesā	V–III un V–VI pakāpju motīvi mažora skaņkārtā (relatīvā skaņu augstuma sistēmā)	Latviešu tautasdziesmas, rotaļas un latviešu tautas tradīcijas	Ceturtdaļnotis un astotdaļnotis, to lietošana divdaļu metrā $\frac{2}{4}$ taktsmērā
- Eksperimentē ar dažādiem skaņu rīkiem, elementāriem mūzikas instrumentiem un balsi, piemēram, augstu reģistru nomaina ar zemu, klusu skaņu – ar skaļu u. tml. - Rada skaņu gleznas (stāstu vai attēlu pārvērš skaņās – ar balsi vai skaņu rīkiem atdarina dažādas skaņas). - Klausās skaņdarbus, izjūt un ar kustībām atdarina mūzikas tempu. - Ātrā, lēnā un vidējā tempā dzied un skandē tekstu. - Mācās izvērtēt savus muzikālos pārdzīvojumus.	- Dzied un spēlē ar elementāriem mūzikas instrumentiem V–III un V–VI pakāpju motīvus. - Atpazīst pakāpju pierakstu attēlā, un klausoties atzīmē atbilstošo. - Sacer savu melodiju, izmantojot V–III un V–VI pakāpes. - Saklausā apgūtos pakāpju motīvus un atpazīst tos zīmējumā.	- Dzied latviešu tautasdziesmas, papildinot tās ar muzikāli ritmiskām kustībām, un ar skanošajiem žestiem veido pavadījumu. - Iet rotaļās un lomu spēlēs izspēlē Miķeļdienas gadatirgu un Mārtiņdienas ražas svētkus. - Mācās izvērtēt savu sniegumu atbilstoši iecerei.	- Apgūst ceturtdaļnoti un astotdaļnoti ilgumu attiecības, izmanto gan ritma vārdus (iet, paskrien), gan ritma zilbes (tā, ti-ti). - Apgūtās ritma vienības lieto, izmantojot skanošos žestus un ritma instrumentus. - Atpazīst ritma kartītēs ceturtdaļnoti un astotdaļnoti, pēc dotā parauga ritma motīviem pievieno atbilstošus vārdus un tos ritmiski skandē. - Mācās pierakstīt apgūtās ritma vienības un atbilstoši tās sakārtot $\frac{2}{4}$ taktsmērā. - Sacer ritma rindas brīvā formā un spēlē, izmantojot skanošos žestus un ritma instrumentus.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju vizualizācijas kartītes, attēli skaņu gleznu radīšanai, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, dažādu skaņu un skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. c.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Vizuālo materiālu izveide skaņu gleznu radīšanai mūzikas stundās.
Latviešu valoda	Skandēšanas piemēru sacerēšana vai teksta izvēle, piemērojot atbilstošu ritma zīmējumu un apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats ietver skaņu īpašību iepazīšanu radošā darbībā – eksperimentējot, spontāni improvizējot ar skaņu rīkiem un balsi, radot skaņu gleznas, ritma improvizācijas u. tml., kā arī mācoties pastāstīt par gūtajiem atklājumiem. Skaņu īpašības (augstums, ilgums, skaļums) un tempu apgūt muzicēšanas (dziedāšanas un spēlēšanas) un mūzikas klausīšanās procesā. Dziedot dziesmas, spēlējot elementāros mūzikas instrumentus (izmantojot elementāri apgūstamu spēles tehniku), skolēns var eksperimentēt, piemēram, ar tempu (lēnu tempu nomainīt ar ātru) un stāstīt par izmaiņu radīto noskaņu. Skolēns iepazīst skaņu pasauli, dziedot augstas, zemas, īsas, garas, klusas un skaļas skaņas. Šādā veidā tiek radīta iespēja skolēnam iepazīt savu balsi, kā arī praktiski izmantot mūzikas izteiksmes līdzekļus.
Tradīciju iepazīšana	Temata ietvaros skolēns iepazīst latviešu gadskārtu svētkus, kurus svin rudenī – Miķeļus un Mārtiņus. Radošā darbībā, dziedot latviešu tautasdziesmas, ejot rotaļās, izspēlējot Miķeļu gadatirgu un Mārtiņdienas ražas svētkus, var iepazīt šo svētku tradīcijas un mācīties saskatīt to vērtību.
Dziedātprasme	Mūzikas stundas pamatā ir <i>a cappella</i> dziedājums, lai skolēns rūpīgāk ieklausītos skolotāja, klasesbiedru un savā dziedājumā. Dziedot dziesmas, skolotājam ir jāseko, lai dziedājums būtu dabisks un piemērots skolēna balss specifikai konkrētajā vecumā. To veicina nespīdētā, stalta stāja, vienmērīga, plūstoša izelpa un viegla, neforsēta skaņveide dziedāšanas procesā. Dziedāšanas unisona veidošanā nozīmīga ir skaņkārtas pakāpju intonāciju (V–III un V–VI–V) dziedāšana dažādos skaņu augstumos, tā veicinot prasmi saklausīt un precīzi ar balsi atdarināt dzirdētās skaņas. Unisona veidošanai nepieciešams individuāls darbs, darbs nelielās grupās un visai klasei kopā.
Dziedāšana un spēlēšana pēc pakāpēm	Mažora skaņkārtas pakāpju intonācijas V–III un V–VI–V ir paredzēts dziedāt relatīvā skaņu augstuma sistēmā, izmantojot pakāpju sleju, pakāpju kāpnītes un roku zīmes (pēc Zoltāna Kodāja metodes), kā arī spēlēt, piemēram, zvaniņus, bērnu metalofonu un ksilofonu. Skaņu augstumu apguves procesā, izmantojot relatīvo solmizāciju, ar romiešu cipariem (V–III un V–VI–V) apzīmētās pakāpes var aizstāt ar arābu cipariem (5–3, 5–6–5), vai ar zīlēm <i>so–mi</i> , <i>so–ra–so</i> .
Ritmizēšana	Ritma vienības ieteicams apgūt, izmantojot skanošos žestus (plaukstas, kājas), soļus (mērens solis – ceturtdaļnots, viegls paskrējens – astotdaļnots), ritma instrumentus (kociņus, bundziņas u. c.), kā arī muzikāli ritmiskas kustības (ritma vienību atveide improvizētā vai iestudētā kustībā mūzikas tempā).
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un sociāli emocionālo mācīšanos.

1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādās skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kādas dziesmas dzied un kādās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
--	---	--	--	--

1.2. Mana Latvija. Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 10 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: dziedot un klausoties dziesmas par Latviju, skaidrojot mūzikā pausto galveno domu un iestudējot klasē priekšnesumu par godu Latvijas dzimšanas dienai, veicināt skolēna piederības izjūtu Latvijas valstij un kultūrai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Daudzas dziesmas ir veltītas Latvijai, tās stāsta par dzimtenes mīlestību, dabas skaistumu un darba tikumu. (K.Li.3.) - Katrai valstij ir savi simboli; viens no tiem ir valsts himna. (K.Li.3.) - Viens no galvenajiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem ir melodija, kuru sacer, saklausa, dzied, spēlē. (K.Li.1.) - Pusnots ir ritma vienība, kuras ilgums atbilst diviem ceturtdaļnošu soļiem; ceturtdaļpauze ir klusuma zīme, kas aizstāj vienu ceturtdaļnošu soli. (K.Li.1.)	- Dzied, skandē un klausās Latvijai veltītu mūziku, sacer vienkāršu pavadījumu. (K.3.1.6., K.3.4.2.) - Saklausa un atšķir melodisko līniju – uz augšu, uz leju, uz vietas (līdzieni). (K.3.1.4.) - Dzied, spēlē un saklausa pakāpju intonācijas: V–III–I, III–II–I relatīvā skaņu augstumā. (K.3.1.5.) - Atpazīst ceturtdaļpauzi, pusnoti un atkārtojuma zīmi un to izmanto muzicējot. (K.3.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Dzied dziesmas par Latviju un apzinās himnas nozīmi valsts godināšanā, muzicēšanā izmanto apgūtos mūzikas valodas elementus: ritma vienības (ceturtdaļpauzi, pusnoti) un atkārtojuma zīmi, pakāpes (I, II, III, V, VI) mažora skaņkārtā. Veido skaņu gleznas, ietverot apgūtos melodijas zīmējumus: skaņu kustība uz augšu, uz leju un uz vietas. (K.3.1.4., K.3.1.6., K.3.3.6.)	- Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņemot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība) - Attīsta ieradumu būt atbildīgam sabiedrības dalībniekam, cieņpilni izturēties pret ģimeni, tautu un valsti, ar cieņu izturēties pret Latvijas valsts himnu un ievērot noteikumus tās atskaņošanas laikā. (Vērtības – Latvijas valsts, ģimene, cilvēka cieņa; tikumi – taisnīgums, solidaritāte, līdzcietība)
Jēdzieni, termini: melodiskā līnija – uz augšu, uz leju un uz vietas; ritma vienības – ceturtdaļpauze un pusnots; atkārtojuma zīme, himna, pakāpes I, II (pakāpju intonācijas: V–III–I, III–II–I).	

Temata apguves norise

Dziesmas par Latviju un tajās paustās vērtības	Ceturtdaļpauze, pusnots un atkārtojuma zīme	Noturīgo pakāpju intonācijas V–III–I, pakāpju motīvi III–II–I mažora skaņkārtā (relatīvā skaņu augstuma sistēmā)	Melodiskās līnijas saklausīšana un atdarināšana
- Apgūst dziesmas par Latviju, iepazīst jēdzienu “himna”. - Klausās mūziku un mācās uztvert mūzikas tēlus. - No apgūtajām dziesmām izvēlas Latvijas svētku svinēšanai piemērotākās un skaidro savu izvēli. - Dzied dziesmas par Latviju un veido elementārus ritma pavadījumus. - Mācās izvērtēt sava snieguma atbilstību iecerei.	- Apgūst ceturtdaļpauzi, pusnoti, muzicēšanā izmanto skanošos žestus un ritma instrumentus, ietverot apgūtās ritma vienības. - Prot pierakstīt apgūtās ritma vienības un sakārtot tās $\frac{2}{4}$ taktsmērā. - Atpazīst apgūtās ritma vienības un atkārtojuma zīmi nošu rakstā un lieto muzicēšanā.	- Dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem V–III–I, III–II–I pakāpju motīvus. - Saklausā apgūtos pakāpju motīvus un atpazīst nošu rakstā. - Sacer savu melodiju, izmantojot apgūtās pakāpju intonācijas (V–III–V, V–VI–V, V–III–I, III–II–I).	- Klausoties mūziku, dziedot un skandējot, mācās uztvert melodisko līniju – uz augšu, uz leju, uz vietas (līdzieni). - Atveido melodisko līniju ar kustībām un grafiskā zīmējumā. - Improvizē (dzied un spēlē elementāros mūzikas instrumentus), atveidojot melodisko līniju – uz augšu, uz leju, uz vietas (līdzieni). - Izmantojot apgūtos mūzikas valodas elementus, veido skaņu gleznas, paskaidro to izvēli.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. tml.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Atspoguļot zīmējumā Latvijas dabas ainas, tās sasaistot ar dziesmu saturu vai kādu citu atskaņoto skaņdarbu.
Sociālās zinības	Pārrunas par valsts simboliem (tostarp arī himnu) un piederības izjūtu Latvijai.
Matemātika	Pārrunā, kā mūzikā izmanto ciparus un pakāpes, salīdzina ar ciparu izmantojumu matemātikā.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats ietver Latvijai, tās dabai, cilvēka darba tikumam u. tml. veltītu dziesmu, kas apliecina cieņu valstij un tās vērtībām, tostarp Latvijas himnai, dziedāšanu un instrumentālu skaņdarbu klausīšanos. Skolēni, sadarbojoties cits ar citu, var iestudēt priekšnesumu par godu Latvijas dzimšanas dienai, iekļaujot tajā apgūtās dziesmas un pavadījumus vai sacerot tos paši, piemēram, skandēšanas piemērus un ritma pavadījumus. Pavadījuma veidošanā var izmantot elementāros mūzikas instrumentus, skanošos žestus un muzikāli ritmiskās kustības. Mūzikas klausīšanās procesā skolēns mācās saklausīt apgūtās mūzikas izteiksmes līdzekļus (piemēram, melodisko līniju, tempu, skaņējuma skaļumu/dinamiku), kā arī mācās pastāstīt par savām emocijām un domām, ko raisa klausāmais skaņdarbs.
Dziedātprasme	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona veidošanas, individuālu uzmanību veltot tiem skolēniem, kuri dzied ārpusstāva, šaurā diapazonā. Unisona dzirdes priekšstata veidošanās ir cieši saistīta ar muzikālās dzirdes un balss diapazona paplašināšanu. Tāpēc skolēnam ieteicams dziedāt daudzveidīgus vingrinājumus, izmantojot galvas rezonatorus. Skandējot un dziedot dažādās izteiksmēs, skolēns var iepazīt savu balsi un paust emocijas.
Dziedāšana un spēlēšana pēc pakāpēm	Mažora skaņkārtas pakāpju V–III un V–VI–V intonāciju apguvi papildina ar I un II pakāpi (izveidojot mažora pentatoniku). Pakāpes paredzēts dziedāt skaņu augstuma relatīvā sistēmā, izmantojot pakāpju sleju, pakāpju kāpnītes, roku zīmes, kā arī spēlēt, piemēram, zvaniņus, metalofonus un ksilofonus (izmantojot Orfa instrumentāriju). Skaņu augstumu apguves procesā ar romiešu cipariem apzīmētās pakāpes (V–III–I un III–II–I) var aizstāt ar apzīmējumiem ar arābu cipariem (5–3–1, 3–2–1), vai ar zīlēm <i>so–mi–jo, mi–le–jo</i> , izmantojot relatīvo solmizāciju.
Ritmizēšana	Ritma vienības ieteicams apgūt, izmantojot skanošos žestus (plaukstas, kājas un piesitiens pa stilbiem), ritma instrumentus (kociņus, bundziņas u. tml.), kā arī muzikāli ritmiskas kustības (ritma vienību atveide ar improvizētām vai iestudētām kustībām mūzikas tempā).
Caurviju prasmes	Sadarbība, kritiskā domāšana, jaunrade un uzņēmējspēja ir caurviju prasmes, kas tiek attīstītas šajā tematā.

1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādās skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kādas dziesmas dzied un kādās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
--	---	--	--	--

1.3. Ziemassvētki. Kādas dziesmas dzied un kādās rotaļās iet Ziemassvētkos?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: rosināt skolēnu radošā mācību procesā iepazīt latviešu tradicionālo kultūru un latviešu tautas mūzikas instrumentus, dziedāt dziesmas un iet rotaļās; radošā darbībā iepazīt nošu atslēgu un nošu atrašanās vietas līnijkopā, dziedāt noturīgās pakāpes, sasaistot tās ar nošu absolūtā augstuma nosaukumiem sol, mi, do, la, veicinot skolēnu izpratni par nošu pierakstu un tā nozīmi muzicēšanas procesā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Latviešu tradicionālā kultūras mantojuma daļa ir tautas mūzikas instrumenti – kokle, trīdeksnis un vijole. (K.Li.3.) - Gaidot Ziemassvētkus un tos svinot, liela nozīme ir Ziemassvētku dziesmu dziedāšanai un rotaļām. (K.Li.3.) - Skaņu valodas zīmes ir nošu raksts, kuras izmanto, lai lasītu un sacerētu mūziku. Nošu raksts nepieciešams muzicējot – dziedot pēc notīm un spēlējot elementāros mūzikas instrumentus. (K.Li.1.) - Notis raksta uz piecām līnijām – līnijkopā. Tās priekšā raksta nošu atslēgu – vijoles jeb sol atslēgu, kas norāda nošu atrašanās vietu līnijkopā. Notis līnijkopā ir sakārtotas uz līnijām, starp līnijām, kā arī zem pirmās līnijas un uz pirmās palīglīnijas. (K.L.1.)	- Saklausa un atpazīst attēlā tautas mūzikas instrumentus – kokli, trīdeksni un vijoli. (K.3.3.8.) - Dzied Ziemassvētku dziesmas un iet rotaļās. (K.3.3.7.) - Atpazīst vijoles jeb sol atslēgu, skaidro tās nozīmi nošu rakstā. (K.3.1.3.) - Atpazīst notis līnijkopā (do, re, mi, sol, la), skaidro to atrašanās vietu līnijkopā – uz līnijām, starp līnijām, zem pirmās līnijas un uz pirmās palīglīnijas. (K.3.1.3.) - Dzied un spēlē absolūtā skaņu augstuma sistēmā notis sol–mi–do (sasaistot ar V–III–I pakāpju intonācijām), sol–la–sol (sasaistot ar V–VI–V pakāpju intonācijām), mi–re–do (sasaistot ar III–II–I pakāpju intonācijām). (K.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Dzied ar pakāpēm I, II, III, V, VI (relatīvā skaņu augstuma sistēmā) un spēlē ar notīm do, re, mi, sol, la (absolūtā skaņu augstuma sistēmā) elementāros mūzikas instrumentus. Saklausa mūzikā un atpazīst attēlā tautas mūzikas instrumentus – kokli, trīdeksni un vijoli. Iestudē Ziemassvētku uzvedumu ar dziesmām, dejām, rotaļām. (K.3.1.5., K.3.3.6., K.3.3.8.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus; uzņemas iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, mērenība, tolerance) - Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības spēlēs un muzikālajās rotaļās, kontrolējot un vadot savu uzvedību un emocijas, ievēro sekmīgas sadarbības noteikumus, lai sasniegtu rezultātu. (Vērtības – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība).
Jēdzieni, termini: tautas mūzikas instrumenti – trīdeksnis, kokle, vijole; līnijkopa, nošu atslēga – vijoles jeb sol atslēga; nošu nosaukumi do, re, mi, sol, la.	

Temata apguves norise

Tradicionālo mūzikas instrumentu iepazīšana	Ziemassvētku svinēšanas tradīcijas	Apgūto pakāpju V–III–I, V–VI–V, III–II–I intonāciju sasaiste ar notīm do, re, mi, sol, la absolūtajā skaņu augstumā
- Pēc video un audio demonstrējuma iepazīst tradicionālos mūzikas instrumentus – trīdeksni, kokli un vijoli. - Noskaidro, ka, izmantojot šos instrumentus, var radīt svētku noskaņu. - Pēc raksturīgā skaņējuma saklasa šo instrumentu skaņējumu un atpazīst tos attēlā.	- Apgūst Ziemassvētku dziesmas un rotaļas. - Praktiskā darbībā – ejot rotaļās, ķekatās un minot mīklas, iepazīst Ziemassvētku svinēšanas tradīcijas. - Izmantojot skanošos žestus un elementāros instrumentus, sacer vienkāršus pavadījumus. - Iestudē priekšnesumu, ievērojot nosacījumus, kuri veicina veiksmīgu sadarbību, piemēram, draudzīga attieksme, aktīva līdzdarbošanās, atbildība par uzticētajiem pienākumiem. - Iestudē un izspēlē (izmantojot drāmas elementus) pašsacerētas Ziemassvētku ainas. - Uzstājas auditorijas (klasesbiedru, vecāku) priekšā. Vērtē savu sniegumu pēc noteiktiem kritērijiem – līdzdarbošanās, priekšnesuma atbilstība iecerei.	- Iepazīst nošu do, re, mi, sol, la atrašanās vietas līnijkopā. Noskaidro, ka tās atrodas uz līnijām (sol, mi), starp līnijām (la), zem pirmās līnijas (re) un uz palīglinijas (do). - Noskaidro nošu atslēgas nozīmi nošu pierakstā; zina, kāpēc to sauc par sol vai vijoles atslēgu. - Dzied apgūtās V–III–I, V–VI–V, III–II–I pakāpju intonācijas, sasaistot tās ar notīm: sol–mi–do, sol–la–sol, mi–re–do. Vizualizācijai izmanto pakāpju sleju, bīdāmo noti, melodisko motīvu kartītes u. c. - Brīvā formā improvizē (dzied vai spēlē) vienkāršas melodijas, kurās iekļautas apgūtās notis, melodiskie motīvi. - Klausās un atpazīst nošu rakstā atskaņoto motīvu (vai frāzi), kurā ir notis sol–mi–do, sol–la–sol, mi–re–do. - Pēc dotā parauga sacer melodiju, kurā izmantotas apgūtās notis un melodiskie motīvi. Ar skolotāja palīdzību izdzied vai izspēlē (izmantojot elementāros mūzikas instrumentus) sacerēto melodiju.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Teātra māksla	Ziemassvētku priekšnesuma iestudēšana, iekļaujot tajā ķekatās iešanu, ķekatrieku sagaidīšanu, mīklu minēšanu un rotaļas.
Latviešu valoda un matemātika	Salīdzina burtus, ciparus un notis, lai veicinātu skolēna izpratni par to, ka tie ir līdzekļi, kurus cilvēks izmanto, lai pierakstītu savas domas, izjūtas un atspoguļotu rezultātu.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats ietver dziesmu dziedāšanu, skaņdarbu klausīšanos un priekšnesumu iestudēšanu Ziemassvētku gaidīšanas laikā, ievērojot nosacījumus, kas veicina veiksmīgu sadarbību, piemēram, draudzīga attieksme un aktīva līdzdarbošanās un kontrolējot un vadot savu uzvedību un emocijas, lai sasniegtu rezultātu.
Tradīciju iepazīšana	Temata ietvaros var iepazīt Ziemassvētku svinēšanas tradīcijas praktiskā darbībā – ejot rotaļās un ķekatās, minot mīklas un iestudējot priekšnesumus, iekļaujot tajos, piemēram, pašsacerētas Ziemassvētku ainas un rotaļas. Tradicionālos tautas mūzikas instrumentus – trīdeksni, kokli un vijoli ieteicams izmantot priekšnesumos, lai tos iepazītu ne tikai pēc attēliem un video un audio materiāliem, bet praktiski darbojoties.
Dziedātprasme	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona veidošanas un dziedātprasmes attīstīšanas. Jāseko, lai skolēna dziedājums būtu līdzens un neforsēts. Dziesmas sākumskaņu ieteicams padziedāt ilgāk un stiepti, apvienojot ar elpas kontroli. Dziedot tekstu, jāraugās, lai netiktu uzsvērtā katra zilbe, īpaši vārdu galotnes, jo tādējādi dziedājums būs smagnējs.
Dziedāšana un spēlēšana pēc pakāpēm un notīm	Mažora skaņkārtas V–III–I, V–VI–V, III–II–I pakāpju intonācijas (kas iepriekš apgūtas relatīvā skaņu augstuma sistēmā) ir paredzēts sasaistīt ar nošu nosaukumiem absolūtā skaņu augstumu sistēmā <i>sol–mi–do</i> , <i>sol–la–sol</i> , <i>mi–re–do</i> (pirmajā oktāvā). Tā kā apgūtas pakāpes un notis veido pentatoniku (piecu toņu gammu bez IV un VII pakāpes), ir iespējama skolēnu kopīga muzicēšana, kurā iekļauta arī improvizācija, piemēram, katrs skolēns spēlē izvēlēto motīvu, veido melodisku dialogu, skaņu uzslāņojumu u. tml. Skolēnam jābūtu atpazīt notis līnijkopā vijoles atslēgā, dziedāt, kā arī spēlēt bērnu ksilofonu, metalofonu, zvaniņus u. c.
Ritmizēšana	Temata ietvaros ir paredzēts nostiprināt apgūtas zināšanas par ritma vienībām, tās kombinējot, kā arī veidojot ritma improvizācijas un ritma pavadījumus. Ritma pavadījumus, piemēram, ritma ostinato ieteicams veidot ne tikai dziesmām, bet arī atskaņotajiem skaņdarbiem.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī sociāli emocionālo mācīšanos.

1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādās skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kādas dziesmas dzied un kādās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
--	---	--	--	--

1.4. Dabas ainavas mūzikā. Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausīties mūziku, muzicēt un noskaidrot, ka, izmantojot mūzikas izteiksmes līdzekļus, iespējams attēlot dabas ritumu un cilvēku prieku par dabas atmodu; iepazīstināt skolēnu ar polku un radīt izpratni par dejas raksturīgo metru, ritmu, pavadījumu un soli.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Izmantojot mūzikas izteiksmes līdzekļus (tempu, ritmu, melodiju u. c.), var attēlot dabas ritumu un cilvēku prieku par dabas atmodu. (K.Li.1.) - Mūzikas raksturu un cilvēka emocijas var attēlot muzikāli ritmiskā kustībā un dejā, piemēram, polkā. Cilvēkiem vienmēr ir patīcis dejot, jo ar kustībām iespējams izteikt savu noskaņojumus – prieku, skumjas, maigumu un dusmas. (K.Li.4.) - Polka ir ātra deja $\frac{2}{4}$ taktismērā. - Latviešu tradicionālā kultūras mantojuma daļa ir tautas mūzikas instrumenti – bungas un stabule. (K.Li.3.) - Radošā darbībā – dziedot pēc notīm un spēlējot elementāros mūzikas instrumentus, var iepazīt nošu rakstu: notis fa, si, do' un (skaņkārtas) pakāpes IV, VII, I'. (K.Li.1.)	- Dabas tēlu un noskaņu radīšanā izmanto apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus (tempu, ritmu, melodiju u. c.). (K.3.1.4.) - Saklausā un atpazīst polkai raksturīgo tempu, metru, ritmu, pēc tam papildina to ar vienkāršu pavadījumu. (K.3.1.4.) - Saklausā mūzikā un atpazīst attēlā tautas mūzikas instrumentus – bungas un stabuli. (K.3.3.8.) - Dzied, spēlē pēc pakāpēm un pēc notīm vienkāršas melodijas, iekļaujot IV, VII, I' pakāpes un notis – fa, si, do'. (K.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Radošā darbībā, izmantojot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus (tempu, ritmu, melodiju u. c.), atveido dabas ainavas. Saklausā polkai raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus un atpazīst pēc skaņējuma un attēla tautas mūzikas instrumentus – bungas un stabuli. (K.3.1.4., K.3.3.8., K.3.4.2.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemam iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības spēlēs un muzikālajās rotaļās, kontrolējot un vadot savu uzvedību un emocijas; ievēro sekmīgas sadarbības noteikumus, lai sasniegtu rezultātu. (Vērtības – cilvēka cieņa; tikumi – atbildība, centība).
Jēdzieni, termini: deja – polka, tautas mūzikas instrumenti – bungas un stabule; IV, VII, I' pakāpe un notis fa, si, do'.	

Temata apguves norise

Polkas un tai raksturīgā metra, ritma un pavadījuma saklausīšana	Tradicionālo mūzikas instrumentu – bungu, stabules – saklausīšana un atpazīšana attēlā, vienkāršu ritma instrumentu izveide un izmantošana polkas pavadījumā	Vienkāršu melodiju dziedāšana, spēlēšana pēc pakāpēm un notīm, iekļaujot IV, VII, I' pakāpes un notis fa, si do'	Gadskārtu svētkos atspoguļotā dabas ritējuma iepazīšana dziesmās par pavasari. Pavasara noskaņas instrumentālajos skaņdarbos
- Klausās mūziku, vēro video materiālu un noskaidro, ka dzirdētā mūzika un redzētā deja ir polka. - Pārrunā, kas raksturīgs polkai – temps, metrs, ritms un pavadījums. - Kopīgi atkārto polkas soļus (izpilda ar palēcienu vai imitējot palēcienu). - Noskaidro, ka dejas pavadījumā iederas bungas, kas palīdz kopīgam solim un stabule – melodijai.	- Klausās mūziku un pēc skanējuma iepazīst bungas un stabuli. - Noskaidro, ka šos instrumentus var izmantot deju mūzikā. - No dabas materiāliem un otrreiz izmantojamiem materiāliem, piemēram, akmentiņiem un kociņiem, kartona šķīvjiem un glāzēm u. tml. veido ritma instrumentus (bungas, tamburīnu, klabekli). Izveidotos instrumentus izmanto, lai spēlētu pavadījumu dziesmām un polkai.	- Izmantojot pakāpju sleju, bīdāmo noti un melodisko motīvu kartītes, dzied notis do, re, mi, fa, sol, la, si, do'. - Spēlē uz elementārajiem mūzikas instrumentiem vienkāršas melodijas, izmantojot apgūtās notis un, piemēram, I–II–III, III–IV–V, V–VI–V, VI–VII–I' (ar komatu pie pakāpes un notis apzīmē augšējo I' pakāpi un otrās oktāvas skaņu do') pakāpju intonācijas. - Izmantojot apgūtos melodiskos motīvus, veido melodisku dialogu (jautājums un atbilde).	- Saklausā mūzikā pavasara atnākšanu vēstošās skaņas, piemēram, putnu vīterošanu, strautiņa tecēšanu. - Dzied dziesmas par pavasari un rotaļās izspēlē Lieldienu sagaidīšanu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. tml.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. c.)
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda	Latviešu gadskārtu tradīciju iepazīšana, izmantojot literārus darbus un mūziku.
Dabaszinības	Dabas ritums, gadskārtu maiņu un saulgriežu jēdziena izzināšana.
Dizains un tehnoloģijas	Ritma instrumentu veidošana no dabas un otrreiz izmantojamiem materiāliem.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats ietver dziesmu dziedāšanu un instrumentālu skaņdarbu klausīšanos, lai skolēns mācītos uztvert un apzināti lietot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus – melodiju, tempu, dinamiku (skanējuma skaļumu) un reģistru (augstumu), kā arī pastāstīt par to nozīmi skaņdarba noskaņas un tēlu radīšanā. Dabas tēli mūzikā var būt atspoguļoti dziesmās, skandēšanas partitūrās un klausāmajos skaņdarbos, kā arī vienkāršās pašsacerētās kompozīcijās. Deja – polka tiek iepazīta gan klausoties mūziku un dziedot deju dziesmas, gan skolēnam izdejojot raksturīgos polkas soļus un palēcienus. Pēc radošā darba ir paredzēts skolēnu iesaistīt pārrunās, kurās viņš var paust prieku un gandarījumu par kopīgi ar citiem paveikto, kā arī mācīties uz klausīt citus.
Tradīciju iepazīšana	Tradicionālos latviešu mūzikas instrumentus – bungas un stabuli ieteicams iepazīt ne tikai attēlos, video un audio materiālos, bet arī izmantot priekšnesumos, piemēram, radot polkas pavadījumu. Temata ietvaros ieteicams turpināt iepazīt latviešu gadskārtu svētkus – Meteņus un Lieldienas, radošā darbībā (dziedot dziesmas, klausoties folkloras kopu ierakstus, sacerot pavadījumus u. tml.) iepazīstot svētku svinēšanas tradīcijas un saulgriežu nozīmi dabas ritējumā.
Dziedātprasme	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona veidošanas un dziedātprasmes attīstīšanas, individuālu uzmanību pievēršot tiem skolēniem, kuri dzied ārpustoņa, šaurā diapazonā.
Dziedāšana un spēlēšana pēc pakāpēm un notīm	Apgūtās mažora skaņkārtas pakāpju intonācijas, piemēram, I–II–III, III–IV–V, V–VI–V, VI–VII–I' ir paredzēts sasaistīt ar nošu nosaukumiem absolūtā skaņu augstumu sistēmā: do–re–mi, mi–fa–sol, sol–la–sol, la–si–do' (ar komatu pie pakāpes un notis apzīmē augšējo I' pakāpi un otrās oktāvas skaņu do'). Notis jā māca pazīt līnijkopā vijoles atslēgā, dziedāt, kā arī spēlēt, izmantojot, piemēram, Orfa instrumentāriju. Skaņkārtas pakāpju intonāciju nostiprināšanai ieteicams izmantot relatīvo solmizāciju, pakāpju apzīmēšanai lietojot ciparus (romiešu/arābu) vai zilbes (jo, le, mi, na, so, ra, ti).
Ritmizēšana	Ritma izjūtas attīstībai lietderīga ir skandēšana, ritma instrument spēle (kociņi, bundziņas, trīdeksnis, klabeklis u. c.), no dabas materiāliem izgatavoti skaņu rīki (akmentiņi, kociņi u. tml.), otrreiz izmantojamie materiāli (kartona šķīvji, glāzes u. tml.), skanošie žesti (plaukstas, kāja, piesitiens pa stilbiem un knipji), kā arī muzikāli ritmiskās kustības mūzikas pavadībā.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādās skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kādas dziesmas dzied un kādās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
--	---	--	--	--

1.5. Skaņu raksti. Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 16 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: rosināt radoši muzicēt Do mažorā, izmantojot apgūtās pakāpes un notis un veicinot skolēna izpratni par nošu pierakstu un tā nozīmi muzicēšanas procesā; apzināties, ka mūziku var izpildīt viens (solo) un daudzi kopā (koris un orķestris).

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Sarindojot pēc kārtas pakāpes no viens līdz septiņi, izveidojas skaņurinda, ko sauc par gammu. Ja notis sarindo no do līdz do', tad izveidojas Do mažora gamma. (K.Li.1.) - Kopīga muzicēšana veicina sadarbību un raisa pozitīvas emocijas. Kopā muzicējot ir jāievēro vienots mūzikas temps un aktīva līdzdarbošanās. (K.Li.2.) - Mūziku var izpildīt viens vai vairāki: ja, piemēram, dziesmu dzied viens cilvēks, tad tas ir solo dziedājums, ja dziesmu dzied daudzi dziedātāji kopā, tad tas ir koris, ja skaņdarbu atskaņo viens instruments, tad tas ir solo, ja daudzi – tad tas ir orķestris. (K.Li.3.)	- Spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem un dzied Do mažora gammu. (K.3.1.5.) - Savstarpēji sadarbojoties iestudē priekšnesumu, ievērojot kolektīvās muzicēšanas nosacījumus: vienots mūzikas temps, precīzs izpildījums un aktīva līdzdarbošanās. (K.3.3.1.) - Mācās izvērtēt sava priekšnesuma atbilstību iecerei. (K.3.3.1.) - Saklausa mūzikā un skaidro, kas ir solo un kas – koris, kas ir solo un kas – orķestris, muzicē individuāli (solo) un visi kopā (koris un orķestris). (K.3.1.4., K.3.3.9.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Viens skolēns (solo) un visa klase (koris un orķestris) dzied un spēlē elementāros mūzikas instrumentus pēc pakāpēm (I–I') un pēc notīm Do mažorā, iestudē priekšnesumu un izvērtē savu muzikālo darbību atbilstoši iecerei. (K.3.1.5., K.3.3.5.)	Sekmīgi darbojoties individuāli un komandā, attīsta ieradumu pilnveidoties un tiekties gūt jaunu pieredzi. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini: Do mažora gamma; solo, koris un orķestris.	

Temata apguves norise

Do mažors	Solo un koris, solists un orķestris	Muzikāla priekšnesuma iestudēšana atbilstoši kolektīvās muzicēšanas nosacījumiem
- Dzied un spēlē Do mažora gammu, noskaidro, ka gammu veido jau iepriekš apgūtās septiņas pakāpes un noslēdz augšējā l' pakāpe. - Dzied un spēlē vienkāršas melodijas Do mažorā. - Izmantojot uzskates līdzekļus, darbojas ar notīm līnijkopā, piemēram, līnijkopā savieto atbilstošās notis, klausās un atpazīst atskaņotos melodiskos motīvus, dzied pēc bīdāmās notis u. tml.	- Dzied, skandē individuāli un visi kopā, noskaidro, ka viens ir solo, bet daudzi kopā – koris. - Klausās mūziku un atpazīst kora un solo dziedājumu, skaidro, ar ko atšķiras solo dziedājums no kora dziedājuma. - Spēlē individuāli un kopā ar citiem (vienlaikus) mūzikas instrumentus un noskaidro, ja spēlē viens cilvēks, tas ir solo atskaņojums, bet, ja visi kopā, tad tas ir orķestris. - Klausās mūziku un atpazīst orķestra un solo izpildījumu, skaidro atšķirību. - Veido priekšnesumus, iekļaujot solo posmus.	- Skolēni darbojas grupā un iestudē priekšnesumu par godu Mātes dienai vai 4. maija Latvijas Neatkarības atjaunošanas dienai. Viņi izvēlas atbilstošu dziesmu (no apgūtā repertuāra), dzejoli vai prozas fragmentu. Paskaidro savu izvēli. - Grupā (4–5) skolēni ar skolotāja atbalstu vienojas par kopīgu priekšnesumu un pārrunā ieceres īstenošanas soļus, piemēram, vispirms nolemj, kuri runās dzejoli vai prozas fragmentu, kuri dziedās un izpildīs ritma pavadījumu. Pēc tam izvēlas pavadījumam nepieciešamos mūzikas instrumentus un pārrunā, kādi mūzikas izteiksmes līdzekļi ir piemērotākie dziesmas izpildījumam. Noslēgumā pārrunā uzstāšanās norisi. - Ar skolotāja palīdzību un ievērojot kolektīvās muzicēšanas nosacījumus, iestudē priekšnesumu. Lai uzstāšanās būtu veiksmīga, noskaidro, ka ir uzmanīgi jāseko muzicēšanas gaitai un apzinās paveikto. - Ar skolotāja atbalstu vērtē priekšnesumu (atbilstoši iecerei).

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. tml.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības un latviešu valoda	Pārrunas par sadarbību, strādājot grupā, draudzīgu attieksmi citam pret citu, atbildību uzticēto pienākumu veikšanā. Pārrunas par 4. maija Latvijas Neatkarības atjaunošanas dienu, Mātes dienu; dzejas un prozas fragmenta izvēle priekšnesumam.
--	---

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temata apgūvē, tāpat kā iepriekš, svarīga loma ir skolēna muzicēšanai – dziedāšanai un elementāro mūzikas instrumentu spēlei, kurus izmanto, lai praktiskā darbībā lietotu skaņu rakstu. Do mažora gammu ieteicams iepazīt, dziedot gammveida melodijas gan ar pakāpēm, gan ar notīm, gan izmantot daudzveidīgus vingrināšanās uzdevumus, lai mācītos atpazīt notis līnijkopā. Temata ietvaros turpina iepazīt Latvijā svinamos svētkus (4. maija Latvijas Neatkarības atjaunošanas dienu un Mātes dienu). Darbojoties grupā un iestudējot priekšnesumus, ar skolēniem jāpārrunā priekšnesuma radīšanas iespējas un kolektīvās muzicēšanas nosacījumi, mācot izvērtēt priekšnesuma atbilstību iecerei.
Tradīciju iepazīšana	Temata ietvaros ieteicams turpināt iepazīt latviešu gadskārtu svētkus, proti, Jāņus – dziedāt dziesmas par Jāņu sagaidīšanu un pavadīšanu, iepazīt svinēšanas tradīcijas un saulgriežu nozīmi dabas ritējumā.
Dziedātprasme	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona veidošanas un dziedātprasmes attīstības, ievērojot skolēna vecuma attīstības specifiku un izvēloties atbilstošu repertuāru un piemērotus dažādu veidu vingrinājumus.
Dziedāšana un spēlēšana pēc pakāpēm un notīm	Apgūtās mažora skaņkārtas pakāpes – no l līdz l' (augšējai) pakāpei – ir paredzēts sasaistīt ar nošu nosaukumiem absolūtā skaņu augstumu sistēmā, izveidojot skaņurindu, ko sauc par Do mažora gammu. Temata ietvaros ieteicams nostiprināt apgūtās pakāpju intonācijas (savstarpēji kombinējot), mācoties tās saklausīt, dziedāt un spēlēt ar elementārajiem mūzikas instrumentiem.
Ritmizēšana	Temata ietvaros ir paredzēti vingrinājumi ritma izjūtas attīstīšanai un apgūto ritma vienību nostiprināšanai, izmantojot iepriekš aprakstītās darbības un radošas darbības piemērus.
Caurviju prasmes	Šajā tematā tiek aktualizētas šādas caurviju prasmes: sadarbība, kritiskā domāšana un problēmrisināšana, jaunrade un uzņēmējspēja.

2. klase

2.1. Rudens tēli mūzikā Kādus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem?	2.2. Manas Latvijas ainavas Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kādiem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsi, kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
--	--	---	---	---

2.1. Rudens tēli mūzikā. Kādus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: rosināt skolēnu klausīties kontrastējošus skaņdarbus, salīdzināt un raksturot tajos izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus. Praktiski muzicējot, izmantot šos mūzikas izteiksmes līdzekļus. Pamatot savu izvēli.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Izmantojot mūzikas izteiksmes līdzekļus, var attēlot dažādu noskaņu dabas ainavas (piemēram, rudens vētru, lietu, lapkriti u. tml.). (K.Li.2.) - Mūzikas skaņas pieraksta ar īpašām zīmēm – notīm, kuras raksta līnijkopā. Katrai notij līnijkopā ir noteikta atrašanās vieta. (K.Li.1.) - Nots sastāv no nots galviņas un kātiņa, kā arī notij var būt slitas un karodziņi. (K.Li.1.) - Pakāpes I–III–V sauc par noturīgajām pakāpēm. No noturīgajām pakāpēm I–III–V veidojas tonikas trijskanis, Do mažorā tonikas trijskani vedo skaņas do–mi–sol. Gammas I pakāpi sauc par toniku. (K.Li.1.)	- Saklausā un muzicēšanā izmanto mūzikas izteiksmes līdzekļus (tempu, skanējuma augstumu (reģistru), skaļumu (dinamiku), ritmu, melodiju). (K.3.1.4.) - Skaidro mūzikas izteiksmes līdzekļu izvēli, stāsta, kādus mūzikas tēlus, izmantojot mūzikas izteiksmes līdzekļus, var radīt. (K.3.2.1.) - Atrod līnijkopā nošu atrašanās vietas un prot nosaukt nots sastāvdaļas (galviņa, kātiņš, slita, karodziņš). (K.3.1.5.) - Dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem Do mažora gammu un noturīgās pakāpes. (K.3.1.5.) - Saklausā melodijā un atpazīst nošu rakstā toniku un tonikas trijskani Do mažorā. (K.3.1.5.) - Dzied pēc dzirdes latviešu tautasdziesmas un dziesmas bērniem, iepazīst tajās paustās vērtības. Attīsta unisona dziedājumu. (K.3.3.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Izmantojot balsi un elementāros mūzikas instrumentus, veido skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem, izvēloties un variējot atbilstošus mūzikas izteiksmes līdzekļus (tempu, reģistru, dinamiku, ritmu, melodiju). Stāsta, kā izmainās tēla raksturs un noskaņa. (K.3.1.4., K.3.2.1.) - Dzied, saklausā un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem noturīgo pakāpju gājienus melodijās, tonikas trijskani T_{5_3} Do mažorā. (K.3.1.5.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemam iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveides un jaunas pieredzes ieguves, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosmē, mērenība, tolerance) - Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņemot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība)
Jēdzieni, termini: nošu galviņa, kātiņš, slita, karodziņš, noturīgās pakāpes Do mažorā, tonika un tonikas trijskanis.	

Temata apguves norise

Dabas tēlu saklausīšana mūzikā, skaņu gleznas radīšana, izmantojot iepazītos mūzikas izteiksmes līdzekļus	Nošu atrašanās vietas līnijkopā. Noturīgo pakāpju gājienu, Do mažora tonikas trijskaņa dziedāšana un spēlēšana, izmantojot Orfa instrumentāriju	Latviešu tautasdziesmas un dziesmas bērniem
- Klausās un salīdzina dažādus skaņdarbus, saklausa mūzikas izteiksmes līdzekļus un raksturo atšķirīgo, pastāstot, kā mainās mūzikas tēls un noskaņa. - Lai attēlotu daudzveidīgas dabas ainas (lietaina diena, negaiss, u. tml.), veido skaņu gleznas, izmantojot mūzikas instrumentus, skaņu rīkus un skanošos žestus. - Mācās izvērtēt savus muzikālos pārdzīvojumus.	- Mācās atpazīt notis līnijkopā (piemēram, do–mi–sol). Mācās tās nosaukt, parādīt un uzrakstīt. - Pazīst nots sastāvdaļas – nots galviņa, kātiņš, slīta, karodziņš. - Dzied pēc bīdāmās nots līnijkopā Do mažorā noturīgās pakāpes I–III–V (1–3–5), skaidrojot, ka tās veido tonikas trijskani T_{5_3}. - Noskaidro, kāda tonalitātē ir nozīme tonikai, mācās saklausīt, vai melodija beidzas vai nebeidzas ar toniku. - Saklausa tonikas trijskani un atpazīst to nošu rakstā, noskaidro, ka triju skaņu kopskaņa veido akordu T_{5_3}. - Dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem Do mažora tonikas trijskaņa skaņas dažādās kombinācijās (uz augšu, uz leju un no vidējās skaņas). - Brīvā formā improvizē (dzied vai spēlē), izmantojot Do mažora tonikas trijskaņa skaņas.	- Dzied dažādus balss iesildīšanās vingrinājumus, paplašinot diapazonu un attīstot dziedāšanu unisonā. - Dzied pēc dzirdes latviešu tautasdziesmas un dziesmas bērniem (dažādās tonalitātēs), pievēršot uzmanību vokālajam skanējumam un dziesmas satura atklāsmi. - Dziesmu pavadījumam izmanto skanošos žestus, muzikāli ritmiskas kustības un/vai spēlē to ar elementārajiem mūzikas instrumentiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju vizualizācijas kartītes, attēli skaņu gleznu radīšanai, digitālie resursi, darba lapas u. tml.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, dažādu skaņu un skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.)
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Vizuālo materiālu veidošana skaņu gleznu radīšanai mūzikas stundās.
Latviešu valoda	Skandēšanas piemēru sacerēšana vai teksta izvēle, piemērojot atbilstošu ritma zīmējumu un apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats ietver mūzikas izteiksmes līdzekļu iepazīšanu radošā darbībā, piemēram, skaņu gleznu veidošanu ar balsi, skanošajiem žestiem, ritma instrumentiem vai elementārajiem mūzikas instrumentiem. Veidojot skaņu gleznas, kur mūzikā atainoti rudens tēli, vēlams rosināt skolēnu aktīvai līdzdalībai tēlu un raksturu izvēlē. Kopīgi pārrunā, kuri mūzikas izteiksmes līdzekļi ir piemēroti, lai realizētu radošo ieceri un kuri elementārie mūzikas instrumenti ir piemēroti tēla atveidei.
Mūzikas klausīšanās	Lai attīstītu skolēna spēju saklausīt un uztvert mūzikā izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus, skolēns mācās sagatavoties klausīšanās procesam, koncentrēties un iejusties atskaņotajā skaņdarbā. Pirms mūzikas klausīšanās vēlams dot skolēnam konkrētus uzdevumus, savukārt pēc tās – rosināt dalīties iespaidos un pārrunāt dzirdēto, izmantojot apgūto mūzikas valodas terminoloģiju (temps, ritms, melodija u. tml.).
Dziedātprasme	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona veidošanas, individuālu uzmanību pievēršot tiem skolēniem, kuri dzied ārpustoņa, šaurā diapazonā. Skolēns jārosina dziedāt izteiksmīgi, pievēršot uzmanību dziesmas tekstam, raksturam un tēliem.
Dziedāšana un spēlēšana pēc pakāpēm un ar notīm	2. klases sākumā ir paredzēts atkārtot 1. klasē apgūto – dziedāt un spēlēt (ar ksilofonu, ar metalofonu, ar zvaniņiem u. tml.) Do mažora gammu, tonikas trijskāni, nostiprinot izpratni par noturīgajām pakāpēm I–III–V (1–3–5) un atkārtojot iepriekš apgūtās pakāpju intonācijas. Lai nostiprinātu pakāpju izjūtu, ieteicams izmantot relatīvo solmizāciju, pakāpju apzīmēšanai lietojot ciparus (romiešu vai arābu) vai zilbes (jo, le, mi, na, so, ra, ti). Do mažora gammu, tonikas trijskāni dzied un spēlē absolūtā skaņu augstuma sistēmā. Dziedot pēc notīm, var izmantot nošu līnijkopu ar bīdāmo noti, melodisko motīvu kartītes, uzskates līdzekļus ar nošu rakstu u. tml.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

2.1. Rudens tēli mūzikā Kādus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem?	2.2. Manas Latvijas ainavas Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kādiem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsī, kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
--	--	---	---	---

2.2. Manas Latvijas ainavas. Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausoties un dziedot Latvijai veltītas dziesmas un skaņdarbus, veicināt skolēna pozitīvu attieksmi pret Latvijas dabas skaistumu; rosināt radošā darbībā iepazīt maršu un apgūt jaunus mūzikas valodas elementus (veselu noti un pauzi, $\frac{4}{4}$ taktsmēru), kā arī saklausīt tempa maiņu mūzikā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Latvijai veltītās dziesmās un instrumentālos skaņdarbos var saklausīt un izjust komponista pausto attieksmi pret dzimteni – prieku, lepnumu, mīlestību, dziesmās un instrumentālos skaņdarbos var atainot dabas ainavas, sadzīves notikumus u. tml. (K.Li.3.) - Soļošanai piemērotu mūziku sauc par maršu. Maršs parasti ir sacerēts $\frac{4}{4}$ vai $\frac{2}{4}$ taktsmērā, $\frac{4}{4}$ taktsmērā garākā ritma vienība ir vesela nots, kurai atbilst vesela pauze. (K.Li.1.) - Mūzikas raksturu var dažādot, mainot mūzikas izteiksmes līdzekļus: piemēram, mainot tempu (atskaņošanas ātrumu). (K.Li.1.) - Dziesma var sastāvēt no panta un piedziedājuma; panti mainās, bet piedziedājums pēc katra panta atkārtojas. (K.Li.1.) - Trompete ir pūšaminstruments, kas pieder pie metāla pūšaminstrumentu grupas. (K.Li.3.)	- Klausās Latvijai veltītus instrumentālus skaņdarbus un dzied dziesmas par Latviju, raksturo tajos izmantotos tēlus un mūzikas radīto noskaņu, pauž savu attieksmi un izrāda emocijas. (K.3.3.6.) - Saklausa un atpazīst maršam raksturīgo metru, ritmu, tempu. (K.3.1.4.) - Muzicēšanā $\frac{4}{4}$ taktsmērā izmanto ritma vienības – vesela nots, vesela pauze. (K.3.1.6.) - Muzicējot izvēlas ātru, lēnu un vidēju tempu, mūzikā saklausa tempa maiņu. (K.3.1.4.) - Apdzied noturīgās pakāpes Do mažorā, saklausa un skaidro tonikas nozīmi tonalitātē. (K.3.1.5.) - Dziesmās atpazīst pantu un piedziedājumu. (K.3.4.4.) - Attēlā atpazīst trompeti un mūzikā saklausa tās radītās skaņas. (K.3.3.8.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Klausoties Latvijas dabas ainavām veltītus skaņdarbus, raksturo mūzikas tēlus un noskaņu, skaidro mūzikā paustās vērtības. Dziedot, spēj izteiksmīgi un emocionāli paust savu attieksmi. (K.3.4.2., K.3.3.6.) - Saklausa trompetes skaņējumu un maršu skaņdarbus; muzicējot $\frac{4}{4}$ taktsmērā, lieto veselu noti, veselu pauzi, uztver tempa maiņu mūzikā. (K.3.1.4., K.3.1.6.)	- Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņemot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība) - Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, paust viedokli, respektēt citus. (Vērtība – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosme, godīgums, tolerance).
Jēdzieni, termini: maršs, tempa maiņa mūzikā, ritma vienības – vesela nots, vesela pauze; pants un piedziedājums, mūzikas instruments – trompete; noturīgo pakāpju apdziedāšana Do mažorā.	

Temata apguves norise

Instrumentāli skaņdarbi un dziesmas par Latviju un skaņdarbos paustās vērtības	Ritmizēšana $\frac{4}{4}$ taktsmērā, izmantojot apgūtās ritma vienības. Tempa maiņu uztvere un atdarināšana ar kustībām	Marša saklausīšana mūzikas piemēros. Metāla pūšaminstrumenta – trompetes – iepazīšana skaņdarbā un attēlā
- Klausās mūziku, mācās uztvert mūzikas radītos tēlus un saklausīt spilgtākos tēla veidošanā izmantotos raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus. - Apgūst dziesmas par Latviju, mācās dziedāt izteiksmīgi un emocionāli. - Mācās izvērtēt savu sniegumu atbilstoši iecerei, dziesmām veido elementārus pavadījumus, izmantojot apgūto ritmu un skaņkārtas pakāpes. - Saklausa un atpazīst dziesmās pantu un piedziedājumu.	- Apgūst veselu noti un veselu pauzi, izmantojot gan ritma vārdus, gan ritma zilbes. - Apgūtās ritma vienības lieto, izmantojot skanošos žestus un ritma instrumentus $\frac{4}{4}$ taktsmērā. - Klausās mūziku un nosaka mūzikas tempu (ātrs, vidējs, lēns). - Mācās uztvert tempa maiņu mūzikā, izmantojot muzikāli ritmiskas kustības.	- Mūzikas pavadījumā soļo divdaļu metrā, nosaka mūzikas raksturu un noskaidro, ka atskaņotā mūzika ir maršs. - Klausās dažādus skaņdarbus, atpazīst maršu. - Klausās mūziku, atpazīst trompeti un raksturo tās skanējumu. - Atpazīst trompeti attēlos.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju vizualizācijas kartītes, attēli skaņu gleznu radīšanai, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, dažādu skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.)
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starpriekšmetu saikne

Latviešu valoda un sociālās zinības	Pārrunas par piederības izjūtu Latvijai.
Vizuālā māksla	Atspoguļot zīmējumā Latvijas dabas ainas, sasaistot tās ar dzirdēto dziesmu saturu vai atskaņoto skaņdarbu.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats ietver Latvijas dabas ainas atspoguļojošu instrumentālu skaņdarbu klausīšanos un dziesmu dziedāšanu un mūzikā atklāto vērtību izskaidrošanu. Temata ietvaros aicina skolēnu zīmējumā atveidot saklausītos mūzikas tēlus un iestudēt priekšnesumu, iekļaujot tajā paša izvēlētas dziesmas ar pašsacerētu pavadījumu.
Dziedātprasme	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona veidošanas, individuālu uzmanību veltot skolēniem, kuri dzied ārpustoņa, šaurā diapazonā. Unisona dzirdes priekšstata veidošanās ir cieši saistīta ar muzikālās dzirdes un balss diapazona paplašināšanu. Tāpēc skolēnam ieteicams dziedāt daudzveidīgus vingrinājumus, izmantojot galvas rezonatorus. Liela uzmanība jāpievērš dziesmu satura un tēla atklāsmei un jārosina skolēnu dziedāt emocionāli un izteismīgi.
Dziedāšana un spēlēšana pēc pakāpēm un ar notīm	Turpinās darbs pie skaņkārtas pakāpju izjūtas attīstīšanas, nostiprinot noturīgās pakāpes – tās apdziedot (izmantojot, piemēram, pakāpju sleju vai pakāpju kāpnītes, roku zīmes) un spēlējot (izmantojot, piemēram, Orfa instrumentāriju). Do mažora gammu ieteicams dziedāt ar pakāpju un nošu nosaukumiem, vienlaikus rādot roku zīmes. Dziedot un spēlējot pēc notīm Do mažorā, muzicēšana noris absolūtā skaņu augstuma sistēmā.
Ritmizēšana	Ritma vienības – veselu noti un veselu pauzi ieteicams apgūt, izmantojot ritma zilbes un skanošos žestus (plaukstas, kājas un piesitiens pa stilbiem), ritma instrumentus (kociņus, bundziņas u. tml.), kā arī izpildot muzikāli ritmiskas kustības (ritma vienību atveide ar improvizētām vai iestudētām kustībām atskaņotās mūzikas tempā).
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

2.1. Rudens tēli mūzikā Kādus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem?	2.2. Manas Latvijas ainavas Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kādiem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsi, kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
--	--	---	---	---

2.3. Ziemas noskaņas mūzikā. Ar kādiem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausoties mūziku, rosināt skolēna iztēli un mudināt radoši darboties – improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Ar balsi, ar elementārajiem mūzikas instrumentiem un ar muzikāli ritmiskām kustībām var atainot dažādas ziemas noskaņas (pirmās sniega pārslas, puteņa dzimšana u. tml.). (K.Li.3.) - Dinamika – mūzikas atskaņošanas stiprums, ir nozīmīgs mūzikas izteiksmes līdzeklis, kuru izmanto, lai panāktu noskaņu mūzikā un atklātu tās raksturu. Skaļi un spēcīgi apzīmē ar <i>f</i> (<i>forte</i>), klusi – <i>p</i> (<i>piano</i>). (K.Li.1.) - Ritma ostinato ir daudzkreizējs ritma motīva atkārtojums, kuru var izmantot skaņdarbu pavadījumā. (K.Li.1.)	- Improvizē un rada ziemas noskaņu ainas, izmantojot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus; pamato savu izvēli. (K.3.3.3.) - Saklausa skaņdarbos un muzicēšanā lieto <i>forte</i> un <i>piano</i>, skaidro dinamikas nozīmi tēla radīšanā. (K.3.1.4.) - Dzied vienbalsīgas dziesmas pēc dzirdes (dažādās tonalitātēs) un pēc notīm (Do mažorā), nostiprinot izpratni par tonikas trijskani. (K.3.1.6.) - Saklausa un muzicēšanā lieto ritma ostinato, iekļaujot tajā apgūtās ritma vienības (K.3.1.6.) - Skandē, dzied un spēlē ritma instrumentus kanonā. (K.3.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Ar balsi, ar elementārajiem mūzikas instrumentiem un ar muzikāli ritmiskām kustībām attēlo ziemas ainas, noskaņas un situācijas, mūzikas tēla radīšanai izmanto dinamiku – <i>forte</i> un <i>piano</i> , ritma ostinato. Pamato savu izvēli. (K.3.1.4., K.3.3.3.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemas iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu spēlēt un muzikālajās rotaļās veidot cieņpilnas attiecības, kontrolēt un vadīt savu uzvedību un emocijas, ievērot sekmīgas sadarbības noteikumus, lai sasniegtu rezultātu. (Vērtība – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība).
Jēdzieni, termini: dinamika – skaļa, spēcīga – <i>forte</i> , klusa – <i>piano</i> ; ritma ostinato.	

Temata apguves norise

Ziemas noskaņu ainas, radīšana ar balsi, muzikāli ritmiskām kustībām un elementārajiem mūzikas instrumentiem, izvēloties mūzikas nokaņai atbilstošu dinamiku	Ritma ostinato lietošana muzicēšanā, ietverot apgūtās ritma vienības	Skandēšana, ritmizēšana, dziedāšana un spēlēšana vienbalsīgi un kanonā
- Rada ziemas noskaņu improvizācijas, impulsam izmantojot dzejoļus bērniem, prozas fragmentus, kā arī ziemas ainavu un situāciju attēlus. - Stāsta cits citam, kādus tēlus var radīt, izmantojot balsi, mūzikas instrumentus un muzikāli ritmiskas kustības. - Improvizē pavadījumu atskaņotajai mūzikai, izmantojot elementāros mūzikas instrumentus, skaņu rīkus un skanošos žestus. - Noskaidro, kas ir dinamika mūzikā un ka skaļi apzīmē ar <i>forte</i>, un klusi – ar <i>piano</i>. - Saklausa un muzicēšanā lieto <i>forte</i> un <i>piano</i>, skaidro dinamikas nozīmi tēla radīšanā.	- Noskaidro, kas ir ritma ostinato un izpilda ritma pavadījumu. - Apgūtajām dziesmām spēlē ritma ostinato pavadījumu, izmantojot skanošos žestus un ritma instrumentus. - Klausās skaņdarbu, dzied dziesmas, sacer ritma ostinato, iekļaujot tajā apgūtās ritma vienības, un izpilda to.	- Izteiksmīgi skandē tekstu vienbalsīgi un kanonā. - Ritmizē ar skanošajiem žestiem un ritma instrumentiem vienbalsīgi un kanonā. - Dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem melodiju vienbalsīgi un daudzbalsīgi – kanonā. - Dzied un spēlē ar elementāriem mūzikas instrumentiem Do mažora tonikas trijskani, kopā ieskandinot skaņas, tā panākot trīsbalsīgu skanējumu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Attēli skaņu gleznu radīšanai, dzejoļi bērniem, ritma kartītes, pakāpju vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, dažādu skaņu un skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.)
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda	Skandēšanas piemēru sacerēšana, izvēloties atbilstošu ritma zīmējumu, izpildīšanas tempu un dinamiku; dzejoļi improvizācijai.
Vizuālā māksla	Attēlu izvēle, zīmējumu radīšana improvizācijai.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats aktualizē vienu no radošās darbības veidiem – improvizāciju: skaņdarba radīšanu tā izpildīšanas laikā. Improvizācija var būt spontāna un apzināta. Spontānās improvizācijas impulsam var piedāvāt dzejoļus bērniem, prozas fragmentus vai attēlus. Apzinātājā improvizācijā mudināt skolēnu izmantot apgūtās zināšanas, piemēram, sacerēt melodiju, variējot tonikas trijskaņa skaņas, pavadījumā – ritma ostinato, izvēlēties atbilstošu tempu un dinamiku.
Dziedātprasme	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona veidošanas; ja klasē gandrīz visi skolēni prot dziedāt unisonā, ieteicams sākt mācīt dziedāt vienkāršus kanonus (tos skandējot, ritmizējot, dziedot un spēlējot).
Dziedāšana un spēlēšana pēc notīm	Turpinās darbs pie pakāpju izjūtas attīstīšanas, nostiprinot apgūtās pakāpju intonācijas (<i>sk. 1. klases mācību saturā</i>) Do mažorā; turpinās darbs pie nošu lasītprasmes attīstības, dziedot un spēlējot (elementāros mūzikas instrumentus) pēc notīm vienkāršas melodijas Do mažorā. Apgūtās notis var izmantot dziesmu pavadījumā, spēlējot zvaniņus, ksilofonu un citus mūzikas instrumentus, kuriem ir noteikts skaņu augstums.
Ritmizēšana	Daudzbalsības uztveres veicināšanai var skandēt, ritmizēt un spēlēt elementāros mūzikas instrumentus kanonā. Lai skandēšana un ritmizēšana būtu izteiksmīgāka, ieteicams izmantot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus un mainīt tempu, dinamiku, reģistru un tembru.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

2.1. Rudens tēli mūzikā Kādus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem?	2.2. Manas Latvijas ainavas Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kādiem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsi, kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
--	--	---	---	---

2.4. Deja. Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsi, kā es to varu raksturot?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iepazīstināt skolēnu ar valsi, radot izpratni par šai dejai raksturīgo metru, ritmu, pavadījumu un soli, radošā darbībā nostiprināt izpratni par noturīgām un nenoturīgām pakāpēm un apgūtajām ritma grupām $\frac{3}{4}$ taktsmērā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Valsis ir balles deja, kuram raksturīga vijīga un maiga melodija, trijdaļu metrs un raksturīgs pavadījums. (K.Li.4.) - Trijdaļu metrs ir $\frac{3}{4}$ taktsmēram, kuram ir trīs taktsdaļas. Garākais skaņas ilgums $\frac{3}{4}$ taktsmērā ir pusnots ar punktu. (K.Li.1.) - Do mažora II–IV–VI–VII pakāpes ir nenoturīgās pakāpes, un tās atrisina noturīgajās pakāpēs. (K.Li.1.) - Klavieres ir taustiņinstrumenti, kurā dažāda augstuma skaņas rada ar dažāda garuma un rupjuma stīgām. Klavierēm ir klaviatūra, kas sastāv no baltajiem un melnajiem taustiņiem. (K.Li.3.)	- Mūzikas piemēros saklausa un atpazīst deju – valsi, skaidro tās raksturīgās pazīmes. (K.3.3.8.) - Ar skanošajiem žestiem un ritma instrumentiem sacer vienkāršu pavadījumu $\frac{3}{4}$ taktsmērā. (K.3.1.6.) - Muzicēšanā izmanto pusnoti ar punktu. (K.3.1.6.) - Attēlā atpazīst klavieres, mūzikā saklausa un atšķir klavieru skanējumu (K.3.3.8.) - Saklausa un dzied noturīgās un nenoturīgās pakāpes Do mažorā. (K.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Klausoties skaņdarbus, atpazīst klavieru skanējumu, saklausa un atšķir dejas – valsi un polku, prot tās raksturot un salīdzināt. (K.3.3.8.) - Muzicēšanā lieto $\frac{3}{4}$ taktsmēru un pusnoti ar punktu, saklausa un dzied noturīgo un nenoturīgo pakāpju intonācijas Do mažorā. (K.3.1.4.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, paust viedokli un respektēt citus. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosme, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņemot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība)
Jēdzieni, termini: deja – valsis, mūzikas instruments – klavieres, klaviatūra; taktsmērs $\frac{3}{4}$, ritma vienība – pusnots ar punktu, nenoturīgās pakāpes Do mažorā.	

Temata apguves norise

Valša atpazīšana mūzikas klausīšanās procesā. Pusnots ar punktu izmantošana muzicēšanas procesā $\frac{3}{4}$ taktsmērā	Klavīeres. Nošu atrašanās vietas uz klaviatūras	Noturīgās un nenoturīgās pakāpes Do mažorā, to saklausīšana, dziedāšana un spēlēšana. Nenoturīgo pakāpju atrisināšana noturīgajās pakāpēs
- Klausās mūziku un vēro videomateriālu; noskaidro, ka dzirdētā mūzika un redzētā deja ir valsis. - Noskaidro, kādās situācijās dejo valsī. - Pārrunā, kas raksturīgs šai dejai – metrs, ritms, pavadījums. Salīdzina ar polku. - Noskaidro, ka trijdaļu metram atbilst $\frac{3}{4}$ taktsmērs. - Apgūst pusnoti ar punktu (izmantojot ritma zilbes); noskaidro, kā pieraksta pusnoti ar punktu un, ka viena nots atbilst vienai taktij $\frac{3}{4}$ taktsmērā. - Lai apgūtu pusnoti ar punktu, izmanto ritma kartītes un sacer ritma rindas. - Iestudē pavadījumu valsī, izmantojot apgūtās ritma vienības. Pavadījumu spēlē ar skanošajiem žestiem un elementārajiem mūzikas instrumentiem.	- Klausoties mūziku, iepazīst mūzikas instrumentu – klavīeres. - Noskaidro, ka klavīeres ir taustiņinstrumenti, kam ir klaviatūra. - Mācās atpazīt nošu atrašanās vietas uz klaviatūras (zina skaņas do atrašanās vietas uz klaviatūras). - Noskaidro, ka uz klaviatūras var nospēlēt Do mažora gammu.	- Noskaidro, ka II–IV–VI–VII (2–4–6–7) pakāpes sauc par nenoturīgajām pakāpēm, sasaista tās ar nošu nosaukumiem Do mažorā (re, fa, la, si). - Dziedot pēc roku zīmēm un pēc pakāpju slejas (ar pakāpju un nošu nosaukumiem), mācās atrisināt nenoturīgās pakāpes noturīgajās (II–I, IV–III, VI–V, VII–I', VII,–I). Noskaidro, ka VII pakāpe atrodas zem I pakāpes, nots si (mazajā oktāvā) atrodas zem nots do un to apzīmē ar komatu apakšā. - Saklausā noturīgo un nenoturīgo pakāpju intonācijas. - Klausās melodiju un saklausītos melodijas motīvus atpazīst nošu rakstā.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, uzskates līdzeklis – klaviatūra, nošu līnijkopa, bīdāmā nots, pakāpju vizualizācijas kartītes – pakāpju motīvi, grafiskie zīmējumi, digitālie resursi, darba lapas.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, dažādu skaņu un skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Sports un veselība	Soļošana un deju soļu iestudēšana (polka un valsis).
---------------------------	--

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās un radošā darbība	Temata ietvaros, klausoties mūziku un muzicējot, skolēns iepazīst valsi, mācās to salīdzināt ar polku, raksturojot mūzikas izteiksmes līdzekļus – metru, ritmu, melodiju un pavadījumu. Mācību stundā skolotājs var improvizēt, atskaņojot valša melodijas, spēlējot klavieres vai kādu citu mūzikas instrumentu, skolēni var brīvi dejot valsi, izmantojot muzikāli ritmiskas kustības un valša soļus.
Dziedāšana un mūzikas instrumentspēle	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedāšanas unisona nostiprināšanas, kā arī pie daudzbalsības uztveres attīstības (piemēram, dziedot vienkāršus kanonus, izpildot daudzbalsīgas partitūras). Turpinās darbs pie skaņkārtas pakāpju izjūtas attīstīšanas, dziedot ar pakāpēm un nošu nosaukumiem vienkāršas melodijas, nostiprinot noturīgo un nenoturīgo pakāpju intonācijas Do mažorā. Apgūtās notis ieteicams izmantot sacerot dziesmu pavadījumu, spēlējot zvaniņus, ksilofonu un citus mūzikas instrumentus, kam raksturīgs noteikts skaņu augstums, piemēram, klavieres.
Caurviju prasmes	Šajā tematā tiek aktualizētas šādas caurviju prasmes: sadarbība, jaunrade un uzņēmējspēja, sociāli emocionālā mācīšanās.

2.1. Rudens tēli mūzikā Kādus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem?	2.2. Manas Latvijas ainavas Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kādiem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsi, kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
--	--	---	---	---

2.5. Sadarbība muzicēšanā. Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7–8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: rosināt skolēnu radoši darboties, veidojot muzikālu priekšnesumu, kurā tiek izmantoti apgūtie mūzikas izteiksmes līdzekļi, nošu raksts, ritma rondo (rotaļa, aplis).

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Muzicējot var rast prieku un gūt gandarījumu par kopīgo radošo darbu. (K.Li.2.) - Rondo ir mūzikas forma, kurā viens posms (A) atkārtojas, bet pārējie – (B,C) posmi – mainās. Ar burtiem rondo apzīmē šādi: ABACA. Izmantojot rondo formu, var veidot ritma un skandēšanas improvizācijas. (K.Li.2.) - Sešpadsmitdaļnotis ir ritma grupa, kuru izpilda uz pusi ātrāk nekā astotdaļnotis. Tās sakārtojot kopā pa četri, izveidojas ritma grupa vienas ceturtdaļnots vērtībā. (K.Li.1.)	- Iestudē priekšnesumu, izmantojot apgūtās dziesmas un pašsacerētos pavadījumus. (K.3.3.1.) - Kopīgi muzicējot mācās sadarboties un izvērtēt savu sniegumu. (K.3.2.2.) - Saklausā mūzikā un muzicējot lieto sešpadsmitdaļnošu ritma grupu. (K.3.3.1.) - Muzicēšanā izmanto rondo formu. (K.3.1.6.) - Dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem vienkāršas melodijas Do mažorā. (K.3.1.5.) - Atkārto apgūtās latviešu tautasdziesmas, oriģināldziesmas un rotaļas, skaidro, par kādām vērtībām tajās stāstīts. (K.3.3.6.) - Klausoties skaņdarbus un muzicējot, mācās diferencēti uztvert apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus un sasaistīt tos ar mūzikas tēlu. (K.3.1.4., K.3.4.2)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Savstarpēji sadarbojoties veido priekšnesumus, kuros izmanto apgūtās latviešu tautasdziesmas, oriģināldziesmas un rotaļas, apzināti atbilstoši lieto mūzikas izteiksmes līdzekļus, paskaidro savu izvēli. Ritma improvizācijās izmanto rondo formu, iekļaujot tajā arī sešpadsmitdaļnošu ritma grupu. (K.3.1.4., K.3.3.1.)	- Attīsta ieradumu spēlēs un muzikālajās rotaļās veidot cieņpilnas savstarpējās attiecības, kontrolēt un vadīt savu uzvedību un emocijas, ievērot sekmīgas sadarbības nosacījumus, kas nepieciešami, lai sasniegtu rezultātu. (Vērtība – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība) - Attīsta ieradumu nemitīgi un ar aizrautību mācīties, būt zinātkāram un intelektuāli atvērtam, lietpratīgi analizēt mūzikas saturu un izvērtēt mūzikas tēlus. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra, daba, ģimene; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzietība)
Jēdzieni, termini: ritma rondo, sešpadsmitdaļnošu ritma grupa.	

Temata apguves norise

Priekšnesuma iestudēšana, iekļaujot tajā apgūtās dziesmas un pašsacerētus pavadījumus	Mūzikas klausīšanās. Mūzikas izteiksmes līdzekļu raksturošana. Izpratne, par to, ka ar apgūtajiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem var radīt atšķirīgus mūzikas tēlus	Ritmizēšana ar sešpadsmitdaļnošu ritma grupas ietvērumu. Ritma rondo
- Strādā grupā (4–5 skolēni). Kopā ar skolotāju vienojas par priekšnesumu un pārrunā ieceres īstenošanas soļus; izlemj, kurš kuru dziesmu dziedās un kādā veidā tiks izpildīts pavadījums. - Izvēlas pavadījumam nepieciešamos mūzikas instrumentus un dziesmai atbilstošos mūzikas izteiksmes līdzekļus, pārrunā priekšnesuma demonstrēšanas gaitu. - Vērtē priekšnesumu un tā īstenošanas gaitu atbilstoši dotajiem kritērijiem (sadarbība, līdzdarbošanās, priekšnesuma demonstrējums atbilstoši iecerei).	- Klausās mūziku un ar skolotāja palīdzību analizē skaņdarbam raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus: tempu, dinamiku, skanējuma augstumu (reģistru) (augsts, vidējs, zems) metru, melodiju, ritmu. - Izmantojot uzskates materiālus, darba lapas, ilustrācijas u. tml., skolēns salīdzina divus skaņdarbus un nosaka to tempu (ātrs, vidējs, lēns), metru (divdaļu vai trijdaļu), dinamiku (<i>piano</i> vai <i>forte</i>) un skanējuma augstumu (reģistru – augstu, zemu, vidēju). Skolotājs izvēlas skolēnam piemērotākos uzdevumus, kas jāveic mūzikas klausīšanās laikā.	- Apgūst sešpadsmitdaļnošu ritma grupu, izmantojot ritma zilbes; noskaidro kā to pieraksta. - Atpazīst sešpadsmitdaļnošu ritma grupu un lieto to dziedot un ritmizējot. - Izmantojot skanošos žestus un ritma instrumentus, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ un $\frac{4}{4}$ taktsmērā lieto apgūtās ritma vienības. - Izmantojot daudzveidīgus ritma zīmējumus, sacer dziesmām pavadījumu. - Muzicējot – skandējot, ritmizējot un spēlējot elementāros mūzikas instrumentus –, iepazīst rondo formu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, uzskates līdzeklis – klaviatūra, nošu līnijkopa, bīdāmā nots, pakāpju vizualizācijas kartītes – pakāpju motīvi, grafiskie zīmējumi, digitālie resursi, darba lapas.
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, dažādu skaņu un skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda	Rondo formas apguvei izmanto sakāmvārdus, skaitāmpantiņus, pašsacerētu tekstu.
------------------------	--

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Temata ietvaros noris iepriekš mācītā aktualizācija un nostiprināšana, mācot apzināti lietot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus un mūzikas formas (pantu un rondo). Grupu darbā, sagatavojot muzikālu priekšnesumu, kopā ar skolēniem ieteicams izstrādāt kritērijus, kādam jābūt priekšnesumam. Izvēloties dziesmas, jāvienojas, kādi būs dziesmu pavadījumi, kurus instrumentus spēlēs u. tml. Klausoties mūziku var izmantot darba lapas ar mūzikas klausīšanās uzdevumiem, lai skolēns mācītos salīdzināt divus dažādus skaņdarbus, raksturot katra skaņdarba tēlus un noskaņu, kā arī pastāstīt par mūzikas izteiksmes līdzekļu lietojumu (kas līdzīgs un kas atšķirīgs) un izpildītājsastāvu, aktualizējot zināmos mūzikas instrumentus. Veidojot ritma rondo (ABACA), vēlams izmantot attēlus, ritma kartītes, spēlēt ar skanošajiem žestiem un ritma instrumentiem, kā arī izmantot muzikāli ritmiskas kustības. Epizodēs (B,C) ieteicams iekļaut solo improvizācijas pēc pašu izvēles, refrēnā (A) – muzicēt visiem kopā.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

3. klase

3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. Skaņu gleznas Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot skaņu gleznas? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?
--	--	---	--	---

3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi. Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausoties mūziku un muzicējot, rosināt skolēnu apgūt mūzikas izteiksmes līdzekļus (reģistrs, skaņējuma nokrāsa (tembrs)), skaidrot to nozīmi mūzikas tēla radīšanā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzikas izteiksmes līdzekļi palīdz radīt dažādus tēlus, kas asociējas ar norisēm dabā un cilvēka dzīvē. (K.Li.1.) - Ritms ir viens no mūzikas izteiksmes līdzekļiem, kuru izmanto mūzikas tēlu radīšanā. Piemēram, sešpadsmitdaļnošu ritma grupas mūzikai piešķir steidzīgu, kustīgu un nemierīgu raksturu. (K.Li.1.) - Reģistrs ir skanējuma augstums. Ar mūzikas instrumentiem var skaņdarbus atskaņot dažādos reģistros, piemēram, flauta spēlē augstā, klarnete – vidējā, bet kontrabass – zemā reģistrā. (K.Li.1.) - Flauta un klarnete ir pūšaminstrumenti, kas pieder pie koka pūšaminstrumentu grupas. Kontrabass ir lielākais stīgu instruments ar viszemāko skaņu. (K.Li.3.) - Mūzikas instrumentu un cilvēka balss skanējums mūzikā var radīt dažādas nokrāsas. Nokrāsa var būt gaiša, tumša, dzidra, sulīga un spoža. (K.Li.1.)	- Saklausa mūzikā skanējuma nokrāsu (tumša, gaiša, dzidra, sulīga, spoža) un skanējuma reģistru (augsts, vidējs zems). (K.3.1.4.) - Dzied un skandē dažādos reģistros – augstā, vidējā un zemā. (K.3.1.4.) - Attēlā un pēc skanējuma atpazīst mūzikas instrumentus – flautu, klarneti un kontrabasu. (K.3.3.8.) - Lai attīstītu dziedātpasmi, dzied dziesmas pēc dzirdes (dažādās tonalitātēs) un vienkāršas melodijas Do mažorā – pēc notīm. (K.3.1.5.) - Saklausa un dažādos taktsmēros ($\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ un $\frac{4}{4}$) ritmizē ritma grupas .
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Muzicē, izmantojot mūzikas izteiksmes līdzekļus, saklausa skanējuma nokrāsu un reģistru, atpazīst flautas un kontrabasa skanējumu. Raksturo, kuri mūzikas izteiksmes līdzekļi izmantoti mūzikas tēla radīšanai. (K.3.1.4.) - Dažādās tonalitātēs dzied dziesmas pēc dzirdes. Dzied dziesmas Do mažorā pēc notīm, sacer pavadījumu, iekļaujot sešpadsmitdaļnošu ritma grupas. Izvēlas atbilstošus mūzikas izteiksmes līdzekļus. (K.3.1.5., K.3.1.6.)	- Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņemot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība) - Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, paust viedokli un respektēt citus. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosme, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini: reģistrs – augsts, vidējs, zems; skaņas nokrāsa; mūzikas instrumenti – flauta, klarnete, kontrabass; sešpadsmitdaļnošu ritma grupas: .	

Temata apguves norise

Skanējuma nokrāsas (tembra) un reģistru saklausīšana mūzikā. Flauta, klarnete un kontrabass	Dziesmu dziedāšana pēc dzirdes dažādās tonalitātēs. Ritmizēšana izmantojot ritma grupas ar sešpadsmitdaļnotīm	Vienkāršu melodiju dziedāšana un elementāro mūzikas instrumentu spēlēšana Do mažorā
• Skandē augstā, vidējā un zemā reģistrā, izmantojot, piemēram, trīsbalsīgas skandēšanas partitūras, kurās atveidoti dažādi tēli (putniņš, kaķis un vectētiņš). • Ar balsi un mūzikas instrumentiem veido skaņu stāstus, izmantojot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus – tempu, reģistru, skanējuma nokrāsu (tembru) u. c. • Izmantojot video un audiomateriālu, mācās atpazīt flautu, klarneti un kontrabasu, atšķirt šo instrumentu skanējuma nokrāsu (tembru) un reģistru. • Raksturo, kuri apgūtie mūzikas izteiksmes līdzekļi izmantoti mūzikas tēla radīšanai.	• Dzied dažādus balss iesildīšanās vingrinājumus, attīstot dziedāšanu unisonā un paplašinot diapazonu. • Dzied tautasdziesmas un oriģināldziesmas pēc dzirdes dažādās tonalitātēs, pievēršot uzmanību vokālajam skanējumam. • Piedalās pārrunās par mūzikas izteiksmes līdzekļu izvēli un lietošanu dziesmu iestudēšanas procesā. • Sacer dziesmu pavadījumu, kurā iekļautas ritma grupas ar sešpadsmitdaļnotīm; izspēlē pavadījumu ar skanošajiem žestiem un ritma instrumentiem.	• Dzied vienkāršus motīvus un frāzes Do mažorā pēc bīdāmās nots līnijkopā un pēc pakāpju slejas, ietverot noturīgo pakāpju apdziedāšanu. • Saklusa noturīgo un nenoturīgo pakāpju gājienus melodijās (lietojot relatīvo un absolūto skaņu augstumu sistēmu). • Pēc notīm Do mažorā dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem vienkāršas melodijas. • Brīvā formā improvizē (dzied vai spēlē) melodijas Do mažorā, skaidro radītā tēla noskaņu un raksturu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Teātra māksla un vizuālā māksla	Raksturīgie izteiksmes līdzekļi, kurus izmanto tēla radīšanai.
--	--

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un mūzikas klausīšanās	Temats ietver dziesmu dziedāšanu, skandēšanu, muzikāli ritmisku kustību izpildi, mūzikas instrumentspēli (ar elementāri apgūstamu spēles tehniku, piemēram, izmantojot Orfa instrumentāriju), mācoties uztvert un apzināti lietot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus – melodiju, ritmu, tempu, dinamiku, reģistru, kā arī pastāstīt par to nozīmi skaņdarba noskaņas un tēla radīšanā. Aktīvā muzicēšanā gūtā pieredze palīdz skolēnam saklausīt apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus. Reģistru (skanējuma augstumu) un tembru (skanējuma nokrāsu) ieteicams saistīt ar mūzikas instrumentu (flauta, klarnete, kontrabass) un cilvēka balss skanējumu. Terminu “tembrs” 3. klasē var aizstāt ar “skanējuma nokrāsu” (tikai 4. klasē sākot lietot vārdu “tembrs”).
Dziedāšana un ritmizēšana	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedātprasmes attīstības, ietverot pareizas stājas, elpas, dīkijas un artikulācijas vingrinājumus, kā arī melodijas precīzu intonēšanu, diapazona paplašināšanu un unisona izkopšanu. Turpinās apgūto ritma vienību un grupu nostiprināšana dažādos taktsmēros ($\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$), veidojot ritma improvizācijas un pavadījumus. Ritma pavadījumus var sacerēt ne tikai dziesmām, bet arī atskaņotajiem skaņdarbiem.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns aktualizē sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. Skaņu gleznas Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot skaņu gleznas? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?
--	--	---	--	---

3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā. Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: dziedot dziesmas un klausoties skaņdarbus par Latviju, kā arī skaidrojot mūzikā pausto galveno domu, veicināt skolēna piederības izjūtu Latvijas valstij un kultūrai; rosināt skolēnu radoši darboties, lai iepazītu mūzikas skaņveides paņēmienus, punktētu ritmu un tempu daudzveidību.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Daudzi skaņdarbi ir veltīti Latvijas dabas ainavām. Dabas tēlus skaņdarbos var labāk uztvert, iepazīstot mūzikas izteiksmes līdzekļus. (K.Li.3.) - Mūzikas atskaņošanas ātrumu precīzē tempa apzīmējumi. Pazīstamākie tempa apzīmējumi ir šādi: ātri – <i>allegro</i>, lēni – <i>lento</i> un vidēji – <i>moderato</i>. (K.Li.1.) - Atskaņojot mūziku, var spēlēt un dziedāt, izmantojot dažādus skaņveides paņēmienus. Raksturīgi skaņveides paņēmieni ir šādi: aprauti, īsi – stakato (<i>staccato</i>); saistīti, plūstoši, bez pārtraukuma – legato (<i>legato</i>). (K.Li.1.) - Ar punktētu ritmu panāk aktīvu, spraigu mūzikas raksturu. Punktēts ritms rodas, ja ritma vienībai pievieno punktu, kas pagarina noti par pusi no tās vērtības. (K.Li.1.) - Mežrags ir pūšaminstruments, kas pieder pie metāla pūšaminstrumentu grupas. (K.Li.3.)	- Saklausu un muzicē ātrā (<i>allegro</i>), lēnā (<i>lento</i>) un vidējā (<i>moderato</i>) tempā, mūzikā saklausu tempa maiņas. (K.3.1.4.) - Saklausu un ritmizē dažādos taktsmēros ($\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ un $\frac{4}{4}$) astotdaļpauzi ♪ un punktēta ritma grupu – ceturtdaļnoti ar punktu un astotdaļnoti ♪ ♪ (K.3.1.6.) - Saklausu mūzikā, dzied un spēlē dažādus skaņveides paņēmienus – legato un stakato. (K.3.1.4.) - Atpazīst mežragu pēc attēla un pēc skanējuma. (K.3.3.8.) - Dzied dziesmas un klausās ar dabas tematiku saistītus skaņdarbus, skaidro tajos paustās vērtības. (K.3.3.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Klausās skaņdarbus, atpazīst mežraga skanējumu un raksturo skaņdarbā izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus – tempu (<i>allegro</i>, <i>moderato</i>, <i>lento</i>), ritmu u. c., kuri izmantoti Latvijas dabas ainavu attēlojumā. Dzied dziesmas par Latviju un skaidro šo dziesmu saturu, izsaka viedokli par sev aktuāliem notikumiem. (K.3.3.6.) - Muzicējot izmanto skaņveides paņēmienus (stakato, legato), punktēta ritma grupu (ceturtdaļnoti ar punktu un astotdaļnoti) un astotdaļpauzi. (K.3.3.6., K.3.1.4., K.3.1.6.)	- Attīsta ieradumu būt par atbildīgu sabiedrības dalībnieku, cieņpilni izturēties pret ģimeni, tautu un valsti, ar cieņu izturēties pret valsts himnu, tās atskaņošanas laikā ievērot noteikumus. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, daba, ģimene; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzcietība) - Attīsta ieradumu spēlēs un muzikālajās rotaļās veidot cieņpilnas savstarpējās attiecības, kontrolēt un vadīt savu uzvedību un emocijas, ievērot sekmīgas sadarbības nosacījumus, kas nepieciešami, lai sasniegtu rezultātu. (Vērtība – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība)
Jēdzieni, termini: skaņveides paņēmieni: stakato (<i>staccato</i>) – aprauti, īsi; legato (<i>legato</i>) – saistīti, plūstoši, bez pārtraukuma; tempa apzīmējumi: ātrs – <i>allegro</i>, vidējs – <i>moderato</i>, lēns – <i>lento</i>; punktēta ritma grupa ♪ ♪ un astotdaļpauze ♪; mūzikas instruments – mežrags.	

Temata apguves norise

Astotdaļpauze un ceturtdaļnots ar punktu. To iepazīšana un izmantojums muzicēšanā dažādos taktsmēros	Tempa saklausīšana. Ātrs (<i>allegro</i>), lēns (<i>lento</i>) un vidējs (<i>moderato</i>) temps mūzikā un tā izmantojums muzicēšanā. Tempa maiņa	Stakato un legato skaņveides paņēmieni saklausīšana un lietošana muzicēšanā	Ar Latvijas tematiku saistītu skaņdarbu klausīšanās un dziesmu dziedāšana. Mežraga iepazīšana pēc attēla un pēc skaņējuma
- Izmantojot ritma zilbes, ritma kartītes un ritma partitūras, apgūst astotdaļpauzi un punktēta ritma grupu – ceturtdaļnoti ar punktu un astotdaļnoti. - Apzinās, ka apgūtās ritma vienības var pierakstīt un atbilstoši sakārtot dažādos taktsmēros ($\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$). - Improvizē vai sacer ritma rindas, dziesmu pavadījumā veido ritma ostinato, iekļaujot tajā punktēta ritma grupu. - Mācās saklausīt mūzikā punktētu ritmu, skaidro tā nozīmi mūzikas tēla radīšanā.	- Klausās mūziku un nosaka mūzikas tempu, lieto terminus <i>allegro</i>, <i>moderato</i>, <i>lento</i>. - Izpildot muzikāli ritmiskas kustības, mācās mūzikā uztvert tempa maiņu. - Dzied dziesmas, dažādā tempā skandē un ritmizē. - Skaidro tempa nozīmi mūzikas tēla radīšanā.	- Dzied Do mažora gammu un melodiskus motīvus, izmantojot dažādus skaņveides paņēmienus: saistīti, plūstoši, bez pārtraukuma (legato) un aprauti, īsi (stakato). - Dzied dziesmas un saklausa mūzikā stakato un legato, skaidro šo skaņveides paņēmieni nozīmi tēla radīšanā. - Apzināti improvizē, izmantojot apgūtos skaņveides paņēmienus, stāsta par izmaiņu radīto noskaņu.	- Klausās latviešu komponistu skaņdarbus un raksturo mūzikas izteiksmes līdzekļus, kuri izmantoti, lai attēlotu Latvijas dabas ainavas. - Saklausa mežraga skaņējumu mūzikā un attēlā atpazīst šo mūzikas instrumentu, raksturo tā skaņējuma nokrāsu. - Apgūst (pēc dzirdes un pēc notīm) latviešu komponistu oriģināldziesmas par Latviju un latviešu tautasdziesmas un par dabu un darbu. - Mācās izvērtēt skaņdarbus paustās vērtības – attieksmi pret dabu un darba tikumu, Latvijas valsti.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.)
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	Pārrunas par valsts simboliem (arī himnu) un Latvijas piederības izjūtu.
Vizuālā māksla	Atspoguļo zīmējumā Latvijas skaistākās dabas ainas, sasaistot tās ar dziesmu saturu vai atskaņoto skaņdarbu.
Latviešu valoda	Skandēšanas piemēru sacerēšana vai izvēle, piemērojot atbilstošu ritma zīmējumu un izpildīšanas tempu.

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās un radošā darbība	Temats ietver latviešu komponistu oriģināldarbu klausīšanos, mācoties uztvert mūzikas tēlus un apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus, kuri izmantoti Latvijas dabas ainavu attēlojumā. Temata apgūvē liela nozīme ir latviešu komponistu oriģināldziesmu un tautasdziesmu dziedāšanai, pievēršot uzmanību dziesmu saturam. Iesaistot skolēnu pārrunās, ieteicams aicināt viņu paust viedokli par Latvijas dabas skaistumu, piemēram, kā tas atklājas katrā gadalaikā. Dabas attēlojums var būt ietverts skandēšanas partitūrās un skolēna veidotās vienkāršās kompozīcijās.
Dziedāšana un ritmizēšana	Temata ietvaros turpinās darbs pie dziedātprasmes attīstības, pievēršot uzmanību izteiksmīgam dziedājumam, ievērojot atbilstošus mūzikas izteiksmes līdzekļus un skaņveides paņēmienus (stakato, legato). Turpinās darbs pie ritma izjūtas attīstīšanas, nostiprinot izpratni par apgūtajām ritma vienībām un grupām, izmantojot skanošos žestus, ritma instrumentus (kociņus, bundziņas u. tml.) un skandēšanas partitūras.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. Skaņu gleznas Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot skaņu gleznas? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?
--	--	---	--	---

3.3. Ziemas saulgrieži. Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausoties mūziku un muzicējot, iestudējot priekšnesumu masku gājienam, rosināt skolēnu iepazīt latviešu tautas tradīcijas; radošā darbībā mācīt atšķirt dinamikas nianšes (*mp*, *mf*), periodu un tā posmus – motīvu, frāzi, teikumu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Radošā darbībā (dziedot dziesmas, ejot rotaļās, klausoties mūziku) var iepazīt latviešu tradicionālās kultūras mantojumu. Masku gājieni jeb ķekatās iešana ir saistīta ar saulgriežu dziesmu dziedāšanu no Mārtiņiem līdz pat Meteņiem, ietverot Ziemassvētkus. (K.Li.3.) - Latviešu tautasdziesmām ir raksturīga perioda forma, kuras garums atbilst tautasdziesmas četrindei. Periodu visbiežāk daļa divos teikumos un tā mazākos posmus sauc par motīviem un par frāzēm. (K.Li.3.) - Mūzikas atskaņošanas stiprums – dinamika – var būt vidēji skaļa un vidēji klusa, to apzīmē šādi: <i>mf</i> (<i>mezzo forte</i>) un vidēji klusa – <i>mp</i> (<i>mezzo piano</i>). (K.Li.1.)	- Saklausa dinamiku – vidēji skaļi un vidēji klusi (<i>mezzo forte</i> – <i>mf</i> un <i>mezzo piano</i> – <i>mp</i>) skaņdarbos un izmanto muzicējot; atkārto, ko nozīmē <i>forte</i> un <i>piano</i>. (K.3.1.4.) - Skaidro dinamikas nozīmi mūzikas tēla radīšanā. (K.3.1.4.) - Saklausa un atpazīst notis periodu un tā posmus – motīvu, frāzi, teikumu. (K.3.1.6.) - Sacer ritma rindas perioda formā, nostiprinot izpratni par apgūtajām ritma vienībām un grupām. (K.3.1.6.) - Lai attīstītu dziedātprasmi, dzied dziesmas pēc dzirdes (dažādās tonalitātēs) un pēc pakāpēm un notīm (Do mažorā). (K.3.1.5.) - Veido priekšnesumu masku gājenam (ķekatās iešanai), mācās novērtēt latviešu tautas tradīciju nozīmi cilvēka dzīves un dabas ritējumā. (K.3.2.3., K.3.3.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Dzied dziesmas, spēlē pavadījumus, iestudē masku gājienus ziemas saulgriežu svētkiem, skaidro latviešu tradīciju nozīmi cilvēka dzīves un dabas ritējumā. (K.3.2.3., K.3.3.4.) - Saklausa un muzicēšanā lieto <i>f</i>, <i>p</i>, <i>mf</i> un <i>mp</i>, skaidro dinamikas nozīmi tēla radīšanā; atpazīst perioda formu un tās posmus – motīvs, frāze, teikums. (K.3.1.4.)	- Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veido izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē; apzinās, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievērot uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini: dinamika: apzīmējumi: vidēji klusi <i>mp</i> un vidēji skaļi <i>mf</i> , periods, motīvs, frāze, teikums.	

Temata apguves norise

Ziemas saulgriežu masku gājiena (ķekatās iešana) priekšnesuma sagatavošana	Perioda formas un tās posmu – motīvs, frāze, teikums – atpazīšana nošu rakstā	Dinamikas nozīme tēla radīšanā, muzicēšanā lietoto <i>f</i> , <i>p</i> , <i>mf</i> un <i>mp</i> saklausīšana un skaidrošana
- Klausās un dzied latviešu tautasdziesmas par ziemas saulgriežiem; noskaidro, ka dziesmu tekstā stāstīts par ieražām un teatrālām izdarībām svētku laikā. - Noskaidro masku gājiena (ķekatu) jēgu un nozīmi ziemas saulgriežos. - Sadarbībā ar teātra mākslas un vizuālās mākslas skolotājiem iestudē masku gājieni ar lomu spēli, dziesmu dziedāšanu un pavadījuma spēlēšanu. - Kopīgi pārrunā skolēna gūtos atklājumus iestudēšanas procesā, ieguldījumu kopīgā darbā un izvērtē sniegumu.	- Dziedot un klausoties mūziku, izmanto kustības, lai mācītos uztvert motīvu un frāzi. - Ritmizē motīvus, frāzes un teikumus, skaidro to atšķirības. - Dziedot tautasdziesmas (ar kvadrātiska perioda uzbūvi), noskaidro, ka pants ir veidots no diviem teikumiem, kas kopā veido perioda formu. - Nošu rakstā mācās saskatīt un atšķirt perioda formas mazākos posmus – motīvus un frāzes. - Sacer vienkāršus pavadījumus perioda formā, izmantojot skanošos žestus un ritma instrumentus.	- Klausās skaņdarbus un raksturo mūzikas skanējuma skaļumu (<i>mp</i>, <i>mf</i>); raksturo dinamikas radītās nianšes. - Dziedot, skandējot un spēlējot elementāros mūzikas instrumentus, izmanto atbilstošu dinamiku, skaidro dinamikas nozīmi tēla radīšanā, piemēram, satraukts, dusmīgs un bravūrīgs (skaļi vai vidēji skaļi) tēls vai maīgs, mīlīgs un savaldīgs (vidēji klusi vai klusi) tēls. - Improvizējot ritma pavadījumu dziesmām un atskaņotajiem skaņdarbiem, ievēro nosacījumu, ka pavadījums ir klusāks par melodiju.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starpriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Masku veidošana.
Teātra māksla	Masku gājiena iestudēšana.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Temata ietvaros skolēns muzicēšanas procesā iepazīst latviešu tradicionālo kultūru, izprot ziemas saulgriežu tradīciju nozīmi cilvēka dzīves un dabas ritumā. Masku gājieni, ķekatas ir saistītas ar dziedāšanu, dejošanu un mūzikas instrumentspēli, tāpēc mūzikas stundā, sadarbojoties ar citu mācību priekšmetu skolotājiem, var iestudēt ķekatu ainas, kurās izmanto apgūtās dziesmas un pavadījumus. Temata ietvaros ir paredzēta perioda formas apguve, to sasaistot ar latviešu tautasdziesmas četrindi un melodiju, mācoties perioda formu atpazīt un apzināti lietot savās improvizācijās un kompozīcijās. Turpinās darbs pie ritma izjūtas un skaņkārtas pakāpju izjūtas attīstīšanas, pievēršot uzmanību dziesmu mācīšanai pēc dzirdes un pēc notīm, nostiprina prasmi intonēt noturīgās un nenoturīgās pakāpes Do mažorā. Daudzbalsības uztveres veicināšanai ieteicams skandēt, spēlēt mūzikas instrumentus un dziedāt kanonā.
Mūzikas klausīšanās	Mūzikas klausīšanās procesā ieteicams aktualizēt apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus (tempu, dinamiku, reģistru, skaņas nokrāsu (tembru), ritmu u. c.) un zināšanas par tradicionālajā, populārajā un akadēmiskajā mūzikā izmantotajiem mūzikas instrumentiem un izpildītājsastāvu.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā aktualizē sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. Skaņu gleznas Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot skaņu gleznas? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?
--	--	---	--	---

3.4. Mažora un minora noskaņas. Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt skolēna izpratni par mažora un minora skaņkārtu nozīmi mūzikas tēla radīšanā, iesaistot skolēnu mūzikas klausīšanās un muzicēšanas procesā. Dziedāt dziesmas, apgūstot gammu un tonikas trijskani la minorā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mažors un minors ir mūzikas izteiksmes līdzeklis, kuru izmanto, lai radītu mūzikā dažādas noskaņas – priecīgu, jautru, skumīgu un mierīgi rāmu. (K.Li.1.) - Skaņas veido toņu un pustoņu kombinācijas, kuras var atpazīt uz klaviatūras. Toņus un pustoņus atbilstoši sakārtojot pa baltajiem taustiņiem, var izveidot Do mažora un la minora gammu. (K.Li.1.) - La minora gamma veidojas rindā pēc kārtas no skaņas la, ko sauc par toniku (I pakāpe). Tāpat kā Do mažorā, arī la minorā no I–III–V (1–3–5) pakāpēm veidojas tonikas trijskanis; la minorā tās ir skaņas la–do–mi. (K.Li.1.)	- Klausās mūziku un mācās uztvert mažora un minora nokrāsu, skaidro minora nozīmi mūzikas tēla radīšanā. (K.3.1.4.) - Atpazīst uz klaviatūras toņus un pustoņus, skaidro Do mažora un la minora gammas uzbūvi. (K.3.1.5.) - Dzied dabiskā la minora gammu un tonikas trijskani; saklausa un atšķir noturīgās un nenoturīgās pakāpes la minorā. (K.3.1.5.) - Dzied dziesmas pēc dzirdes (dažādās mažora un minora tonalitātēs) un pēc notīm dzied vienkāršas melodijas (Do mažorā un la minorā). (K.3.1.6.) - Atkārto un nostiprina izpratni par ritma vienībām un grupām $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ taktsmērā, izmantojot ritma ostinato un ritma rondo. (K.3.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Saklausa mūzikā mažoru un minoru, skaidro minora nozīmi mūzikas tēla radīšanā. Dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem dabisko la minora gammu un tonikas trijskani. Atpazīst uz klaviatūras toņu un pustoņu attiecības, skaidro to nozīmi gammu veidošanā. (K.3.1.4., K.3.1.5.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, paust viedokli un respektēt citus. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosme, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņemot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība)
Jēdzieni, termini: tonis un pustonis, klaviatūra, la minors, la minora gamma un tonikas trijskanis.	

Temata apguves norise

Mažora un minora radītās noskaņas mūzikā	Toņi un pustoņi uz klaviatūras, la minors	Ritma vienību un ritma grupu izmantošana muzicēšanā, pavadījumu veidošana
- Dzied dziesmas pēc dzirdes dažādās minora tonalitātēs; noskaidro, kāda ir dziesmu kopīgā noskaņa un salīdzina ar citām dziesmām mažora tonalitātēs. - Noskaidro, ka, izmantojot mažoru un minoru, var radīt dažādus tēlus un noskaņas mūzikā – mažors parasti ir gaišs un priecīgs, bet minors mēdz būt skumīgs un domīgs. - Dzied pēc notīm vienkāršas melodijas Do mažorā un la minorā. Nošu rakstā mācās noteikt Do mažora un la minora raksturīgās pazīmes un tos atšķirt. - Eksperimentē ar mažora un minora skanējumu, dziedot un spēlējot elementāros mūzikas instrumentus.	- Mācās atpazīt nošu atrašanās vietas uz klaviatūras; noskaidro, ka Do mažora paralēlgamma ir la minors. Tām ir kopīgas notis, bet atšķirīga noskaņa. - Mācās atpazīt toņus un pustoņus uz baltajiem taustiņiem; noskaidro, kuri toņi un pustoņi veido Do mažora un la minora gammas. - Noskaidro, ka mažoru pieņemts apzīmēt ar lielo burtu, bet minoru – ar mazo burtu. - Dzied un spēlē ar elementārajiem mūzikas instrumentiem dabiskā la minora gammu un tonikas trijskaņa skaņas dažādos variantos – uz augšu, uz leju un no vidējās skaņas. - Sacer melodiju, izmantojot la minora tonikas trijskaņa skaņas.	- Dziesmām spēlē ritma ostinato pavadījumus, izmantojot skanošos žestus un ritma instrumentus. - Mūzikā saklusa rondo formu, zīmē zīmējumu mūzikas formas vizualizācijai. - Izmantojot elementāros mūzikas instrumentus, skaņu rīkus un skanošos žestus un ievērojot mūzikas formas posmus (refrēnu un epizodes), sacer pavadījumu atskaņotajam skaņdarbam.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. c.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.).
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Sameklēt vizuālās mākslas darbu reprodukcijas, kuras atbilst atskaņotajam skaņdarbam.
-----------------------	---

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Temata ietvaros skolēns radošā darbībā iepazīst minora skaņkārtu. Izprot, ka minors ir nozīmīgs mūzikas izteiksmes līdzeklis, kuru izmanto, lai radītu mūzikas noskaņu un raksturu. Mažora un minora uztveri veicina mūzikas klausīšanās, dziedāšana, spēlēšana un eksperimentēšana – pētot, kādas izmaiņas rada skaņkārtas maiņa mūzikā.
Dziedāšana un mūzikas instrument spēle	Temata ietvaros aktualizē Do mažora gammu, lai salīdzinātu to ar la minora gammu un tonikas trijstāni un noteiktu izmaiņas. Mācās dziedāt un saklausīt la minoru, atpazīt to nošu rakstā un uz klaviatūras. Nošu raksta, klaviatūras, toņu un pustoņu apguvei ieteicams izvēlēties daudzveidīgus vingrināšanās uzdevumus, kurus izmanto, lai saistošā un interesantā veidā nostiprinātu skolēna zināšanas un prasmes, piemēram, mācību spēles, pašdarinātus uzskates materiālus, darba lapas un uzdevumus darbam grupās, kuros iekļauta nošu rakstīšana, dziedāšana un, piemēram, ksilofona, metalofona, zvaniņu u. c. instrument spēle. Turpinās darbs pie dziedātprasmes attīstīšanas, ietverot daudzbalsības uztveres vingrinājumus.
Ritmizēšana	Temata ietvaros turpinās darbs pie ritma izjūtas nostiprināšanas, izmantojot apgūtās ritma vienības un grupas, mūzikas formas (periods un rondo), taktsmēru ($\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$) un daudzbalsīgas partitūras.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. Skaņu gleznas Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot skaņu gleznas? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?
--	--	---	--	---

3.5. Skaņu gleznas. Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot skaņu gleznas? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus un darba paņēmienus, rosināt skolēnu radīt skaņu gleznas, lai attīstītu iztēli un veicinātu izpratni par savas idejas īstenošanas soļiem, veidojot radošo darbu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Radošā darbībā, izmantojot balsi, skaņu rīkus un mūzikas instrumentus, skaņu gleznās var atainot norises dabā un cilvēka dzīvē. (K.Li.3.) - Sadarbojoties un stāstot, kādus tēlus vēlas radīt, skolēni var vienoties par radošā darba ideju, īstenošanas soļiem un vērtēšanas kritērijiem. (K.Li.3.) - Veidojot priekšnesumus un uzstājoties auditorijas (klases, vecāku u. tml.) priekšā, skolēns var gūt uzstāšanās pieredzi un gandarījumu par kopīgi paveikto. (K.Li.2.) - Folkloras kopu darbības pamatā ir tautas tradīciju izziņāšana, apguve un popularizēšana. Folkloras kopās liela uzmanība tiek pievērsta tautas mūzikas instrumentiem. Muzicējot izmanto kokli, stabuli, vijoli, bungas un dūdas. Dūdas ir daudzu tautu, tostarp arī latviešu, tradicionālais mūzikas instruments. (K.Li.4.)	- Skaidro folkloras kopu nozīmi tradicionālās kultūras mantojuma saglabāšanā, attēlā un pēc skanējuma atpazīst dūdas. (K.3.3.6., K.3.3.8.) - Apzinot darba uzdevumus un to izpildes soļus, mācās patstāvīgi īstenot radošo darbu – skaņu gleznu. (K.3.3.4., K.3.3.5.) - Radošā darba īstenošanas gaitā apzināti izmanto apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus, skaidro to nozīmi tēla atklāsmē. (K.3.1.4., K.3.3.1.) - Mācās izvērtēt radošo darbu atbilstoši dotajiem kritērijiem. (K.3.3.4.) - Atkārtot latviešu tautasdziesmas, bērnu un rotaļu dziesmas, nostiprina izpratni par apgūtajiem mūzikas valodas elementiem. (K.3.3.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Sacer vai improvizē vienkāršas melodijas brīvā formā, izmantojot folkloras tekstus. Atpazīst folkloras grupas pēc attēla un dūdas pēc skanējuma audio un videomateriālos. (K.3.3.1., K.3.3.8.)	- Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievērot uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā, ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtība – uzvedības kultūra; tikumi atbildība, tolerance). - Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, paust viedokli un respektēt citus. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini: folkloras kopa un tautas mūzikas instruments – dūdas	

Temata apguves norise

Dūdas folkloras kopu ierakstos, to atpazīšana attēlā un skanējuma raksturojums	Skaņu gleznu un skaņu stāstu radīšana, izmantojot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus	Uzstāšanās auditorijas priekšā un radošo darbu izvērtēšana atbilstoši dotajiem kritērijiem
- Izmantojot video un audiomateriālu, iepazīst tradicionālo latviešu mūzikas instrumentu – dūdas. - Instrumentu atpazīst attēlā un saklausa pēc tam raksturīgā skanējuma. - Klausās mūziku un noskaidro, ka folkloras kopas dzied latviešu tautasdziesmas un to pavadījumu spēlē ar tradicionālajiem mūzikas instrumentiem (kokli, stabuli, dūdām un bungām). - Uzzina, ka folkloras kopas piedalās gadskārtu svētkos (Lieldienās, Jāņos u. c.) un ģimeņu godos (kāzās, kristībās, bedībās u. tml.) - Mācās novērtēt folkloras kopu ieguldījumu tautas tradīciju mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā.	- Ar skolotāja atbalstu vienojas par kopīgu ideju radošā darba veidošanai, pārrunā galvenos uzdevumus un darba īstenošanas soļus. - Atbilstoši iecerei izvēlas tekstu vai attēlu skaņu stāsta vai skaņu gleznas radīšanai, pēc tam izvēlas nepieciešamos skaņu rīkus, mūzikas instrumentus. - Noskaidro, kuri mūzikas izteiksmes līdzekļi jāizmanto, lai radītu atbilstošu tēlu. - Ar skolotāja atbalstu nosaka radošā darba vērtēšanas kritērijus. - Atbilstoši iecerei iestudē priekšnesumu individuāli vai grupās.	- Skolēni cits citam demonstrē priekšnesumu (skaņu gleznu), skaidro sava radošā darba ideju un pamato mūzikas izteiksmes līdzekļu izvēli. - Mācās atbildīgi un ar cieņu izturēties pret citu skolēnu veidotajiem radošajiem darbiem – priekšnesumiem. - Vērtē priekšnesumu atbilstoši dotajiem (iepriekš iepazītajiem) kritērijiem. - Mācās paust savus uzskatus un uz klausīt atšķirīgu viedokli.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Ritma kartītes, pakāpju un melodiskās līnijas vizualizācijas kartītes, digitālie resursi, darba lapas u. tml.
- Latviešu tautasdziesmas, dziesmas bērniem, skaņdarbu ieraksti, skaņu rīki, elementārie mūzikas instrumenti (ritma instrumenti un instrumenti ar noteiktu skaņu augstumu – zvaniņi, Orfa instrumentārijs u. tml.)
- Nelsone I., Rozenberga L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601

Starppriekšmetu saikne

Teātra māksla	Mācās īstenot idejas, strādājot grupā, un uzstāties auditorijas priekšā, stāstīt par savām emocijām un domām uzstāšanās laikā.
----------------------	--

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Temats ietver iepriekš mācīto jēdzienu un terminu aktualizāciju un zināšanu nostiprināšanu, proti, apzināti izmantot apgūtos mūzikas izteiksmes līdzekļus un mūzikas formas (periodu un rondo). Skaņu gleznu var veidot, iedvesmojoties no vizuālā materiāla – gleznu reprodukcijas, fotogrāfijas vai paša zīmētas ainavas. Skaņu stāsta izveidei var izvēlēties folkloras, literāru darbu vai skolēna sacerētu stāstu un to attēlot, izmantojot mūzikas izteiksmes līdzekļus. Skaņu gleznu un skaņu stāstu var veidot, spontāni improvizējot vai iestudējot kā priekšnesumu. Skaņu gleznas un skaņu stāsta radīšanas procesā rosina skolēna iztēli un attīsta prasmi tekstuālo vai vizuālo materiālu pārvērst skaņdarbā. Lai to paveiktu, skolēnam nepieciešama muzicēšanas pieredze, prasme izvēlēties atbilstošo mūzikas instrumentu, skaņu rīku, kā arī jāzina savas balss iespējas. Temata apguve ietver priekšnesuma veidošanu, mācoties plānot savu un grupas darbību – vienoties par kopīgu ideju, tās īstenošanas soļiem un vērtēšanas kritērijiem, īstenot iepiņānoto un kopīgi izvērtēt atbilstoši dotajiem (iepriekš iepazītajiem) kritērijiem.
Dziedāšana un spēlēšana pēc notīm	Ja skolēns ir pietiekami labā līmenī apguvis Do mažora un la minora gammu, tonikas trijskani, prot dziedāt pēc notīm un spēlēt ar elementārajiem mūzikas instrumentiem vienkāršas melodijas, ieteicams sākt mācīt Sol mažoru un Fa mažoru.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

4. klase

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas.

Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstīt muzicēšanas prasmes, iepazīt dažādu tautu šūpuļdziesmas un mājas muzicēšanas tradīcijas, lai rosinātu domāt par muzicēšanas iespējām ikdienā savā ģimenē.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Muzicēšanas tradīcijas veidojas ģimenē. Visbiežāk muzicēšana ģimenē saistās ar šūpuļdziesmu dziedāšanu. (K.Li.3.) - Šūpuļdziesmām ir plūstoša, izteiksmīga melodija, kurā ievijas aiju intonācijas un šūpojoši motīvi. Šūpuļdziesmas parasti dzied lēnā tempā un klusā dinamikā. (K.Li.1.) - Muzicēšanas tradīcijas sabiedrībā izriet no muzicēšanas tradīcijām ģimenē. Agrāk muzicēšana ģimenē bija viena no tradicionālās kultūras sastāvdaļām. Mūsdienās mājas muzicēšanas tradīcijas ir jāsaudzē un jākopj. (K.Li.4.) - Muzicēšanas praksē bieži nākas pārcelt melodiju no viena skaņu augstuma uz citu (augstāk vai zemāk). To sauc par transponēšanu. To lieto tādos gadījumos, ja dziesma neatbilst dziedātāja balss diapazonam. (K.Li.1.)	- Dzied šūpuļdziesmas pēc dzirdes/pēc notīm, turpina attīstīt pakāpju izjūtu (Sol mažorā) un vokālās prasmes, dziedot maigi, jūtīgi, atbilstoši dziesmas vai priekšnesuma raksturam, tēlam. (K.6.1.4.) - Praktiskā darbībā iepazīst transponēšanu; izprot, ka melodiju var pārcelt un pierakstīt no viena skaņu augstuma uz citu, taču melodijas zīmējums paliek nemainīgs. (K.6.1.5.) - Ritmizē, grupē un kombinē apgūtās ritma vienības $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ taktsmērā, tempos, kādi apgūti iepriekš, turpinot attīstīt ritma izjūtu. (K.6.1.6.) - Spēlē Orfa instrumentāriju, aktualizē skaņurīku lietošanas prasmes. (K.6.1.6.) - Klausās, analizē un noskaidro šūpuļdziesmu izcelsmi un mērķi. (K.6.3.3.) - Gūst izpratni par mājas muzicēšanas tradīcijām agrāk un mūsdienās, salīdzina tās ar citu tautu tradīcijām, piemēram, tradīcijām Vācijā. (K.6.4.3.) - Atbilstoši savām interesēm, spējām vai skolotāja piedāvātajam patstāvīgi izvēlas tekstu, melodiju, instrumentāriju un plāno, kā īstenot priekšnesumu gan individuāli, gan grupā. (K.6.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Īsteno radošās idejas – šūpuļdziesmas vai mājas muzicēšanas piemēra radīšanu un atskaņošanu. Savas radošās idejas realizācijai patstāvīgi izvēlas atbilstošus mūzikas instrumentus, izpilda savu jaunradīto dziesmu. (K.6.2.3., K.6.3.2., K.6.4.3.)	- Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņēmot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība) - Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemoties iniciatīvu, mācoties pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklauša citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini: šūpuļdziesma, transponēšana, aiju intonācijas.	

Temata apguves norise

Šūpuļdziesmu un mājas muzicēšanas piemēru iepazīšana, analīze	Transponēšana	Muzicēšana dziedot, ritmizējot, spēlējot mūzikas instrumentus	Skaņdarba radīšanas soļi
- Iepazīst dažādu tautu šūpuļdziesmas un mājas muzicēšanas piemērus, diskutē par šūpuļdziesmu izcelsmi, to mērķi, piemēram, salīdzina latviešu, afrikāņu un indiešu šūpuļdziesmas. - Analizē mūzikas izteiksmes līdzekļu izmantojumu (temps, metrs, skaņkārtā, ritms un melodija) atbilstošas noskaņas panākšanai. - Gūst izpratni par mājas muzicēšanas tradīcijām agrāk un mūsdienās, salīdzina tās ar citu tautu tradīcijām, piemēram, vācu mājas muzicēšanas tradīciju salīdzinājums ar latviešu vakarēšanas tradīcijām. - Pēta ģimenes muzicēšanas tradīciju izpausmi tautas svētku un gadskārtu ieražās un citu tautu kultūrā, piemēram, rotaļas, dziesmas, dejas.	- Apgūst vienkāršas melodijas un ritma pierakstu ar notīm. - Veido izpratni par transponēšanu, izpilda praktiskus transponēšanas vingrinājumus, izmantojot dažādas grūtības pakāpes uzdevumus. Skaidro, ka transponēšanu mūzikā lieto, ja melodijas skaņu augstums neatbilst balss diapazonam vai konkrēta instrumenta skanējumam un, lai muzicētu, ir nepieciešams melodiju pārcelt (pierakstīt) augstāk vai zemāk.	- Dzied pēc dzirdes un pēc notīm Do mažorā, Sol mažorā. - Iepazīst dziesmās izmantotās ritma vienības un ritma grupas; ritmizē, analizē, kāds ritms raksturīgs šūpuļdziesmām. - Apgūst šūpuļdziesmām raksturīgo melodijas zīmējumu – pakāpeniska, viļņveida, bez izteiktiem lēcieniem. - Spēlē dažādus mūzikas instrumentus vai skaņurīkus, kas piemēroti šūpuļdziesmu atskaņošanai vai mājas muzicēšanas priekšnesuma radīšanai.	- Ideju atlase, uzmetumi. Šūpuļdziesma vai mājas muzicēšanas piemērs – savas izvēles pamatojums, atbilstošu mūzikas izteiksmes līdzekļu atlase; veids, kādā instrumentāls skaņdarbs vai dziesma tiks izpildīta. - Instrumentāla skaņdarba vai dziesmas radīšana. Izvēlas savai iecerei atbilstošu tekstu; veido savas melodijas pierakstu (radot šūpuļdziesmu, tiek ietvertas aiju intonācijas, kas atgādina bērna šūpošanu), pieraksta savas idejas; plāno priekšnesumu, kurā realizēs savu ieceri. - Priekšnesuma iestudēšana. Improvizējot un izpildot vingrinājumus, apgūst dažādu skaņurīku, mūzikas instrumentspēles tehniku, kas nepieciešama priekšnesuma realizēšanai; rada priekšnesumu. - Priekšnesuma atskaņošana. Klasē kopīgi veido mājīgai muzicēšanai piemērotu vidi; katra grupa atskaņo sagatavotos priekšnesumus, klausās citu priekšnesumus. - Vērtēšana. Izvērtē savu un grupas kopējo sniegumu, veic nepieciešamos uzlabojumus, visi kopā izpilda kādu priekšnesumu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").

- Digitālie resursi, ieraksti, atskaņošanas iekārtas.
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52. lpp. ISMN M 706656601
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 4.1. Mājas. Kā rada literāru tēlu un ar tā palīdzību atklāj mājas un ģimenes vērtības?	Radot savu šūpuļdziesmu, par teksta sacerēšanu vai atbilstošas dzejas piemeklēšanu var konsultēties, sadarboties ar literatūras skolotāju. Var radīt mūziku gan esošai dzejai, gan esošai mūzikai sacerēt tekstu.
Mazākumtautības literatūra 4.1. Māksla. Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, izteikt savas pārdomas un jūtas?	Radot savu šūpuļdziesmu, katrs var kļūt par dzejnieku, izteikt savas pārdomas, jūtas. Sadarbojoties ar mazākumtautības literatūras skolotāju, iespējams uzdevumus apvienot, realizēt un vērtēt kompleksi.
Sociālās zinības 4.1. Kā mēra laika ritējumu un noskaidro pārmaiņas tajā?	Sadarbojoties abos mācību priekšmetos, var labāk izprast laika ritējumu, tā pārmaiņas, kā arī pētīt mājas muzicēšanas un šūpuļdziesmu tradīcijas agrāk un mūsdienās.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošais darbs	Temats aktualizē un nostiprina visu iepriekšējos gados apgūto. Tas rosina skolēnu domāt par muzicēšanas tradīcijām ģimenē, iepazīt spilgtus mājas muzicēšanas piemērus, iepazīt un apgūt latviešu un citu tautu šūpuļdziesmas un uzlabot muzicēšanas un nošu lasītprasmi. Atbilstoši skolēna iepriekš apgūtajām zināšanām un prasmēm ir jāpielāgo uzdevumi, kas saistīti ar Sol mažora apguvi, diagnosticējot visu skolēnu zināšanas un izvērtējot, vai Sol mažors ir jāmača kā jauna vai kā atkārtojama tonalitāte. Sol mažora nostiprināšana dažādos vingrinājumos ir ļoti būtiska, metodiski daudzveidīga (piemēram, dziedot metroritmā, pretkustībā, kanonā, dziedot pārmaiņus balsī un domās). Temata apguves centrā ir muzicēšanas un dziesmu iestudēšanas process ar mērķi radīt priekšnesumu, kas imitē mājas muzicēšanu, kā arī darbs grupās, sacerot šūpuļdziesmu. Mūzikas teorijas elementi (šūpuļdziesmai raksturīgais ritms, lēnā tempa apzīmējumi, aiju intonāciju motīvi) tiek pakāpeniski apgūti muzicēšanas procesā. Apgūstot muzicēšanas prasmes, liela uzmanība jāpievērš caurviju prasmēm, sadarbībai, ieradumu veidošanai un pašvadītas mācīšanās prasmju veidošanai. Noslēguma nodarbība – “mājas grupu” koncerts mājīgā atmosfērā klasē. Liela nozīme ir sociāli emocionālās mācīšanās prasmju veidošanai, mierīgai un pozitīvai gaisotnei klasē. Temats “pieprasa” konkrētu noskaņu radīšanu, kas var palīdzēt veidot arī klases skolēnu savstarpējās attiecības. Kompleksā uzdevuma mērķis sevī ietver gan muzikālo prasmju attīstīšanu, gan nostiprināšanu, gan ieradumu veidošanu.
Caurviju prasmes	Mūzikas temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā. Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt un salīdzināt, kā mūzikā tiek attēlotas dabas parādības; radīt, muzicēt un attīstīt formas izjūtu, lai nostiprinātu izpratni par rondo formu mūzikā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Folkloras (tautasdziesmu, deju, rotaļu), oriģināldziesmu un instrumentālās mūzikas iedvesmas avots nereti ir daba. (K.Li.3.) - Izmantojot dažādus skaņurīkus, dabas un citus materiālus, tembrāli atšķirīgus mūzikas instrumentus (tembrs – skaņai raksturīga, īpatnēja nokrāsa, ar ko atšķiras vienāda augstuma skaņas), var radīt “krāsainus muzikālus tēlus”, atainot norises dabā, tā attīstot iztēli. (K.Li.1.) - Rondo (aplis, rotaļa) ir mūzikas forma, kas radusies no dziesmām/dejām/rotaļām, kuru laikā dalībnieki sastājas aplī un kopā izpilda vairākkārtēju galvenās tēmas (refrēna) atkārtojumu, kuru ik pa laikam nomaina atšķirīgs tematiskais materiāls (epizodes). Epizodes izpilda solisti, ieejot apla vidū. (K.Li.2.)	- Klausās un analizē, kurus mūzikas instrumentus izmanto dabas tēlu, piemēram, flautu, mežragu u. c. atainošanai; kā atšķiras to tembrs; salīdzina dažādu dabas parādību attēlojumu folklorā (tautasdziesmās, dejās, rotaļās), oriģināldziesmās un instrumentālajā mūzikā; izsaka domas par mūzikā saklausīto. (K.6.3.2.) - Aktualizē iepriekš mācīto – tempu, taktsmēru, ritma grupu atpazīšanu un lietošanu; grupē un kombinē apgūtās ritma vienības; rada, prezentē un improvizē ritma pavadījumus solo un grupās $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ taktsmērā. (K.6.1.6.) - Turpinot attīstīt pakāpju izjūtu, nenoturīgo pakāpju atrisināšanas intonācijas, dzied dziesmas pēc dzirdes un pēc notīm. (K.6.1.5.) - Analizē un stāsta par savu radošo ideju un tās realizācijas procesu; analizē personiskās īpašības un uzvedību, kas ietekmē izvēli un rezultātu. Analizēšanai izmanto pašu izstrādātus kritērijus. (K.6.3.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Radošās idejas – skaņu gleznas – radīšanai un realizācijai konkrētā rondo formā un tās atskaņošanai patstāvīgi izvēlas tekstu, melodiju, instrumentāriju. Strādā grupās atbilstoši interesēm un spējām vai arī skolotāja piedāvātajam. (K.6.4.3., K.6.2.2., K.6.1.4., K.6.1.5, K.6.1.6.)	- Attīsta ieradumu muzicēšanas procesā veidot cieņpilnas attiecības, kontrolēt un vadīt savu uzvedību un emocijas; lai sasniegtu rezultātu, ievēro sekmīgas sadarbības nosacījumus. (Vērtības – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība). - Attīsta ieradumu būt atbildīgam, centīgam, plānot laiku un nepieciešamos soļus savas radošās idejas realizācijai. Atbildīgi izturas pret saviem un citu skolēnu radošajiem darbiem. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība).
Jēdzieni, termini: rondo forma, tembrs.	

Temata apguves norise

Muzikālo prasmju attīstīšana. Rondo formas aktualizācija	Dažādu žanru mūzikas klausīšanās un analīze	Radoša muzikālā darbība
- Nostiprina pakāpju izjūtu Sol mažorā, dzied tautasdziesmas un oriģināldziesmas par dabu un dabas tēliem. - Skandē, dzied un ritmizē, tādā veidā radošos vingrinājumos atkārtot un nostiprinot izpratni par rondo formu. - Izzina rondo formas uzbūvi (ABACA); veido/zīmē, darbā izmantojot rondo formas shēmu, piemēram, dažādas ģeometriskās figūras vai dažādus atšķirīgus dabas tēlus (putni, zvēri, kukaiņi, koki, puķes u. tml.) vai priekšmetus.	- Klausās un analizē, ar kuriem mūzikas instrumentiem iespējams mūzikā atainot dabas norises vai dabas tēlus, kā atšķiras instrumentu tembrs. - Analizē, kā dažādu žanru mūzikā tiek atainoti procesi dabā (vētra, lietus, pērkons, zibens, krusa, sniegs), ja mūziku atskaņo atšķirīgs izpildītājsastāvs, piemēram, orķestris, koris vai konkrēts instruments, piemēram, J. Karlsona "Prelūdijs miglānā rītā" un D. Gēršvina <i>Foggy day</i>. Salīdzina to kopīgās un atšķirīgās pazīmes. - Analizē kopīgos un atšķirīgos elementus dažādos skaņdarbos, kuros atainoti dabas tēli.	- Pauž idejas, kā muzikāli atspoguļot dabas ainavas, diskutē un vienojas par kopīgu ideju. - Sameklē un vienojas vai sacer četrindi par dabu. - Skaņu gleznas radīšanai izvēlas atbilstošus mūzikas instrumentus vai skaņurīkus. - Strādā grupās vai visa klase kopā un rada skaņdarbu. - Eksperimentē, vingrinās un iestudē skaņdarbu. - Demonstrē priekšnesumu (var veidot arī ierakstus, videomontāžu u. c.). - Izvērtē priekšnesumu pēc iepriekš izstrādātajiem kritērijiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Papīrs, krāsainas līmlapiņas, rakstāmpiederumi; zīmēšanas papīrs, krāsas (guaša, pastelu vai citas) zīmēšanai; dators, projektoris videomateriālu demonstrēšanai; latviešu tautasdziesmu krājumi vai aplikācija "Lakstīgala"
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007, 52 lpp. ISMN M 706656601
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 4.2. Daba. Kā folkloras teksti (tautasdziesmas, mīklas, ticējumi, teikas) veido izpratni un saudzīgu attieksmi pret dabu?	Tekstu izvēle pašsacerētiem skaņdarbiem, improvizācijām vai skaņu gleznām.
---	--

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Tematu mūzikā var viegli sasaistīt ar tematu literatūrā. To ieteicams īstenot oktobrī, kad dabas vērošana var palīdzēt skolēnam izprast un piedzīvot procesus dabā, lai viņš spētu to atainojumu labāk saklausīt un izjust mūzikā. Katru stundu turpina attīstīt skolēna muzikālo dzirdi un vokālās prasmes, savukārt uzdevumiem darba lapās ieteicams veltīt tikai nelielu stundas daļu. Galvenā nozīme ir daudzveidīgai, attīstošai muzikālai darbībai, kam pakārtota tematu un mūzikas teorijas apguve. Ļoti svarīgs ir mācību process un improvizācijas iemaņu attīstīšana, kā arī pozitīva un atbalstoša radoša vide.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta pašvadītu mācīšanos.
Papildiespējas	Pēta skaņas dabā, salīdzina dažādu mūzikas instrumentu tembru, lai varētu tos izmantot atbilstoši iecerētajiem tēliem skaņdarbu sacerēšanā, improvizācijās, priekšnesumos. Veido jaunus mūzikas instrumentus – pēta dabas materiālus un rada no tiem skaņu rīkus. Šajā jomā var sadarboties ar dizaina un tehnoloģiju skolotāju.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.3. Latvija – mājas. Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: atklāt kā Latvijas skaistums tiek atklāts mūzikā; pētīt, kuru latviešu komponistu skaņdarbi skan valsts svētku svinībās. Gūt personisku svētku koncertu pieredzi, piedaloties svētku norisēs skolā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Tikai piedaloties svētkos, var gūt personīgu pieredzi un gandarījumu. (K.Li.2.) - Mūzika, ko atskaņo valsts svētku pasākumos novembrī, vairo patriotismu un Latvijas mīlestību. (K.Li.4.) - Koncertā noskaņas radīšanā vienlīdz svarīga ir gan mūzika, gan teksts. (K.Li.1.) - Mūzika dažādu valstu svētku programmās var būt gan līdzīga, gan atšķirīga (ja salīdzina izpildītājsastāvu, mūzikas žānrus un iepazīst dažādu valstu patriotiskās dziesmas). (K.Li.3.)	- Dzied tautasdziesmas un/vai oriģināldziesmas par Latviju. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.3.) - Analizē un izvērtē teksta un mūzikas mijietekmes. (K.6.3.1., K.6.3.3.) - Nostiprina prasmi uzstāties, dziedāt, dejot, publiski runāt (K.6.2.3., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.3.3.) - Nostiprina prasmi dziedāt pēc notīm Do un Sol mažorā. (K.6.1.4., K.6.1.5.) - Lieto tempa apzīmējumus: <i>allegro</i> (ātri), <i>moderato</i> (mēreni), <i>andante</i> (mierīgi, nesteidzoties), <i>lento</i> (lēni, stiepti). (K.6.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Dalība 11. novembra – Lāčplēša dienas, 18. novembra – Latvijas Republikas Proklamēšanas dienas pasākumos, koncertos, piemiņas brīžos. Ir gūta personiska muzikālā pieredze, piedzīvojums, gandarījums. Salīdzinot Latvijas valsts svētku svinēšanas muzikālās tradīcijas ar citu zemju mūzikas tradīcijām, prot raksturot to, kas īpašs Latvijai. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.6., K.6.3.7., K.6.3.8., K.6.3.9., K.6.4.1., K.6.4.2.)	- Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievēro uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā; ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtības – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance). - Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē, apzinoties, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni, termini: patriotiskā dziesma.	

Temata apguves norise

11. novembris – Lāčplēša dienas svētki	18. novembris – Latvijas Republikas Proklamēšanas diena	Citu valstu pieredzes iepazīšana valsts svētku svinēšanā	Refleksija par koncertā gūto pieredzi
- Apgūstot latviešu tautasdziesmas, karavīru dziesmas, nostiprina nošu lasītprasmi, piemēram, latviešu tautasdziesma “Nu ardievu, Vidzemīte”. - Skandē tautasdziesmas, veido ritma, skanošo žestu pavadījumu. - Dzied latviešu komponistu patriotiskās oriģināldziesmas, piemēram, “Daugaviņa puto balti” (J. Norvilis).	- Apgūst svētkiem atbilstošu repertuāru, plāno kopīgu uzstāšanos. - Piedalās koncertos, svētku pasākumos, piemiņas brīžos; apmeklē muzejus, pansionātus, sniedz koncertu skolā u.tml. - Klausās un analizē patriotiskus latviešu komponistu skaņdarbus (pēc skolotāja izvēles).	- Analizē audio un video materiālus; salīdzina, diskutē, klausās pieredzes stāstus, piemēram, ja klasē kāds skolēns ir piedzīvojis valsts svētku svinības citā valstī. - Izstrādā projekta darbus, veic pētījumus, rada prezentācijas, piemēram, vēro videoierakstus, skaidro un pēta, kas raksturīgs mūzikas skanējumam valsts svētkos citviet pasaulē, kas tam kopīgs un kas – atšķirīgs?	Izvērtē priekšnesumus, radošos darbus, koncertu pieredzi pēc iepriekš noteiktiem kritērijiem, piemēram, kopā ar citiem uzstājas koncertā; uzstājas nelielā grupā; priekšnesumā piedalās kā solists; katrs dalībnieks muzicē atbilstoši uzdevumam, ievēro ansambļa, kolektīvās muzicēšanas noteikumus.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).

- Nošu un citi mācību metodiskie materiāli. Klavieres vai cits pavadošais mūzikas instruments. Dators, projektors videomateriālu demonstrēšanai, latviešu tautasdziesmu krājumi vai aplikācija “Lakstīgala”. Mūzikas instrumenti, latviešu tautas mūzikas instrumenti, telpa rotaļu realizēšanai, priekšnesumu iestudēšanai.
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007, 52 lpp. ISMN M 706656601
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Mazākumtautības literatūra 4.3. Daba. Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks un kā to redzu es?	Salīdzina priekšnesumos sagatavotās dziesmas, to autoru – komponistu, dzejnieku, izpildītāju idejas, redzējumu ar savu pieredzi.
Sociālās zinības 4.3. Kā saglabāt tradīcijas un līdzdarboties kopienā?	Iesaista visus skolēnus dažādos, ar 11. novembri – Lāčplēša dienu, 18. novembri – Latvijas Republikas Proklamēšanas dienu un citiem valsts svētkiem saistītu priekšnesumu sagatavošanā.

Teātra māksla 4. Etīde. Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?	Sagatavo priekšnesumus, tādā veidā pilnveidojot un attīstot skatuvisko pieredzi visdažādākajās formās, atbilstoši pasākuma uzdevumam un mērķauditorijai.
Sociālās zinības un vēsture 4.3. Kā saglabāt tradīcijas un līdzdarboties kopienā? 11. un 18. novembra svētki vēsturiskās situācijas kontekstā.	Latvijas valsts svētku svinēšanas programmas izveidē sadarbojas ar sociālo zinību un vēstures skolotāju.
Vizuālā māksla 4.3. Zīmes un simboli – veids, kā lasīt pasauli. Kā ieraudzīt un atšķirt zīmes un simbolus apkārtējā vidē, un kā radīt savu zīmi un simbolu?	Analizē svētku reklāmas; var veidot arī plakātus vai ielūgumus.
Datorika 4.2. Kā apstrādā attēlus un izmanto digitālas ierīces attēla/video iegūšanai un demonstrēšanai?	Pēc izvēles ieraksta, apstrādā priekšnesumus, kas saistīti ar valsts svētku norisi, veido reklāmas video u. tml.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Temata apgūvē mūzikas skolotājs sadarbojas ar literatūras skolotāju, kopīgi izvēloties dziesmas, kurās teksta un mūzikas saturs atbilst iecerētā koncerta idejai; kopā ar skolēniem var sastādīt svētku koncerta programmu. Skolēns mācās saskatīt, pievērst uzmanību teksta un satura nozīmei dziesmu un mūzikas idejiskā vēstījuma atklāsmē, lai aktīvi varētu līdzdarboties svētku radīšanā, piedzīvošanā. Nostiprina prasmi muzicēšanā izmantot apgūtās tonalitātes – Do un Sol mažoru, arī dziedāt pēc notīm. Katru stundu ieteicams nodrošināt daudzveidīgu muzikālo darbību, attīstot gan vokālās iemaņas, gan ritma izjūtu, lietojot gan skanošos žestus, gan vienkāršos mūzikas instrumentus. Temata apguves procesā var piedāvāt sarežģītākus uzdevumus tiem skolēniem, kuri mūziku apgūst padziļināti (mācās mūzikas skolā, mūzikas pulciņā) gan veidojot dziesmu pavadījumus, gan dodot iespēju parādīt vai mācīt citiem skolēniem tā mūzikas instrumentspēles paņēmienus, kuru pats prot spēlēt, tādā veidā ieinteresējot klasesbiedrus daudzveidīgās mūzikas instrumentu izmantošanas iespējās.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta pašvadītu mācīšanos.
Papildiespējas	Izvēlas/sacer noteiktam tematam atbilstošu tekstu, improvizē pavadījumu vai izvēlas skaņdarbus, kas palīdzētu atklāt tekstā pausto domu. Sadarbojoties ar literatūras skolotāju sameklē konkrētam pasākumam (apsveikumam, svinīgam koncertam) atbilstošu dzeju, iestudē to.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.4. Ziemassvētki. Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: piedzīvot Ziemassvētku koncertu baznīcā un iepazīt dažādas Ziemassvētku svinēšanas tradīcijas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
• Dažādās vietās skan atšķirīga Ziemassvētku mūzika. (K.Li.4.) • Ziemassvētku mūzika baznīcā rada īpašu noskaņu, to izpilda dažādi izpildītājsastāvi (koris, zvanu ansamblis, ērģeles, solisti). (K.Li.1.) • Koncertā baznīcā ir jāievēro noteikti repertuāra atlases kritēriji (sagrālā mūzika – mūzika ar garīgu saturu, kas piemērota atskaņošanai baznīcā). (K.Li.3.) • Apgūstot un atskaņojot Ziemassvētku koncerta priekšnesumu, tiek gūtas īpašas emocijas. (K.Li.2.)	• Dzied Ziemassvētku dziesmas pēc notīm Fa mažorā, aktualizē noturīgo pakāpju apdziedāšanu. (K.6.1.5.) • Spēlē Ziemassvētku improvizāciju ar zvaniņiem vai dalīto metalofonu. (K.6.1.4.) • Veido izpratni par dažādām Ziemassvētku svinēšanas tradīcijām, skaņdarbu saturu, muzikālā izpildījuma kvalitāti, dažādiem mūzikas stiliem, izpildītājsastāviem. (K.6.3.9., K.6.3.7., K.6.4.2.) • Klausās mūziku, nostiprina izpratni par dinamiku, tempu. (K.6.1.5.) • Attīsta kolektīvās un individuālās muzicēšanas un sadarbības prasmes. (K.6.2.2., K.6.3.1., K.6.1.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Ar muzikālo līdzdalību koncertos padara Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem. Gatavojoties Ziemassvētku koncertam baznīcā; izvēlas atbilstošu priekšnesuma saturu, vērtē, atlasa, iestudē kopā ar skolotāju izvēlēto koncerta programmu. (K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.6., K.6.3.7., K.6.3.8., K.6.3.9., K.6.4.1., K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.4.4., K.6.4.5.)	Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes, sekmīgi darbojoties gan individuāli, gan komandā; ieklausās, vēro, novērtē situāciju; cieņpilni uzvedas un rīkojas, atrodoties gan publikā, gan uz skatuves, gan aizkulisēs, kā arī mēģinājumu procesā, koncertos skolā, baznīcā, pansionātā, labdarības pasākumā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini: sagrālā mūzika, ērģeles, zvani, partitūra.	

Temata apguves norise

Pasaules Ziemassvētku tradīciju iepazīšana	Koncerta idejas radīšana. Saturs, materiālu atlase, funkciju, lomu sadale	Priekšnesuma iestudēšana. Koncerta norise, refleksija
- Analizē dažādus audio un videoierakstus ar Ziemassvētku dziesmām (pēc skolotāja izvēles). - Analizē kādas Ziemassvētku dziesmas dažādas interpretācijas, piemēram, dziesma "Mazais bundzinieks" (K. Deivisa, H. Saimons, atdz. N. Kalniņš) Kembridžas King's koledžas kora un grupas Pentatonix izpildījumā.	- Darbojas grupās, izstrādā koncerta koncepciju (scenārijs, režija). - Izvēlas piemērotu koncerta repertuāru: skaņdarbus, literāro tekstu, dziesmas. - Patstāvīgi veido sarakstu ar priekšnesumu secību un koncerta norisei nepieciešamajiem piederumiem (afīšas, ielūgumi, tērpi u. tml.). - Sadala lomas.	- Iestudē muzikālos priekšnesumus. - Analizē mēģinājuma procesu. - Sagatavo koncertam nepieciešamās dekorācijas, tērpus. - Veido reklāmas bukletu. - Sagatavo ielūgumus. - Veic koncerta audio/videoierakstu. - Analizē koncerta norisi, pārrunā ieguvumus un ko nepieciešams uzlabot.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").

- Koncerta norisei (tērpu, reklāmas, ielūgumu veidošanai) nepieciešamie piederumi.
- Mūzikas ieraksti.
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007, 52 lpp. ISMN M 706656601
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 4.4. Laiks. Kā literārajā pasākā ietvertos tēlus un motīvus izmanto citos mākslas veidos?	Muzikālais noformējums literārajai pasakai, pasakas saturam atbilstošs instrumentāls skaņdarbs, dziesma.
Sociālās zinības un vēsture 4.3. Kā saglabāt tradīcijas un līdzdarboties kopienā?	Apmeklē vai līdzdarbojas Ziemassvētku koncertos, piedalās priekšnesumos.
Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas 4.3. Ģimenes atpūta, kopīgas intereses. Kā pastāstīt par ģimenes kopīgām interesēm, pienākumiem un atpūtu? Kā stāstīt par ceļošanu?	Kopīgi ar ģimeni apmeklē Ziemassvētku koncertu, aicina vecākus uz pašu sagatavotiem priekšnesumiem.

Teātra māksla 4. Etīde. Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?	Teātra mākslas un mūzikas skolotāja sadarbība koncerta priekšnesumu sagatavošanas procesā.
Dizains un tehnoloģijas 4.2 Kā atlej veidnē dažādu materiālu izstrādājumus?	Veido Ziemassvētku koncerta noformējumu, Ziemassvētku dāvanas (svēces, ziepes veidnēs un metāla objekti no stieples) u. tml.
Datorika 4.2. Kā apstrādā attēlus un izmanto digitālas ierīces attēla/video iegūšanai un demonstrēšanai?	Koncertu, pasākumu, ludziņu reklāmu, ierakstu veidošana, apstrāde.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Katra skola un skolotājs koncertu veido atbilstoši skolas un klases vajadzībām un situācijai, iesaistot skolēnus priekšnesumu radīšanas un norises procesā, sākot no idejas un beidzot ar galarezultātu. Muzikālajā darbībā iesaistās visi skolēni, veicot sev piemērotu uzdevumu ar mērķi, uzlabot noteiktas muzicēšanas prasmes. Instrument spēlei ieteicams izmantot dažādus, tieši Ziemassvētku tematikai piemērotus mūzikas instrumentus, trijstūri, zvanus, dalītos metalofonus, kā arī iesaistīt priekšnesumā tos skolēnus, kuri padziļināti apgūst kāda instrumentpēli, tādējādi dažādojot koncertu pieredzi. Ļoti svarīga ir skolotāja spēja izvērtēt, pamudināt, iedrošināt, dažreiz arī riskēt un sniegt atgriezenisko saiti, uzmundrinājumu un konstruktīvu piedāvājumu turpmākajām darbībām vai uzdevumiem, kas ir nozīmīgi skolēna attīstībai. Refleksijas procesā skolotājs kopā ar skolēniem veic koncerta analīzi, lai varētu izvirzīt jaunus mērķus izaugsmei gan sev, gan visai klasei.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta pašvadītu mācīšanos, īpaši pievēršot uzmanību tam, lai justos emocionāli komfortabli.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.5. Iztēle un mūzika. Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstīt iztēli un fantāziju, lai iedrošinātu eksperimentēt ar dažādiem mūzikas instrumentiem, to izmantojumu un mūzikas izteiksmes līdzekļiem – tempu, dinamiku. Atskaņot radīto skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu klasē, iesaistot citus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Lai radītu mūziku, ir nepieciešama iztēle un fantāzija. (K.Li.2.) - Fantāzijas tēlus (reālus vai izdomātus) var atainot dažādu žanru un stilu mūzikā. (K.Li.1.) - Disonanses (asas saskaņas) mūzikā rada trauksmainus, spokainus tēlus, konsonanses (saskanīga kopskaņa) rada mierīgus, gaišus tēlus. (K.Li.3.) - Mūzika rosina fantazēt, attīsta radošu domāšanu. (K.Li.2.)	- Pēta un analizē, kā dažādi komponisti atspoguļo fantāzijas tēlus mūzikā, kā to var saklausīt dažādu žanru mūzikā (simfoniskajā mūzikā vai dziesmās bērniem). (K.6.1.1., K.6.1.2.) - Attīsta prasmi pierakstīt notis Fa mažorā. (K.6.1.4.) - Dzied, spēlē vienkāršos mūzikas instrumentus (metalofons, ksilofons), improvizē Fa mažorā, skandē pašsacerētus tekstus. (K.6.1.5.) - Attīsta improvizācijas un mūzikas radīšanas prasmi, kas ataino konkrētu fantāzijas tēlu. (K.6.1.4., K.6.2.1.) - Veido prasmi izteikt analizē balstītus viedokļus, pārrunā iztēles nozīmi mūzikas uztverē un mūzikas radīšanā. (K.6.3.9.) - Attīsta mūzikas klausīšanās prasmi, mācās salīdzināt, kādi fantāzijas tēli/fantastiskas būtnes atspoguļojas latviešu un citu tautu komponistu mūzikā, piemēram, E. Grīga skaņdarbā "Kalnu karaļa alā". (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.3.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Sacer mūziku, kas raksturo konkrētu fantāzijas tēlu, iztēlojas un improvizē atbilstoši idejai, iestudē un atskaņo sacerēto vai dara to kopā ar citiem. (K.6.1.1., K.6.1.2., K.6.1.4., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.9., K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.4.4.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, mācās stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi; izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli; argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklauš citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini: iztēle mūzikā, fantāzijas tēli, fantastiskas būtnes mūzikā, konsonanse, disonanse.	

Temata apguves norise

Muzicēšana Fa mažorā	Melodijas un ritma etīdes sacerēšana Fa mažorā	Skandēšana, ritmizēšana, vizualizēšana, spēlēšana	Mūzikas klausīšanās un iztēles rosināšana	Instrumentāla skaņdarba vai dziesmas radīšana
- Dzied Fa mažora gammu, trijskaņus, nostiprina pakāpju intonācijas. - Dzied vingrinājumus, dziesmas Fa mažorā. - Vingrinās improvizēt ar balsi vai ar Orfa instrumentāriju, mainot tempu, ritmu, dinamiku. Improvizē individuāli vai kopā ar citiem.	- Sacer melodiju vai ritma etīdi dotajā taktsmērā perioda formā, izmantojot motīvu atkārtojumu ar punktētu ritmu, ritma skaldījumu, summējumu. - Izdomā melodijai vai ritma etīdei nosaukumu, kas saistīts ar kādu fantāzijas tēlu. - Sacer tekstu savai melodijai vai ritma etīdei.	- Skandē tautasdziesmas, dzeju bērniem dažādās intonācijās, saistot to ar saturam atbilstošu tēlu, piemēram, žēlīgi, nikni, sapņaini, bailīgi. - Ritmizē, kombinējot izdomātam fantāzijas tēlam atbilstošu ritma zīmējumu, piemēram, ar punktētu ritmu ataino grotesku tēlu, ar ilgākām nošu vērtībām – pārdomās grimstošu tēlu, mācās pierakstīt ritmu. - Vizualizē grafiski kādu izdomātu tēlu (izvēlas viļņveida, zigzagveida, vijīgas, virpuļveida, lēcienveida, punktiņveida u. c. līnijas). - Izspēlē šo grafisko tēlu ar metalofonu un ksilofonu, ieraksta skanējumu, analizē, salīdzina ar iecerēto tēlu.	- Klausās skolotāja atskaņoto skaņdarbu un analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus, žanru, izpildītājsastāvu; pārrunā mūzikas atbilstību tēlam. - Mācās raksturot saklausītos mūzikas tēlus un tos vizualizēt zīmējumā, krāsās, kustībās, vārdos. - Salīdzina divu dažādu autoru kompozīcijas par vienu tēmu, piemēram, skaņdarbus “Rīts” (E. Grīgs un R. Štrauss). - Iztēlojas un vizualizē mūzikā saklausīto.	- Rada ideju vai tēlu. - Izdomā, ko radīs – instrumentālu skaņdarbu vai dziesmu. - Noskaidro un sagatavo visu nepieciešamo – nošu burtnīcu nošu pierakstam, mūzikas instrumentus u.tml. - Pieraksta instrumentālu skaņdarbu/dziesmu ar notīm vai ar citām grafiskām zīmēm. - Iestudē instrumentālu skaņdarbu vai dziesmu. - Izpilda un ieraksta to. - Analizē un izvērtē procesu un rezultātu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007, 52 lpp. ISMN M 706656601
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības un vēsture 4.4. Kā kļūt lepnuma vērtiem kopienā?	Sadarbība ar sociālās zinības un vēstures skolotāju, kā, iedvesmojoties no pasaules slavu ieguvušajiem komponistiem un lietojot iztēli, īsteno savas radošās idejas un ieceres konkrētā muzikālā darbībā un kļūt lepnuma vērtiem.
Mazākumtautības literatūra 4.4. Spēle. Fantāzija. Kāpēc dažreiz dzejolis, stāsts vai pasaka mani izraisa prieku, bet dažreiz skumjas?	Saruna par to, kāpēc mūzika dažreiz izraisa skumjas.
Vizuālā māksla	Sadarbība ar vizuālās mākslas skolotāju, kā var vizualizēt mūziku, izmantojot līniju un krāsu.
Datorika 2.2. Kā formatē tekstu un ievieto tajā attēlus?	Savus muzikālos sacerējumus var veidot, izmantojot digitālās tehnoloģijas.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība un muzicēšana	Temata apguvi plāno atbilstoši katras klases skolēnu spējām un interesēm, lai mācību process būtu ne tikai aizraujošs, bet arī tiktu sasniegts galvenais mērķis – apgūt un nostiprināt prasmi dažādos veidos lietot Fa mažoru: gan dziedot pēc notīm, gan pierakstot pašsacerētus ritmus un melodijas. Skolotājs brīvi izvēlas uzdevumus un vingrinājumus no darba lapām, lai tie atbilstu konkrēta skolēna vajadzībām. Atbilstoši katras klases vajadzībām sadarbojas ar citu mācību priekšmetu skolotājiem. Šī temata ietvaros skolēni jārosina fantazēt un iztēloties, nebaidīties stāstīt un atklāt savas iztēles radītos tēlus un parādīt, kā tos atklāt ar dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļiem. Katrā stundā jāiekļauj daudzveidīgas muzikālās darbības – gan dziedāšana, gan instrumentspēle, gan skandēšana; īpaša uzmanība jāpievērš mūzikas klausīšanās prasmes attīstīšanai un iztēles rosināšanai.
Caurviju prasmes	Šajā tematā aktualizētas šādas prasmes: pašvadīta mācīšanās, kritiskā domāšana un problēmrisināšana, jaunrade un uzņēmējspēja.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.6. Opera un balets. Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: radīt pirmo priekšstatu par operu un baletu un par to, kā operu iestudējumos mijiedarbojas dažādi mākslas veidi.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Operas un baleta iestudējumos mijiedarbojas un cita citu papildina mūzika, literatūra, scenogrāfija, māksla, teātra māksla, horeogrāfija (K.Li.4.) - Iepazīstot operu, veidojas izpratne par operas elementiem: mūziku (solisti, duets, ansamblis, koris; ārija, rečitatīvs; diriģents, orķestris, uvertūra), literatūru (teksts, librets), mākslu (mākslinieks, scenogrāfija), teātri (režisors, cēliens, aina). (K.Li.3.) - Klausoties, skatoties, virtuāli iepazīstot Vīnes Valsts operas teātri un piedaloties dziesmas, stāsta, dzejoļa inscenējuma radīšanā, var izjust un piedzīvot, kā “satiekas” dažādi mākslas veidi un rodas opera un/vai balets. (K.Li.1.)	- Attīsta prasmi dziedāt, intonēt re minoru. (K.6.1.5.) - Nostiprina prasmi atšķirt mažoru no minora, apzināti lietot mažora, minora skaņkārtas atbilstoši tēlam. (K.6.1.5., (K.6.3.1.) - Nostiprina izpratni par operu un baletu kā mūzikas žanru, iepazīst operas uzbūvi. (K.6.3.3.) - Attīsta radošās un sadarbības prasmes, radot savu “mini operu”. Izprot lomu, nianšu nozīmi, ja tiek radīts kas jauns. (K.6.3.1., K.6.3.2.) - Attīsta izpratni par tēla atklāsmi, muzicējot iejūtas dažādās lomās. (K.6.1.4., K.6.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Visa klase iestudē dziesmu, interpretējot to kā inscenējumu ar operas elementiem (rečitatīvs, solo, duets, ansamblis). (K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.4.1., K.6.4.5.)	Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidojot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē un apzinoties, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni, termini: opera, balets, komponists, režisors, mākslinieks, diriģents, orķestris, uvertūra, solisti, ārija, rečitatīvs, duets, ansamblis, koris, librets, cēliens, aina, scenogrāfija, skatuve, orķestra bedre, re minors.	

Temata apguves norise

Latvijas Nacionālā opera un balets, operas bērniem	Virtuāls ceļojums uz Vīni kopā ar Jura Zvirgzdiņa grāmatas “Knorke! jeb Tobias un Fufū meklē Mocartu” galvenajiem varoņiem	Iepazīšanās ar grāmatas “Knorke! jeb Tobias un Fufū meklē Mocartu” tēliem – Augustiņu un Volfgangu Amadeju Mocartu	V. A. Mocarta operas “Burvju flauta” tēlu raksturojums	Radošais darbs. Sadarbība ar literatūras un vizuālās mākslas skolotājiem, veidojot dziesmas/stāsta/dzejoļa “mini operas” inscenējumu
- Vēro un pārrunā videomateriālos redzētos fragmentus no “Putnu operas” (J. Lūsēns, M. Zālīte). Analizē, kuri operas elementi tajos ir izmantoti (ārija, rečitātīvs, koris, ansamblis). - Dzied pēc dzirdes/pēc notīm dziesmu “Izrobota gailim sekste” (J. Lūsēns, I. Zandere). - Skatās filmas “Mazais skursteņslauķis” fragmentus, kuras pamatā ir B. Britena opera “Spēlēsim operu “Mazais skursteņslauķis””. Pārrunā, kādas ir operas izmantošanas iespējas kinožanrā (pēc izvēles).	- Virtuāli iepazīst Vīnes Valsts operas teātri, noskatoties operas “Burvju flauta” (V. A. Mocarts) fragmentu videoierakstus. - Klausās un analizē baleta “Riekstkodis” (P. Čaikovskis) mūzikas fragmentus.	- Plāno mācību procesu, sadarbojoties ar literatūras skolotāju. Lasa J. Zvirgzdiņa grāmatu, piedzīvo grāmatas stāstu. - Dzied pēc notīm austriešu tautasdziesmu “Ak, mans mīlais Augustiņ”. - Iepazīst otru grāmatas tēlu – V. A. Mocartu.	- Vēro un klausās operas “Burvju flauta” (V. A. Mocarts) fragmentus. Pēc to noskatīšanās analizē un diskutē, no kādiem elementiem veidojas opera (pievērš uzmanību terminiem, skaidro, veidojot izpratni par tiem). - Iepazīst dažādus operas un baleta elementus: - librets, - partitūra, - scenogrāfija un kostīmi. - Pārrunā, kāda nozīme ir galvenajiem tēliem operā, kuri ir galvenie tēli operā “Burvju flauta” un raksturo tos.	Grupu darbā sacer vai izvēlas kādu dzejoli; izdomā stāstu un veido iestudējumu ar operas elementiem, piemēram, rečitātīvu, solo dziedājumu, duetu, ansamblī. (Var sacerēt dažādas skanošo žestu partitūras).

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).

- Zvirgzdiņš, J. “KNORKE! jeb Tobias un Fufū meklē Mocartu”. Rīga: liels un mazs, 2007. 79 lpp. ISBN 9789984984667
- Vasmanis, I., Vilkārese, I. Mūzika 4. klasei. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 4.6. Māksla. Kā atšķiras literārā darbā un citu mākslas veidu darbos izmantotie izteiksmes līdzekļi un paņēmieni?	Temats ir saskaņots ar literatūras mācību priekšmeta tematu. Tā apguves pamatā ir Jura Zvirgzdiņa grāmata “Knorke! jeb Tobiass un Fufū meklē Mocartu”.
Teātra māksla 4. Etīde. Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?	Scenogrāfija, teātris, režija.
Vizuālā māksla	Māksla, arhitektūra, glezniecība, makets.
Dabaszinības 4.3. Kā rodas un izplatās gaisma un skaņa?	Vīne, Austrija, karte.
	Operas solistu dziedāšanas maniere, akustika, rezonatori.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Tematu apgūst, sadarbojoties ar literatūras un vizuālās mākslas skolotāju. Kopīgi plāno procesu, kas var mainīties atbilstoši konkrētās mācību iestādes nosacījumiem un iespējām. Temata apguvei gan literatūrā, gan mūzikā izmanto Jura Zvirgzdiņa grāmatu “KNORKE! jeb Tobiass un Fufū meklē Mocartu”, tāpēc skolotāju sadarbībai ir ļoti liela nozīme. Arī teātra mākslas temats “Etīde. Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?” lieliski iekļaujas kopīgi apgūstamā temata lokā. Ja kādu iemeslu dēļ šo grāmatu neizmanto, skolotājs piemēro tematu, lai īstenotu mūzikas apguves mērķi – stiprināt muzikālās prasmes, veidot izpratni par operu un baletu, to sastāvdaļām, elementiem un pašiem radīt interesantus, saistošus dziesmu, latviešu tautas pasaku inscenējumus, iekļaujot tajos atsevišķus operas elementus, piemēram, rečitatīvus, solo dziedājumus, ansambļus u. c., lai izjustu un piedzīvotu operas “garšu”. Var skolēnam piedāvāt dažādu veidu uzdevumus darbam grupās, izvēloties, piemēram, “stacijas” metodi u. tml. (katrs skolotājs pēc saviem ieskatiem). Ieteicams apmeklēt vai noskatīties videoierakstā operas izrādi bērniem, piemēram, “Putnu opera” (J. Lūsēns, M. Zālīte), “Spēlēsim operu “Mazais skursteņslauķis”” (B. Britens). Var strādāt grupās un pievērst lielāku uzmanību baletam. Daļa skolēnu var iestudēt “mini operu”, daļa – “mini baletu”; salīdzināt, kas ir kopīgs, kas – atšķirīgs, kas nepieciešams operai, kas – baletam, no kā sastāv un veidojas opera, no kā – balets u. tml. Temata apguves procesā attīsta gan muzikālās prasmes, gan ieradumus, gan savstarpējo cieņu un empātiju.
Caurviju prasmes	Mūzikas temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos un pašvadītu mācīšanos.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.7. Mūzika animācijas filmās. Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iepazīt mūzikas daudzveidību un mācīties izprast mūzikas nozīmi un pielietojumu latviešu un cittautu animācijas filmās, attīstīt dziedāšanas un muzicēšanas prasmes.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika, kas skan animācijas filmās, ir ļoti daudzveidīga, piemēram, dažādi žanri, izpildītājsastāvi. (K.Li.4.) - Bez mūzikas animācijas filmas nebūtu tik iedarbīgas, izteiksmīgas, aizraujošas. (K.Li.1.) - Mūzika var būt iedvesmas avots animācijas filmai, kā arī citai radošai darbībai. (K.Li.3.)	- Attīsta prasmi klausīties un salīdzināt dažādu komponistu sacerēto mūziku animācijas filmām. Analizē animācijas filmu mūzikā izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus (tempu, ritmu, melodiju, dinamiku, skaņveidi), mūzikas formu un instrumentu lietojumu, salīdzina to izmantojumu dažādu autoru animācijas filmās. (K.6.4.2., K.6.4.4., K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.3.5., K.6.3.6.) - Nostiprina prasmi analizēt un izprast mūzikas lomu animācijas filmu tēlu atklāsmē. (K.6.2.1.) - Attīsta prasmi dziedāt un spēlēt pēc dzirdes vai pēc notīm populāras dziesmas no mūsdienu latviešu animācijas filmām, nostiprina nošu lasītprasmi Fa mažorā. Dzied dziesmas no latviešu animācijas filmām, atpazīst pazīstamu latviešu komponistu mūziku. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5.) - Muzicē, izmantojot Orfa instrumentāriju, tā nostiprinot sadarbības prasmes. Attīsta prasmi spēlēt pēc partitūras, veidot klases orķestri, spēlēt pēc notīm. (K.6.3.9., K.6.1.4., K.6.1.6., K.6.2.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Klases orķestrī, izmantojot Orfa instrumentāriju, pēc partitūras veido muzikālo noformējumu animācijas filmai, kā arī rada savu improvizētu muzikālu noformējumu kādai animācijas filmai. Salīdzina to ar profesionālu komponistu sacerēto muzikālo noformējumu. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.9., K.6.4.2., K.6.4.4., K.6.4.5.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, mācīties pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklauša citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance).
Jēdzieni, termini: mūzika animācijas filmā.	

Temata apguves norise

Ievads tematā	Animācijas filma, kas radīta, iedvesmojoties no konkrēta skaņdarba	Mūzikas sacerēšana animācijas filmai "Trīs sivēntiņi un vilks" salīdzinājums ar komponista sacerēto mūziku	Animācijas filmas, to salīdzināšana, dziesmu dziedāšana	Animācijas filmas muzikālā noformējuma iestudēšana. Izvērtējums
- Skatās videomateriālā animācijas filmas "Zaķīšu pirtiņa" ierakstu (I. Kalniņš, V. Plūdonis). analizē, kā mūzika palīdz atklāt tēlus. - Dziedot vingrinājumus, nostiprina izpratni par Fa mažoru. - Dzied dziesmas no animācijas filmām (pēc skolotāja izvēles). - Salīdzina video-materiālus ar koncerta un animācijas filmas ierakstiem, analizē tos un diskutē.	Skatās animācijas filmu, kurā brāļu Grimmu pasaka par alvas zaldātiņu ir atainota, izmantojot D. Šostakoviča 2. klavierkoncerta mūziku.	- Skolēns izvēlas mūzikas instrumentu vai skaņurīku no skolotāja piedāvātā klāsta. - Kopā ar klasesbiedriem bez skaņas noskatās animācijas filmu "Trīs sivēntiņi un vilks", kopīgi tai veido savu improvizētu muzikālo noformējumu. - Vēlreiz noskatās filmu ar oriģinālo mūziku. - Salīdzina izjūtas. Kā skolēns jutās, kad pats veidoja filmas muzikālo noformējumu, un kā jutās tad, kad skatījās filmu un tajā skanēja J. Brāmsa "Ungāru deja Nr. 5".	- Noskatās animācijas filmu "Lai meklējam", kas veidota pēc A. Upīša stāsta "Sūnu ciema zēni" motīviem un salīdzina filmu un stāstu. - Noklausās audioierakstu ar M. Ravēla "Bolero" atskaņojumu koncertā un noskatās animācijas filmu, kurā skan šī skaņdarba interpretācija, salīdzina un analizē. Iepazīst mūzikas instrumentus, ar kuriem atskaņo šo skaņdarbu, ritmizē. - Skatās videomateriālus un dzied dziesmas no animācijas filmas "Neparastie rīdzinieki" (V. Pūce "Lai ir!").	- Iestudē, izmantojot Orfa instrumentāriju (veido orķestri), R. Kaupera dziesmu "Krāsainais maršs" no animācijas filmas "Lote no Izgudrotāju ciema". Salīdzina savu izpildījumu ar animācijas filmas mūziku. - Izvērtē temata apguves procesu un rezultātu. Piemēram, vai skolēns piekrit šādiem apgalvojumiem: - animācijas filmās mūziku izmanto, lai paspilgtinātu tēlus; - animācijas filmas rada, iespaidojoties no jau sacerētas mūzikas; - mūziku animācijas filmām komponē speciāli; - zinu, kas ir klavierkoncerts; - spēlēju ar Orfa instrumentāriju orķestrī; - varu dziedāt pēc notīm Fa mažorā; - varu nodziedāt trīs dziesmas no animācijas filmām.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 4.7. Draugi. Kā radīt sev nozīmīgas lietas stāstu, izmantojot iztēlē vai realitātē veidotu spilgtu tēlu?	Scenārija veidošana, varoņu raksturojums, draugi.
Mazākumtautības literatūra 4.5. Draugi un skola. Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	Tematus iespējams saskaņot, radot sižetu animācijas filmai.
Matemātika 4.7. Kā nosaka dažādu figūru laukumu?	Daļskaitļi, taktismēri, ritma partitūru veidošana.
Teātra māksla 4. Etīde. Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?	Tēlu veidošana, scenogrāfija, režija, animācijas filmas veidošana.
Dabaszinības 4.3. Kā rodas un izplatās gaismas un skaņas?	Animācijas filmas veidošanas process.
Vizuālā māksla 4.4. Ķermeņa kustība tēlniecībā. Kā attēlot cilvēka ķermeņa kustību tēlniecībā?	Tēlu zīmēšana, veidošana, animācijas filmas filmēšana, muzikālā noformējuma radīšana.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Neaizrauties tikai ar animācijas filmu skatīšanos un analīzi, bet katru reizi darīt to ar mērķi, lai attīstītu skolēna praktiskās muzicēšanas prasmes, muzikālās dotības. Svarīga ir gammu dziedāšana, ritmizēšana, skandēšana un dziesmu dziedāšana, Orfa instrumentārija apguve. Īpaši uzsvērt daudzveidīgās mūzikas izmantošanas iespējas animācijas filmās, salīdzināt latviešu un citu zemju animācijas filmu mūziku, īpaši pievēršot uzmanību nozīmīgu latviešu komponistu mūzikai, kas tiek izmantota animācijas filmās un šo komponistu personībām. Pēc kopīgas animācijas filmas noskatīšanās var kopīgi analizēt redzēto un filmas muzikālo noformējumu, kā arī rosināt skolēnu pētīt, kas ir šo konkrēto filmu mūzikas autori; kā, kad un kāpēc viņi rakstījuši tieši tādu mūziku, ko vēl viņi ir sakomponējuši u. tml. Animācijas filmas ir tikai ierosmes avots improvizācijas, radošuma un muzikalitātes attīstīšanai.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	--	---	---	--	---	--

4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem.

Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iepazīt populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem un šo valstu muzikālās tradīcijas, salīdzināt tās ar muzikālajām tradīcijām Latvijā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
Baltijas un Ziemeļvalstu kultūrai un mūzikai ir gan kopīgas, gan atšķirīgas muzikālās tradīcijas, piemēram, līdzīgas tautastērpu valkāšanas tradīcijas, tautas mūzikas tradīcijas, tautas deju soļi, kordziedāšanas tradīcijas. (K.Li.3.)	- Dzied un spēlē jaunās tonalitātēs – Re mažorā, Si $\flat$ mažorā. (K.6.1.5.) - Dziedot un muzicējot lieto jaunu taktsmēru $\frac{6}{8}$. (K.6.1.6.) - Izpildot igauņu un latviešu tautas dejas, lieto mūzikas instrumentus, skaņurīkus, skanošos žestus. (K.6.1.6.) - Analizē savu prasmi izmantot dažādus taktsmērus, stāsta par padarītā progresu, izmantojot vienotu kritēriju sistēmu. (K.6.2.1.)
Komplekss sniedzamais rezultāts	Ieradumi
Dzied Baltijas un Ziemeļvalstu komponistu dziesmas un izpilda kādu deju, salīdzina, kas kopīgs un kas atšķirīgs Ziemeļvalstu ar latviešu muzikālajām tradīcijām. (K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.3.8.)	- Diskusijās pauž cieņpilnu attieksmi pret savas tautas tradīcijām, ir tolerants pret citu tautu tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev, ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, gan no muzikālā, gan no ētikas viedokļa lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra, daba, ģimene; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzietība)
Jēdzieni, termini: Si $\flat$ mažors, Re mažors, nošu apzīmējumi ar burtiem.	

Temata apguves norise**Baltijas un Ziemeļvalstu mūzika (katrai valstij velta vienu stundu)**

Lietuva	Igaunija	Zviedrija	Somija	Norvēģija	Dānija	Islande	Fēru salas
- Dzied un nostiprina dažādos vingrinājumos izpratni par Fa mažoru. - Ritmizē $\frac{6}{8}$ taksmērā. - Apgūst kādu lietuviešu tautasdziesmu.	- Salīdzina ierakstus divos audiomateriālos – igauņu tautas deju un latviešu tautas deju. - Diskutē, kas kopīgs un kas atšķirīgs šīm abu tautu dejām. - Apgūst igauņu tautas deju un dzied līdzi.	- Dzied un nostiprina dažādos vingrinājumos izpratni par Re mažoru. - Iepazīst un mācās dziedāt divu ļoti populāru zviedru dziesmu apvienojumu, ko parasti izpilda, kombinējot ar J. Pahelbela "Kanonu". - Dzied divbalsīgi, kombinējot abas dziesmas.	- Dzied un nostiprina dažādos vingrinājumos izpratni par Re mažoru. - Iepazīst un mācās kādu populāru somu dziesmu bērniem. - Dzied kopā ar ierakstu vai ar skolotāja pavadījumu.	- Atkārto un nostiprina izpratni par Do mažoru dažādos vingrinājumos, arī dziedot kanonā. - Dzied pēc notīm vai pēc pakāpēm, pieraksta notis atbilstoši pakāpēm. Ritmizē, dzied kādu populāru norvēģu dziesmu bērniem - Klausās un analizē ievērojamākā norvēģu komponista E. Grīga skaņdarbus.	- Dzied un nostiprina dažādos vingrinājumos izpratni par Sol mažoru. - Mācās kādu populāru dāņu dziesmu bērniem - Klausās šīs dziesmas ierakstu.	- Dzied un nostiprina dažādos vingrinājumos izpratni par Si $\flat$ mažoru un sol minoru. - Dzied kādu populāru islandiešu šūpuļdziesmu.	- Dzied un nostiprina dažādos vingrinājumos izpratni par re minoru. - Noskatās video materiālu, kur tiek atskaņota Fēru salas himna, tā gūstot vizuālu priekšstatu par Fēru salu dabu un kultūru. - Mācās to spēlēt pēc notīm, dzied šo himnu kopā ar ierakstu.

Mācību līdzekļi**Mācību materiāli**

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības un vēsture 4.2. Kā darbojas sociālās grupas dažādos laikos?	Baltijas un Ziemeļvalstu kultūru kopīgais, atšķirīgais. Saskaņas punkti, tradīcijas.
Pirmā svešvaloda 4.4. Es un pilsēta. Kā iepazīties ar ievērojamām vietām, satiksmi un drošību?	Baltijas un Ziemeļvalstu galvaspilsētas. Svešvalodā varētu iepazīt, stāstīt, pētīt tās pašas valstis, par kurām mācās mūzikas stundās.
Vizuālā māksla 4.5. Fotografēšana. Kā vērtēt un fotografēt mākslas un kultūras objektus?	Pētīt un vērtēt Baltijas un Ziemeļvalstu kultūras objektus, to fotogrāfijas.
Datorika 4.4. Kā plāno, strukturē, veido un noformē prezentāciju?	Var veidot prezentāciju par kādu no Baltijas vai Ziemeļvalstu kultūrām.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība un muzicēšana	Temats ir izstrādāts tā, lai katru stundu varētu veltīt vienas valsts mūzikai, un mēneša laikā “apceļot” un gūt priekšstatu par tuvāko kaimiņvalstu kultūras pieredzi. Stundā, kad temats ir Igaunijas mūzika, nepieciešama telpa, kurā var skatīties videomateriālus un dejot. Citās stundās jābūt iespējai skatīties videomateriālus, pildīt darba lapas, spēlēt mūzikas instrumentus. Ja šķiet, ka temata apjoms ir pārāk plašs, var koncentrēties tikai uz Baltijas valstu mūzikas piemēriem. Resursiem un videomateriāliem ir tikai ieteikuma raksturs; katrs skolotājs var plānot mācību procesu individuāli, bet mācību materiālā piedāvātas katras valsts tradicionālās, kā arī populārās dziesmas un dejas, kuras prot arī bērni attiecīgajās valstīs.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta pašvadītu mācīšanos.

4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem un sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
---	---	---	---	---	---	--	---	--

4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene. Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: muzicēt, lai saglabātu ģimenes un dzimtas muzicēšanas tradīcijas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Pētīt un saglabāt ģimenes un dzimtas tradīcijas un vērtības ir katra ģimenes locekļa pienākums, nododot tās nākamajām paaudzēm. (K.Li.4.) - Dažādu paaudžu cilvēki kopīgi muzicējot, var izpildīt dažādu žanru dziesmas, piemēram, tautasdziesmas, oriģināldziesmas, populārās dziesmas, ziņģes. (K.Li.2.)	- Attīsta prasmi dziedāt pēc dzirdes un pēc notīm dažādu žanru dziesmas (tautasdziesmas, oriģināldziesmas) un sniegt priekšnesumus (instrumentspēle), lai iepriecinātu vecākus. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.3.7.) - Veido izpratni par jaunu skaņu rīku radīšanu un skaņveides principiem, kas nepieciešami koncertos. (K.6.1.6., K.6.2.2.) - Nostiprina prasmi klausīties un atšķirt dažādu žanru mūziku, iepazīt latviešu komponistu mūziku, saklausīt un atpazīt instrumentus, to grupas. (K.6.1.5., K.6.3.4., K.6.4.1.) - Nostiprina prasmi atšķirt pēc skanējuma un nošu rakstā mažoru un minoru, pierakstīt notis un ritmu, lasīt no lapas. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Uzstājas Mātes dienas vai pavasara koncertā, rādot gada laikā apgūto, vai kopā ar literatūras skolotāju veido “televīzijas raidījuma” muzikālo noformējumu. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.7., K.6.3.9., K.6.4.3.)	- Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev, ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, no muzikālā un no ētikas viedokļa lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība). - Attīsta ieradumu būt atbildīgam sabiedrības dalībniekam, cieņpilni izturēties pret ģimeni, tautu un valsti, valsts himnu, ievēro noteikumus tās atskaņošanas laikā. (Vērtības – Latvijas valsts, ģimene, cilvēka cieņa; tikumi – taisnīgums, solidaritāte, līdzietība).
Jēdzieni, termini: tautasdziesma, oriģināldziesma.	

Temata apguves norise

Dzimtas muzicēšanas stāsti	Dzimtas dziesmu grāmata. Dziesmu izvēle, dziedāšana	Dziedošās ģimenes Latvijā. Dalība šovos, konkursos	Ģimeņu sadziedāšanās pēcpusdienu
- Strādā grupā un izstrādā aptaujas jautājumus, lai noskaidrotu savas dzimtas muzicēšanas tradīcijas (vecāki, vecvecāki, viņu iecienītākās dziesmas; svētki, kuros visbiežāk tiek muzicēts). - Veic aptauju savā ģimenē, apkopo iegūto informāciju, to sistematizē.	- Izveido dzimtas dziesmu grāmatu, kurā iekļauj dziesmas un fotogrāfijas. - Sistematizē dziedātās dziesmas. - Izvēlas dziesmas un dzied tās pēc dzirdes un/vai pēc notīm.	- Klausās un analizē šovos dziedāto repertuāru dziesmas pēc izstrādātiem kritērijiem. - Izvēlas dziesmas no šovu repertuāra un dzied pēc dzirdes.	- Atlasa repertuāru, apgūst dziesmas. - Uzaicina vecākus uz ģimeņu sadziedāšanās pēcpusdienu, visi kopā muzicē.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").

- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 1.–4. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2007. 52 lpp. ISMN M 706656601
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 4. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2002. 143 lpp. ISBN 9984225259

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda 4.6. Telefonsarunu valoda. Kā sarunāties pa tālruni un kā izteikt savu viedokli, pamatojot to? Kā rakstīt instrukciju un ieteikumus?	Var piezvanīt kādam un uzaicināt uz koncertu vai uz pasākumu.
Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas 4.6. Vasaras piedzīvojumi kopā ar draugiem. Līgo svētki. Ko nozīmē diskutēt? Kā aprakstīt piedzīvojumu?	Kā veidot telefonsarunu? Kā uzrakstīt programmu?

Literatūra 4.9. Pasaule. Kā, iepazīstot literārus darbus un citus avotus par svešām zemēm un valstīm, veido piederības izjūtu dzimtajai vietai?	Iepriekšējā mēneša mūzikas temats ļoti labi sagatavo literatūras temata apguvei, var lietot atsauces uz mūzikā mācīto.
Mazākumtautības literatūra 4.6. Pasaule. Kāpēc un kā rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām?	Teksts un mūzika, dzeja, koncerta programmas vai TV programmas veidošana.
Teātra māksla 4. Etīde. Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?	Var izmantot skatuviskā darbībā, vadot pasākumu, koncertu un/vai TV ierakstu.
Sociālās zinības 4.2. Kā darbojas sociālās grupas dažādos laikos?	Iesaista ģimeni koncertu vai priekšnesumu veidošanā, vai aicina klausīties koncertu vai priekšnesumu.
Vizuālā māksla	Ielūgumi, afišas, apsveikumi, pašdarinātas dāvanas.
Datorika	Reklāmu veidošana.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana	Temata apguvi ieteicams organizēt projekta metodes ietvaros, piemērojot to atbilstoši skolas mācību procesa norises nosacījumiem. Resursus mūzikas skolotājs var izvēlēties brīvi – gan tos, kas piedāvāti šajā programmā, gan izvēlēties tos pēc saviem ieskatiem vai izmantot skolēna piedāvātos mūzikas piemērus. Noslēgumā rīko ģimeņu sadziedāšanās pēcpusdienu vai pavasara koncertu, kurā piedalās visi bērni un viņu ģimenes (pēc iespējas). Var iesaistīt muzicējošās ģimenes.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā tiek pilnveidotas pašvadītas mācīšanās un sadarbības prasmes, kā arī organizatoriskās un plānošanas caurviju prasmes.
Papildiespējas	Izstrādā kritērijus, lai izvērtētu latviešu tautasdziesmu un ģimeņu muzicēšanas tradīciju nozīmību personības veidošanā un kopības izjūtas izkopšanā. Pēta savas ģimenes muzicēšanas stāstus, izvērtē muzicēšanas tradīciju veidošanās procesu.

5. klase

5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?
---	--	---	---	--	--	--

5.1. Laiks. Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: dziedot un spēlējot mūzikas instrumentus, iepazīt un salīdzināt dziesmas un instrumentālus skaņdarbus; pētīt latviešu profesionālās mūzikas pirmsākumus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika dažādos vēstures posmos ir bijusi būtiska izglītības sastāvdaļa. (K.Li.4.) - Mūzika mainās līdzī laikam, tomēr ir nemainīgas vērtības, kas saglabājas un ir labi saprotamas, pieņemamas arī mūsdienās, piemēram, muzicēšanai ir svarīga nozīme vispārējo spēju attīstībā. (K.Li.2.) - Ir svarīgi izprast mūzikas attīstības gaitu, piemēram, zināt, kuri ir pirmie tautskolotāji – Jānis Cimze, Jānis Bētiņš – un kuri ir profesionālās mūzikas pamatlicēji – Jāzeps Vītols, Jurjānu Andrejs. (K.Li.3.)	- Attīsta prasmi praktiskā muzicēšanā, instrumentspēlē lietot burtus nošu apzīmējumos. (K.6.1.5., K.6.1.6.) - Attīsta prasmi veidot vienkāršus dziesmu pavadījumus, spēlējot ar dalīto metalofonu notis pēc burtu apzīmējumiem $\frac{3}{8}$ un $\frac{6}{8}$ taktsmērā. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.3.) - Atpazīst un dzied dažādu laiku populāras dziesmas bērniem, piemēram, vecmāmiņas vai mammas skolas laika iecienītāko dziesmu. (K.6.1.1., K.6.1.5.) - Nostiprina prasmi pēc dzirdes atšķirt mažoru un minoru, apzināti lietot muzicēšanā mažora un minora skaņkārtu. Nostiprina izpratni par skaņdarba tēla atklāsmi, izmantojot skaņkārtu. (K.6.1.5., K.6.3.1.) - Analizē dziesmas, atkārto, kas ir periods, teikums, frāze, motīvs. (K.6.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Sadarbībā ar literatūras skolotāju izveido prezentāciju vai projekta darbu un/vai priekšnesumu, kas raksturo kādu skolas vēstures posmu, ietverot konkrētajā laika posmā populāras mūzikas, dziesmu atskaņošanu. (K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.7., K.6.3.9., K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.3.1., K.6.2.3.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, mācīties stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklausa citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība) - Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē, apzinoties, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance.)
Jēdzieni, termini, personības: skaņdarba forma, periods, teikums, frāze, motīvs, Jānis Cimze, Jānis Bētiņš, Jāzeps Vītols, Jurjānu Andrejs.	

Temata apguves norise

Skola senatnē un mūsdienās. Dziesmas, ko agrāk dziedāja skolā	Prezentācija par skolu konkrētā laika periodā, kurā iekļauts muzikāls priekšnesums	Prezentāciju un muzikālo priekšnesumu izvērtēšana
- Nostiprina zināšanas par latviešu profesionālās mūzikas pamatlicējiem, viņu dzīvesstāstu, ieguldījumu mūsdienu mūzikas attīstībā. - Pirmās skolas un skolotāji – Jānis Cimze, Jānis Bētiņš. - Latvijas Konservatorijas dibinātājs – Jāzeps Vītols. - Latviešu profesionālās simfoniskās mūzikas pamatlicējs – Jurjānu Andrejs. - Grupās vai individuāli pilda uzdevumus, mudinot skolēnu meklēt, apkopot informāciju, diskutēt, pētīt, pārliecināt. Var izmantot t.s. staciju metodi, projekta darbus, tabulu aizpildīšanu, darbu ar literatūru, bibliotēkas apmeklējumu u. c. metodiskos paņēmienus.	- Kopā ar skolēnu izstrādā kritērijus, lai noteiktu, kas ir kvalitatīvs priekšnesums. - Skolotāja vadībā veido grupas, lai visi skolēni tiktu iesaistīti, ņemot vērā prasmes, kuras katram skolēnam ir vairāk jāattīsta (cenšas attīstīt un pilnveidot tieši tās prasmes, kuras ir jāuzlabo, slavējot par to, kas izdodas). - Izvēlas pētāmo laika periodu. To var organizēt dažādi (pēc skolotāja ieskatiem), aptverot muzikāli atšķirīgus vēsturiskos laikposmus. - Atlasa un izvērtē mūziku. Atlasot dziesmu, kas raksturīga konkrētam laikam, izvērtē, vai to grupai būs iespējams izpildīt. - Sagatavo priekšnesumus. - Prezentācija ar priekšnesumu.	Analizē paveikto. Izvērtē atbilstoši pašu izvirzītajiem kritērijiem. Iespējams, kādu no piedāvātajām atskaņotajām dziesmām var iemācīties un izpildīt visi kopā.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 5.–6. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2008. 44 lpp. ISBN 9790706660974
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 5. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2003. 144 lpp. ISBN 9984360202

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 5.1. Laiks. Kā apkopo informāciju par skolas pieredzi, kas iegūta, lasot literāros darbus un intervējot cilvēkus?	Par tematu “Laiks” var veidot kopīgi plānotu mācību procesu ar literatūras vai sociālo zinību, vēstures skolotāju/ skolotājiem. Tādējādi arī sasniedzamo rezultātu var veidot kā kompleksu rezultātu vienā, divos vai trijos mācību priekšmetos. Tas arī noteiks katrā skolā atšķirīgas sadarbības formas, metodes, laika plānojumu.
Mazākumtautības literatūra 5.1. Māksla. Kā mākslas darbs palīdz man izprast otru cilvēku?	Veidojot priekšnesumu par konkrētu laiku, tālaika mūziku skolas dzīvē, stāstīt par pieredzēto, izprast, kāda dzīve skolā bija dažādos laikposmos un kāpēc, ko var uzzināt par vecāku un vecvecāku skolas laiku.
Sociālās zinības un vēsture 5.1. Kā pētīt un saglabāt vēstures liecības?	Sadarbībā ar mūzikas skolotāju un literatūras skolotāju, kopīgi plānot procesu un galvenos uzdevumus.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un pētnieciskā darbība	Apgūstot šo tematu, svarīgi atkārtot un nostiprināt visas iepriekš apgūtās muzikālās prasmes un zināšanas; mācīties nošu apzīmējumus ar burtiem, lai, sākot apgūt vienkārša pavadījuma veidošanas iespējas, uzreiz tās lietotu praktiskā muzicēšanā, piemēram, spēlējot dziesmu pavadījumus, vienlaikus ieklausoties arī intervālu un akordu saskaņā, ko pēc tam var izskaidrot (kā rodas noteikti intervāli un akordi), piemēram: spēlējot F un A – veidojas terca, pieliekot C, veidojas trijskanis. Skolēni apgūst prasmes, kā dažādos veidos iegūt informāciju un analizēt, tā veidojot izpratni par mūzikas kultūras attīstības priekšnoteikumiem, cēloņiem, sekām un kopsakarībām, iepazīt latviešu profesionālās mūzikas attīstības pirmsākumus, nozīmīgākās personības Latvijas mūzikā, to ietekmi uz mūziku skolā gan vēsturiski, gan mūsdienās. Taču, vissvarīgākais uzdevums ir dziedāt, spēlēt, muzicēt un mācīties veidot pavadījumus.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas, sadarbības prasmes, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?
---	--	---	---	--	--	--

5.2. Daba kamermūzikā. Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iepazīt kamermūzikas žanru un tās atskaņošanai atbilstošo vidi, iepazīt ievērojamāko latviešu komponistu skaņdarbus, kuros atainota daba; mācīties muzicēt nelielās grupās, lai attīstītu muzikālās un sadarbības prasmes.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Dabas atainojums kamermūzikā var būt ļoti daudzveidīgs, piemēram, no vērojoši aprakstošā līdz pārdzīvojumu pilniem dabas tēliem, kuri sasauca ar cilvēka jūtu pasauli. (K.Li.3.) - Kamermūzika (mūzika nelielam izpildītāju sastāvam – duetam, trio, kvartetam) ir ļoti nozīmīgs žanrs pasaules mūzikā. Kamermūziku vislabāk uztvert var tai atbilstošā vidē – nelielās telpās, muzejos, pilīs. (K.Li.4.) - Caur personīgo pieredzi – klausītājs, radītājs, izpildītājs – veidojas izpratne par kamermūzikas žanru. (K.Li.1.)	- Attīsta prasmi pēc dzirdes atšķirt kamermūzikas izpildītājsastāvu. (K.6.1.1., K.6.2.1., K.6.3.1.) - Attīsta radošās un sadarbības prasmes, vokālās un instrumentspēles prasmes. Mācās veidot vienkāršus dziesmu pavadījumus, izmanto nošu apzīmējumus ar burtiem. (K.6.1.5., K.6.1.6.) - Apgūst jaunus jēdzienus un terminus (kvartets, trio, duets). (K.6.1.1.) - Attīsta prasmi muzicēt dažādos ansambļos, izmantojot vienkāršus mūzikas instrumentus. (K.6.3.1., K.6.3.9.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Skolēnu interesēm atbilstoši atskaņots kamermūzikas žanra skaņdarbs. Priekšnesums un mūzikas piedzīvošana. (K.6.1.1., K.6.1.5., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.9., K.6.3.5., K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, apzinoties, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi: drosme, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu mācīties nemītīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev, ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus no muzikālā un no ētikas viedokļa. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni, termini: kamermūzika, izpildītājmākslinieki, kvartets, trio, duets.	

Temata apguves norise

Temata izpēte	Kamermūzikas priekšnesuma, koncerta piedzīvošana	Muzicēšana kamermūzikas žanrā
- Pēta un noskaidro: - kas ir kamermūzika; - kāda ir kamermūzikas izcelsme; - kāda ir kamermūzika mūsdienās Latvijā un pasaulē; - latviešu komponistu dzīvesstāstus, kāds ir šo komponistu ieguldījums kamermūzikas attīstībā.	- Piedzīvo koncertu vai līdzdarbojas priekšnesumā, analizē, stāsta par žanru, izpildījuma veidu, izpildītājsastāvu, instrumentiem u. tml. - Ja iespējams, rudens ekskursijā iekļauj kāda komponista muzeja apmeklējumu.	- Skolēni kopā ar skolotāju izstrādā priekšnesuma vērtēšanas kritērijus. - Veido dažādu sastāvu instrumentālos ansambļos vai grupas – duetus, trio, kvartetus, kvintetus. - Izstrādā idejas skaņdarbu radīšanai un atskaņošanai, sagatavo notis, izvēlas piemērotākos mūzikas instrumentus. - Iestudē muzikālos priekšnesumu. - Analizē priekšnesumu atbilstoši izstrādātajiem kritērijiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- *Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 5. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2003. 144 lpp. ISBN 9984360202

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 5.2. Daba. Kā dzejā motīvi, tēli, izteiksmes līdzekļi atklāj dabas skaistumu gadalaikos un sakārtotā vidē?	Dziesmu teksti par dabu kameramūzikas žanrā – to radīšana vai izvēle.
Sociālās zinības un vēsture 5.2. Kā izzināt sava novada, tuvākās apkārtnes vēsturi?	Iepazīt sava novada komponistus – kameramūzikas autorus.
Vizuālā māksla 5.1. Telpiskums mākslas darbā. Kā plaknē attēlot telpiskumu, izmantojot perspektīvas likumus?	Priekšnesumu vizuālais noformējums, kamersastāvu izvietojums telpā koncertsituācijā.
Teātra māksla 5. Runa. Kā uzstāties ar saprotamu, klausītājam uztveramu runu un sadarboties ar auditoriju?	Priekšnesumu pieteikšana.
Datorika 5.5. Kā izveido vienkāršu animāciju?	Animāciju muzikālajam noformējumam var patstāvīgi izvēlēties un izmantot kameramūzikas skaņdarbus, saistot tos ar dabas parādībām.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Tematā ieteicams turpināt apgūt nošu apzīmējumus ar burtiem, lai lietotu tos praktiskā muzicēšanas procesā. Apgūstot prasmi dažādos veidos iegūt informāciju, skolēns tiek rosināts patstāvīgi skaidrot kameramūzikas jēdzienu, tā izcelsmi un meklēt spilgtus mūzikas piemērus, tā veidojot izpratni par mūzikas un kultūras attīstības priekšnoteikumiem, cēloņiem, sekām, kopsakarībām. Skolēns iepazīst nozīmīgākās personības Latvijas mūzikā, to ietekmi uz mūziku mūsdienās; tiek rosināts pētīt kultūras celtnes, to funkcijas un uzdevumus. Skolēns kopā ar skolotāju izstrādā kritērijus un noteikumus darba procesam un galarezultātam; strādā gan visi kopā skolotāja vadībā, gan grupās, gan individuāli, pildot konkrētus uzdevumus, daudzveidīgi atainojot dabas parādības muzicēšanas procesā, piemēram, vētra, vējš, lietus. Attīsta muzikālās prasmes saklausīt, dziedāt, spēlēt mūzikas instrumentus (arī izprast to uzbūvi). Nozīmīga ir starppriekšmetu saikne, ko iespējams variēt atbilstoši katras klases vai skolas vajadzībām un konkrētā mēneša kopējiem uzdevumiem. Muzicēšanas process ir nozīmīgākais; pārējais ir tam pakārtots. Muzikālo spēju attīstīšanai jānotiek regulāri, pakāpeniski un pēctecīgi, regulāri katru stundu. Temata ietvaros ieteicams apmeklēt kultūras iestādes un baudīt kameramūziku klātienē, lai priekšstats par kameramūzikas žanru veidotos pēc iespējas dzīvīgāks un daudzveidīgāks. Pamatuzdevums šajā tematā ir iepazīt un piedzīvot kameramūzikas žanru, izmantojot dabas tēmu, kā vēl vienu aspektu, ko iespējams piedzīvot un parādīt mūzikā.
Caurviju prasmes	Mūzikas temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpausmei?
---	--	---	---	--	--	--

5.3. Latvija – mājas – draugi. Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pamanīt kopīgo un atšķirīgo, Latvijai īpašo un nozīmīgo mūzikā, iepazīt klātienē latviešu tradicionālos mūzikas instrumentus, folkloras kopas priekšnesumu vai kādu izpildītājmākslinieku priekšnesumu, pašiem aktīvi līdzdarbojoties svētku koncertos un pasākumos.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Latviešu tautas mūzikai un latviešu komponistu oriģinālmūzikai ir īpaša vieta valsts svētku svinēšanā. (K.Li.3.) - Ir svarīgi iepazīt tautas mūzikas instrumentus (stabule, kokle, āžrags, trīdeksnis, sietiņš) un sava novada, pilsētas spilgtākās personības, komponistus, māksliniekus, folkloras kopas, lauku kapelas. (K.Li.4.) - Katram ir iespēja iesaistīties tradīciju saglabāšanā. Tas palīdz iegūt jaunus draugus. (K.Li.2.) - Caur personīgu pieredzi – klausītājs, radītājs, izpildītājs – veidojas piesaiste savai valstij. (K.Li.1.)	- Prasme atpazīt dažādu tautas instrumentu skanējumu un iepazīt to spēles principus. (K.6.1.6., K.6.3.8.) - Prot noteikt pēc dzirdes un atpazīt nošu rakstā periodu, teikumu, frāzi, motīvu. (K.6.1.4.) - Prasme dziedāt divbalsīgi latviešu tautasdziesmu apdares. (K.6.1.5.) - Attīsta iemaņas muzicēšanā izmantot nošu apzīmējumus ar burtiem. (K.6.1.5.) - Attīsta radošās un sadarbības prasmes, vokālās un instrumentspēles iemaņas dziedot dziesmas, atskaņojot skaņdarbus, veidojot pavadījumus un priekšnesumus. (K.6.1.4., K.6.3.2.) - Pilnveido uzstāšanās un skatuves kultūras iemaņas. (K.6.1.7., K.6.2.3.) - Nostiprina prasmi formulēt savus uzskatus un viedokli par kultūras procesiem, mūzikas izpildītājsastāvu, priekšnesumu kvalitāti. (K.6.3.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Priekšnesumu un koncertu, svētku pasākumu piedzīvošana gan kā klausītājam, gan kā dalībniekam klasē, skolā vai ārpus tās. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.6., K.6.3.7., K.6.3.8.)	- Attīsta ieradumu būt atbildīgam sabiedrības dalībniekam, cieņpilni izturas pret ģimeni, tautu un valsti, valsts himnu, ievēro noteikumus tās atskaņošanas laikā. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Diskusijās pauž cieņpilnu attieksmi pret tautas tradīcijām, ir tolerants pret citu tautu tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība)
Jēdzieni, termini: lauku kapela, āžrags, sietiņš.	

Temata apguves norise

Vingrinājumi, gatavošanās koncertiem	11. novembris – Lāčplēša diena	18. novembris – Latvijas Republikas Proklamēšanas diena. Valsts svētku pasākumi	Folkloras kopas, lauku kapelas
- Dzied, ritmizē, nostiprina apgūstamās tonalitātes dažādos vingrinājumos, piemēram, izmantojot dažādus ritma zīmējumus, kanonā, pretkustībā. - Pēta latviešu komponistu – novadnieku dzīvesstāstus, viņu ieguldījumu kultūras dzīves attīstībā. - Mācās dziesmas, iestudē priekšnesumus, iekļaujot tajos mūzikas instrumentspēli, ritma pavadījumus, atbilstoša skatuviskā tēla veidošanu u. tml.	lesaistās priekšnesumos, aktivitātēs gan kā klausītājs, gan kā dalībnieks. Ieteicams sadarboties ar vēstures vai sociālo zinību skolotājiem.	lesaistās priekšnesumos, aktivitātēs gan kā klausītājs, gan kā dalībnieks. Tie var būt gan klases pasākumi, gan skolas pasākumi. Ieteicams sadarboties ar literatūras, vēstures vai sociālo zinību skolotājiem. Mūzikas skolotājs kopā ar skolēnu iestudē muzikālus priekšnesumus atbilstoši katras klases, skolas situācijai.	Iepazīst dažādus piemērus, ko var piedzīvot klātienē, piemēram, ja skolā darbojas folkloras kopa vai kāda skolēna ģimene muzicē lauku kapelā, var uzaicināt uz tikšanos kādu tautas muzikantu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 5. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2003. 144 lpp. ISBN 9984360202

Starppriekšmetu saikne

Mazākumtautības literatūra 5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks. Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	Sadarbojoties veido koncertu, pasākumu programmu, saturu, vēstījumu.
Sociālās zinības un vēsture 5.2. Kā izzināt sava novada, tuvākās apkārtnes vēsturi?	Valsts svētki un citi piemiņas pasākumi.
Teātra māksla 5. Runa. Kā uzstāties ar saprotamu, klausītājam uztveramu runu un sadarboties ar auditoriju?	Priekšnesumu pieteikšana, pasākumu vadīšana, lomas un uzdevumi pasākumos, kas veidoti atbilstoši konkrētās klases, skolas situācijai.
Matemātika 5.3. Kā skaidro un lieto daļas pamatīpašību?	Taktsmēri.
Vizuālā māksla	Koncertu afišas, ielūgumi, programmas, reklāma.

Metodiskais komentārs

Par procesu	Temata apgūvē ieteicams izmantot daudzveidīgas darba metodes: darbu ar tekstu, intervijas, diskusijas, darbu ar nošu rakstu, informācijas atlasī, analīzi, praktisko muzicēšanu, tautas mūzikas instrumentspēles apguvi, pilnveidi, IKT resursu izmantošanu, ekskursijas, tikšanās ar interesantām personībām. Būt aktīviem dalībniekiem, radoši muzicējot. Tā kā katrai skolai ir citas valsts svētku svinēšanas un koncertu veidošanas tradīcijas, tad būtiski ir šī temata apguvi piemērot katras skolas un klases vajadzībām, kas katru gadu būs atšķirīgas.
Caurviju prasmes	Mūzikas temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas.

5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?
---	--	---	---	--	--	--

5.4. Ziemassvētki. Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: radīt Ziemassvētku noskaņu, iepazīt savas un cittautu tradīcijas. Piedzīvot Ziemassvētku kora mūzikas koncertu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika ir viens no veidiem, kā var iesaistīties svētku radīšanā un svinēšanā. (K.Li.3.) - Kora mūzika Ziemassvētkos skan koncertzālēs, baznīcās, televīzijā, radio, internetā. Tā var būt ar pavadījumu un <i>a cappella</i> – tās teksti var būt dažādās valodās. Ir bērnu, meiteņu, zēnu, jauktie, vīru, sieviešu, senioru kori, kā arī kamerkori. (K.Li.1.) - Ziemassvētku mūzikai var būt ļoti daudzas apdares, piemēram, dziesma “Klusa nakts, svēta nakts” (F. Grubers, J. Mors), ko izpilda dažādi izpildītājsastāvi. (K.Li.2.)	- Iepazīst pēc skaņējuma dažādus korus. (K.6.1.4., K.6.2.1., K.6.4.1.) - Iepazīst kora partitūru; klausoties mūziku, seko līdzī nošu rakstam. (K.6.1.4., K.6.1.5.) - Dzied dažādu tautu un komponistu Ziemassvētku dziesmas. (K.6.1.5.) - Pēta dažādu tautu Ziemassvētku muzikālās tradīcijas. (K.6.3.3.) - Veido priekšnesumus Ziemassvētku koncertam klasē, skolā, pilsētā, novadā. Pilnveido uzstāšanās un skatuves kultūru. (K.6.2.1.) - Attīsta kolektīvās un individuālās muzicēšanas prasmes, dzied un spēlē Orfa instrumentāriju. (K.6.1.4., K.6.1.5.) - Papildina zināšanas par dažādām tradīcijām, paplašina redzesloku, veido savus uzskatus, izkopj gaumi. (K.6.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Ziemassvētku koncerta priekšnesums. Ziemassvētku kora mūzikas koncerta piedzīvojums. Ziemassvētku dziesmu dziedāšana dažādās valodās. (K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.6., K.6.3.7., K.6.3.9., K.6.4.1.)	- Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev; ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus no muzikālā un no ētikas viedokļa. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība) - Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievēro uzvedības kultūru mēģinājumos un priekšnesuma laikā, ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtības – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance)
Jēdzieni, termini: bērnu koris, meiteņu koris, zēnu koris, vīru koris, sieviešu koris, kamerkoris, jauktais koris, senioru koris.	

Temata apguves norise

Vingrinājumi, gatavošanās koncertiem, Ziemassvētku dziesmu dziedāšana un instrumentspēle	Dažādu tautu Ziemassvētku mūzikas iepazīšana	Muzikāls Ziemassvētku priekšnesums	Kora koncerta piedzīvojums Ziemassvētkos
- Attīsta muzikālās spējas (muzikālo dzirdi, ritma izjūtu, vokālās iemaņas), izpildot dažādus vingrinājumus. - Apgūst dziesmas, sagatavo priekšnesumus, iekļaujot tajos mūzikas instrumentspēli, ritma pavadījumus, atbilstoša tēla veidošanu u. tml.	Iepazīst, klausās, salīdzina un analizē dažādu koru Ziemassvētku mūzikas izpildījuma ierakstus audio un videomateriālos.	Iesaistās priekšnesumos, aktivitātēs gan kā klausītājs, gan kā dalībnieks. Mūzikas skolotājs kopā ar skolēnu veido muzikālus priekšnesumus un atbilstoši katras klases, skolas situācijai izvēlas piemērotu programmu. Iesaista skolēnu programmas veidošanā. Māca visiem kopā uzņemties atbildību par galarezultātu.	Pēc iespējas vairāk klātienē piedzīvo kora mūzikas koncertu. Var uzaicināt kori uzstāties skolā, var kopā ar klasi doties uz kora koncertu ārpus skolas.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 5. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2003. 144 lpp. ISBN 9984360202

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 5.4. Draugi. Kā tēlojumos un atmiņu stāstos atklāj laikmetam raksturīgās parādības un notikumus, un draudzības nozīmi?	Dažādu valstu Ziemassvētku kora mūzika. Sev tuvu, saistošu piemēru demonstrējums.
Sociālās zinības un vēsture 5.3. Kā novērst un risināt konfliktus vietējā kopienā?	Miera izlīgumi Ziemassvētku laikā, mūzikas nozīme. Mūzika ir valoda, kurā saprotas cilvēki visā pasaulē.

Pirmā svešvaloda 5.2. Es un veselīgs dzīvesveids. Kā stāstīt un apspriest brīvā laika aktivitātes?	Koncerta apmeklējums var būt brīvā laika aktivitāte, par kuru stāstīt.
Krievu valoda (otrā svešvaloda) 5.3. Es un brīvais laiks. Ko tu dari brīvajā laikā?	Koncerta apmeklējums var būt brīvā laika aktivitāte, par kuru stāstīt.
Vizuālā māksla 5.5. Dabas formas un materiāli mākslas darbā. Kā dabā atrastie materiāli iedvesmo radošam darbam?	Koncertu programmās, apsveikuma kartītēs var izmantot dabā atrastos materiālus.
Teātra māksla 5. Runa. Kā uzstāties ar saprotamu, klausītājam uztveramu runu un sadarboties ar auditoriju?	Koncerta vadīšana, pieteikšana, organizēšana.

Metodiskais komentārs

Par procesu	Skolotājs var brīvi izvēlēties konkrētai situācijai atbilstošus mūzikas ierakstus Ziemassvētkiem kora izpildījumā. Temata ietvarā ir piedāvāti vairāki ieraksti, lai varētu brīvi izvēlēties piemēram, temata atklāšanā var izmantot dažādu valstu dažādu kora ierakstus, t.sk. arī Latvijas kora ierakstus. Ieteicams rosināt skolēnu domāt un salīdzināt šo kora dziedāšanas tradīcijas, veidu, vokālo tehniku, aizrautību. Katras klases skolotājs vislabāk zina, kurus ierakstus piedāvāt skolēniem. Galvenais – sasniegt rezultātu – dalību un piedzīvojumu Ziemassvētku koncertā, īpaši akcentējot kora dziedāšanu. Ļoti svarīga ir visu skolēnu līdzdalība priekšnesumos, katram skolēnam izvēloties piemērotāko uzdevumu (saistīt ar sociālo zinību tēmu par attiecībām un konfliktiem, to risināšanu), lai attīstītu attiecīgajā situācijā nepieciešamās muzikālās prasmes un iemaņas. Izstrādājot priekšnesumu vērtēšanas kritērijus, jāpievērš uzmanība kvalitātes parametriem.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kritisko domāšanu un problēmsituāciju risināšanu, kā arī attīsta digitālo pratību.

5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?
---	--	---	---	--	--	--

5.5. Kora mūzika pasaulē un Latvijā. Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: gūt priekšstatu un izpratni par kora mūzikas daudzveidību pasaulē un Latvijā; veidot personīgu pieredzi par dziedāšanu korī.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Kora dziedāšanas tradīcijas Latvijā ir saistītas ar kora mūzikas attīstību pasaulē. (Starptautiski kora mūzikas konkursi Latvijā un pasaulē, latviešu koru starptautiski panākumi.) - Dziedāšana korī uzlabo veselību, piemēram, stāju, elpošanu, sirdsdarbību un sniedz gandarījumu un prieku. (K.Li.2.)	- Apgūst prasmi sadzirdēt vairākas skaņas vienlaikus, attīsta harmonisko dzirdi, dziedot “būvē” saskaņas, konsonanses, disonanses, intervālus un trijskaņus. (K.6.1.4., K.6.1.5.) - Apgūst dažādus jaunus dziedāšanas un kompozīcijas tehniskos paņēmienus – daudz balsību, <i>glissando</i>, aleatoriku u. c. (K.6.1.4., K.6.1.5.) - Apgūst prasmi dziedāt divbalsīgi – dzied latviešu tautasdziesmu apdares vai latviešu komponistu oriģināldziesmas. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.2.) - Attīsta radošās un sadarbības prasmes, vokālās iemaņas, veidojot klases kori. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.3.) - Nostiprina prasmi rakstīt – pierakstīt – norakstīt – dziedāt vai spēlēt vienkāršas melodijas un ritmu apgūtājās tonalitātēs un taktismērā. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Piedalās klases – kora priekšnesumā un dzied dziesmas (vismaz divbalsīgi). (K.6.1.4., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.4., K.6.3.5., K.6.3.9.)	- Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievēro uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā, ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtības – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance) - Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveides un gūt jaunu pieredzi, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā; ieklausoties vērā, novērtēt situāciju, cieņpilni uzvedas un rīkojas, atrodoties gan publikā, gan uz skatuves, gan aizkulisēs mēģinājumu procesā, koncertos skolā, baznīcā, pansionātā, labdarības pasākumā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini: kora partitūra, <i>glissando</i> , aleatorika, mūzikas stili, pašdarbības jeb amatieru kori un profesionālie kori, triole.	

Temata apguves norise

Vingrinājumu nozīme kora dziedāšanā	Mūzikas klausīšanās un analīze	Dziesmu iestudēšana un priekšnesums
Katru stundu ieteicams sākt ar iedziedāšanos un dažādiem vingrinājumiem (sk. “Metodiskais komentārs”): - stājas vingrinājumiem; - elpošanas vingrinājumiem; - vokāli attīstošiem vingrinājumiem; - gammu dziedāšanu; - vingrinājumiem, kas attīsta harmonisko dzirdi; - vingrinājumiem, kas attīsta daudz balsīgu dziedāšanu; - vingrinājumiem, kas attīsta sadarbības prasmes.	- Klātienē gūst priekšstatu par kora mūziku. Skolēnam piedāvātajiem piemēriem jābūt iedvesmojošiem un daudzveidīgiem. - Iepazīst un pēta koru kustības pirmsākumus Latvijā. - Latviešu komponistu – novadnieku dzīvesstāsti, devums kultūras dzīves attīstībā. - Daudzveidīgu koru ierakstu iepazīšana.	Divas dažādas dziesmas pēc skolotāja (izvēles procesā var iesaistīt arī skolēnu) izvēles. Vēlams izvēlēties divbalsīgas dziesmas: viena dziesma varētu būt <i>a cappella</i>, otra – ar pavadijumu. Dziesmas jāizvēlas atbilstoši katras klases spējām.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 5. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2003. 144 lpp. ISBN 9984360202

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības un vēsture 5.3. Kā novērst un risināt konfliktus vietējā kopienā?	Dziedāšana korī veicina savstarpējo sapratni un sadarbību.
Teātra māksla 5. Runa. Kā uzstāties ar saprotamu, klausītājam uztveramu runu un sadarboties ar auditoriju?	Dziedot tiek īpaši attīstīta un uzlabota dikcija, pilnveidotas uzstāšanās prasmes auditorijas priekšā.

Metodiskais komentārs

Dziedāšana	Tematā galvenais ir iespēja katram skolēnam klasē piedzīvot kora dziedāšanas pieredzi. Visām darbībām ir jānotiek viegli, caur spēli, kā korī, ņemot vērā konkrētās klases skolēnu muzikālās dotības. Darba process jāsāk ar iedziedāšanos, dalīšanu balsīs, pēc tam seko dziesmu apguve, nostiprināšana, vingrināšanās dziedāt divbalsīgi, dinamisku un emocionālu dziesmu izpildījumu. Katra vingrinājuma izvēli nosaka konkrētā vingrinājuma izmantošanas mērķis un dažādi citi parametri, kas katrā klasē un situācijā būs atšķirīgi. Vingrinājumu izvēlē nozīme ir gan klases skolēnu sastāvam (zēnu, meiteņu proporcija), gan tam, kura stunda pēc kārtas ir mūzika, gan skolēnu garastāvoklim; dažreiz pat laikapstākļi var ietekmēt konkrēta vingrinājuma izvēli. Svarīgi ir ne tikai iedziedāties, bet arī mācīt un paskaidrot katra vingrinājuma mērķi un nozīmi, kāpēc šāds vingrinājums konkrētā brīdī ir jādzied, ko tas dod. Ieteicams izmantot kora darba metodiskos paņēmienus – kā apgūt jaunu dziesmu, kā attīstīt un vingrināt prasmi dziedāt daudzbalsīgi, kā mācīt dažādus vokālās tehnikas paņēmienus, veidot pareizu stāju, elpošanu, uzlabot dikciju u. tml., nostiprināt jau apgūto, kā klausīties citam citu, kā sadarboties un cienīt citam citu. Lai darbs klasē tomēr nebūtu vienveidīgs, skolotājs var izmantot dažādus uzdevumus un aktivitātes pēc brīvas izvēles un atbilstoši situācijai konkrētā klasē.
Caurviju prasmes	Mūzikas temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?
---	--	---	---	--	--	--

5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais

orķestris. Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 16 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: spēlējot instrumentus, attīstīt muzicēšanas un sadarbības prasmes. Iepazīt simfoniskā orķestra uzbūvi, piedzīvot simfoniskās mūzikas koncertu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzikas instrumentus iedala grupās pēc to tembra, skaņveides principa, izgatavošanas materiāla un muzikālā mērķa, kam tie paredzēti. (K.Li.1.) - Mūzikas instrumentus spēlē, lai sagādātu prieku un īpašas emocijas sev un citiem. (K.Li.2.) - Prasme spēlēt mūzikas instrumentu bagātina un pilnveido ikvienu cilvēku. (K.Li.3.)	- Dzied un spēlē mūzikas instrumentus, nostiprina prasmi atšķirt mažoru un minoru, apzināti lieto mažora un minora skaņkārtu atbilstoši tēlam. Si b mažors (K.6.1.5., K.6.3.1.) - Attīsta prasmi muzicēt ar vienkāršiem mūzikas instrumentiem (Orfa instrumentārijs). (K.6.1.6.) - Attīsta radošās un sadarbības prasmes, veidojot klases orķestri. (K.6.1.6., K.6.2.3., K.6.3.2.) - Pilnveido uzstāšanās un skatuves kultūru. (K.6.1.7.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Veido priekšnesumu, kurā iesaista kādu simfoniskā orķestra mūzikas instrumentu. Orfa instrumentārija orķestra priekšnesums – radošs, muzikāls projekts. (K.6.1.6., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.9., K.6.4.4., K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu sakārtot mācību vidi pirms un pēc mūzikas stundas, paņemt un pēc muzicēšanas novietot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – atbildība, centība) - Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveides un gūt jaunu pieredzi, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā; ieklausoties vērā, novērtēt situāciju, cieņpilni uzvedas un rīkojas, atrodoties gan publikā, gan uz skatuves, gan aizkulisēs mēģinājumu procesā, koncertos skolā, baznīcā, pansionātā, labdarības pasākumā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosmība, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini: instrumentu iedalījums – tautas mūzikas instrumenti, stīgu instrumenti, pūšaminstrumenti, taustiņinstrumenti, sitaminstrumenti, elektroniskie instrumenti, pašdarināti mūzikas instrumenti. Simfoniskais orķestris.	

Temata apguves norise

Vingrinājumi un uzdevumi	Mūzikas klausīšanās un analīze	Orķestra partitūras iestudēšana un priekšnesums
- Turpina attīstīt dažādu mūzikas instrument spēli, regulārā muzikālā darbībā vingrina un attīsta gan ritma izjūtu (izmanto skanošos žestus, Orfa instrumentāriju), gan prasmi spēlēt pēc notīm, klasē dzied un spēlē ar pieejamajiem mūzikas instrumentiem. Skolotājs izvērtē, vai konkrētajā situācijā un laika periodā attīsta viena mūzikas instrument spēli, vai piedāvā izmēģināt spēlēt dažādus instrumentus (to spēles paņēmienus). Atbilstoši šai izvēlei, izmanto daudzveidīgus vingrinājumus un uzdevumus (teorijas apguvei, nostiprināšanai, harmoniskās dzirdes attīstīšanai, lasīšanai no lapas, mūzikas analīzes prasmju veidošanai). - Pēta mūzikas instrumentu iedalījumu pēc konkrētiem kritērijiem. Pēta simfoniskā orķestra uzbūvi, instrumentu izvietojumu, instrumentu grupas, iedalījumu, skanējumu.	- Izmantojot audio un videomateriālus, iepazīst daudzveidīgus mūzikas ierakstus; analizē, izmantojot dažādus metodiskos paņēmienus (staciju metode, diskusijas, grupu darbs, prezentācijas). - Apmeklē simfoniskās mūzikas koncertu klātienē. (Ja tas nav iespējams, klausās, analizē un pārrunā koncerta videoierakstu) - Klausās un iepazīst dažādu mūzikas instrumentu skanējumu klātienē, piemēram, skolotāja izpildījumā, var aicināt mūzikas skolu audzēkņus uzstāties un demonstrēt savus mūzikas instrumentus.	Ši ir būtiskākā sadaļa temata apguvē. Pirms iestudē priekšnesumu, kopīgi izstrādā kritērijus un klasē vienojas par ideju un priekšnesuma koncepciju. Rada priekšnesumus. (Tas var būt klases krāsaino “skanošo cauruļu” orķestris, metalofonu vai zvanu orķestris, var veidot instrumentālas grupas. Uzdevumu pielāgo katras klases vajadzībām un iespējām.)

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 5. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2003. 144 lpp. ISBN 9984360202
- Avramecs, B., Muktupāvels, V. *Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika*. Rīga : Musica Baltica Ltd., 1997. 277 lpp. ISBN 9984588246

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības un vēsture 5.4. Kā un kāpēc palīdzēt līdzcilvēkiem?	Orķestra partitūras, skaņdarba iestudēšanas gaitā veidojas sadarbības prasmes, skolēni ir savstarpēji ļoti atkarīgi, ir jābūt izpalīdzīgiem un atbalstošiem, lai sasniegtu vēlamu rezultātu.
Dabaszinības 5.4. Kas ir dabas resursi un kā tos izmanto?	Mūzikas instrumentu materiāli, pašdarinātu skaņurīku veidošana.
Dizains un tehnoloģijas	Sadarbojas un noskaidro, kādi skaņurīki ir nepieciešami mūzikas kabineta nodrošinājumam, izgatavo un rada savus skaņurīkus – kociņus, klabeklišus u. tml.

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās un muzicēšana	Tematu apgūst, pētot mūzikas instrumentu daudzveidību un iedalījumu, pašiem piedzīvojot dažādu mūzikas instrumentspēli. Galvenais mērķis – veidot klases orķestri, kur katram skolēnam ir noteikta muzikālā loma un uzdevums. Praktiskā muzikālā darbībā uzlabot daudzveidīgas muzikālās prasmes – lasīšanu no lapas, ritmizēšanu, mūzikas klausīšanos un prasmi analizēt, prasmi sadarboties un savstarpēji komunicēt. Nedrīkst aizmirst arī par dziedāšanu, harmoniskās dzirdes un teorijas zināšanu uzlabošanu: to attīsta regulāri vingrinoties (gammas, intervāli, trijskaņi, dziesmas), ko nepieciešams darīt katru stundu. Papildu aktivitātes: šo tematu var papildināt, vairāk runājot un mācot par baletu. Var akcentēt orķestrācijas un konkrētu instrumentu un tembru nozīmi dažādu tēlu atveidē. Šim nolūkam izmanto daudzveidīgus audio un videomateriālus.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?
---	--	---	---	--	--	--

5.7. Dziesmu un deju svētki. Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 16 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: nostiprināt izpratni par dziesmu un deju kā nozīmīgu mūzikas un dzīves sastāvdaļu dažādos laikos. Strādājot grupās, iestudēt dziesmas vai dejas priekšnesumu, tā attīstot skolēna vokālās iemaņas, koordināciju, ritma izjūtu. Piedzīvot “mazos Dziesmu svētkus” skolā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Dziesmu un deju svētki ir neatņemama Latvijas kultūras mantojuma daļa. Ikvienam cilvēkam ir iespēja tajos piedalīties, tā kopjot un uzturot Dziesmu un deju svētku tradīciju. (K.Li.3.) - Kopības izjūta, kvalitatīvs rezultāts un gandarījums rodas tikai pēc kopīga darba (K.Li.2.) - Deja (polka, gavote, menuets, sarabanda, polonēze, mazurka, valsis, tango, čarlstons, rokenrols) saliedē un iedvesmo cilvēkus. (K.Li.1.)	- Attīsta vokālās iemaņas, pilnveido uzstāšanās pieredzi, daudzbalsīgas dziedāšanas prasmi. (K.6.1.5., K.6.2.1.) - Iepazīst, gūst priekšstatu par nozīmīgākajiem deju žanriem (polka, gavote, menuets, sarabanda, polonēze, mazurka, valsis, tango, čarlstons, rokenrols). (K.6.1.1., K.6.2.2.) - Dejas improvizācijas procesā attīsta radošās un sadarbības prasmes, drosmi un uzdrīkstēšanos. (K.6.1.6., K.6.1.7.) - Attīsta ritma, kustību, koordinācijas prasmi. (K.6.1.6., K.6.2.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Iestudē konkrētas dejas vai dziesmas priekšnesumu (individuāli, pāri, grupā vai visa klase kopā). Var veidot prezentācijas par konkrētiem Dziesmu svētkiem. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.5., K.6.3.9., K.6.4.1., K.6.4.2.)	- Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības dejās, kontrolējot un vadot savu uzvedību un emocijas; ievēro noteikumus sekmīgai sadarbībai, lai sasniegtu kopīgu rezultātu. (Vērtības – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība) - Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievēro uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā; ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtības – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance)
Jēdzieni, termini: tautas dejas, daudzbalsība. sporta dejas, senās dejas, mūsdienu dejas.	

Temata apguves norise

Mūzikas audioierakstu klausīšanās, skatīšanās, pētīšana, iepazīšana	Dziesmu dziedāšana, deju žanru iepazīšana	Koncerta sagatavošana	Koncerts
- Skolotāja vadībā skolēni klausās un vēro videomateriālā Dziesmu un deju svētku (pēc izvēles) koncertu. - Iepazīst un pēta Dziesmu un deju svētku vēsturi un repertuāru, nozīmīgākos skaņdarbus.	- Nostiprina ritma izjūtu, regulāri izpildot daudzveidīgus vingrinājumus. - Dzied gammu (dažādos ritmos, kanonā, pretkustībā u. tml.), saklusa trijskaņus dažādās skaņu kombinācijās, sekmējot intonēšanas prasmju attīstīšanu. - Visi kopā (skolotāja vadībā) izvēlas un mācās dziesmu (izmantojot dažādus metodiskos paņēmienus – pēc dzirdes, pēc pakāpēm, pēc notīm – to nosaka skolotājs). - Iepazīstas ar deju žanriem (polka, gavote, menuets, sarabanda, polonēze, mazurka, valsis, tango, čarlstons, rokenrols). - Iestudē deju, piemēram, kādu populāru latviešu tautas deju.	- Rada koncerta, pasākuma ideju, koncepciju. - Visi kopā piedalās plānošanā, izveido grupas, komandas, sadala pienākumus. - Skolotājs koordinē mēģinājumu procesu. - Visa klase iesaistās koncerta sagatavošanā. - Skolēni veido reklāmu, izvēlas mērķauditoriju, aicina publiku, veido scenogrāfiju. Skolotājs ir atbalsts un padomdevējs.	- Visi skolēni iesaistās skolas dziesmu un deju svētkos. Tas var būt gan stundu ietvaros, gan koncerts ar vecāku un publikas iesaistīšanos, klausīšanos vai līdzī dziedāšanu. - Pēc koncerta svarīgi ir analizēt piedzīvoto, izvirzīt mērķus gan individuāli, gan visiem kopā.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Vasmanis, I., Vilkārse, I. *Mūzika 5. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2003. 144 lpp. ISBN 9984360202
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 5.–6. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2008. 44 lpp. ISBN 9790706660974

Starpriekšmetu saikne

Krievu valoda (otrā svešvaloda) 5.5. Es un svētki. Vai tev patīk svētki?	Pārrunas par valsts un ģimenes svētkiem.
Sociālās zinības un vēsture 5.5. Kā darbojas pašvaldība?	Dziesmu svētku konteksts.
Matemātika 5.8. Kā vizuāli attēlo sakarību starp lielumiem?	Deju soli, figūras.

Metodiskais komentārs

Pētnieciskais darbs un dziedāšana	Skolēni pēta un stāsta par Dziesmu un deju svētku vēsturi. Var izstrādāt dažādus interaktīvus uzdevumus, izmantot staciju metodi, bibliotēkas apmeklējumu, IKT resursus, klausīties un skatīties emocionāli nozīmīgus videoierakstus no iepriekšējiem (vēsturiskajiem) Dziesmu un deju svētkiem. Radoši brīva skolotāju metodiskā darbība, ieinteresējot un vadot izpēti. Tā kā tematam ir atvēlēts pietiekami daudz laika, tad daļu var atvēlēt deju žanru iepazīšanai un dejas iestudēšanai (deja pēc skolēnu izvēles vai atbilstoši iecerētajam koncertam). Regulārā sistemātiskā darbā metodiski mērķtiecīgi jāattīsta iemaņas dziedāt daudz balsīgi un lasīt no lapas apgūtājās tonalitātēs. Piedzīvot mēģinājumu procesu un noslēguma koncertu – to var apvienot un veidot kā skolas tradīcijas. Katrā skolā un katru gadu šie koncerti būs atšķirīgi. Skolotājam jāizvēlas piemērots un bērniem saistošs repertuārs, kurā būtu jāiekļauj arī latviešu tautasdziesmu apdares un <i>a cappella</i> dziedājumi, kā arī dziesmas ar instrumentālu pavadījumu, lai visi gūtu kopā dziedāšanas gandarījumu.
Caurviju prasmes	Šajā tematā attīsta sadarbības, jaunrades un uzņēmējspējas un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes, kā arī sociāli emocionālo mācīšanos.

6. klase

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā. Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: muzicējot, dziedot un klausoties dažādu laikmetu mūziku, izprast, kā noteikts laikmets ietekmē mūzikas žanru un stilu rašanos un attīstību.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzikas stils (mūzikas izteiksmes līdzekļu/mūzikas valodas elementu kopums noteikta satura vai laikmeta mūzikā) dažādos laikmetos ir ļoti atšķirīgs. (K.Li.1.) - Dažādu laikmetu skaņdarbus var interpretēt atšķirīgi – autentiski, mūsdienīgi. (K.Li.3.) - Dziedot dažādu laikmetu dziesmas, veidojas izpratne par mūzikas vēsturisko attīstību. (K.Li.4.)	- Apgūst jaunus jēdzienus un terminus, dziesmas, kas bija populārās dažādos laika periodos, un mūzikas stilu iezīmes. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.4.5.) - Attīsta izpratni par mūzikas stilu vēsturisko attīstību. (K.6.3.5., K.6.4.2.) - Attīsta prasmi atšķirt mažoru un minoru, apzināti lietot muzicēšanā mažora, minora skaņkārtas un pentatoniku. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6.) - Attīsta radošās un sadarbības prasmes, vokālās un instrumentspēles iemaņas, veido improvizētus dziesmu izpildījumus, pavadījumus. Improvizē pentatonikā. (K.6.1.5., K.6.2.1., K.6.1.6., K.6.3.9.) - Attīsta domāšanas prasmi, māc secināt, izprast kopsakarības, analizēt cēloņus, sekas, konkrēta laikmeta atspoguļojumu mūzikā. (K.6.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Grupās izveido priekšnesumu – katra grupa izpēta, raksturo un dzied noteikta laikmeta dziesmu tam atbilstošā improvizētā tērpā un noskaņā (grupas tiek dalītas pēc skolotāja ieskatiem vai izlozes kārtībā). (K.6.3.5., K.6.3.6., K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.4.4., K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, mācās stāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklaua citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – drosme, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidot izpratni par Latvijas mūzikas nozīmi pasaulē, apzinoties, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni, termini: pentatonika, vēsturiskajam laikmetam atbilstošs mūzikas stils.	

Temata apguves norise

Ievads tematā – dažādu laikmetu un stilu mūzikas iepazīšana, pētīšana, klausīšanās, dziedāšana	Noteiktam laikmetam atbilstoša stila muzikāli priekšnesumi	Prezentāciju un muzikālo priekšnesumu izvērtēšana
- Iepazīst pentatoniku, improvizē gan dziedot, gan spēlējot uz metalofoniem. - Salīdzina dažādu laikmetu mūziku (ietverot gan mūzikas klausīšanos, gan nošu piemēru analīzi, lai skolēns patstāvīgi nonākt pie secinājuma, ka mūzika dažādos laikmetos ir atšķirīga). - Dzied dažādu laikmetu dziesmas, tās salīdzina un analizē, lai izprastu to rašanās laiku (lai veidotos vienkārša izpratne – senāk, mūsdienās).	- Kopīgi izstrādā kritērijus. - Pēc skolotāja izvēles, sadarbojoties ar skolēniem, tiek veidotas grupas. - Katras grupas uzdevums: muzicēt atbilstoši noteiktam laikmetam un mūzikas stilam. - Skolēns meklē un no skolotāja piedāvātā izvēlas, viņaprāt, laikmetam un stilam atbilstošu mūziku (dziesmu). Kopīgi izvērtē, vai tā atbilst noteiktam laikmetam. - Sadalās grupās un iestudē priekšnesumu, izvērtējot priekšnosacījumus; izvēlas instrumentus, apgūst nepieciešamās spēles prasmes, vingrinās, atkārtojot vairākas reizes, un tā nostiprina prasmi dziedāt un spēlēt. - Ar muzikālu priekšnesumu prezentē grupu darbu.	Analizē un izvērtē prezentācijas un priekšnesumus; svarīgi ievērot sākotnēji izvirzītos kritērijus, muzikālo prasmju uzlabojuma dinamiku, priekšnesuma atraktivitāti, skolēnu savstarpējo sadarbību, ieguldījumu mēģinājumu procesā, radīto kopiespaidu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda 6.1. Informācijas ieguve, apstrāde, tālāk nodošana. Kāda nozīme valodā ir vietniekvārdiem?	Var iegūt informāciju par vēsturiskajiem laikmetiem mūzikā, sadarbojoties ar mūzikas skolotāju.
Literatūra 6.1. Laika zīmes tekstā. Kā laika zīmes tekstā palīdz raksturot literāru darbu un veidot savu radošo darbu, piemēram, teiku?	Kas ir laika zīmes mūzikā? Kopīgais un atšķirīgais dažādos laikmetos; izpratne – senāks, jaunāks.
Mazākumtautības literatūra 6.1. Māksla. Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	Izprotot vēsturiskos laikmetus mūzikā, skolēns veido izpratni par mūsdienu mūziku, caur to izprotot sevi un savu muzikālo gaumi.
Matemātika 6.1. Kā kopumu sadala noteiktā attiecībā?	Taktsmēri. Taktis.
Sociālās zinības un vēsture 6.1. Kā veidojās Latvijas valsts?	Dzīvesstāstu/atmiņu pētīšana secinājumu veidošanai un viedokļa pamatošanai.

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās un pētnieciskā darbība, muzicēšana	Temats ir veidots, lai radītu vispārēju priekšstatu par mūzikas vēsturisko attīstību, mūzikas stilu daudzveidību, raksturīgajām laikmeta pazīmēm, nostiprinot muzikālās prasmes, apgūstot pentatoniku, improvizējot, dziedot dažādu laikmetu dziesmas. Sākotnējais uzdevums – iepazīt, pētīt, salīdzināt, pēc tam veidot priekšnesumus atbilstoši laikmetiem un mūzikas stiliem. Aktīvā muzikālā procesā rod priekšstatu par kāda vēsturiskā laikmeta (pēc skolēna izvēles) raksturīgajām iezīmēm. Skolēns pēta un diskutē, kas ir senāks, kas – jaunāks, kā un kāpēc atšķiras; pierāda cits citam, kāpēc viņam ir taisnība.
Caurviju prasmes	Šajā tematā tiek attīstītas sadarbības, jaunrades, uzņēmējspējas un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes, kā arī sociāli emocionālā mācīšanās.
Papildiespējas	Izvēlas/sacer tekstu par noteiktu tematu, improvizē pavadījumu vai izvēlas skaņdarbus, kas atklātu un raksturotu noteiktu vēsturisko laikmetu.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.2. Tēli mūzikā. Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: dziedot, muzicējot, improvizējot, klausoties un analizējot mūziku, atklāt mūzikas tēlu daudzveidību.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Cilvēka iztēlei nav robežu. To var saklausīt mūzikā. (K.Li.2.) - Dažādi cilvēki radošā muzikālā darbībā vienu un to pašu attēlo atšķirīgi. (K.Li.3.) - Mūzikas radītās emocijas maina arī klausītāja izjūtas un emocionālo pārdzīvojumu. Mūziku iespējams klausīties apzināti. (K.Li.2.)	- Analizē dziesmas, instrumentālus skaņdarbus un tajos atspoguļotos mūzikas tēlus. (K.6.3.1., K.6.3.3., K.6.4.3.) - Eksperimentē, pilnveidojot prasmi izmantot zināmos un apgūstot jaunus mūzikas izteiksmes līdzekļus, mūzikas instrumentus; strādājot grupā vai individuāli sacer skaņdarbu par kādu zināmu tautasdziesmas vai oriģināldarba muzikālu tēmu. (K.6.1.7., K.6.1.3., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.2.1., K.6.2.2.) - Attīsta prasmi dziedāt unisonā, dziedāt divbalsīgi. (K.6.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Pēc dotiem grafiskiem attēliem vai atbilstoši paša izvēlētam tēlam veido muzikālas skaņu gleznas, skaņu stāstu, pēc tam to ieraksta, noklausās un analizē. Ar skaņu rīku un/vai balsi veido improvizāciju. (K.6.1.3., K.6.1.6., K.6.1.7., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.9., K.6.4.3., K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus; uzņemam iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklusa citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – drosme, godīgums, tolerance) - Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirza augstas prasības sev; ir zinātkārs un intelektuāli atvērts; lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus gan no muzikālā, gan no ētikas viedokļa. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība)
Jēdzieni: mūzikas tēls.	

Temata apguves norise

Levads tēmā – dažādu tēlu atspoguļojums mūzikā	Mūzikas atainojums, izmantojot citus mākslas veidus	Muzikālu improvizāciju (ar izvēlētu tēlu) radīšana, izpildīšana	Muzikālā priekšnesuma izvērtēšana
- Klausās un skaidro, kurus mūzikas izteiksmes līdzekļus izmantojis komponists, lai atainotu mūzikā dažādus tēlus. - Pēta un salīdzina, kā tēlu atspoguļojums atšķiras dažādu komponistu daiļradē, dažādu žanru mūzikā. - Dzied, spēlē mūzikas instrumentus un improvizē ar mērķi – radīt noskaņu (izmanto dažādus mūzikas instrumentus).	- Sadarbojas ar citu mācību priekšmetu skolotājiem, eksperimentējot un izmantojot mūzikas un citu mācību priekšmetu (vizuālā māksla, literatūra, dizains, datorika) savstarpējo ietekmi un abpusēju iedvesmošanos. - Atbilstoši muzikālam tēlam, noskaņai, glezno, aplicē, skicē, dzejo, sacer haikas.	- Kopā ar skolēniem izstrādā kritērijus, kas nosaka, kam jābūt iekļautam priekšnesumā, kāds ir priekšnesuma apjoms u. tml., kā arī kopīgi izstrādā vērtēšanas kritērijus. - Veido grupas. To veidošanas principu nosaka skolotājs atbilstoši situācijai. Grupas var veidot gan pēc nejaušības principa, gan ļoti pārdomāti, lai sasniegtu vislabāko rezultātu katram skolēnam. - Katra grupa vienojas, kāds tēls tiks atklāts skaņdarbā. - Izvēlas skaņu rīkus un mūzikas instrumentus. Ja vēlas, priekšnesumā var tikai dziedāt vai tikai izmantot skanošos žestus, sadzīves priekšmetus u. tml. - Skolēni vingrinās, atbalsta cits citu, skolotājs iesaistās tikai tad, kad tas ir nepieciešams. - Atskaņo, izpilda priekšnesumus.	Radošās improvizācijas un priekšnesumus vērtē atbilstoši iepriekš izstrādātajiem vai skolotāja noteiktajiem kritērijiem (tas atkarīgs no katras klases konkrētās situācijas).

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda 6.2. Darbs pagātnē, tagadnē un nākotnē. Kā veidot tekstu atbilstoši mērķim un adresātam? Kā darina jaunus vārdus?	Improvizāciju, skaņu stāstu radīšana.
--	---------------------------------------

Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas 6.2. Es dodos ceļojumā. Vai vārdam ir tikai viena nozīme? No kā sastāv laba anketa? Kā pamatot savu viedokli ar tekstu?	Var veidot muzikālas ceļojuma improvizācijas, papildinot stāstus ar atbilstošu muzikālu noformējumu.
Pirmā svešvaloda 6.1. Es un citi. Kā apspriest mācību priekšmetus un to pielietojumu dzīvē?	Radošā procesa nozīme visās dzīves jomās.
Vizuālā māksla 5.4. Jaunrade un fantāzija. Kā radīt fantāzijas tēla portretu?	Sadarbojoties var veidot starpdisciplināras – mākslinieciski muzikālas improvizācijas, skaņu gleznas, vienojoties par kritērijiem katrā jomā.
Literatūra 6.2. Fantāzija. Kā literārajās pasakās, raksturojot laiku, telpu un tēlus, saskaras fantāzija un realitāte?	Skaņu gleznas var veidot, izmantojot literārās pasakas. Var diferencēt uzdevumus.
Datorika 6.2. Kā veido un rediģē video?	Muzikālās improvizācijas var ierakstīt video, kā arī mācīties tās rediģēt.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Temats ir veidots ar mērķi iepazīt, cik daudzveidīgi mūzikā komponisti ataino dažādus fantāzijas tēlus, dodot skolēnam uzdevumu meklēt dažādus mūzikas piemērus, tos salīdzināt un analizēt. Ar dažādiem mūzikas instrumentiem, skaņu rīkiem, balsi var improvizēt, radot dažādas noskaņas un tēlus. Klausoties mūziku, var atveidot dzirdēto, izmantojot citus mākslas veidus, piemēram, zīmēt, skicēt, gleznot, sacerēt literāru tekstu (haikas, dzejoļi, stāsti) – darboties brīvi, radoši, pēc skolēna izvēles. Var sasaistīt tematu ar citiem mācību priekšmetiem, piemēram, latviešu valodu 2 – “Es dodos ceļojumā” – var sasaistīt ar mūzikas klausīšanās sadaļu, iepazīstot E. Grīga mūziku, kas ataino norvēģu literatūras tēlus, tādējādi “ceļot” uz Norvēģiju. Grupās, pirms vingrināties un gatavot priekšnesumu, skolēni var izstrādāt kritērijus un nosacījumus. Tie var būt dažādi – gan izpildījuma kvalitātes kritēriji, gan priekšnesuma apjoms, izmantojamie instrumenti (var būt dažādi varianti, var iekļaut skanošos žestus, var papildināt tos ar kustībām, var tikai dziedāt vai izmantot sadzīves priekšmetus, kas rada skaņu, var izmantot pašdarinātus skaņu rīkus; var atzīmēt, kāda būs skaņdarba forma (teikums vai periods), skaņkārta (mažors vai minors, var muzicēt arī iepriekš apgūtajā pentatonikā; izvēlēties taktismēru, dinamiku (tai jāatbilst tēlam, ko atveido). Pēc priekšnesumiem visi analizē paveikto un vērtē rezultātu.
Dziedāšana un radošā darbība	Pēc skolotāja izvēles var sadarboties ar citu mācību priekšmetu skolotājiem. Liela nozīme ir procesam, regulārai muzikālo un improvizācijas prasmju attīstīšanai, kā arī pozitīvai un atbalstošai, radošai videi. Regulāri katrā stundā jāvelta laiks gan vingrinājumu dziedāšanai, gan dziesmu dziedāšanai pēc dzirdes un pēc notīm. Aicinot pierakstīt savas muzikālās idejas, var pilnveidot arī teorētiskās zināšanas mūzikā.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta pašvadītu mācīšanos.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums

mūzikā. Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: gatavojoties Latvijas valsts svētkiem – dziedot, klausoties, salīdzinot un analizējot piedzīvot, ka mūzika spēj atklāt cilvēka raksturu, emocijas, izteikt domas un uzskatus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Dziesmas un instrumentāla skaņdarba saturs atklājas gan dziesmas tekstā, gan mūzikas valodā, piemēram, melodijā, dinamikā. (K.Li.1.) - Dziedot patriotiskas dziesmas, rodas svētku sajūta, lepnums par savu valsti. (K.Li.4.) - Cilvēka (komponista, izpildītāja) raksturs un emocijas ir jūtamas mūzikā, un mūzika var atklāt cilvēka raksturu vai emocijas. (K.Li.2.) - Tonikas trijskani veido skaņkārtas noturīgās pakāpes. Ja skaņas vienlaikus spēlē vai vienlaikus dzied trīs cilvēki, to sauc par akordu. (K.Li.1.)	- Klausās vēsturiski un valstiski nozīmīgus darbus, analizē to vēstījumu. Patstāvīgi atrod skaņdarbus, kuri tematiski atbilst Latvijas valsts svētkiem. Pamato savu izvēli un skaņdarba oriģinalitāti. Raksturo šajos skaņdarbos izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus. (K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.4.4., K.6.4.5.) - Nosauc, kas mūzikā rada cildenuma, lepnuma, svētku izjūtu. (K.6.2.2., K.6.3.4.) - Apzina savas dzimtās vietas (tuvākās apkārtnes) komponistus un mūziķus. Izvērtē un analizē šo komponistu un mūziķu daiļrades saistību ar pārmaiņām sabiedrībā. (K.6.3.6., K.6.4.2.) - Atpazīst līnijkopā mažora un minora tonalitātes līdz divām zīmēm. Dzied mažora un minora gammas ar nošu nosaukumiem. Iepazīst kantātes žanru. (K.6.1.5.) - Dzied, "būvē", intonē trijskaņus melodiski un harmoniski, mācās veidot akordu apvērsumus. (K.6.1.4., K.6.3.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Koncerta priekšnesums, kurā ir apgūta un tiek atskaņota kāda pilsētai, novadam nozīmīga komponista dziesma, tādējādi gan attīstot un uzlabojot muzikālās prasmes, gan izpētot un kopjot sava novada kultūras dzīvi; vērojot, kā cilvēka rakstura iezīmes tiek paustas mūzikā. (K.6.3.6., K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.4.4., K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu būt atbildīgam sabiedrības dalībniekam, cieņpilni izturēties pret ģimeni, tautu un valsti, valsts himnu, ievēro noteikumus tās atskaņošanas laikā. (Vērtības – Latvijas valsts, ģimene, cilvēka cieņa; tikumi – taisnīgums, solidaritāte, līdzcievība). - Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveides un gūt jaunu pieredzi, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā; ieklausoties vērā, novērtēt situāciju, cieņpilni uzvedas un rīkojas, atrodoties gan publikā, gan uz skatuves, gan aizkulisēs mēģinājumu procesā, koncertos skolā, baznīcā, pansionātā, labdarības pasākumā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosmē, mērenība, tolerance)

Temata apguves norise

Sava novada nozīmīgāko personību apzināšana	Muzikāli priekšnesumi konkrētam pasākumam	Pasākumu un priekšnesumu izvērtēšana
- Izstrādā stratēģiju, kā iegūt un pētīt informāciju par nozīmīgām personībām. - Iepazīst komponistu personību un daiļradi. - Dzied dziesmas, klausās un analizē instrumentālus skaņdarbus.	- Izvēlas mūziku, izvērtē to. - Iestudē priekšnesumu un to atskaņo.	Analizē un izvērtē paveikto.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- *Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").

- Intervijas ar latviešu komponistiem, kuru videoierakstus var skatīties, ja nav iespējams tikt klātienē ar sava novada nozīmīgām personībām. Ieteicams izmantot pēc iespējas jaunākus ierakstus.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Datorika 6.2. Kā veido un rediģē video?	Var ierakstīt muzikālos priekšnesumus video.
Literatūra 6.3. Darbs. Kā latviešu folklorā atklājas attieksme pret darbu un darba tikumu?	Sagatavojot priekšnesumus Latvijas valsts svētku pasākumiem, akcentēt darba tikumu un izvēlēties atbilstošas latviešu tautasdziesmas.
Mazākumtautības literatūra 6.3. Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks izpauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	Analizēt dziesmu saturu.
Sociālās zinības un vēsture 6.5. Kā Latvija sadarbojas ar kaimiņvalstīm?	Informācijas meklēšana dažādos avotos, apkopošana, prezentēšana.
Teātra māksla 6. Pretstatī (lugas fragmenta iestudējums). Kā no dramaturga radīta teksta veidot skatuvisko lomu, atdarinot un pētot cilvēku rīcības motīvus, izturēšanos saskarsmē, savstarpējās attiecībās?	

Metodiskais komentārs

Pētnieciskais darbs	Tematu saista ar 11. novembra – Lāčplēša dienas un 18. novembra – Latvijas Republikas Proklamēšanas dienas svētku koncertu un pasākumu sagatavošanu skolā. Tas ir īpaši piemērots laiks, lai iepazītu nozīmīgas personības savā novadā vai valstī – var apmeklēt bibliotēku, intervēt nozīmīgas personības, pieaugušos, radniekus, tikties ar kādu nozīmīgu komponistu vai kopīgi skatīties intervijas videoierakstu, uzdot jautājums, analizēt atbildes, veidot secinājumus. Mūzikā galvenais uzdevums ir veidot koncertus, pasākumus, sagatavot priekšnesumus un piedalīties visdažādākajos pasākumos. Tie būs atšķirīgi un katras skolas, novada, pilsētas situācijai atbilstoši.
Caurviju prasmes	Šajā tematā attīstāmas sadarbības, jaunrades un uzņēmējspējas un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos. Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iepazīt aktuālo pasaules mūziku Ziemassvētkos, lai to piedzīvotu Ziemassvētku koncertā savā skolā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Pētīt citu valstu tradīcijas, var gūt pieredzi un iedvesmu savām idejām. (K.Li.3.) - Iepazīstot pasaulē populāru Ziemassvētku mūziku, var mācīties novērtēt savas kultūras tradīcijas. (K.Li.4.) - Apgūstot jaunu, mūsdienīgu repertuāru, piedaloties koncerta priekšnesumā, tiek attīstītas muzikālās dotības un talanti, piemēram, apgūstot ģitārspēli un spēlējot vienkāršus dziesmu pavadījumus. (K.Li.1.) - Aranžējums vai pārveide ir skaņdarbs vai tā daļa, kas pārstrādāts atšķirīgam izpildījuma veidam nekā sākotnēji paredzēts. (K.Li.2.)	- Dzied pēc notīm un pēc dzirdes dažādas Ziemassvētku dziesmas. Gatavojoties koncertiem, veido tām aranžējumus (pārveidi) un pavadījumus. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6.) - Radošos vingrinājumos nostiprina vokālās un instrumentspēles iemaņas. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6.) - Atpazīst līnijkopā mažora un minora skaņkārtas līdz divām zīmēm. Dzied mažora un minora gammas ar nošu un ar pakāpju nosaukumiem. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6.) - Patstāvīgi izvēlas Ziemassvētku skaņdarbus, pamatojot savu izvēli un raksturojot tajos izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus. Prot raksturot, kuri mūzikas izteiksmes līdzekļi palīdz radīt priekšnesuma saturam atbilstošas noskaņas. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Pastāsta par Ziemassvētku koncertā dzirdēto mūziku, piedāvā savus ierosinājumus. Pamato savu izvēli – kāpēc izvēlēta tieši šāda stila Ziemassvētku mūzika. Priekšnesums – piedzīvojums Ziemassvētku koncertā vai citā pasākumā, kurā izmantotas populāras Ziemassvētku dziesmas vai instrumentāli skaņdarbi. (K.6.4.1., K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.4.4., K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievēro uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā; ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtības – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance) - Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveides un gūt jaunu pieredzi, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā; ieklausoties vērā, novērtē situāciju, cieņpilni uzvedas un rīkojas, atrodoties gan publikā, gan uz skatuves, gan aizkulisēs mēģinājumu procesā, koncertos skolā, baznīcā, pansionātā, labdarības pasākumā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini: aranžējums/pārveide, ģitāra.	

Temata apguves norise

Pasaulē populārās Ziemassvētku mūzikas izpēte	Muzikālu priekšnesumu sagatavošana Ziemassvētku pasākumam	Pasākumu un priekšnesumu izvērtēšana
- Skolēns vāc, atlasa, analizē un apkopo informāciju – kā Ziemassvētkus svin citviet pasaulē, izzina Ziemassvētku mūzikas aktualitātes. - Pēta dažādu tautu Ziemassvētku muzikālās tradīcijas. Iepazīst mūzikas stilistikas pazīmes, nosaka mūzikā izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus, salīdzina, vērtē. Var piedāvāt dažādu veidu uzdevumus, darba formas, metodiskos paņēmienus, piemēram, grupās pētīt vai salīdzināt mūziku divās atšķirīgās valstīs; valstis var izlozēt vai izraudzīties mērķtiecīgi.	- Skolēns kopā ar skolotāju izstrādā koncepciju koncertam kopumā un atsevišķiem priekšnesumiem, balstoties uz ievaddaļā izpētīto. - Kopīgi izstrādā kritērijus koncerta programmas atlasei, kā arī priekšnesumu un apgūtā vērtēšanai. - Atlasa un izvēlas skaņdarbus, vienojas par dziesmām, priekšnesumiem, tajos izmantojamiem instrumentiem, režiju, noformējumu, tērpiem, afišām, ielūgumiem – atbilstoši pasākuma idejai un mērķauditorijai (klase, vecāki, citi skolēni) - Dzied un spēlē, veido pavadījumus, vingrinās, sagatavo priekšnesumus. - Atskaņo priekšnesumus atbilstoši izvirzītajam mērķim.	Analizē paveikto, piedzīvoto; izvērtē atsauksmes, pārspriež un izvērtē savas darbības un rezultāta kvalitatīvo rādītāju atbilstību izvirzītajiem kritērijiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 5.–6. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2008. 44 lpp. ISBN 9790706660974
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X
- Ziemassvētku dziesmas dažādās valodās, kuras attiecīgā gada ziemā atskaņo radio vai citi masu saziņas līdzekļi un kuras ir aktuālas skolēniem.

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas 6.2. Es dodos ceļojumā. Vai vārdam ir tikai viena nozīme? No kā sastāv laba anketa? Kā pamatot savu viedokli ar tekstu?	Mūzikā dot iespēju vārdiski pamatot savu izvēli, viedokli, attieksmi pret dažādiem mūzikas stiliem.
Krievu valoda (otrā svešvaloda) 6.3. Es un kultūra. Kādus svētkus tu svini skolā?	Ziemassvētku koncerti.
Vizuālā māksla 6.3. Reālistisks klusās dabas gleznojums. Kā panākt telpiskumu, gleznojot kluso dabu?	Gan mūzikā, gan vizuālajā mākslā izmanto štrihu.
Dizains un tehnoloģijas	Var izgatavot izstrādājumus, kas saistīti ar Ziemassvētkiem un dāvināšanu, kā arī koncerta vajadzībām.
Sports un veselība 6.2. Kā sagatavot organismu slodzei, atbilstoši tās specifikai?	Elpošana, stāja.
Sociālās zinības un vēsture 6.2. Kā tiesības ir saistītas ar pienākumiem?	Uzstāšanās, gērbšanās un uzvedības kultūra apmeklējot koncertu.
Teātra māksla 6. Pretstatī (lugas fragmenta iestudējums). Kā no dramaturga radīta teksta veidot skatuvisko lomu, atdarinot un pētot cilvēku rīcības motīvus, izturēšanos saskarsmē, savstarpējās attiecībās?	Priekšnesumu sagatavošana.

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās un muzicēšana	Temats ir iecerēts, lai pievērstu uzmanību mūzikas aktualitātēm pasaulē. Skolotājs izvēlas savas skolas un konkrētās klases situācijai atbilstošus populārus, aktuālus Ziemassvētku mūzikas audioierakstus. Temata ietvarā ir piedāvāti vairāki ieraksti, lai izvēli padarītu brīvāku. Tiek piedāvāti dažādu valstu, kā arī vietējo mūzikas izpildītāju ieraksti; nepieciešami arī ieraksti, kas aktuāli tieši konkrētajā gadā. Skolēns var pats izvēlēties un iepazīstināt citus ar savu izvēli, pamatojot, kāpēc, viņaprāt, konkrētie mūzikas piemēri ir populāri un aktuāli. Temata galvenais uzdevums ir sagatavoties un ar pašu iestudētiem muzikāliem priekšnesumiem piedalīties Ziemassvētku koncertā. Koncertus var veidot atbilstoši klases izvirzītajiem kritērijiem – klasē, skolā, ārpus skolas. Var brīvi sadarboties ar citu mācību priekšmetu skolotājiem, saskaņojot tematus un plānot decembra darbu skolā vai konkrētā klasē.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta sociāli emocionālo mācīšanos.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.5. Kinomūzika. Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstīt muzikālās dotības, dziedot dziesmas un atskaņojot instrumentālus skaņdarbus no kinofilmām; eksperimentēt un veidot muzikālu noformējumu kādam kinofragmentam, lai pievērstu uzmanību mūzikas nozīmei filmu satura veidošanā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika un citi mākslas veidi papildina cits citu. (K.Li.3.) - Pētot kinotradīcijas un piemērus, var gūt pieredzi un iedvesmu savām muzikālajām idejām. (K.Li.2.) - Mūzikai ir būtiska loma filmu tēlu, noskaņas un satura atklāsmē. (K.Li.1.)	- Atskaņo muzikālus fragmentus no filmām, veido aranžējumus populārām latviešu dziesmām. (K.6.1.1.) - Dzied pēc notīm un pēc dzirdes dažādas dziesmas un fragmentus no populārām kinofilmām. Nostiprina prasmi veidot tām pavadījumus. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.2.1.) - Attīsta prasmi dziedāt divbalsīgi – latviešu tautasdziesmu apdares vai latviešu komponistu oriģināldziesmas, arī prasmi dziedāt dziesmas tonalitātēs līdz divām zīmēm. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Skolēns ir apguvis vairākas dziesmas no kinofilmām, zina to mūzikas autorus. Iedvesmojoties no kinomūzikas, strādājot grupās, veido muzikālu kino projektu. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemas iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklauš citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance)
Jēdzieni: kinomūzika.	

Temata apguves norise

Kinomūzikas izpēte	Muzikāla noformējuma radīšana kinofragmentam	Projekta galarezultāta demonstrēšana un izvērtēšana
- Skolēns pēta mūzikas izmantojumu dažādās latviešu filmās. - Diskutē par to, kā mūzika ietekmē filmas darbību un noskaņu. - Iegūst informāciju, skatās kinopiemērus, kuros mūzikai ir nozīmīga loma, analizē un apkopo iegūto informāciju. - Nosaka un salīdzina mūzikas izteiksmes līdzekļus, diskutē par kino izmantotajiem mūzikas žanriem; salīdzina tos un pamato savu spriedumu, mācās vērtēt mūzikas izmantojuma atbilstību, nozīmi. - Vēro, kā tieši mūzika iespaido konkrēto tēlu raksturojumu. - Dzied dziesmas no kinofilmām pēc dzirdes, pēc notīm. - Vāc un apkopo informāciju par populārākajiem kinomūzikas komponistiem Latvijā.	Skolēns "ietērpj" muzikālā veidolā kādu labi zināmu pasaku vai filmas fragmentu, piemēram, "Sarkangalvīte un vilks", izmantojot pieejamos mūzikas instrumentus vai skaņu rīkus. Skolēni sadalās grupās, un katrai grupai skolotājs piedāvā izvēlēties kādu pasakas vai filmas fragmentu, kuram jāizdomā un jāizveido muzikāls noformējums. Visi kopā izspēlē pasaku vai filmu, nofilmē, atskaņo, analizē.	Analizē un izvērtē pašu veidoto kinomūziku.

Mācību līdzekļi**Mācību materiāli**

- *Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 6.5. Mājas. Kā tiek veidots dramaturģisks darbs, kurā īpaša nozīme ir māju vides attēlojumam?	Literatūras tēmu var piesaistīt kino tapšanai kā pamatideju vai sižetu.
Vizuālā māksla 6.3. Reālistisks klusās dabas gleznojums. Kā panākt telpiskumu, gleznojot kluso dabu?	Var sasaistīt ar kino.
Dabaszinības 6.3. Kā notiek vielu pārvērtības?	Ļoti atbilst kino veidošanas idejai.
Datorika 6.5. Kā iestata slaidu pārejas un animācijas prezentācijā?	Kino fragmenta radīšana.
Teātra māksla 6. Pretstatī (lugas fragmenta iestudējums). Kā no dramaturga radīta teksta veidot skatuvisko lomu, atdarinot un pētot cilvēku rīcības motīvus, izturēšanos saskarsmē, savstarpējās attiecībās?	Var iesaistīt tēmu kino radīšanas idejā.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un radošā darbība	Temata apguves procesu plāno ciešā sadarbībā ar citu mācību priekšmetu skolotājiem, sadalot funkcijas, iepriekš vienojoties par kritērijiem, galarezultātu. Ļoti svarīgi, lai darbību pamatā būtu muzikālo prasmju izkopšana un regulāri vingrinājumi. Sasniedzot kompleksu rezultātu, pamatvērtējumu sastāda muzikālo prasmju un zināšanu novērtējums. Apgūstot šo tematu, ir svarīgi raudzīties, lai notiktu visu skolēnu iesaiste procesā, kā arī muzikālā līdzdarbošanās un attīstība. Vēlams katru stundu darboties vienā konkrētā tonalitātē.
Caurviju prasmes	Šajā tematā tiek attīstītas sadarbības, jaunrades, uzņēmējspējas un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes, kā arī ir būtiska loma digitālo prasmju pilnveidošanai un lietošanai.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.6. Mūzika dažādās zemēs un valstīs. Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausoties mūziku un dziedot dažādu zemju dziesmas, iepazīt pasaules tautu kultūru.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika dažādās zemēs var būt gan ļoti atšķirīga (atšķirīga izpildījuma maniere/veids), gan līdzīga. Tas atkarīgs no laikmeta, stila un konkrētās tautas kultūras kopumā. (K.Li.4.) - Mūzika ir universāla valoda. (K.Li.1.) - Mūzikā var saprasties visdažādākie cilvēki. (K.Li.2.)	- Attīsta prasmi saklausīt dažādām valstīm raksturīgos mūzikas žanrus. Stāsta, diskutē, atlasa informāciju, klasificē to pēc noteiktiem, skolotāja piedāvātiem parametriem. (K.6.1.1., K.6.4.3.) - Improvizējot un veidojot pavadījumus, darbojas ar apgūtajām ritma vienībām. Izmanto gūtās zināšanas jaunu muzikālu priekšnesumu radīšanā. (K.6.1.1., K.6.2.1., K.6.3.4.) - Nostiprina vokālās iemaņas un prasmes. Dzied dažādu zemju dziesmas dažādās valodās. (K.6.1.5., K.6.2.2., K.6.3.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Grupās iestudēts muzikāls priekšnesums, izveidota prezentācija, kas stāsta par kādas tautas mūziku, kultūru. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3., K.6.3.4., K.6.3.7., K.6.4.1., K.6.4.2., K.6.4.3., K.6.4.4., K.6.4.5.)	Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, apzinoties, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – kultūra; tūkumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni: izpildījuma maniere/veids.	

Temata apguves norise

Pasaules tautu mūzikas iepazīšana un izpēte	Grupu darba organizēšana	Priekšnesumu atskaņošana, prezentācijas
- Izvēlas un atlasa mūzikas piemērus, kuros atspoguļotas dažādu tautu kultūras un mūzikas tradīcijas, iepazīstina ar tiem citus klasesbiedrus. - Izstrādā stratēģiju, kā tiks vākta informācija. - Iegūst, atlasa, apkopo, analizē informāciju par mūziku dažādās valstīs. Metodiskos paņēmienus un formu, kā strādāt, izvēlas skolotājs (individuāli, darbs grupās, stacijas metode vai cits veids). - Iepazīst mūzikas stilistiku, mūzikas izteiksmes līdzekļus, salīdzina, izvērtē. - Vēro, secina, kādas ir mūzikas kopīgās un atšķirīgās iezīmes. - Dzied dažādu valstu dziesmas pēc dzirdes, pēc notīm (dziesmu izvēli var ierosināt arī skolēns).	- Grupu darbā veido pasaules karti (izvēloties valstis, kuru priekšnesumi tiks iestudēti). - Izvēlas piemērotus mūzikas instrumentus; pārrunā, kāda būs izpildījuma maniere u. c. parametri. - Iestudē priekšnesumu.	Demonstrē priekšnesumu, analizē un izvērtē. Var brīvi izvēlēties veidu, kā notiek priekšnesumu, prezentāciju demonstrēšana. To plāno skolotājs atbilstoši situācijai konkrētā klasē.

Mācību līdzekļi**Mācību materiāli**

- *Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Krievu valoda (otrā svešvaloda)	Tematu sasaiste, runājot par mūzikas kultūru dažādās valstīs.
Vizuālā māksla	Var pētīt procesus konkrētā valstī gan no vizuālās mākslas, gan no mūzikas viedokļa.

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās un pētnieciskais darbs	Tematu plāno ciešā sadarbībā ar citu mācību priekšmetu skolotājiem. Ar klasi vienojoties, izstrādā kritērijus, noteikumus kā, kādās grupās tiks veikta noteiktas valsts mūzikas izpēte. Prezentācijas ieteicams veidot par vienu valsti, priekšnesumus – par citu, lai skolēns gūtu pēc iespējas plašāku priekšstatu par izvēlētajām valstīm un iepazītu to tradīcijas. Atkarībā no klases skolotājs piedāvā konkrētus uzdevumus vai pašiem skolēniem uztic repertuāra, izvēli. Šis temats ir ļoti piemērots, lai skolēns skolotāja vadībā darbotos pats, tāpēc jābūt ļoti skaidriem noteikumiem. Galvenais, lai attiecīgās valsts mūzikas kultūru parāda ar pašu izpildītas mūzikas palīdzību.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes un sociāli emocionālo mācīšanos.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.7. Populāras personības mūzikā. Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: uzzināt, iepazīt un apzināties spilgtu personību kultūrā un mūzikā nozīmi un ietekmi uz sabiedrību.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Spilgtas personības mūzikā gūst ievēribu gan Latvijā, gan pasaulē. (K.Li.4.) - Mēs lepojamies ar nozīmīgu personību sasniegumiem sportā, zinātnē, mūzikā un mākslā. (K.Li.3.) - Izcilas personības iedvesmo citus. (K.Li.2.) - Ir jāiegulda liels darbs, lai kļūtu par izcilu kādā jomā. (K.Li.1.)	- Nostiprina prasmi klausīties un dzied populāru dziedātāju, komponistu dziesmas. (K.6.1.1., K.6.3.4.) - Improvizē un veido pavadījumus, apgūst jaunas ritma grupas, piemēram, sinkopes, punktētas ritma grupas. Izmanto gūtās zināšanas jaunu priekšnesumu radīšanā. (K.6.1.6., K.6.2.1.) - Nostiprina vokālās iemaņas un prasmi dziedāt dziesmas tonalitātēs līdz divām zīmēm. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.3.) - Veido ritma un mūzikas instrumentu partitūras, pavadījumus. Sadarbojas grupās un individuāli. (K.6.1.4., K.6.3.1.) - Demonstrē priekšnesumus citiem, klausās un analizē citu priekšnesumus. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.7., K.6.2.3., K.6.3.9.) - Attīsta prasmi saklausīt mūzikas izteiksmes līdzekļus. Stāsta, diskutē, atlasa informāciju, to klasificē pēc noteiktiem parametriem. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.3.5., K.6.3.6., K.6.4.1., K.6.4.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Demonstrē kopīgi dziedātas populāru mūziķu dziesmas, stāsta par iepazītām spilgtām un nozīmīgām personībām. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.2., K.6.3.4., K.6.3.9.)	- Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt sasniegumus mūzikas kultūrā, veidojot izpratni par Latvijas kultūras personību nozīmi pasaulē; apzinās, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirza augstas prasības sev, ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus no muzikālā un no ētikas viedokļa. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība)
Jēdzieni: mūziķis, dziedātājs, instrumentālists, komponists.	

Temata apguves norise

Izpēte – populāra personība mūzikā	Prezentācija vai tikšanās klātienē ar (par) kādu populāru cilvēku mūzikā	Dziesmu dziedāšana	Priekšnesumu atskaņošana, prezentācijas
- Skolēns izstrādā kritērijus – kas ir populārs mūziķis, dziedātājs, komponists. - Atbilstoši izstrādātajiem kritērijiem vāc informāciju, apkopo un analizē iegūtos datus. - Iepazīstina citus, apspriež, diskutē, pauž viedokļus. - Vēro, secina, atpazīst un izturas ar cieņu pret kopīgo, atšķirīgo uzskatos un viedokļos.	- Izvēlas populāru personību; sagatavo prezentāciju, kurā iekļauj mūzikas klausīšanos vai videodemonstrējumus. Pēta mūzikā nozīmīgu, izcilu personību biogrāfijas un devumu novada, valsts un pasaules mērogā. - Organizē tikšanos (uzaicināšana, viesu uzņemšana, jautājumu sagatavošana), dalās ar iespaidiem.	- Darbs grupās (uzdevumu sadalīšana, mērķa izvirzīšana, dziesmu izvēle). - Izvēlas mūzikas instrumentus, ar kuriem veidos pavadījumus. - Iestudē priekšnesumus.	Priekšnesumu demonstrē, analizē un izvērtē. Skolotājs kopā ar skolēniem vienojas par kopējiem nosacījumiem un kritērijiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- *Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas 6.4. Grāmata – informācijas ieguves avots. Kas ir info-grafika un anotācija? Kā pieraksta saliktos nosaukumus? Kas ir salikts pakārtots teikums? Kā pārbaudīt vārdu pareizrakstību, ja izruna atšķiras no rakstības?	Saruna par grāmatu – informācijas avotu.
Sociālās zinības un vēsture 6.4. Kā raksturot uzņēmējdarbību?	Mūzika kā industrija.
Mazākumtautības literatūra 6.5. Draugi. Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	Izcilas personības, mūzikas un tekstu autori.

Metodiskie ieteikumi skolotājam

Mūzikas klausīšanās un radošā darbība	Temata uzdevums ir iepazīstināt ar aktuālām nozīmīgām gan populārās, gan akadēmiskās mūzikas personībām – diriģentiem, dziedātājiem, grupām; pavērt plašāku skatu uz popularitātes izpratni, aicināt skolēnus izteikt viedokli, uzskatus, aizstāvēt savu un respektēt citu viedokli. Mācīties atlasīt datus pēc noteiktām pazīmēm. Dziedāt pēc iespējas vairāk dažādu žanru dziesmas, procesā analizējot un apgūstot jaunas ritma grupas un dziesmās izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus.
Caurviju prasmes	Šajā tematā attīsta sadarbības, jaunrades, uzņēmējspējas un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā. Kas tai kopīgs, kas – atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētot un muzicējot iepazīt Baltijas valstu tautu mūziku un populārāko oriģinālmūziku, lai paplašinātu redzesloku un labāk izprastu mīļietekmes Baltijas kontekstā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzikas kultūrai Latvijā, Lietuvā un Igaunijā ir kopīgas un atšķirīgas iezīmes, piemēram, kopīgi Dziesmu un deju svētki, atšķirīgi tautas mūzikas instrumenti. (K.Li.4.) - Katrā valstī ir savas nozīmīgas, pasaulē pazīstamas personības – mūziķi, komponisti. (K.Li.3.)	- Atskaņo (dzied un spēlē) skolotāja piedāvātās dziesmas un instrumentālos skaņdarbus, patstāvīgi veido sadarbības grupas muzicēšanai klasē. (K.6.2.1.) - Klausās un izpilda igauņu un lietuviešu komponistu oriģināldziesmas un instrumentālos skaņdarbus, dzied Lietuvas un Igaunijas himnas. (K.6.3.2., K.6.3.4.) - Improvizē un veido pavadījumus. Izmanto gūtās zināšanas jaunu muzikālu priekšnesumu radīšanā. (K.6.1.6., K.6.2.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Demonstrē priekšnesumu (trijās grupās), kurā izpilda kādu populāru igauņu, lietuviešu un latviešu komponista dziesmu (pēc izvēles). Priekšnesumā iekļauj stāstījumu, demonstrējumu par katru valsti (tērpi, ēdieni, karogs, himna, spilgtas folkloras tradīcijas, pieskaņots video u. tml.) (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.3.2., K.6.3.5., K.6.3.6., K.6.3.8., K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē; apzinās, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Diskusijās pauž cieņpilnu attieksmi pret savas tautas tradīcijām, ir tolerants pret citas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni: akadēmiskā mūzika, populārā mūzika.	

Temata apguves norise

Izpēte	Dziesmas vai skaņdarba izvēle	Priekšnesuma iestudēšana	Priekšnesumu atskaņošana, prezentācijas
- Klase tiek sadalīta trijās grupās, un katrai tiek dots uzdevums – pētīt Latvijas, Lietuvas vai Igaunijas tradīcijas un mūzikas kultūru. - Pēta katras valsts mūzikā nozīmīgu, izcilu personību biogrāfijas un devumu valsts un pasaules mērogā. Atbilstoši pašu izstrādātiem kritērijiem vāc informāciju, apkopo un analizē iegūtos datus. - Klausās, salīdzina un analizē Baltijas valstu tautas mūziku, instrumentus, kultūrvēsturiskos objektus, ievērojamākos komponistus. Meklē kopīgo un atšķirīgo Baltijas valstu komponistu daiļradē un folklorā. - Iepazīst Baltijas valstu dziesmu svētku tradīcijas.	- Katra grupa izvēlas un iestudē vienu dziesmu, kas raksturo attiecīgo valsti (var būt arī dejas vai instrumentāls skaņdarbs.) - Visi iemācās Lietuvas un Igaunijas himnu.	- Sadala uzdevumus, izvirza mērķus. - Izvēlas mūzikas instrumentus, izpildījuma stilu u. c. parametrus. - Iestudē priekšnesumu.	- Demonstrē priekšnesumus; analizē, kas bija kopīgais, atšķirīgais tradīcijās; kuri priekšnesumi bija līdzīgi, kuri – atšķirīgi, kādi bija mūzikas instrumenti. Izvērtē priekšnesumu kvalitāti pēc iepriekš noteiktajiem kritērijiem, saņem atgriezenisko saiti. - Stāsta par saviem vērojumiem, secinājumiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Populārāko Baltijas valstu komponistu skaņdarbi.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda 6.5. Labs stāsts. Kādas ir teksta pazīmes? Kā pareizi pierakstīt pamata un kārtas skaitļa vārdus?	Palīg līdzeklis, kā veidot stāstu par kādas Baltijas valsts mūzikas kultūru.
Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas 6.4. Grāmata – informācijas ieguves avots. Kas ir infografika? Kā pieraksta saliktos nosaukumus? Kas ir salikts pakārtots teikums? Kā pārbaudīt vārdu pareizrakstību, ja izruna atšķiras no rakstības?	Informācijas avots – grāmata salīdzinājumā ar interneta resursiem.
Pirmā svešvaloda 6.4. Es un pasaule. Kā salīdzināt ievērojamas vietas un laikapstākļus dažādās valstīs?	Ievērojamas vietas Baltijas valstīs, to salīdzināšana.
Krievu valoda (otrā svešvaloda) 6.5. Es un pasaule. Kas redzams uz šīs kartes?	Baltijas valstis kartē.
Vizuālā māksla 6.5. Perspektīvas radošs pielietojums. Kā dažādi skatpunkti maina mākslas darba ideju?	Mūzikas un mākslas darba ideju salīdzinājums.
Literatūra 6.8. Draugi. Kā anekdotes žanrs veicina prasmī veselīgi pasmiēties par sevi un dzīves situācijām, nostiprinot draudzību?	Anekdotes Baltijas valstu kontekstā.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana	Tematu ieteicams sākt ar abu kaimiņvalstu himnu apguvi visiem kopā; pēc tam veikt izpēti procesu grupās, veidot priekšnesumus, kas ietver plašāku demonstrāciju par katras valsts kultūras un muzikālajām tradīcijām, spilgtākajām personībām. Ieteicams veidot trīs grupas, lai tādā veidā varētu vieglāk salīdzināt visas trīs Baltijas valstis un to mūziku. Izvēlēties un iestudēt konkrētus muzikālos priekšnesumus. Reflektēt par savu un citu grupu paveikto.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, kā arī attīsta digitālās un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes.

6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
--	--	---	--	--	--	---	--	---

6.9. Mūzika un spēles. Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veidot muzikālās spēles, lai nostiprinātu zināšanas par mūziku.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Spēles rosina iztēli un vēlmi sevi muzikāli attīstīt, pilnveidot. (K.Li.2.) - Spēļu spēlēšana uzlabo savstarpējo sapratni un sadarbības prasmes, rada prieku muzicēt. (K.Li.2.)	- Apgūst spēlēs izmantotos jaunus mūzikas terminus un jēdzienus, uzlabo izpratni un zināšanas par mūzikas izteiksmes līdzekļiem. (K.6.1.1., K.6.2.3.) - Apgūst vēl neiepazītus mūzikas instrumentus, nozīmīgas personības. Nostiprina un atkārto gada laikā apgūto un praktiskās muzicēšanas iemaņas. (K.6.1.5., K.6.2.1.) - Izsaka idejas dažādām muzikālām galda spēlēm vai konkursiem. Realizē tās grupā vai individuāli. (K.6.3.1.) - Nostiprina prasmi dziedāt dziesmas tonalitātēs līdz divām zīmēm. Nostiprina vokālās iemaņas un prasmes. (K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.2.3.)
Komplekss sniedzamais rezultāts	Ieradumi
Prezentē pašu veidotas galda spēles, kurās ietverti jautājumi vai uzdevumi par gada laikā apgūtajiem komponistiem, skaņdarbiem, mūzikas žanriem un mūzikas izteiksmes līdzekļiem. (K.6.1.1., K.6.1.4., K.6.1.5., K.6.1.6., K.6.2.1., K.6.2.2., K.6.2.3., K.6.3.1., K.6.3.2., K.6.3.3.)	Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības spēlēs un muzikālajās rotaļās, kontrolējot un vadot savu uzvedību un emocijas, ievēro sekmīgas sadarbības nosacījumus, lai sasniegtu kopīgu rezultātu. (Vērtības – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība)

Temata apguves norise

Muzikālo spēļu radīšana	Spēļu spēlēšana	Analīze, refleksijas
- Kopā ar skolotāju izstrādā kritērijus labai spēlei, kas attīsta muzicēšanas prasmes, pārbauda zināšanas, ir interesanta un aizraujoša. - Plāno mācību procesu, paredzot kopīgas spēļu stundas. - Spēļu veidošana grupās vai individuāli (pēc skolotāja ieskatiem.) - Spēļu prezentācija klasē.	- Izspēlē radītās muzikālās spēles (pēc skolēnu izvēles). - Katru stundu dzied arī kopīgi gada laikā apgūtās dziesmas (izvēlas skolēnu iecienītākās dziesmas).	Izvērtē līdzdalību, aizraujošāko spēli, muzikālāko spēli, garāko spēli, īsāko spēli u. tml. Pasniedz pašu izdomāto nomināciju un balvas, lai būtu iedvesma radošam procesam vasarā.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- *Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Ritma domino – savieno virknē kartītes, uz kurām attēlotas dažādas ritma grupas ar vienādu ilgumu (divas ceturtdaļnotis vai viena pusnots u. tml.).
- Nelsone, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 5.–6. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2008. 44 lpp. ISBN 9790706660974
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 6. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2004. 144 lpp. ISBN 998436612X

Starppriekšmetu saikne

Latviešu valoda 6.6. Ceļojums laikā. Kādi valodas un vizuālie līdzekļi tiek izmantoti, lai veidotu tekstu? Kā lietot apstākļa vārdus un darbības vārdus?	Tekstu lietošana muzikālo spēļu radīšanā.
Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas 6.5. Mistiskā pasaule. Kā darināt jaunus vārdus? Kas ir lietvārda pamazināmā forma un deminutīvs? Kas ir brīnumpasaka, kādas ir tās pazīmes?	Var lietot spēļu veidošanā un spēļu lietošanas procesā.
Pirmā svešvaloda 6.4. Es un pasaule. Kā salīdzināt ievērojamas vietas un laikapstākļus dažādās valstīs?	Lieto spēļu veidošanas procesā, iegūstot pieejamo informāciju svešvalodā.
Krievu valoda (otrā svešvaloda) 6.5. Es un pasaule. Kas redzams uz šīs kartes?	Veido konkrētus muzikālo spēļu uzdevumus saistībā ar kartes izmantošanu.
Sociālās zinības un vēsture 6.4. Kā raksturot uzņēmējdarbību?	Veicināt uzņēmējdarbībai nepieciešamās iemaņas, veidojot, radot, īstenojot spēli, ko citi var lietot.
Literatūra 6.9. Draugi. Kā prozas darbā, prasmīgi uzdodot jautājumus un sadarbojoties, var izprast jauniešu attiecību veidošanos?	Sadarbības prasmes, draudzība.
Mazākumtautības literatūra 6.6. Pasaule. Kas vieno literāros varoņus, kuri "dzīvojuši" dažādos laika posmos dažādās valstīs?	Var iekļaut muzikālajā spēlē.

Datorika 6.4. Kā izstrādā spēli ar vizuālās programmēšanas palīdzību?	Digitālas muzikālās spēles, aplikācijas radīšana.
Vizuālā māksla 6.5. Perspektīvas radošs pielietojums. Kā dažādi skatpunkti maina mākslas darba ideju?	Spēles vizuālais noformējums.

Metodiskie ieteikumi skolotājam

Muzicēšana un radošā darbība	Temats sniedz iespēju brīvi sadarboties ar citu mācību priekšmetu skolotājiem. Mūzikas galvenais uzdevums ir muzicēt un attīstīt skolēna muzikālās prasmes, uzlabojot teorētiskās zināšanas par mūziku un kultūru. Tā ir iespēja skolēnam saistošā veidā nostiprināt gada laikā apgūtās prasmes un zināšanas. Ieteicams spēļu veidošanas nosacījumos iekļaut šādus norādījumus: spēlēt jāiekļauj mūzikas teorijā apgūtais, tajā jāiekļauj ar praktisko muzicēšanu saistīti uzdevumi, piemēram, dziedāt dziesmu, spēlēt mūzikas instrumentu u. tml. Temata apguves laikā katrā stundā veltīt laiku daudzveidīgai praktiskai muzicēšanai, dziedāšanai pēc dzirdes un pēc notīm, ritmizēšanai. Regulāra praktiskā muzikālā darbība ir priekšnoteikums muzikālo spēļu attīstīšanai. Ja skolā ir izveidojušās tradīcijas mācību gadu noslēgt ar pavasara vai Mātes dienas koncertu, kurā ir iesaistīti konkrētās klases skolēni, mācību saturu var papildināt ar priekšnesumu gatavošanu un spēļu veidošanu, spēles prieku atstājot pēdējām mācību gada stundām.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas, sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi.

7. klase

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.1. Ritms, mūzika, kustības. Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: aktualizēt apgūtos ritma elementus dziedot, ritmizējot, spēlējot ar ritma instrumentiem; klausīties, salīdzināt ritma izpildīšanas tradīcijas dažādu tautu (latviešu, indiešu, spāņu, afrikāņu) mūzikā un dejās; realizēt savu radošo ideju, veidojot deju dziesmai pavadījumu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Ritms ir viens no mūzikas pamatelementiem. (K.Li.1.) - Pulss, temps, metrs, ritma vienības, ritma grupas ir ritma elementi. (K.Li.1.) - Dažādu tautu mūzikai ir atšķirīgas ritma izpildījuma tradīcijas, piemēram, indieši ritmu vispirms skandē ar zīlēm, pēc tam spēlē ar sitaminstrumentiem; afrikāņu ritma priekšnesumi vienmēr tiek apvienoti ar kustībām un dejas elementiem, jo katrs bungu sitiens vienlaikus apzīmē arī kādu vienkāršu vai sarežģītāku dejojāja kustību. (K.Li.1.) - Dejā mijiedarbojas ritms, mūzika un kustības. Kustības palīdz labāk izjust ritma pulsāciju. (K.Li.1.) - Deju dziesmās svarīga ir dejas horeogrāfiskā norise, dziedāšanai ir papildinājuma nozīme. (K.Li.1.)	- Dzied deju dziesmas pēc dzirdes un/vai pēc notīm Fa mažorā, Sol mažorā, aktualizē pakāpju izjūtu skaņkārtā. (K.9.1.5.) - Ritmizē un kombinē apgūtās ritma vienības un ritma grupas: o, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1385, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159,

Temata apguves norise

Ritma elementu aktualizācija, dziedot, ritmizējot, klausoties mūziku un analizējot	Ritma, kustību un mūzikas mijietekmes analīze dažādu tautu dejās	Deju dziesmas pavadījuma veidošana un iestudēšana	Deju dziesmas priekšnesums, refleksija
- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm deju dziesmas, (latviešu, nigēriešu), analizējot aktualizē dziesmās izmantotos ritma elementus: tempu, metru, taktsmēru, ritmu. - Klausās un analizē dažādus ritma izpildījuma variantus, piemēram, kā skaņdarbu izpilda Stīvs Smits, kurā viņš ritmu vispirms izpilda, skandējot ar zilbēm, pēc tam to pašu ritmu izpilda ar sitaminstrumentiem. - Vēro un analizē afrikāņu grupas deju dziesmu, piemēram, to pavada bundzinieki, izpildot vienkāršus sinkopētus ritmus un kustības. Pēc tam dziedājumam pievienojas dejojāji, kas izpilda bangu ritmiem atbilstošas dejiskas kustības, piemēram, Āfrikas burgundu cilts rituāļdejas. - Ritmizē un kombinē ritma vingrinājumus ar apgūtajām ritma vienībām un ritma grupām $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ taktsmērā. - Grupu darbā aktualizē ritma lomu dabā, dzīvajos organismos, sporta aktivitātēs, parādēs (pārrunās saista ar savu dzīves pieredzi). - Vēro kādu pirms sporta spēles izpildītu karsējmeiteņu grupas horeogrāfijas fragmentu, vai ceremoniālas dejas elementu, analizē un izvērtē šīs tradīcijas mērķi, piemēram: tradicionālo maoru stājas deju haku Jaunzēlandē, kura ar ritmizētiem, dinamiskiem saucieniem mobilizē grupu sacensībām, uzturot aktīvu enerģijas apmaiņu – ar ritmisku skandēšanu vairojot spēles prieku.	- Grupu darbā izstrādā ritma, dejas un mūzikas mijietekmes vērtēšanas kritērijus, piemēram, 1) ritma elementi un ritma zīmējums, 2) dejas soļu raksturojums, 3) melodijas zīmējums un dinamika, 4) kustību rakstura un amplitūdas atbilstība melodijas, ritma zīmējumam un mūzikas raksturam. - Klausās un vēro videoierakstā, analizē un pēc izstrādātajiem kritērijiem izvērtē deju mūzikas piemērus, piemēram, latviešu un spāņu deju. - Salīdzina un klasificē kopīgos un atšķirīgos ritma elementus un tiem atbilstošās kustības, piemēram, latviešu deju dziesma “Pērkonītis ducināja”: ātrs temps, $\frac{2}{4}$ taktsmērs, punktētā ritma zīmējumu atspoguļo ar palēciena un polkas soli, āšiem pagriezieniem, plaukstu sasitieniem un aplveida kustībām. - Spāņu deja “Bolero”: trijdaļu metrs, uz ritma ostinato fona skan sinkopēta melodija, ko pavada kaislīgas, straujas un enerģiskas kustības; pieaugot mūzikas dinamikai, pastiprinās kustību intensitāte un izpildījuma temperaments.	- Izvēlas deju dziesmu, analizē tajā izmantotos ritma elementus, atzīmē ritma grupas un ritmizē. - Grupu darbā pieraksta idejas ritma pavadījumam: • izvēlas deju dziesmas raksturam atbilstošu mūzikas instrumentāriju, • izvēlas deju dziesmai raksturīgās ritma grupas, • kombinē un pieraksta ritmu izvēlētajā mūzikas formā. - Grupu darbā iestudē pavadījuma sastāvdaļas: • dziesmas ievadu, • starpspēles, • pavadījuma pamatu, • nobeigumu. - Pavadījuma veidošanas idejām var noskatīties atbilstošu ierakstu.	- Grupu darba galarezultāta priekšnesums: - Dzied deju dziesmu kopā ar izveidoto pavadījumu; ja vēlas, pievieno muzikāli ritmiskas kustības. - Dziesmas priekšnesumu ieraksta audio. - Analizē ierakstu pēc kopīgi izstrādātajiem kritērijiem. - Izvērtē, ko var dziesmas priekšnesumā uzlabot. - Diskutē par izmantoto ritma elementu atbilstību deju dziesmas raksturam, par pavadījuma nozīmi priekšnesumā. - Veic pašnovērtējumu, kurā tiek izvērtēta: • ritma, mūzikas un kustību mijietekme dejā, • deju dziesmas un tās pavadījuma atbilstība.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- *Skola 2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Avramecs, B., Muktupāvels, V. *Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika*. Rīga : Musica Baltica, 1997. 277 lpp. ISBN 9984588246
- Nelsons, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 7.–8. klasei*. Rīga : Musica Baltica, Rīga, 2008, 47 lpp. ISBN 9790706642376
- Plastmasas kafijas krūzītes.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Videomateriāli

- *Steve Smith Playing Drums (NAMM 201)* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=l2f4zaz7xaY>
- *The Royal Drummers of Burundi (Gishora Village) oct.2011* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=u7cCzKMivVs>
- *First All Blacks Haka of Rugby World Cup 2015* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=lqfHv9FOpXw>
- *Deju kopa Bramaņi, Pērkonšancis* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=VymbfyOs-W0>
- *Slavik Kryklyvvy & Elena Khorova – Bolero* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=MMQvGBCC6CY>
- *EH SOOM BOO KAWAYA* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=prHK3Oef5HM>
- *Fun Music with Cups, Coffee Break* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=2QhQR-AofPQ>

Starppriekšmetu saikne

Dabaszinības	Atgādinot tiek aktualizēta ritma universālā loma dabā: gadalaiku maiņa, dienas, nakts nomaiņas regularitāte; paisums, bēgums; ritma norises dzīvos organismos: bioloģiskie ritmi, miega un nomoda stāvoklis.
Sociālās zinības	Par to, ka ritmam ir nozīmīga loma dzīves norisēs: darbs un atpūta; rituālu regularitāte.
Sports un veselība	Izcelt to, ka ritms ir nozīmīgs elements sporta aktivitātēs; liela nozīme ritmam ir, soļojot parādēs.

Metodiskais komentārs

Ritmizēšana, mūzikas klausīšanās un radošā darbība	Temata apguvē galvenais akcents ir vērsts uz ritma elementu – pulsa, tempa, metra, taktsmēra, ritma zīmējumu (dažādu ritma kombināciju) aktualizāciju, lai tos varētu izmantot savas radošās idejas realizācijai. Šos elementus skolēns jau iepriekšējās klasēs ir apguvis, tādēļ aktualizāciju var saistīt ar skolēna muzicēšanas pieredzi. Temata apguvi var iedalīt trijos posmos: 1. posmā – ritma aktualizācijas procesā skolēni pāru darbā atsauc atmiņā ritma elementus; izpilda ritma vingrinājumus, kombinē apgūtās ritma vienības un grupas, sacer savus ritma piemērus, klausās, vēro un analizē dažādu tautu mūzikas ritma izpildījuma tradīcijas; grupu darbā diskutē par ritma lomu dabā, dzīvos organismos, dzīves norisēs, sporta aktivitātēs, saistot atzinumus ar savu dzīves pieredzi. 2. posmā tiek realizēta dziļmācīšanās: skolēni klausās, salīdzina dažādu tautu deju un deju dziesmu ritmus; analizē, kā šie ritmi atspoguļo kustības un deju soļos; patstāvīgi atrod kopīgās un atšķirīgās ritma iezīmes. 3. posmā apgūtie ritma elementi tiek ietverti radošā darbībā, realizējot pavadījuma veidošanas stratēģiju, ierakstot iegūto rezultātu – dziesmas priekšnesumu ar pavadījumu un analizējot to atbilstoši izveidotajiem kritērijiem. Mācību materiālā piedāvātās dziesmas un ritma vingrinājumus mūzikas skolotājs var variēt, izmantojot citus, kas, viņaprāt, atbilstu temata mērķim, lai realizētu sasniedzamos rezultātus; kas būtu piemērots skolēna teorētiskās sagatavotības un muzikālo spēju līmenim.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunrades un uzņēmējspējas, sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi.
Papildspējas	Ritma elementu aktualizācijai var izmantot ritma kombinācijas, kuras skolēni izpilda ar kafijas krūzēm, tos variē un ritmizē.

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.2. Ģimenes godi. Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un postfolkloras grupu priekšnesumos?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izzināt ģimenes godus un to atspoguļojumu komponistu daiļradē, folkloras un postfolkloras grupu priekšnesumos. Pētīt savas ģimenes un tuvinieku kāzu tradīcijas; salīdzināt, kā kāzas svinēja agrāk un kā tās svin mūsdienās, lai apzinātu tradīciju nozīmi tautas un nācijas identitātes saglabāšanā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Ģimenes godi ir kultūras nemateriālā mantojuma vērtības, kam ir svarīga nozīme tautas un nācijas identitātes saglabāšanā. Pie ģimenes godiem pieder kristības, kāzas un bedības (bēres). (K.Li.3.) - Mūzika ir nozīmīga ģimenes godu un gadskārtu ieražu sastāvdaļa. (K.Li.3.) - Godu balsi ir teiktās melodijas (rečitātivi), kurās melodiju un ritmiku ietekmē runas plūsma (dziedoši izrunāts teksts, kas mainās atkarībā no ieražas norises, piemēram, talkas dziesmas, līgotnes). (K.Li.3.) - Apdziedāšanās ir divu pušu ceremoniāla sacensība, kuras netrūkst ne kāzās, ne citos svētkos. Tie ir asprātīgi, sadzīviski humoristiski dziedājumi. Apdziedāšana ir tradīcija, kad īpašas dziedātājas tiek lūgtas apdziedāt svinību dalībniekus. (K.Li.1.) - Komponisti skaņdarbos bieži ataino kāzu tematiku. (K.Li.3.) - Mūsdienu tautas mūzika jeb postfolklorā ir mūzikas žanrs, kas radies no tradicionālās tautas mūzikas. (K.Li.3.)	- Dzied ģimenes godu dziesmas pēc dzirdes un/vai pēc notīm, atkārtotot un nostiprinot iepriekš apgūtās tonalitātes līdz divām zīmēm: papildina dziedājumu ar tradicionālo mūzikas instrumentu pavadījumu. (K.9.1.5.) - Saklausā un analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus komponistu skaņdarbos ar kāzu tematiku (melodija, dinamika, temps, skaņkārta, tembrs, reģistrs). Nosaka un raksturo skaņdarbos perioda formu (motīvs, frāze, teikums). (K.9.1.6.) - Saklausā, salīdzina un raksturo folkloras un postfolkloras grupu muzicēšanas veidu (autentisks/mūsdienu skaņējums, instrumentu izvēle, spēles maniere). (K.9.3.6.) - Salīdzina tradīciju nozīmi senāk un mūsdienās; iedziļinās, izprot un apzinās tradīciju nozīmi tautas identitātes saglabāšanā. (K.9.3.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Realizē savu radošo ideju apdziedāšanās tekstu un melodiju sacerēšanā, apzinās, ka apdziedāšanās ir viena no nemateriālā mantojuma saglabāšanas iespējām. (K.9.3.6., K.9.3.7., K.9.2.1.)	- Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidojot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē, apzinās, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. Ir tolerants pret savas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Diskusijās pauž cieņpilnu attieksmi pret tradīcijām savā ģimenē. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni, termini: ģimenes godi, godu balsi, apdziedāšanās un apdziedāšana, postfolklorā.	

Temata apguves norise

Gimenes godu izpēte, dziesmu dziedāšana, melodijas analīze	Kāzu tematika komponistu daiļradē, postfolkloras grupu priekšnesumos	Godu balsi un apdziedāšanās dziesmas	Kā svinēja kāzas agrāk, kā tās svin mūsdienās
- Noskaidro, kādas ir ģimenes godu tradīcijas. - Pēta ģimenes godu tradīcijas un aktualizē gadskārtu ieražas. - Analizē tautsdziesmas un nosaka, kādai ieražai tās pieder. - Dzied pēc dzirdes un/vai pēc notīm tautsdziesmas, salīdzina to melodijas zīmējumu, raksturo dziesmu intonāciju loku, piemēram, šaura/plaša apjoma, pakāpeniska/lēcienveida melodija.	- Klausās un analizē P. Dambja dziesmu "Precību dancis", piemēram, melodija, ritms, temps, mūzikas forma., - Salīdzina P. Dambja cikla "Danča dziesmas" pirmo dziesmu "Precību dancis" jauktajam korim un instrumentālajam ansamblim ar R. Kalsona simfonisko svītu "Kāzu dziesmas", analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus, skaņdarbos izteikto vēstījumu. - Dzied latviešu tautsdziesmu, piemēram, "Tautiešam roku devu", klausās dziesmu postfolkloras grupas "Ilgi" izpildījumā, salīdzina "Precību danci" dzirdamo melodiju ar šo pašu melodiju "Ilgu" izpildījumā, ieklausās teksta variācijās, analizē tekstā pausto ideju.	- Pēta un apkopo informāciju par godu balsiem, par to dziedāšanu kāzās. - Klausās apdziedāšanās dziesmas un diskutē par gadījumiem, kad šīs dziesmas tiek dziedātas, kā tekstā atspoguļojas humors, piemēram, Jaunā Muzikālā teātra izrādes "Kāzas, kāzas" fragments, suitu sievas apdzied dirigentu Intu Teterovski, sievas apdzied interneta vidi: suitu sievas apdzied rindā stāvētājus un aicina izmantot e-pakalpojumus. - Grupu darbā iztēlojas kādu svētku situāciju, sacer savu apdziedāšanās tekstu un to pieraksta; katra grupa dzied savu apdziedāšanās dziesmu ar pašsacerēto tekstu.	- Vēro videoierakstā etnogrāfisko uzvedumu "Suitu kāzas", klausās un analizē, kāda ir mūzikas loma kāzu tradīcijās, piemēram, kāds ir mūzikas instrumentārijs, kādi dziedājumi virza kāzu darbību, kā sadarbojas priekšdziedātāja ar grupu. - Salīdzina, kā kāzas svinēja agrāk, kādas ir kāzu svinēšanas tradīcijas mūsdienās. - Diskusē par kultūras nemateriālā mantojuma saglabāšanas nozīmi un apdziedāšanos kā vienu no iespējām.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Attēli ar dažādu tautas ieražu, ģimenes godu atainojumu, attēli no folkloras ekspedīcijām.
- Autentisku folkloras grupu un mūsdienu postfolkloras grupu mūzikas ieraksti.
- Graudziņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Videomateriāli

- Suitu sievas apdzied Intu Teterovski [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=TtizoBWZwNU>
- Suitu sievas apdzied rindā stāvētājus un aicina izmantot e-pakalpojumus [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=YYspLNQaRXc>
- "Suitu kāzas" – uzvedums Rīgā, Brīvības muzejā, 2018. gadā [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=ShAL7OP2dks>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra. 7.3. Tradīcijas. Kā latviešu folklorā un literārajos darbos atklājas latviešu tautas tradīcijas un cilvēka dzīve gadskārtu ritumā?	Tradīciju apraksti, vēstījumi, apdziedāšanas tekstu interpretēšana.
Sociālās zinības	Diskusijas par nemateriālo kultūras mantojumu, tā vērtībām un saglabāšanas iespējām savā novadā/ciemā/pilsētā.

Metodiskais komentārs

Pētnieciskā darbība, muzicēšana	Svarīgākie akcenti temata apgūvē: izzināt ģimenes godus, pētīt to atspoguļojumu komponistu daiļradē, folkloras un postfolkloras grupu priekšnesumos, atklāt mūzikas emocionālā vēstījuma (piederības izjūta, saliedētība, pārdomas, skumjas, humors) nozīmi tradīcijās. Temata realizēšanā galvenais akcents ir vērsts uz latviešu tautas tradīciju izpēti, kas notiek praktiskās muzicēšanas procesā: dziedot, spēlējot Orfa instrumentāriju, pēc iespējas izmantojot arī tradicionālos mūzikas instrumentus (trīdeksni, sietiņu, kociņus u. tml.), tādējādi turpinot attīstīt kolektīvās muzicēšanas prasmes. Skolēns pēta latviešu tautas tradīcijas, kuras ir saistītas ar gadskārtu ieražām un godiem, atsauc atmiņā viņam zināmas šo tradīciju dziesmas, kuras kopīgi klasē izdzied. Ir svarīgi pievērst uzmanību ne tikai kopā dziedāšanas priekam, bet arī sekot, lai skolēns dziedātu ar izpratni par dziesmās ietverto domu un ideju nodošanu klausītājiem, piemēram, klasesbiedriem. Skaidri saprotams dziesmas teksts, uztverams saturs, pareizi izvēlēts temps, atbilstoša dinamika, brīva rīkošanās ar dažādiem niansēšanas paņēmieniem – šie visi līdzekļi ļauj skolēnam savus muzikālos pārdzīvojumus izteikt klausītājam saprotamā veidā. Skolotājam ieteicams tautasdziesmu dziedāšanā atteikties no instrumentālā pavadījuma, dziedāt <i>a cappella</i> , vai arī pavadījuma veidošanā izmantot tautas mūzikas instrumentus. Var, piemēram, veidot grupu priekšnesumus.
Dziedāšana un radošā darbība	Temata plašākam atspoguļojumam paredzēta arī apdziedāšanas un apdziedāšanās dziesmu izpēte: kādos gados ir piedalījušies skolēna vecāki, vecvecāki; izzināt, kā notiek apdziedāšana kāzās, ar ko tā atšķiras no apdziedāšanās; vai apdziedāšanās var notikt arī citos svētkos. Sasniedzamā rezultāta galaprodukts: muzicējot radošā procesā, skolēni sacer savu apdziedāšanās dziesmu. Ja kādam melodijas sacerēšana sagādā grūtības, tad šie skolēni var sacerēt tekstus un apvienot tos ar citu sacerētām melodijām. Lai realizētu plānotos sasniežamos rezultātus, mācību materiālā piedāvātās dziesmas un ritma vingrinājumus mūzikas skolotājs var variēt, piemēram, izmantojot citus temata mērķim atbilstošus, turklāt tos izvēloties piemērotus skolēnu teorētiskās sagatavotības un muzikālo spēju līmenim.
Mūzikas klausīšanās	Mūzikas klausīšanās procesā šī temata ietvaros skolēni klausās, analizē un salīdzina kāzu tematikas atspoguļojumu dažādu latviešu komponistu daiļradē. Piemēram, klausoties piedāvātos ierakstus: “Precību dancis” (P. Dambis), “Kāzu dziesmas” (R. Kalsons), suitu kāzu videoieraksts, skolotājs var izvēlēties, kurus fragmentu posmus klausīties un analizēt. Interneta vidē ir atrodami gan folkloras, gan postfolkloras grupu ieskaņojumi. Izpētes jautājumu varētu saistīt ar šo grupu priekšnesuma satura un dažādo interpretāciju analīzi, piemēram, kādu ieražu pārstāv grupa; kā tas atspoguļojas priekšnesuma saturā; kādas izmaiņas saklausāmas vienas dziesmas izpildījumā; kuru atskaņo dažādas grupas utt.
Caurviju prasmes	Šī temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes.
Papildiespējas	Pēta sava novada/ciema/pilsētas tradīcijas. Veido prezentācijas par apzināto kultūras mantojumu un stāsta klasesbiedriem. Diskutē par tradīciju nozīmi un to pārmantošanu.

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē.

Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt teksta un mūzikas mijietekmes, lai atklātu, ka teksts palīdz labāk uztvert skaņās izteikto domu, savukārt mūzika paspilgtina teksta saturu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Izteikt savu domu vai paust emocionālo noskaņojumu dzejā un prozā var ar tekstu, mūzikā – ar melodiju. (K.Li.2.) - Dzejā un mūzikā ritms ir būtisks izteiksmes līdzeklis. (K.Li.1.) - Mūzika un dzeja papildina viena otru. (K.Li.2.) - Reps ir afroamerikāņu mūzikas stils, kuru raksturo teksta improvizēta izrunāšana ātrā tempā ritmiskas pulsācijas pavadījumā. Pavadījums veidots no jau gatava ieraksta, izmantojot dīdžeju miksēšanas tehniku. (K.Li.1.) - Bītbokss (<i>beatbox</i>) ir vokālās perkusijas forma, kurā ar balsi atdarina mūzikas instrumentus un rada dažādas sitaminstrumentus ilustrējošas skaņas un ritmu. (K.Li.1.)	- Dzied dziesmas pēc dzirdes/pēc notīm tonalitātēs līdz divām zīmēm. (K.9.1.5.) - Pēta un analizē teksta un mūzikas mijietekmes, piemēram, dziesmās “Senatne” (E. Melngailis, Rainis), “Atmostas Baltija” (B. Rezniks, V. Pavlovskis) un latviešu tautasdziesmā “Es izāju prūšu zemi”; analizē dziesmu saturu un izvērtē, ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem tiek paspilgtināts tekstā paustais vēstījums. Izprot mūzikas lomu teksta atklāsmē un teksta nozīmi mūzikas tēla radīšanā. (K.9.1.5., K.9.2.1., K.9.4.4.) - Ir izpratne par to, kā izvēlēties atbilstošu literāro tekstu dažādām koncertsituācijām. Analizē svinīgā svētku koncerta repertuāru un izvēlas koncertsituācijai un repertuāram atbilstošu dzeju. (K.9.3.1., K.9.2.3.) - Improvizē tekstu repa stilistikā, kuru pavada ar ritmisku bītboksu. (K.9.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Veido radošu darbu, izmantojot mūziku un dzeju. Rada priekšnesumu: dzejas lasījumu mūzikas pavadījumā, piemēram, pašsacerētam dzejolim piemeklēta vai jaunradīta mūzika; dzejolis, papildināts ar instrumentālu/skanošo žestu pavadījumu). (K.9.3.1.)	Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes iegūšanas, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā, ieklausās; vēro, novērtē situāciju, cieņpilni un atbildīgi uzvedas un rīkojas, atrodoties gan publikā, gan uz skatuves, gan aizkulisēs, gan mēģinājumu procesā, koncertos skolā. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, mērenībā, tolerance)
Jēdzieni, termini: reps, bītbokss (<i>beatbox</i>)	

Temata apguves norise

Teksta un mūzikas mīļietekmes	Teksta un mūzikas vēstījumi	Repa improvizācija ar bītboksa pavadījumu	Literāram tekstam piemērotas mūzikas atlase (improvizācija)
- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm dziesmas, analizē dziesmās pausto ideju. - Klausās dziesmu "Atmostas Baltija" (B. Reznīks, V. Pavlovskis), analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus un to atbilstību tekstā paustajai domai. - Klausās dziesmu "Senatne" (E. Melngailis, Rainis), analizē tekstu un mūzikas izteiksmes līdzekļus, kas pastiprina tekstā pausto domu. - Diskutē par literārā teksta izvēles nosacījumiem koncertsituācijās – svinīgā koncertā, apsveikumos. Izvēlas skolas svinīgajam koncertam dzejas lasījumus.	- Klausās un diskutē par latviešu tautasdziesmu "Pūt, vējiņi!" (A. Jurjāna apdare korim), kas ietver atšķirīgus mūzikas un teksta vēstījumus: himniska, korāļveida harmonizācija pretstatā sadzīviska rakstura tekstam. - Dzied latviešu tautasdziesmu "Es izjāju prūšu zemi", analizē dziesmas saturu un izvērtē, ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem tiek paspilgtināts tekstā paustais vēstījums; klausās ieskaņojumu (D. Kalniņš un K. Zemītis – "Es izjāju prūšu zemi"), diskutē par izpildījumā ietverto emocionālo tēlu.	- Noklausās repa mūzikas piemēru, analizē to, piemēram, "Vaļā" (R. Kaupers, R. Kaupers un G. Butelis, izpilda Gustavo) un latviešu hiphopa paraugu "Vērtības" ("MESA"). - Izvēlas tēmu teksta improvizācijai. - Sadalās grupās, katra grupa brīvi improvizē repa stilā. - Pavadījumu rada, izmantojot bītboksa izpildījuma veidu.	- Klausās dziesmu "Mēs neejam uz nāvi" (R. Tiguls, I. Ziedonis), kurā izmantota viena no I. Ziedoņa epifānijām, analizē R. Tigula mūziku. - Patstāvīgi izvēlas literāru tekstu vai dzejoli, analizē izvēlētajā dzejas noskaņu, sameklē tam atbilstošas noskaņas mūziku. - Patstāvīgi izvēlētajam tekstam veido savu improvizāciju, piemēram, improvizē ar Orfa instrumentāriju, veidojot skaņu gleznu. - Noklausās I. Ziedoņa epifāniju, analizē Vestarda Šimkus izpildītās mūzikas atbilstību teksta saturam.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Dziesmu teksti. Latviešu spēka dziesmas. Strēlnieku dziesmas. Dziesma "Nevis slinkojot un pūstot" (A. Jurjāns, Alunāns, F. Čelakovskis.)
- Graudziņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Videomateriāli

- "Atmostas Baltija", "Bunda Jau Baltija", "Ārgake Baltimaad" [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=OKoKq20RUl0>
- Beatbox brilliance | Tom Thum | TEDxSydney [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=GNZBSZD16cY>
- Ziedonis – "Ar naktstauriņiem" V. Šimkus. [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=c5ewyV9TKr8>
- Epifānijas. Imants Ziedonis. Raimonds Tiguls | Dziediet [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=VN2kXqLXm20>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra	Tekstu izvēle un analīze, atbilstošas mūzikas atlase. Imants Ziedonis “Epifānijas” sadarbībā ar komponistu Raimonu Tigulu.
Sociālās zinības	Latvijas Trešā atmoda (1987–1991), “Baltijas ceļš”.
Latviešu valoda	Pārrunas par to, cik spēcīgi teiktais/rakstītais vārds var ietekmēt cilvēku.

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās	Lai sasniegtu temata mērķi, svarīgi pievērst uzmanību repertuāra atlasei un izvēlēties skaņdarbus, kuri spilgti parāda vai arī neparāda savstarpējo teksta un mūzikas mijietekmi. Jāatceras, ka skolēniem ir atšķirīga veida uztvere, tādēļ temata izpētei un apguvei jāpiešķir daudzveidīgi mācību līdzekļi. Piemēram, klausoties un analizējot skaņdarbu, skolēnam var dot arī vizuālu materiālu, kas palīdz labāk iedziļināties un izprast mūzikas un teksta mijietekmes. Pētot, analizējot skaņdarbus, pastiprināti tiek pievērstas uzmanība melodijas, formas, ritma elementiem un tam, kā tie paskaidro tekstā pausto ideju.
Dziedāšana un pētnieciskā darbība	Dziedot dziesmas, atskaņojot skaņdarbus pašiem, akcents tiek vērsts uz melodijas un teksta saskaņotību. Piemēram, izdziedot abus dziesmas “Pūt, vējiņi!” piedāvātos variantus, skolēns diskutē par to, kuri mūzikas valodas elementi labāk raksturo dziesmas “Pūt, vējiņi!” tekstā pausto ideju: vai tas ir temps, melodijas raksturs, intonācijas u. tml., argumentējot savu viedokli.
Radošā darbība	Repa vārsmu izpildīšanā un sacerēšanā akcents ir vērsts uz tekstu un ritmu. Reps ir dziesmas teksta improvizēta izrunāšana ātrā tempā mūzikas pavadījumā. Dziesmas vārdi ir ar atskaņām, repošana tiek pavadīta ar roku žestiem, deju kustībām. Tiek ievērots princips, ka sacerētais teksts atspoguļo reālo dzīvi mikrorajonos. Lai arī repa mākslinieki kompozīcijām izmanto izdomātu saturu, hiphopa kultūra pieprasa, lai šie teksti pilnībā vai daļēji atbilstu patiesībai. Tādējādi repa teksti tiek uzskatīti par sava veida atziņas vārdarbīgā rīcībā vai noziegumos valstī. Repā apvienota proza, dzeja un mūzika; repā noris saruna; tas ir tuvs rečitātvam (no angļu val. (Ziemeļamerikas sarunvaloda) <i>to rap</i> – sarunāties, <i>rap</i> – sitiens, klauvējiens). Pilnvērtīgam izpildījumam var izmantot skolēnu veidotu bītboksa pavadījumu – sākumā, sekojot videopamācībai, izmantot vienkāršāku pulsu, ritmu, un pēc tam bītbokss kļūst par lielisku papildinājumu teksta vārsēm. Ļoti bieži reps ir spontāna improvizācija, kas veidojas kā sacensība starp repotājiem.
Idejas projektam	Temata apguvē mūzikas skolotājs var sadarboties ar literatūras skolotāju, kopīgi izvēloties dziesmas, kurās teksta un mūzikas mijietekmes atbilst iecerētā koncerta idejai, un kopā ar skolēniem izveido svinīgā svētku koncerta programmu. Teksta un mūzikas lielisks piemērs ir I. Ziedoņa “Epifānijas” ar R. Tigula komponēto mūziku, kur komponists ir pakļāvis jau prozā radītajām noskaņām un tām pieskaņojies.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē digitālās prasmes.
Papildiespējas	Izvēlas vai sacer atbilstošu tekstu par noteiktu tēmu; improvizē pavadījumu vai izvēlas skaņdarbus, kas palīdzētu atklāt teksta saturā pausto domu.

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.4. Teātris un mūzikls. Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt, kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos; salīdzināt ar mūzikliem; izzināt scenāriju veidošanas pamatprincipus, lai varētu sagatavot svētku sarīkojumu klasē; iestudējuma procesā, sadarbojoties ar teātra un vizuālās mākslas skolotāju, veikt dažādus uzdevumus (no ieceres līdz sarīkojumam).

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Teātra uzvedumos mūzika palīdz radīt izrādes noskaņu un atklāt tēlu raksturu. (K.Li.4.) - Mūziklā apvienoti mūzikas, teātra mākslas, literatūras, vizuālās mākslas un horeogrāfijas mākslas elementi. (K.Li.1.) - Teātra uzvedumu un mūzikla kopīgie komponenti ir scenārijs (luga, librets), režija (iestudēšana), scenogrāfija, mūzika, reklāma. (K.Li.1.) - Uzveduma (iestudējuma) sagatavošanas procesā, sākot no režijas un beidzot ar izrādi, katram kopdarbā iesaistītajam ir svarīga nozīme gan teātrī, gan mūziklā. (K.Li.3.)	- Analizē un izvērtē teātra uzvedumus un mūziklu, iepazīstot populārākos mūziklu autorus; analizē viņu radīto mūziku, iepazīstoties ar spilgtākajiem fragmentiem, piemēram, no mūzikla “Meža gulbji” (R. Pauls, M. Zālīte) vai “Māsa Kerija” (R. Pauls, J. Peters). Saklausa un analizē kopīgos un atšķirīgos elementus mūzikas izmantošanai teātrī un mūziklā. (K.9.4.4., K.9.4.2.) - Attīsta kolektīvās muzicēšanas prasmes, kopīgi sadarbojas dziedāšanas un instrument spēles procesā. (K.9.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Sistematizē informāciju par skatuves mākslas darbiem (teātri, mūziklu) no veseluma viedokļa (I). (K.9.4.3., K.9.4.4., K.9.3.1.) - Izstrādā Ziemassvētku uzveduma scenāriju, atlasa literāro tekstu, dziesmas un instrumentālus skaņdarbus atbilstoši uzveduma scenārijam, piemēram, tautasdziesmas, garīga vai laicīga satura darbi, mūsdienu populārās mūzikas paraugi un radošā vidē iestudē svētku izrādi; svētku uzveduma procesā improvizē, ievērojot uzveduma scenārija (režijas) noteikumus (II). (K.9.4.3., K.9.4.4., K.9.3.1.)	Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievērot uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā, ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. Mācās pastāstīt par savu pieredzi, izvērtēt, pieņemt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. (Vērtība – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance)
Jēdzieni, termini: teātris, mūzikls, scenārijs, režija, scenogrāfija, reklāma.	

Temata apguves norise

Teātra mūzika I	Mūzikls I	Svētku uzveduma sagatavošana II	Priekšnesuma iestudēšana Svētku uzveduma norise, refleksija II
- Dzied dziesmu (pēc skolēnu izvēles) no kādas teātra izrādes, diskutē par mūzikas nozīmi teātra izrādēs. - Noskatās teātra izrādes fragmentu; analizē, kā mūzika palīdz radīt izrādes noskaņu un atklāt tēlu raksturu: izrādes dramaturģija, tēlus raksturojoši izteiksmes līdzekļi (tempis, dinamika, melodija, skaņkārtā, tembris).	- Klausās un raksturo mūzikas un teksta mijietekmes mūziklā “Meža gulbji” (R. Pauls, M. Zālīte). - Dzied dziesmas (pēc skolotāja un skolēnu izvēles) no mūzikliem “Meža gulbji” (R. Pauls, M. Zālīte), “Māsa Kerija” (R. Pauls, J. Peters). - Klausās un analizē, kā mūzika palīdz atklāt tēla raksturu (nosaka tēlu raksturojošos mūzikas izteiksmes līdzekļus: tempu, dinamiku, skaņkārtu, melodisko līniju, raksturo dziedātāja balss tembru). - Klausās, analizē un izvērtē dalībnieku izjūtas un pārdomas mūzikla iestudēšanas procesā (“Nožēlojamie” (K. M. Šēnbergs, V. Igo)).	- Uzveduma idejas realizēšana. - Grupu darbā izstrādā uzveduma scenāriju. - Izvēlas svētkiem atbilstošu uzveduma saturu (literāro tekstu, mūziku – dziesmu, instrumentālu skaņdarbu). - Atlasa izrādes noformēšanai nepieciešamos elementus (dekorācijas, tērpus, rekvizītus). - Sagatavo reklāmu (afišas, ielūgumus).	- Pienākumu (lomu) izvēle/sadale. - Priekšnesuma iestudēšana. - Mēģinājuma procesa analīze. - Svētku uzveduma ierakstīšana. - Uzveduma norises analīze, refleksija par ieguvumiem un uzlabojumiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Viss nepieciešamais uzveduma dekorācijām, tērpu, reklāmas, ielūgumu veidošanai.
- Atbilstoši uzveduma koncepcijai, literārais teksts, dziesmas, instrumentāli skaņdarbi.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Videomateriāli

- Pepija (2002) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=mw1x1DrtXCQ>
- “Les Misérables” dokumentālais video nr.1 [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=PkSZM9YRv9c&t=53s>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra	Dzejas, literārā teksta atlase.
Vizuālā māksla	Idejas reklāmas, afišas, ielūgumu, dekorāciju izveidei.
Teātra māksla	Teātra elementu iestrāde (scenārijs, režija, scenogrāfija, mūzika, iestudēšana, reklāma, izrāde/uzvedums).
Dizains un tehnoloģijas	Idejas tērpu izvēlei un sagatavošanai.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Temata apguvi ieteicams dalīt divās daļās: 2+2, taču to var realizēt arī kā veselum: vienu gadu apgūstot tikai pirmās (I) divas temata daļas un nākamajā mācību gadā apgūstot nākamās (II) divas temata daļas. Tas ir atkarīgs no katras izglītības iestādes (skolas) pieejas stundu organizēšanai.
Sadarbības projekts ar teātra mākslu	Piedāvātajā variantā tiek akcentēts teātra izrādes epizodes/koncerta iestudējuma process, kur sākumā tiek izvirzīta uzveduma ideja, pēc tam – ieskicētas detaļas. Emocionālais un psiholoģiskais tēls ir vēl viens svarīgs uzdevums šī temata atklāsmē; skolēnam uzstājoties, ir jāiejūtas varoņa tēlā un raksturā, lai atklātu skatītājam dziesmas, mūzikas tēla īpašības.
Pētnieciskais darbs	Lai sagatavotos iestudējuma procesam, vispirms ir svarīgi saprast, kāda loma mūzikai ir izrādēs. Klausoties, analizējot dažādas izrādes, skolēns saprot, ka mūzika ir gan teātra, gan mūzikla iestudējuma neatņemama sastāvdaļa; teātra izrādē tā var būt procentuāli mazāk ietverta, bet mūziklā jau pats nosaukums liecina, ka izrāde ir cieši saistīta ar mūziku.
Radošais darbs	Skolēns plāno priekšnesuma radīšanas gaitu, piemēram, skolas Ziemassvētku vai Jaunā gada pasākumu/koncertu, prognozē, patstāvīgi pieņem lēmumu un izvērtē rezultātu; skolotājs darbojas kā konsultants, ļaujot skolēnam darboties, būt muzikāli radošam. Ja skolēns izvēlas dziesmu, kura ir iepatikusies kādā izrādē, nevajag izvēlēto dziesmu iestudēt kā oriģinālā, bet svarīgi censties saglabāt būtiskākos elementus – melodiju, ritmu, harmoniju, taču iespēju robežās ļaut skolēnam eksperimentēt un, nepazaudējot galveno skaņdarba domu, būt radošam, izmantot atšķirīgu instrumentālo sastāvu, saprast un uzdrīkstēties pamēģināt jaunu instrumentu apguvi, būt solistam, būt radošam, pat uzdrīkstēties iejusties muzikālā uzveduma/koncerta vadītāja/direktora lomā. Tādējādi skolēns piedzīvo izrādes/koncerta tapšanas procesu, attīsta organizatoriskās prasmes, muzicēšanas procesā attīsta komunikatīvās un sadarbības prasmes. Var sadarboties arī ar citām klasēm, kopā veidojot vienu konceptuālu skolas koncertu/iestudējumu. Repertuāra atlasē svarīga ir vienota, idejai atbilstoša tematika. Raudzīties, lai mēģinājumu process tiktu organizatoriski izplānots, savukārt priekšnesuma kvalitātei ir jābūt augstvērtīgai, tāpēc jāizvēlas skaņdarbi, kurus skolēns var iestudēt plānotajā laikposmā kvalitatīvi, mākslinieciski baudāmi.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē pašvadītas mācīšanās pilnveidi.
Papildiespējas	Tematu var realizēt kā ārpusskolas Ziemassvētku koncertu labdarības projektu ietvaros kultūras namos, baznīcās.

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam. Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt agrajiem viduslaikiem raksturīgo mūzikas valodu, lai klausoties to atšķirtu no mūsdienu mūzikas. Izzināt, kā un kāpēc radās nošu raksts, kā ar nošu rakstu var piefiksēt savas muzikālās idejas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika ir mākslinieciska skaņu valoda, kas sākumā tika nodota no paaudzes uz paaudzi mutvārdu tradīcijā. (K.Li.1.) - Neimas ir rakstu zīmes, kas ataino aptuvenu melodijas virzību. Notis ir grafiskas zīmes, kas attēlo noteiktus skaņu augstumus. Nošu nosaukumus ieviesa mūks Gvido no Arecas (<i>Gvido d'Areco</i>) 11. gadsimtā. (K.Li.3., K.Li.1.) - Gregoriskajam korālim raksturīgās iezīmes ir vienbalsīgs dziedājums bez pavadījuma: šaura apjoma melodija, kas, sekojot teksta loģikai, virzās soli pa solim augšup un lejup. Bieži uz vienas teksta zilbes ir locījumi; dziedājumu sāk solists, pēc tam pievienojas grupa. (K.Li.1.) - Hildegardē no Bingenas ir viena no izcilākajām personībām viduslaikos – abate, mistiķe, komponiste, dziedniece un klostera medicīnas aizsācēja. (K.Li.1.) - Himna viduslaikos ir svinīgs baznīcas dziedājums pantu formā ar mūku sacerātiem tekstiem. Tā pieder pie sakrālās mūzikas žanra. (K.Li.1.) - Nošu pieraksts/notācija dod iespēju atpazīt mūziku un apgūtās nošu raksta zīmes lietot praktiskā muzicēšanā; komponistiem tās palīdz saglabāt savas kompozīcijas nākamajām paaudzēm. (K.Li.4.)	- Skandē gregoriskās dziedājuma tekstu, ievērojot loģiskos teksta uzsvarus; dzied gregorisko dziedājumu pēc dzirdes. (K.9.1.5., K.9.1.4.) - Orientējas senajā nošu rakstā; dzied pēc notīm, izmantojot Gvido no Arecas ieviestos nošu nosaukumus. (K.9.1.5.) - Saklausa ritma ostinato, to pieraksta ar ritma zīmēm un izpilda, dziedot/klausoties mūziku. (K.9.1.6.) - Klausās un analizē Hildegardē no Bingenas komponēto dziedājumu, salīdzina dažādās dziedājuma interpretācijas. (K.9.1.4., K.9.3.8.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Atpazīst skaņdarbā un nošu rakstā viduslaikiem raksturīgās mūzikas valodas iezīmes, saklausa gregorisko dziedājumu, analizē, salīdzina un pēc skanējuma to atšķir no populārās mūzikas piemēriem. (K.9.1.4., K.9.3.8.) - Sacer savu melodiju ar mūsdienu autoru dzeju, izmantojot gregoriskā dziedājuma raksturīgās iezīmes; pieraksta savu muzikālo sacerējumu, uz divām/piecām līnijām, izmantojot piecas skaņas: re, mi, fa, sol, la. (K.9.1.4., K.9.1.5., K.9.3.1.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu; mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi un izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklaua citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tīkums – drosme, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: mutvārdu tradīcija, gregoriskais dziedājums, neimas, notācija, Gvido no Arecas, Hildegardē no Bingenas	

Temata apguves norise

Mūzikas valodas izpēte	Muzicēšana (ritmizēšana, skandēšana, dziedāšana)	Teksta un nošu raksta izpēte	Radošais darbs, pašnovērtējums, pārbaudes darbs
- Klausās mūsdienu populārās mūzikas grupas <i>Enigma</i> izpildītu skaņdarbu <i>Gregorian Sadeness</i>. - Analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus – tempu, dinamiku, melodiju, ritma plūdumu, kā arī izpildītājsastāvu. - Klausās un salīdzina ar viduslaiku gregorisko dziedājumu <i>Procedamus in pace!</i> - Klausoties attēlo skaņdarbu melodijas grafiski, to skaitā arī skaņdarba starpspēles melodisko līniju (to izpilda ģitāras solo); salīdzina un analizē abus zīmējumus, pēta melodisko līniju, salīdzina ar skanējumu. Atrod abos skaņdarbos kopīgos un atšķirīgos elementus. - Klausās un analizē Hildegardes no Bingenas sacerēto dziedājumu.	- Saklausā ritma ostinato, to pieraksta, klausās skaņdarbu un ritmizē ostinato. - Skandē gregoriskā dziedājuma <i>Procedamus in pace!</i> tekstu, ievērojot atbilstošus zilbju akcentus tekstā. - Dzied himnu <i>Procedamus in pace!</i> pēc dzirdes. - Dzied gregorisko dziedājumu <i>Ut queant laxis</i>. - Pēc izvēles var dziedāt Hildegardes no Bingenas sacerēto dziedājumu <i>Sed diabolus</i>, pēc tam to noklausās. Analizē, kā tas tiek atskaņots.	- Izzina informāciju par teksta un melodijas mijieteikmēm viduslaikos: teksts noteica melodijas ritmisko veidojumu. - Aktualizē informāciju par mutvārdu tradīciju: uzzina, ka viduslaiku skolās dziedājumus mācījās pēc atmiņas; melodijas atcerējās, vadoties pēc teksta. - Klausās gregorisko dziedājumu <i>Ut queant laxis</i>; analizē tekstu; uzzina kā radušies nošu nosaukumi. Pēta neimu rakstu un salīdzina ar mūsdienu nošu pierakstu; noklausās ierakstu un diskutē, kā nošu raksts laika gaitā ir pārveidojies.	- Pēta nošu piemērus, tos analizē. - Izlasa doto tekstu, skandē to līdz saprot, kāds būs teksta ritms. - Nošu pierakstam izvēlas divas līnijas, melodijai izmanto piecas skaņas: re, mi, fa, sol, la un raksta savu melodijas variantu. - Izkrāso pirmo teksta burtu pēc viduslaiku ilumināciju parauga. - Veic pašnovērtējumu par apgūtā temata saturu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Ieskaņojumi no *YouTube*, krāsu zīmuli, papīra loksnes, spalva, tuša, mākslas darbu reprodukcijas.
- Nošu pieraksta paraugi no neimu raksta līdz mūsdienu notācijai.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Videomateriāli

- Enigma - Sadeness [HQ] [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=Q25z3uPg-OY>
- Procedamus In Pace (Paschale Mysterium) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?time_continue=111&v=_2bf7esUaYI
- Hildegard von Bingen - Voices of Angels - Voices of Ascension [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=v6qFCYRQKVA>
- Praise for the Mother [O Virga Ac Diadema] - Vision - Hildegard von Bingen [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=PI9iZnBmLpE&list=PL_ihIA8ygtw-FWkTlxCsXzXbA_aokZ42X
- Guido D'Arezzo. Ut Queant Laxis. Himno San Juan Bautista. Partitura E Interpretación. [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=jo6trJ-sQ0k&list=RDjo6trJ-sQ0k&start_radio=1&t=4
- Ieskats tūkstoš gadu senā mūzikas vēsturē – izstāde "Pierakstītā skaņa" [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/muzika/ieskats-tukstos-gadu-sena-muzikas-vesture-izstade-pierakstita-skana.a251193/>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture	Agrie viduslaiki, pāvests Gregors I, klosteris, viduslaiku sabiedrība, mūki.
Vizuālā māksla	Notācija kā mākslas objekts; tās izpēte, sākot no neimām un beidzot ar laikmetīgo nošu pierakstu. Iluminācijas.
Datorika	Parādīt veidus, kā mūziku iespējams pierakstīt, izmantojot informācijas tehnoloģijas.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Lai realizētu sasniedzamo rezultātu, temata izpētes lokā ir divi pamatjautājumi, uz kuriem tiek meklētas atbildes: 1) kā atpazīt agrajiem viduslaikiem raksturīgo mūzikas valodu? 2) kur un kāpēc radās nošu raksts? Kā nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā? Ieteicamais satura apguves veids – interaktīvs grupu darbs. Skolēni var darboties arī individuāli un strādāt pāros. Mācību metodes: akvārijs (mazais, lielais), prāta vētra, darbs ar tekstu, ar nošu pierakstu, mazais projekts, domu kartes. Skolēns mācību procesā ir gan pētnieks, gan izpildītājs, iesaistās kopīgā muzicēšanā gan dziedot, gan ritmizējot. Skolēnam var būt neierasti intonēt gregorisko dziedājumu, taču, piedzīvojot praksē mutvārdu tradīcijas būtību – klausīties, uztvert atbilstošo dziedājuma intonāciju un manieri, to atdarināt, šis varētu būt pietiekami interesants process. Temata apguves procesā skolēns mācās plānot laiku un nepieciešamos soļus savas radošās idejas realizācijai. Atbildīgi izturas pret saviem un citu skolēnu radošajiem darbiem, pret saviem un citu veidotiem skaņdarbiem; mācās saprast un pārvaldīt sevi, saprast citus, veidot attiecības ar citiem, pieņemt atbildīgus lēmumus.
Mūzikas klausīšanās	Divu skaņdarbu klausīšanās, mūzikas valodas salīdzināšana un raksturošana ir viens no svarīgākajiem kritiskās domāšanas uzdevumiem. Tāpēc skolotājs īpaši pievērš uzmanību tam, vai skolēni saklausa un atzīmē savus komentārus. Pēc tam notiek kopīga diskusija par melodijas, ritma zīmējumu, par teksta un mūzikas mijietekmēm viduslaiku sakrālajā mūzikā, par mūzikas instrumentu izmantojumu u. tml.
Pētnieciskais darbs	Ja skolēni strādā grupās, grupu darba noslēgumā notiek mācību procesa izvērtēšana pēc skolotāja un skolēnu kopīgi izstrādātajiem kritērijiem. Galvenais uzdevums: klausīties un atšķirt mūzikas stilistiku – izzināt viduslaiku sakrālās mūzikas valodu (sk. Sasniedzamie rezultāti. Ziņas), lai to atšķirtu no citu gadsimtu mūzikas valodas.
Radošā darbība	Temata noslēgumā skolēns iejūtas viduslaiku mūku lomā un sacer savu melodiju gregoriskā dziedājuma manierē. Kompozīcijas tapšanas procesā tiek izmantota mērķtiecīga stratēģija, proti, tiek veikts tāds darbību kopums, kas sekmē mērķa sasniegšanu (to norāda mācīšanās stratēģijā atzīmētie soļi).

Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunrades un uzņēmējspējas; kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi un sadarbību grupā.
Papildspējas	Pēta un salīdzina dažādus notācijas paraugus (neimas, kvadrātveida, mūsdienu notāciju), diskutē par nošu raksta attīstību, pēta un izvērtē laikmetīgās notācijas paraugus, kopā ar vizuālās mākslas skolotāju pēta viduslaiku iluminācijas paraugus, uzlūko un izvērtē šos paraugus kā mākslas objektus. Iluminē pašsacerētā korāļa teksta pirmo burtu pēc viduslaiku parauga.

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas.

Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmām?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausīties, dziedāt un analizēt bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas, pētīt un salīdzināt trubadūru un dziesminieku tradīcijas, mūzikas valodu un dziesmu saturu mūsdienās un agrāk.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika atspoguļo visos laikos nozīmīgas cilvēku attiecību vērtības. (K.Li.3., K.Li.4.) - Bruņinieku laikmetā radās viduslaiku laicīgā galma mūzika; darbojās trubadūri, kas bija ceļojošie dzejnieki un dziesminieki. Trubadūru dziedājumi galvenokārt ir vienbalsīgi, ar stingru ritmisku noteiktību, pārsvarā dzīvespriecīgu raksturu. Viņi savos dziedājumos apjūsmoda sievietes skaistumu, atturību un cēlumu. Bruņinieki kalpoja kādam kungam, bieži devās karot, gāja krusta gājienos. (K.Li.1., K.Li.4.) - Mūsdienu dziesminieki savās kompozīcijās apdzied mīlestību un ar to saistītos pārdzīvojumus. (K.Li.3.) - Lauta un rata lira bija viduslaiku populārākie mūzikas instrumenti. Ģitāra un elektroniskie mūzikas instrumenti ir populāri mūsdienās. (K.Li.3.)	- Saklausa, atpazīst un analizē, kuri mūzikas valodas elementi (ritma grupas, skaņkārtas, melodijas intonācijas un to apjoms) atšķir viduslaiku trubadūru dziedājumus no mūsdienu dziesminieku dziedājumiem. (K.9.4.4., K.9.5.1., K.9.1.6.) - Dzied pēc dzirdes/pēc notīm populāru mūsdienu dziesminieku un dziedātāju, piemēram, Renāra Kaupera, Austras Pumpures, Aināra Mielava, Adeles, Vitnijas Hjustones (<i>Whitney Houston</i>) mīlas dziesmas tonalitātēs līdz divām zīmēm. (K.9.1.5.) - Pēta dziesminieku tradīcijas, izzina viduslaiku un mūsdienu muzicēšanas tradīciju kopējus Latvijā un raksturo šo tradīciju nozīmi mūzikas kultūrā. (K.9.3.6.) - Grupu darbā sacer savu mīlas dziesmu. (K.9.2.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Apkopo pētījuma rezultātus par viduslaiku bruņiniekiem; strukturē informāciju par trubadūru un mūsdienu dziesminieku dziedājumu saturu; salīdzina, kā mainījies priekšstats par savstarpējām attiecībām un mīlestību, kā izmainījusies mūzikas valoda (ritms, melodija, mūzikas forma). (K.9.4.4., K.9.1.5., K.9.3.6.)	Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev, ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus no muzikālā un no ētikas viedokļa. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra, daba; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzietība)
Jēdzieni, termini: bruņinieku dziedājumi, trubadūri, dziesminieki, lauta, rata lira.	

Temata apguves norise

Bruņinieka tēls dziesmu saturā, turnīros	Dziesminieku tradīciju izpēte. Mīlas dziesmas mūsdienās	Radošais darbs
- Dzied dziesmu “Vientūlais bruņinieks” (U. Ozols, I. Zandere), diskutē par bruņinieka tēlu mūzikā. - Klausās un dzied dziesmu “Princesīte un trubadūrs” (I. Kalniņš, M. Līcīte), analizē dziesmas saturu un mūzikas izteiksmes līdzekļus (temps, metroritms, skaņkārtā, melodijas raksturojums). - Klausās skaņdarbu, analizē tā skaņējumu: skumjas, pārdomas, humors, dzīvesprieks. - Vēro un analizē bruņinieku turnīra norises Ventspilī, skaidro turnīru popularitātes iemeslu (interese par vēsturi, fiziskā un morālā stāja), diskusija par to, vai mūzika atbilst demonstrētā videomateriāla saturam. - Klausās un analizē viduslaiku un mūsdienu dziesminieku dziedājumus (salīdzina: vienbalsība, burdons, kanons, divbalsība).	- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm mūsdienu dziesminieku mīlas dziesmas. - Klausās, analizē, izvērtē šo dziesmu saturu. - Salīdzina mūsdienu dziesminieku mīlas dziesmas ar bruņinieku laika dziedājumu saturu, klasificē kopīgos un atšķirīgos satura elementus. - Klausās grupas “Prāta vētra”, britu dziedātājas Adeles un citu mākslinieku izpildītās mīlas dziesmas, analizē dziesmu saturu, mūzikas valodas elementus. - Klausās un pēta populārāko viduslaiku mūzikas instrumentu – lautas un rata liras skaņējumu, salīdzina ar mūsdienu klasiskās ģitāras skaņējumu.	- Pēta viduslaiku tradīciju iedzīvināšanu mūsdienu pilsētu svētkos Ventspilī, Cēsīs. Pēta, kāda mūzika skan šajos viduslaiku svētkos, vai tā atbilst viduslaiku tradīcijai. - Grupu darbā sacer mīlas dziesmu un prezentē to klasesbiedriem. - Sacer dziesminieka-trubadūra stāstu. Ilustrē to ar pašsacerēto vai pēc savas izvēles atlasīto mūziku.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Audiomateriāli un videomateriāli par viduslaiku mūzikas festivāliem Eiropā un Latvijā.
- Dziesminieki – Austra Pumpure, Ainārs Mielavs, Silvija Silava, viņu mūzikas ieraksti.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Videomateriāli

- Miltiņu ģimene – “Vientūlais bruņinieks” (“BILDES” 2015) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=VQhyzC1SJ1g>
- Truverii – *Tempus est iocundum* – *Codex Buranus*. [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=CepnLOIFgiE>
- Bruņinieku turnīrs Livonijas ordeņa pilī [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=Zv7h5yVF0ms>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture	Terminu skaidrojumi – bruņinieki, viņu gaitas krusta karos, sadzīve, bruņinieku turnīri, Livonijas laiks.
Vizuālā māksla	Tērpi bruņinieku laikā.
Literatūra	Bruņinieka tēls un tā raksturojums literatūrā.
Datorika	Multimediālu prezentāciju veidošana par viduslaiku mūzikas festivāliem.

Metodiskais komentārs

Pētnieciskais darbs	Apgūstot temata saturu par bruņinieku laikmeta mūziku, svarīgi palūkoties uz to nevis kā uz muzeja eksponātu, bet kā uz mūsdienu klausītāju uzrunājošu mūziku, kas joprojām tiek atskaņota koncertos un festivālos. Skolēns mācās atrast, apkopot un sistematizēt informāciju par mūsdienu viduslaiku festivāliem Latvijā un mūzikas izmantošanas veidiem šajos svētkos. Mērķtiecīgi un rūpīgi strādā pie informācijas atlases par Latvijas un ārzemju mūzikas grupām, kuras piedalās senās mūzikas svētku svinēšanā vairākās Latvijas pilsētās (Rīgā, Bauskā, Rundālē, Ventspilī un citur).
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta pētnieciskās prasmes; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē pašvadītas mācīšanās pilnveidi.
Papildiespējas	Meklē informāciju un veido prezentācijas, stāsta citiem par viduslaiku mūzikas festivāliem Latvijā un citur. Pēta viduslaiku tērpus, veido par tiem prezentācijas, iestudē viduslaiku deju, piemēram, pavanu. Pētījums par sava novada/ciema dziesminiekiem, piemēram, sameklē savā novadā/ciemā/pilsētā populāru dziesminieku; veido par to pētījumu; ja iespējams, uzaicina uz skolu savas dzimtās puses dziesminieku un kopīgi ar to muzicē.

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika. Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5 mācību stundas (3+2).

Temata apguves mērķis: izzināt viduslaiku muzicēšanas tradīcijas pilsētās, salīdzināt tās ar mūsdienām, lai rastos priekšstats, kā veidojās un attīstījās populārā mūzika.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Viduslaikos pilsētu laukumos un ielās svētkos, izrādēs un karnevālos skanēja laicīgā mūzika, to atskaņoja žonglieri – viduslaiku Eiropā tie bija ceļojoši muzikanti, kas izpildīja galvenokārt citu sacerētas dziesmas. Muzicēšanu pilsētās var uzskatīt par populārās mūzikas aizsākumu. (K.Li.4.) - Populārās mūzikas nosaukums radies no itāliešu valodas vārda <i>popolo</i> (tauta), kas nozīmē, ka šī mūzika ir tautā izplatīta. (K.Li.4.) - Viduslaikos populārie mūzikas instrumenti ir rata lira, lauta, fidele, krumhorns, blokflauta, dažādas perkusijas. Mūsdienās populārie mūzikas instrumenti ir daudzveidīgas ģitāras, sintezators, sitaminstrumenti. (K.Li.3.) - Atskaņotāju interpretācija ietekmē mūzikas popularitāti. (K.Li.3.)	- Saklausā un salīdzina atšķirības starp trubadūru dziedājumiem un ceļojošo muzikantu/žonglieru ieskaņojumiem. (K.9.4.4.) - Pēc attēla un pēc skanējuma atpazīst populārākos viduslaiku un mūsdienu mūzikas instrumentus. (K.9.3.8.) - Iepazīst senās mūzikas grupas Latvijā, klausās, analizē un salīdzina dažādas viena un tā paša skaņdarba interpretācijas. (K.9.3.8.) - Dzied pēc dzirdes/pēc notīm viduslaiku un mūsdienu populārās dziesmas. (K.9.1.5.) - Analizē mūsdienu populārajā mūzikā izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus (ritma elementus, melodiju, tempu, dinamiku, skaņveidi), mūzikas formu un instrumentāriju, salīdzina tos ar viduslaiku kompozīciju mūzikas valodu. (K.9.1.4., K.9.3.8., K.9.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Sistematizē informāciju par viduslaiku un mūsdienu muzicēšanas tradīcijām pilsētās, veic izpēti par mūzikas festivāliem Latvijā. (K.9.4.4., K.9.1.4., K.9.3.8.) - Klausās, salīdzina viena un tā paša skaņdarba interpretācijas variantus; veic izpēti, lai izprastu, kas šajās interpretācijās ir kopīgs, kas – atšķirīgs (instrumentu izvēle, spēles maniere, improvizācijas elementi, tērpi, teatrālie elementi). (K.9.4.4., K.9.1.4., K.9.3.8.)	Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes iegūšanas, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā, ieklausās, vēro, novērtē situāciju, cieņpilni uzvedas un rīkojas prezentācijas brīdī, pauž, izvērtē, saprot, pieņem vai noraida citu viedokli, argumentēti to pamato. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini: ceļojošie muzikanti, žonglieri, fidele, krumhorns, blokflauta, populārā mūzika, ģitāra, sintezators, festivāli, karnevāli.	

Temata apguves norise

Viduslaiku laicīgā mūzika	Laicīgā populārā mūzika mūsdienās	Pētījums par mūziku, kas skan viduslaiku svētkos kādā Latvijas pilī. Salīdzinājums ar populārās mūzikas festivāliem
- Klausās, analizē mūziku, kas skan viduslaiku pilsētu laukumos un ielās: akrobāti, žonglieri, dejotāji, dziedātāji, kā arī pavadošie mūzikas instrumenti: rata lira, lauta, fidele, krumhorns, blokflauta, dažādi sitaminstrumenti. - Salīdzina ar mūziku, kas skan pilsētu karnevālos, analizē instrumentu sastāvu, ar kuriem izpilda šo mūziku.	- Klausās un izvērtē mūziku, kas mūsdienās skan pilsētu svētkos. - Klausās un dzied dziesmas, kas skan pilsētu svētkos (pēc skolēna izvēles). - Veic projektu par mūziku, kas skan festivālos: <i>Positivus</i>, <i>Summer Sound</i>, rokfestivālā <i>Klang</i>, “Laba daba”. - Pēta (pēc skolēna izvēles) katra festivāla kopīgās un atšķirīgās iezīmes.	- Apkopo materiālus par mūziku, kāda skanējusi viduslaiku svētkos kādā pilī (Cēsīs, Ventspilī, Jaunpilī, Bauskā); pēta, vai mūzika atbilst viduslaiku svētku svinēšanas tradīcijām, pēta un analizē mūziku videomateriālos. - Sagatavo multimediju prezentāciju, tajā iekļaujot atbilstošu mūziku, demonstrē to klasesbiedriem. - Diskutē par to, kas raksturoja mūzikas popularitāti viduslaikos un kas to raksturo mūsdienās.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”)

- Avramecs, B., Muktupāvels, V. *Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika*. Rīga : Musica Baltica, 1997. 277 lpp. ISBN 9984588246
- Iespējas apmeklēt senās mūzikas koncertu kādā no viduslaiku pilīm (Cēsīs, Bauska, Jaunpils).
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture. 7.5. Sabiedrība viduslaikos. 7.6. Krusta kari un Livonija.	Viena no temata satura apguves iespējām ir sadarbībā ar vēstures skolotāju realizēt projektu par viduslaiku svētku svinēšanas tradīcijām, par svētkos atskaņoto mūziku kādā pilī Latvijā. Tematu var dalīt 3+2: trīs stundas veltīt muzicēšanai, divas stundas – projektam, ko realizē kopā ar vēstures skolotāju.
---	--

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Svarīgākais temata apguvē ir saprast, kas ir populārā mūzika, un to, ka šī mūzika nav radusies tikai mūsdienās. Der atgādināt, ka vārds “populārs” radies no itāliešu valodas vārda <i>popolo</i> , kas nozīmē “tauta”, tātad tā ir tautas mūzika. Taču Latvijā ar apzīmējumu “tautas mūzika” saprot folkloru. Tādēļ sarunu ievirza par mūziku, kas tuva tautai, kas ir populāra tautā. Rodas problēmjautājums – kas tad mūsdienās ir populārā mūzika? Vai tā ir mūzika, ko labprāt klausās lielākā daļa cilvēku, vai mūzika, kas pieder pie kāda konkrēta sociālā slāņa?
Idejas pētnieciskajam darbam un sadarbības projektam ar vēstures skolotāju	Sadarbojoties ar vēstures skolotāju, var aktualizēt tematu par sabiedrības iedalījumu, paskaidrojot, ka viduslaikos katrai sociālajai (kultūras) grupai bija sava mūzika: vieni klausījās mūziku baznīcās (šeit atgādinājums skolēniem par tematu, kas bija veltīts gregoriskajam dziedājumam). Citiem patika mūzika, kas skanēja galmā (bruņinieku kultūrai veltītais temats), atšķirīga mūzika tika atskaņota ielās un tirgus laukumos. Izveidojoties pilsētām, tirgus laukumos arī radās populārā mūzika, kuru pilsētnieki labprāt klausījās. Šeit var vilkt paralēles ar mūsdienās populārajiem pilsētu svētkiem – skolēnam var uzdot uzdevumu: izpētīt, kāda mūzika skan mūsdienu pilsētu svētkos un ko labprāt klausās pilsētu ļaudis. Jautājumu var papildināt, ierosinot izpētīt dažādos mūzikas festivālus, to skaitā arī senajai mūzikai veltītos festivālus – izpētes loks grupu darbam ir plašs.
Muzicēšana	Realizējot tematu, skolēns ne tikai pēta un analizē skaņdarbus, bet kopā ar klasesbiedriem arī dzied un spēlē gan viduslaiku, gan mūsdienu populāro mūziku, salīdzina to ar mūsdienu mūzikas valodu un dziesmu saturu. Svarīgi ir saprast un muzicēšanā pielietot viduslaikiem raksturīgo muzicēšanas manieri, kur vienlīdz svarīgs ir gan dziedājums un instrumentspēle, gan arī dziesmas temps un raksturs, kas mainās atšķirībā no dziesmas mērķa – tas ne vienmēr ir vērojams mūsdienu mūzikā, kur nereti teksts, melodija ietur savu līniju, savukārt instrumentālais pavadījums – bieži vien pavisam citu. Pētot mūzikas festivālus, jāatceras, ka akcents tiek likts uz mūzikas nozīmi šajos festivālos.
Satura izvēles iespējas	Mācību materiālā piedāvātās dziesmas un ritma vingrinājumus mūzikas skolotājs var variēt, izmantojot citus piemērus, kas atbilstu temata mērķim, lai realizētu sasniedzamos rezultātus un lai tie būtu piemēroti skolēnu teorētiskās sagatavotības un muzikālo spēju līmenim.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta pētnieciskās prasmes, sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē pašvadītas mācīšanās pilnveidi un digitālo pratību.
Papildiespējas	Pēta viduslaiku un renesanses laika tērpus, veido par tiem prezentāciju vai organizē vēstures pēcpusdienu, kurā ietērpjas senajos tērpos, atskaņo viduslaiku laicīgo mūziku, kā arī sagatavo un realizē viktorīnu. Izmantojot radošos uzdevumus, skolēns iejūtas konkrētajā vēsturiskajā laikmetā (dziedāšana, tērpi, reklāma), sadarbībā ar vēstures skolotāju veic izpēti par viduslaiku festivālu tradīcijām Latvijā, patstāvīgi izvēlas vienu Latvijas viduslaiku pili (Cēsu, Bauskas, Jaunpils, Ventspils), vāc materiālus internetā par šo pili, ja iespējams, to apmeklē. Skolēns patstāvīgi mācās izstrādāt kritērijus, lai noteiktu laicīgās populārās mūzikas popularitāti agrāk un mūsdienās. Materiāla izvēlē svarīga ir rūpīga attieksme un mērķtiecība interneta resursu atlasē un izpētē par viduslaiku un jauno laiku muzicēšanas tradīcijām.

7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un post-folkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
---	---	--	---	--	--	---	---

7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots.

Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt un analizēt skaņdarbus, kuros komponisti atspoguļojuši dabas skaistumu, atklājot, ka dabas skaņas un daba ir iedvesmojusi komponistus gan agrāk/pagātnē, gan mūsdienās.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Komponisti vienmēr ir tiekušies izpētīt un apceļot pasauli un iegūtos iespaidus atspoguļot skaņdarbos. (K.Li.4.) - Daba ir neizsmeļama ideju krātuve un mūziķu iedvesmas avots: dabas skaņu imitēšana ar balsi, ar mūzikas instrumentiem, reālu dabas skaņu ierakstu (lietus, pērkons, putnu balsis, suņu rejas) iekļaušana skaņdarbos, tiem piešķir jaunas nokrāsas. (K.Li.2., K.Li.3.) - Komponistus īpaši ir saistījusi putnu tematika. Olivjē Mesiāns ir ieskaņojis putnu balsis, pierakstījis ar notīm putnu dziedājumu un savās kompozīcijās atdarinājis putnu balsis. (K.Li.4.)	- Saklausā un analizē dabas skaņu atainojumu mūzikā dažādu laikmetu komponistu skaņdarbos. (K.9.4.2.) - Veic patstāvīgu izpēti par komponistiem, kas savā mūzikā pievērsušies dabas apjūsamošanai. Sagrupē iegūto informāciju, tēlaini apraksta un demonstrē izpētes rezultātus par komponistu darbos atainotajām dabas norisēm. (K.9.2.1.) - Patstāvīgi sameklē dziesmas par pavasara atmodu dabā un dzied pēc dzirdes un/vai notīm. (K.9.1.5.) - Saklausā, analizē un nosaka skaņdarbos mūzikas valodas elementus un mūzikas formu (periods, rondo, AB, ABA). (K.9.1.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Apraksta savu muzikālo ceļojumu esejās vai multimedijālas prezentācijas veidā. (K.9.2.1., K.9.1.4., K.9.3.8.) - Sacer skaņu etīdes, kurās tiek ietverts dabas skaņu atdarinājums. Skaņdarba atskaņojumam izmanto balsi, skanošus žestus, pašdarinātus skaņu rīkus, ierakstītas dabas skaņas. (K.9.2.1., K.9.1.4., K.9.3.8.)	- Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev; ir zinātkārs un intelektuāli atvērts; lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē dabas tēlu atainojumu mūzikā. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtība – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance) - Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievērojot uzvedības kultūru pašsacerēto skaņdarbu mēģinājumu procesā, priekšnesuma prezentācijas laikā; ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtība – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance; uzvedības kultūra).
Jēdzieni, personības: dabas skaņas un putnu balsis mūzikā, Olivjē Mesiāns.	

Temata apguves norise

Putnu tematika komponistu daiļradē. Dabas skaņas kompozīcijās	Radošais darbs	Ceļojumu atainojumi komponistu daiļradē
- Klausās un analizē P. Vaska skaņdarbu “Mūzika aizlidojušiem putniem”. - Klausās un salīdzina P. Vaska skaņdarbu ar O. Mesiāna skaņdarbu “Putnu pamošanās”, pēta putnu balsu vizuālo atdarinājumu nošu rakstā. - Klausās B. Krauzes putnu balsu ierakstu, salīdzina ar L. Hirstas putnu balsu atdarinājumu ar balsi.	- Izveido skaņdarba koncepciju. - Ar tālruni ieraksta dabas skaņas un trokšņus. - Izvēlas skaņdarba atskaņošanai nepieciešamos skaņu rīkus. - Sacer skaņdarbu brīvā mūzikas formā. - Izpilda sacerēto skaņdarbu, izmantojot balsi, skanošos žestus, izvēlētos skaņu rīkus. - Izvērtē skaņdarbu pēc kopīgi izstrādātajiem kritērijiem.	- Veic izpēti, kā skaņdarbos atainoti ceļojumi, piemēram, F. Lists. “Ceļojumu gadi”. - Tēlaini apraksta un stāsta par kādu ceļojumu; veido ceļojumu karti; izvērtē, kādu mūziku klausījies ceļojuma laikā.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Tautasdziesmas.
- Avramecs, B., Muktupāvels, V. *Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika*. Rīga : Musica Baltica, 1997. 277 lpp. ISBN 9984588246
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 7. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005. 143 lpp. ISBN 9984372294

Videomateriāli

- Messiaen – Petites esquisses d'oiseaux*. [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=UIAULQP4x98&list=PLeg4Lc8hG-TABTyFd5udocAn4AVi1O1R&index=17&t=0s>
- THE GREAT ANIMAL ORCHESTRA by Bernie Krause: Fire Sounds*. [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=LLBl6gwp5Eg&list=PLNCxYmlfHkcmw0Ezln98SkqheNuqMQ0Gy&index=2>
- Linda Hirst performs Scelsi at Kings Place concert hall, Jan 09*. [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=EdhhwYdG1Ho>

Starppriekšmetu saikne

Dabaszinības	Atgādne par putniem un putnu balsīm.
Ģeogrāfija	Globuss, pasaules daļas kā atgādne, kas nepieciešama ceļojumu kartes veidošanai.
Vizuālā māksla	Atgādne par iespējām izzināt mākslas objektus ceļojuma procesā.
Datorika	Prezentāciju veidošana par skolēnu veiktajiem ceļojumiem, to digitālā apdare.
Teātra māksla	Sadzīves etīdes iestudēšana, lai veidotu īsfilmu par došanos dabā.
Pirmā svešvaloda	Palīgs diskusijai par ceļošanu, iespējām un variantiem.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Temata apguves procesu var iedalīt trijos posmos: vispirms ir aktualizēti skaņdarbi, kuru tapšanā komponisti iedvesmojušies no dabas skaistuma un dabas skaņām; otrajā posmā skolēns ieraksta dabas skaņas un rada eksperimentālu darbu, kombinējot dabas skaņas ar pašsacerētām skaņu etiķēm; trešajā posmā noris pētniecības darbs. Ieteikums tematu apgūt projekta ietvaros, realizējot starppriekšmetu saikni, lai atcerētos, ko skolēns mācījies dabaszinībās; sadarboties ar ģeogrāfijas, vizuālās mākslas, datorikas skolotājiem. Mērķtiecīgi pēc izstrādāta plāna skolēns veic patstāvīgu izpēti, lai izpildītu uzdevumu. Patstāvīgi izvērtē informācijas avotus, veic teksta satura analīzi, atlasa pētniecības darbam nepieciešamo.
Pētnieciskā un radošā darbība	Temata atklāsmei uzdevumos tiek akcentēta pētnieciskā un radošā darbība. Svarīgi ir piedāvāt skaņdarbu analīzei kvalitatīvus ierakstus un mudināt arī skolēnu kvalitatīvi un rūpīgi izpildīt darbu. Mūzikas analīzes posmā skolotājs piedāvā nošu partitūras, lai varētu sekot līdzi skaņdarba skanējumam, līdz ar to skolēnam ir jāveic sarežģītākas domāšanas operācijas: mūzikas klausīšanās brīdī vērot nošu rakstu un sekot ierakstā dzirdamajām skaņām. Veicot pētījumus par dabas koncertzālēm, skolēns pievērš uzmanību arī skanējuma akustikai un diskutē par to, kāda mūzika labāk atbilst katrai koncerta norises vietai; analizē, kāpēc šāda veida projektus sauc par dabas koncertzālēm, – tas palīdzēs arī radošā darba veikšanā. Analizējot komponistu ceļojumus, īpaši tiek pievērsta uzmanība komponistiem, kuru darbi ir radušies dažādu ceļojumu iespaidā, piemēram, F. Lists.
Caurviju prasmes	Mūzikas apguves procesā skolēns attīsta jaunrades un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, aktualizē pašvadītu mācīšanos.
Papildiespējas	Projekta noslēgumā var izveidot dokumentālu īsfilmu sadarbībā ar teātra mākslas skolotāju, izspēlējot sižetu par došanos kādā dabas izpētes ceļojumā.

8. klase

8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?
--	---	---	---	---	--	---

8.1. Kanonu daudzveidība. Kā sacerēt savu kanonu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: radošā muzicēšanas procesā (dziedot, spēlējot) iepazīt un analizēt dažādus kanonu veidus; skaņdarbu klausīšanās procesā uztvert un pētīt, kā kanons (kā rakstības tehnika) tiek izmantots komponistu skaņdarbos, lai varētu sacerēt savu kanonu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Kanons ir vairākbalsīgas mūzikas forma, kurā divas vai vairākas balsis secīgi cita pēc citas izpilda vienu un to pašu melodiju. Ir dažādu veidu kanoni: bezgalīgais, vēžveida, ritma, spoguļkanons u. c. Kanons var būt arī skaņdarba nosaukums, piemēram, šāds izņēmums ir J. Pahelbela skaņdarbs “Kanons”. (K.Li.1.) - Komponisti savos skaņdarbos ir izmantojuši dažādu veidu kanonus, piemēram, J. S. Bahs rakstījis ne tikai klasiskos kanonus. Viņš sacerējis arī vēžveida kanonu, kur kanona tēma vienā balsī tiek izpildīta no sākuma uz beigām, bet otrā balsī no beigām uz sākumu. (K.Li.1.)	- Dzied kanonus pēc dzirdes/pēc notīm Re mažorā. (K.9.1.5.) - Saklausa, kombinē un ritmizē kanonā apgūtās ritma grupas: (K.9.1.6.) - Klausās skaņdarbus un analizē tajos izmantotos kanonu veidus, piemēram, klausās un analizē J. Pahelbela skaņdarbu “Kanons”, diskutē par to, vai šajā skaņdarbā ir ietverts kanons vai arī tas ir tikai skaņdarba nosaukums. (K.9.4.4., K.9.1.6.) - Improvizē melodiju ar balsi un ar Orfa instrumentāriju, balstoties uz J. Pahelbela kanona akordu secību. (K.9.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Realizē savu radošo ideju: sacer kanonu (pēc izvēles – ritma, bezgalīgo, vēžveida, spoguļkanonu), patstāvīgi izvēlas mūzikas instrumentāriju un iestudē kanonu, prezentē kanona priekšnesumu. (K.9.2.1., K.9.4.4., K.9.1.5., K.9.2.2., K.9.1.4.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemoties iniciatīvu, mācoties pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas, plānot savu laiku. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosme, mērenība, tolerance).
Jēdzieni, termini, personības: kanonu veidi – ritma kanons, bezgalīgais kanons, vēžveida kanons, spoguļkanons, Johans Pahelbels, Johans Sebastiāns Bahs.	

Temata apguves norise

Kanonu veidu iepazīšana dziedot, ritmizējot, spēlējot ar Orfa instrumentāriju	Kanonu veidu iepazīšana radošā procesā, klausoties skaņdarbus un improvizējot	Kanonu sacerēšana un iestudēšana
- Pārrunas par to, kas ir kanons. - Dzied kanonu ar pakāpju nosaukumiem, ar zīlēm Re mažorā. - Dzied pēc dzirdes/pēc notīm kanonus pēc mūzikas skolotāja un skolēna izvēles. - Spēlē kanonus ar Orfa instrumentāriju un analizē dažādu veidu kanonus: piemēram, ritma kanonu, vēžveida kanonu, spoguļkanonu. - Ritmizē vingrinājumus ar apgūtajām ritma grupām $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ taktsmērā; sakārto šos vingrinājumus tā, lai veidotos ritma kanons, vēžveida kanons. - Klausās un analizē J. S. Baha pēdējos dzīves gados rakstīto "Muzikālo veltījumu", kurā spilgti atklājas komponista kanonu sacerēšanas talants, piemēram, vēžveida kanons, spoguļkanons.	- Klausās un analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus Pahelbela "Kanonā" (skaņkārta, melodijas zīmējums, temps, ritma struktūras, mūzikas forma, izpildītājsastāvs). - Skolotājs spēlē Pahelbela skaņdarbā "Kanonu" izmantoto akordu secību, skolēns improvizē melodiju. - Skolēni dzied skolotāja piedāvāto kanonu, kas sacerēts, balsoties uz Pahelbela skaņdarba akordu secību. - Skolotājs nospēlē G. F. Hendeļa "Čakona Sol mažora variācijas" fināla fragmentu, skolēni analizē, ritmizē kanona tēmu.	- Sacer kādu kanonu, brīvi izvēloties to veidu. Piemērs ar ritma kanonu: - pāru darbā pieraksta idejas ritma kanonam: izvēlas ritma raksturam atbilstošu mūzikas instrumentāriju, izvēlas raksturīgās ritma struktūras, kombinē un pieraksta kanonu; - grupu darbā iestudē kanonu: katrai kanona balsij izvēlas atšķirīgus skanošos žestus, sitaminstrumentus. - Analizē iestudēto kanonu priekšnesumus pēc izstrādātajiem kritērijiem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Kanoni, ritma vingrinājumi, vingrinājumi Re mažorā.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006, 143 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- Pachelbel "Canon in D" (arr. T. Andersen) P. Barton FEURICH piano [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 24. februārī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=ZHCjU_rcQno
- BWV 1079 - Musical Offering (Scrolling) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 24. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=23yNGer9Wqs&t=608s>
- J.S. Bach - Crab Canon on a Möbius Strip [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 24. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=xUHQ2ybTejU>
- Handel Chaconne HWV 442 Var 62. (16:35). Keyboard Suite in G Major, HWV 442: II. Chaconne and 62 Variations [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 24. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=0FoUnh7AriQ>

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Sadarbība ar skolotāju: radošas idejas realizēšana, attēlojot kanonu zīmējumā.
Mazākumtautības literatūra. 8.1. Māksla. Kas nosaka tēmas izvēli un tās principu atspoguļojumu dažādiem rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?	Radošā darba tēmas izvēles iespējas.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Šī temata apgūvē tiek attīstīta skolēna uzmanība, koncentrēšanās, improvizācijas prasmes; izpildot kanonus, attīstās daudz balsīgas dziedāšanas prasmes, daudz balsības uztvere (gan ritmiskā, gan melodiskā versijā). Temata akcents tiek vērsts uz praktisku, muzikālu darbošanos, kas rezultējās individuālā vai grupas kompozīcijā un priekšnesumā. Svarīgi ir ievērot secību – skolēns ar kanoniem ir iepazinies jau jaunākajā vecumposmā, tāpēc šo tematu var uztvert kā iepriekš apgūtā aktualizāciju ar padziļinātu ievirzi – skolēns veido kanonu, rada kompozīciju, kuru pēc tam izpilda klasē, koncertā. Ļoti svarīgi ir sekot, lai skolēns jau sākotnēji veidotu mākslinieciski kvalitatīvu un sev tīkamu darbu.
Dziedāšana, ritmizēšana	1. solis. Jaunu veidu kanonu iepazīšanu ieteicams sākt ar ritmizēšanu, pēc tam kanonu saklusa skaņdarbā un vēlāk arī dzied. Dziedot kanonus, ļoti svarīga ir skaņdarba analīze, kur sākumā nosaka mūzikas valodas/izteiksmes elementus/līdzekļus, harmonisko kontekstu. Tas nepieciešams, lai vēlāk skolēns sacerētu harmonijās saskanīgu kanonu.
Mūzikas klausīšanās	2. solis. Kanonu analīze un klausīšanās. Īpaši ieteicams attīstīt emocionāli tēlaino atmiņu, proti, iegaumēt mūzikas raksturu un noskaņas kā iespējamu zināma emocionāla stāvokļa izteiksmi, kas var izpausties, zīmējot vai grafiski attēlojot kanona melodijas virzību. Klausoties dažādus J. Pahelbela “Kanons” ieskaņojumus, (pazīstamākais kanons pasaulē, kur kanons ir tikai skaņdarba nosaukumā, pamatā tā ir variāciju forma) – meklēt atšķirīgo kopīgajā, kā arī mācās pazīt un raksturot dažādu laikmetu stilus, to kompozīcijas tehnikas. Mūzikas skolotāja mērķis ir panākt, lai skolēns ne tikai klausītos, bet arī uztvertu, analizētu, pārdzīvotu, pazītu un saprastu mūziku.
Radošā darbība	3. solis. Kanona sacerēšana. Būtiski ir vienoties par darba izpildes procesu, veikt piezīmes, izstrādāt kritērijus darba uzdevumam un priekšnesuma izpildes novērtējumam. Tādējādi šī temata apgūvē tiek iegūta muzicēšanai nepieciešamā pieredze, izmantojot dažādas ansambļa muzicēšanas formas ar atšķirīgiem uzdevumiem dalībniekiem, veicinot katra skolēna pašizteikšanos, izceļot katra dalībnieka nozīmīguma apziņu, veidojot kolektīvai darbībai nepieciešamās saskarsmes prasmes, piemēram, kolektīvi dziedot vienkāršus divbalsīgus kanonus.
Mūzikas instrument spēle	Instrument spēlē (kanona ritma pavadījumam) izvēlas konkrētas noskaņas radīšanai piemērotu instrumentu, ja nepieciešams, nodrošina papildu mācību palīg līdzekļus, ko var lietot kopā ar izvēlētajiem mūzikas instrumentiem, kā arī skolēns var izgatavot savus ritma instrumentus.

Satura izvēles iespējas	Mūzikas skolotājs var brīvi izvēlēties mācību materiālā piedāvātos kanonus, mūzikas klausīšanās skaņdarbu fragmentus, izmantojot tos dažādās muzicēšanas darbībās, kas atbilst temata mērķim, skolēna sagatavotības un muzikālo spēju līmenim.
Caurviju prasmes	Šī temata apguves procesā skolēns īpaši attīsta jaunrades un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes.
Papildiespējas	Skolotājs dod uzdevumu skolēniem grupu darbā izstrādāt vērtēšanas kritērijus pašsacerēto kanonu izvērtēšanai.

8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?
--	---	---	---	---	--	---

8.2. Opera baroka laikā un rokopera. Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5–6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt opermūzikas attīstību, tās saistību ar galma dzīvi un iepazīt rokoperas saistību ar masu kultūru 20. gadsimtā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Baroka laika (17. gs. sākums – 18. gs. vidus) sabiedrībā valdīja teatrālisms, ceremonijas un smalkas manieres. Cilvēki ticās pārsteigt cits citu ar grezniem un dīvainiem tērpiem, parūkām, labām manierēm un izsmalcinātu mūziku. (K.Li.3.) - Tiecoties atjaunot sengrieķu traģēdiju, radās muzikāli dramatisks žanrs – opera. (K.Li.1.) - Operu saturs balstīts sengrieķu mitoloģijas sižetos, operu tēliem raksturīgas neparastas dekorācijas, kostīmi un parūkas. (K.Li.3.) - Mūsdienās rokoperu mūzika kļūst vienkāršāka un ar spēcīgu dinamisku ritmu tā iesvārsta cilvēku emocionālo pārdzīvojumu. (K.Li.3.)	- Dzied baroka/rokoperas operas āriju fragmentus pēc dzirdes/pēc notīm, papildina dziedājumu ar instrumentālu pavadījumu, nostiprinot iepriekš apgūtās tonalitātes līdz divām zīmēm. (K.9.1.5.) - Saklausā un analizē baroka operas un rokoperas atšķirības, analizējot operu saturu, izpildītājsastāvu, izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus: melodiju, dinamiku, tempu, skaņkārtu, tembru, reģistru. (K.6.1.4., K.6.3.1.) - Iepazīst baroka laikmeta galma mūzikas aktualitātes, izzina operas attīstības posmus, radoši muzicē, sacerot savu operas epizodi (rečitātīvu, āriju), piemēram, par tēmu “Dīvainais/neparastais pili”. (K.9.3.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Klausās, izzina, salīdzina populārus baroka operu un rokoperu fragmentus, analizē satura un mūzikas mijietekmes, mūzikas valodas elementus, argumentēti pamato savu viedokli, analizējot dažādus interpretācijas variantus. (K.6.3.7., K.9.3.6.)	Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes ieguves; rada, improvizē, eksperimentē un meklē jaunus risinājumus, sekmīgi darbojoties individuāli, komandā; ieklausās, vēro, novērtē situāciju, cieņpilni uzvedas un rīkojas, atrodoties mēģinājumu procesā, koncertos skolā. Uzņemas iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi; izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Uzklaua citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, mērenībā, tolerance)
Jēdzieni: baroks, galms, opera, rokopera	

Temata apguves norise

Baroka laikmeta galma tradīciju izpēte, operas žanra iepazīšana, dziedot, klausoties un analizējot	Rokoperu mūzikas tematika, mūzikas valoda mūsdienu komponistu daiļradē; baroka laika operu un rokoperu izpildītājsastāva salīdzinājums	Pētnieciskais/radošais darbs
- Pēta baroka laikmeta tradīcijas, ceremonijas un sadzīvi. - Analizē operas žanra pirmsākumus, baroka operas elementus: rečitātīvus, ārijas, ansambļus, baleta un orķestra epizodes. - Dzied fragmentus no baroka operām pēc skolotāja izvēles. - Klausās un vēro videoierakstā K. Monteverdi operas “Orfejs” fragmentus. Analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus operas ievada priekšspēlē, Eiridīkes, Orfeja ārijās, kora dziedājumos, deju epizodēs un citos fragmentos pēc skolotāja/skolēna izvēles.	- Dzied dziesmas (pēc skolotāja izvēles) no Z. Liepiņa rokoperām “Lāčplēsis”, “Parīzes Dievmātes katedrāle”, kā arī no J. Lūsēna rokoperām “Sfinksas”, “Kaupēns, mans mīļais” (J. Lūsēns, M. Zālīte.). - Klausās un analizē, kā mūzika palīdz atklāt tēla raksturu – nosaka tēlu raksturojošos mūzikas izteiksmes līdzekļus: tempu, dinamiku, skaņkārtu, melodiju, raksturo dziedātāja balsi tembru. - Analizē un raksturo izpildītājsastāvu baroka operā un rokoperā.	- Pēta un apkopo informāciju par operas attīstību; pēc izvēles veido multimediju prezentāciju vai sacer kādu ārijas vai rečitātīva fragmentu. - Diskutē par rokoperas mantojumu Latvijā un par rokoperas nozīmi Latvijas kultūrvidē. - Refleksijas procesā salīdzina baroka komponista operu un mūsdienu rokoperu (pēc izvēles).

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Rekvizīti skatuves noformējumam, iestudējot savu priekšnesumu.
- Komponisti Klaudio Monteverdi, Henrijs Pērsels, Jānis Lūsēns, Zigmārs Liepiņš u. c., šo komponistu rokoperu audio un videoieraksti.

- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006, 143 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- Claudio Monteverdi – L’Orfeo [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=3oSsnrtQeVw>
- Purcell – Dido and Aeneas [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=FSXE5JrGoLY>
- J. Lūsēns, M. Zālīte Sfinksas [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. <https://www.youtube.com/watch?v=mNxeicsb30>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra	Sengrieķu tragēdiju apraksti.
Vizuālā māksla	Baroka laika mākslas darbu iepazīšana.
Latvijas un pasaules vēsture. 8.2. Absolūtisms.	Ieskats baroka laika estētikā.

Teātra māksla. 8. Procesā veidots iestudējums. Kā piedzīvo māksliniecisku sadarbību, grupā pašradot scenāriju par aktuālu tēmu un, izmantojot dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus, kopīgi veidojot skatuvisku iestudējumu?	Teātra mākslas izteiksmes līdzekļu aktualizācija.
Datorika. 8.2. Kā tekstam pievieno formulas un vārdus, un kā papildina pareizrakstības vārdnīcu? 8.5. Kā izvēlas un lieto piemērotāko rīku attēla un video apstrādei?	Scenārija veidošana, filmēšana un fotografēšana, veicot pēcapstrādi.

Metodiskais komentārs

Muzicēšana un pētnieciskais darbs	Šī temata apgūvē ieteicams sadarboties ar vēstures skolotāju, raugoties, lai mūzikas stundas nepārvērstos vēstures stundās un atliktu laiks muzicēt. Izvēloties dziedāšanai ārijas no operām un rokoperām, tiek akcentēti skaņdarbi, kuri atbilst skolēna spējām un prasmēm, lai neveidotos nepatika, kā var notikt, ja izvēlas skaņdarbu, kurš nav piemērots ne spējām, ne vecumposmam.
Mūzikas klausīšanās un radošā darbība	Svarīgs ir mūzikas analīzes posms, lai izjustu atšķirību starp baroka operu un rokoperu (grupu darbs; ja maz skolēnu, var darboties visa klase, kā arī var apvienoties ar citām klasēm). Skolēns, analizējot skaņdarbus, pievērš uzmanību mūzikas izteiksmes līdzekļiem/mūzikas valodai, kas atšķir dažādos operu elementus: rečitātīvus, ārijas, ansambļus, baleta un orķestra epizodes; pēc kādām pazīmēm tos var noteikt un kā šie elementi ir mainījušies vai saglabājušies mūsdienās rokoperās. Analizējot skaņdarbus, tiek attīstīta skolēna muzikālā dzirde; līdz ar katru jaunu skaņdarbu un elementu skolēns ieklausās vairāk un sadzird elementus, kurus līdz šim nav spējis uztvert, tāpēc svarīgi, ka skolēns sistemātiski ne tikai klausītos mūziku, bet arī sistemātiski iesaistītos muzicēšanas procesā. Šeit noderēs mazu piemēru sacerēšana, lai skolēns labāk un jēgpilnāk izprastu rečitātīva, ārijas, monologa būtību; lieliski, ja piemēri tiek improvizēti. Izmantojot muzikālo improvizāciju, skolēns attīsta spēju radoši strādāt. Improvizācijā iesaistās visi, arī skolotājs, tādējādi veidojot klasē vienotu un saliedētu komandu. Skolotājs un skolēns var brīvi izvēlēties, kurus fragmentus klausīties un analizēt: K. Monteverdi "Orfejs", H. Pērsels "Didona un Enejs", J. Lūsēns "Sfinksa" u. c.
Caurviju prasmes	Mūzikas apguves procesā skolēns īpaši attīsta jaunrades, sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi.
Papildiespējas	Pēta rokoperas uzvedumu, koncertu apmeklētību Latvijā. Veido prezentācijas par apzināto rokoperas mantojumu un stāsta klasesbiedriem. Diskutē par rokoperas nozīmi Latvijas kultūrvidē.

8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?
--	---	---	---	---	--	---

8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā. Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: atklāt, kā mainījušās Ziemassvētku tradīcijas no 17., 18. gs. līdz mūsdienām; piedzīvot Ziemassvētkus un pastāstīt par to klasesbiedriem.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Baznīcas muzicēšanas tradīciju kopēji ir ērģelnieki. 17. gs. Rīgas Doma baznīcā par ērģelnieku un kantoru ir darbojies vācu tautības mūziķis Johans Valentīns Mēders. (K.Li.4.) - Draudžu skolās mācīja dziedāt baznīcas dziesmas latviešu valodā. (K.Li.1.) - Viens no ievērojamākajiem ērģelniekiem un komponistiem Eiropā ir J. S. Bahs, un viņa komponētie skaņdarbi tiek bieži atskaņoti Latvijā. (K.Li.4.) J. S. Bahs ir lielisks polifonās daudz balsības meistars. Viņa spalvai pieder arī dažādu veidu kanoni, arī vēžveida kanons. (K.Li.4.) - Polifonija ir daudz balsības veids, kura pamatā ir vairāku patstāvīgu melodiju vienlaicīgs skanējums un attīstība. (K.Li.1.)	- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm Ziemassvētku dziesmas, atkārto un nostiprina pakāpju izjūtu apgūtajās tonalitātēs. (K.9.1.5.) - Aktualizē apgūtās ritma grupas $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ taktsmērā, izmantojot sitaminstrument spēli. (K.9.1.6.) - Analizē un izvērtē baznīcas dziedājumus Ziemassvētkos dažādu konfesiju baznīcās. (K.9.4.4., K.9.4.2.) - Klausās un analizē J. S. Baha skaņdarbus (pēc izvēles). (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Veic pētījumu un sistematizē informāciju par Ziemassvētku koncertiem un šo koncertu programmām Latvijā, apkopo informāciju par Ziemassvētku svinēšanas tradīcijām J. S. Baha laikā un salīdzina, kas ir mainījies mūsdienās (tautasdziesmas, garīga/laicīga satura tematika, mūsdienu populārā mūzika). (K.9.4.3., K.9.4.4., K.9.3.1.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu; mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklauš citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. Atbildīgi izturas pret saviem pienākumiem. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drošība, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: oratorija, kantāte, ērģelmūzika, polifona daudz balsība, Johans Sebastiāns Bahs, Johans Valentīns Mēders.	

Temata apguves norise

J. S. Baha un J. V. Mēdera daiļrades devums polifonās daudz balsības jomā	Ziemassvētki folklorā, Ziemassvētki baznīcā	Pētnieciskais darbs par Ziemassvētku svinēšanas tradīcijām 17./18. gs. un mūsdienās Latvijā
- Klausās, vēro mūzikas vizualizāciju un analizē vienu no populārākajiem J. S. Baha skaņdarbiem ērģelēm "Tokāta un fūga re minorā". - Klausās un analizē J. S. Baha Ziemassvētku oratorijas fragmentus. - Dzied J. S. Baha kanonus pēc dzirdes (pēc izvēles). - Klausās J. V. Mēdera skaņdarbu <i>Gott, Mein Herz ist bereit!</i> (Ak, Dievs, mana sirds ir droša!) - Analizē dziedājumus polifonijas elementus.	- Aktualizē apgūtās tonalitātes un ritma struktūras. - Dzied Ziemassvētku dziesmas pēc notīm un pēc dzirdes. - Dzied Ziemassvētku dziesmas (pēc skolotāja un skolēna izvēles), kas Ziemassvētkos tiek atskaņotas un dziedātas dievnamos. - Klausās un analizē, kā mūzika palīdz radīt Ziemassvētku noskaņu (raksturo mūzikas izteiksmes līdzekļus: tempu, dinamiku, skaņkārtu, melodisko līniju, raksturo dziedātāja balss, mūzikas instrumentu tembru). - Stāsta klasesbiedriem par savu Ziemassvētku piedzīvošanu (klausoties, piedaloties koncertā, folkloras svētkos u. tml.).	- Pētnieciskā darba veikšana, strādājot grupās: 1) sistematizē informāciju par Ziemassvētku koncertiem un šo koncertu programmu; 2) apkopo informāciju par Ziemassvētku svinēšanas tradīcijām J. S. Baha laikā; 3) salīdzina, kas Ziemassvētku tradīcijās ir mainījies J. S. Baha laikā un mūsdienās.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Izdales materiāli pētnieciskajam darbam.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006, 143 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- Gott, Mein Herz ist bereit (41:40): Baroka orķestra Collegium Musicum Riga un kora Collegium Choro Musici jubilejas koncerts* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=MYxDkpDfwCo&feature=youtu.be&t=2420>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture. 8.3. Hercogistes un lielvalstu varas laiks Latvijas teritorijā.	Ziemassvētku tradīciju izpēte 17. gs. Latvijā.
Datorika. 8.5. Kā izvēlas un lieto piemērotāko rīku attēla un video apstrādei? Scenārija veidošana, filmēšana un fotografēšana, veicot pēcapstrādi.	Idejas multimedijālas prezentācijas sagatavošanai.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Temata apguvi ieteicams dalīt divās daļās 3+2, taču to var realizēt arī kā veselumam: vienu gadu apgūstot tikai pirmās divas temata daļas, bet nākamajā mācību gadā – 3. temata daļu. Tas ir atkarīgs no katras izglītības iestādes (skolas) pieejas stundu organizēšanai.
Dziedāšana un pētnieciskā darbība	Temata apguves procesam svarīgi izvēlēties skolēna spējām atbilstošus skaņdarbus, kuros ir iekļautas jau apgūtās ritma grupas un tonalitātes. Dziesmas skolēns dzied gan pēc dzirdes, gan pēc notīm. Pirmajā temata daļā skolēni turpina iepazīties ar jēdzienu – polifonija (pirmā saskare ar to bija, dziedot kanonus). Klausoties skaņdarbu un to analizējot, lai pilnvērtīgāk izprastu polifonijas būtību (īpaša veida daudz balsis – mūzikas veids, kura pamatā ir vairāku patstāvīgu melodiju vienlaicīgs skanējums un attīstība), skolēns vizualizē melodiju līnijas. Otrajā daļā – Ziemassvētku dziesmu apguve. Skolotājs kopā ar skolēniem var iestudēt arī tās dziesmas, kuras paredzētas skolas Ziemassvētku koncertam. Svarīgi šajā posmā sekot skolēna vokālo iemaņu attīstībai, dziedāšanas elpai, stājai, mākslinieciskajam sniegunam. Ja ir iespējams, var izvēlēties dziesmas, kurās dažviet parādās trīsbalsība, tādējādi skolēni praktiski var izprast, kas ir polifonija; vienkāršāks piemērs ir kanons, kurā, lai gan melodija ir tā pati, katra balss iesāk ar nelielu nobīdi, tādējādi iezīmējot polifonijas principu. Noslēdzošā daļa ir patstāvīgais pētnieciskais darbs, kuru skolēni var veikt, sadarbojoties ar citu mācību priekšmetu skolotājiem, piemēram, Latvijas un pasaules vēstures, literatūras skolotāju, kā arī, apmeklējot bibliotēku, pētot interneta materiālus.
Caurviju prasmes	Mūzikas apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē pētniecības prasmju pilnveidi.
Papildiespējas	Pētnieciskā darba veikšanai apmeklē muzejus, kur var gūt informāciju par Ziemassvētku svinēšanas tradīcijām agrāk. Diskutē par tradīciju nozīmi, pēta un izvērtē kultūras nemateriālo vērtību saglabāšanas iespējas savā novadā/ciemā/pilsētā.

8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?
--	---	---	---	---	--	---

8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā. Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: atklāt mūzikas formas sakārtotību un mūzikas valodas skaidrību Volfanga Amadeja Mocarta, Jozefa Haidna daiļradē, lai to salīdzinātu ar mūsdienu populārās mūzikas klasiku.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Katrā tradīcijā ir mainīgā un nemainīgā daļa. Nemainīgā daļa ir vispārcilvēciskās vērtības un ideāli paraugi. (K.Li.3., K.Li.4.) - Klasicisma mākslā šādi paraugi bija antīkās pasaules tēli un ārējās formas un iekšējā satura vienotība. (K.Li.3.) - Klasicisma komponistu (J. Haidna, V. A. Mocarta) mērķis bija rakstīt mūziku, kas saprotama ikvienam klausītājam. Šo mūziku raksturo izteismīga melodija, aktīvs, spraigs ritms, kas tuvs tautas mūzikai, skaidra mūzikas forma. J. Haidnu mēdz dēvēt par simfonijas un kvarteta “tēvu”. (K.Li.1.) - Sonātes formai raksturīgs tonāli atšķirīgu tēmu pretstatījums, kas pakļauts attīstībai. Ekspozīcija izklāsta galveno tematisko materiālu, kas ietver galveno partiju, saistījuma partiju, blakuspartiju un noslēguma partiju. (K.Li.1.) - Populārās mūzikas klasikas paraugos (<i>The Beatles</i> mūzikā) arī valda mūzikas valodas vienkāršība un formas skaidrība. (K.Li.1.)	- Saklausā un analizē mūzikas formu, mūzikas izteiksmes līdzekļus. Saklausā un atpazīst, kuri mūzikas valodas elementi (ritms, skaņkārta, harmonija, melodijas attīstības paņēmieni) atšķir V. A. Mocarta un J. Haidna mūziku no mūsdienu mūzikas. (K.9.4.4.) - Noskaidro, ko mēdz dēvēt par klasisko mūziku, ko – par klasiku. Klausās, salīdzina un izvērtē klasicisma mūzikas paraugus un populārās mūzikas klasikas – <i>The Beatles</i> mūzikas paraugus. (K.9.4.3.) - Analizē akordu funkcijas: I (T) IV (S) V (D). (K.9.1.5.) - Iepazīst sonātes formas uzbūvi, klausās un analizē V. A. Mocarta un J. Haidna skaņdarbus. (K.9.4.5.) - Dzied pēc dzirdes/pēc notīm klasicisma komponistu V. A. Mocarta un J. Haidna dziesmas, kanonus. (pēc izvēles) (K.9.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Salīdzina, strukturē un sistematizē informāciju par to, kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs klasicisma (V. A. Mocarts, J. Haidns) un populārās mūzikas klasikas (<i>The Beatles</i>) mūzikas valodai (ritms, melodija), mūzikas formas un žanru lietojumam; ar ko atšķiras jēdzieni “klasisks” un “klasicisms”. (K.9.4.4., K.9.1.5., K.9.3.6.) - Apkopo pētījuma rezultātus par sava ciema/novada/pilsētas klasiskajām vērtībām mūzikā. (K.9.4.4., K.9.1.5., K.9.3.6.)	- Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtība – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance) - Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes ieguves, sekmīgi darbojas pētnieciskā darba veikšanā gan individuāli, gan komandā, ieklausās, vēro, novērtē situāciju, cieņpilni izturas dažādās situācijās. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: klasicisms, klasisks, paraugs, periods, sonātes forma, kvartets, simfonija, Volfgangs Amadejs Mocarts, Jozefs Haidns, <i>The Beatles</i> .	

Temata apguves norise

Mūzikas valodas skaidrība un formas sakārtotība V. A. Mocarta un J. Haidna skaņdarbos	Klasicisma tradīciju atspoguļojums populārās mūzikas klasikā – <i>The Beatles</i> daiļradē	Pētījums par sava novada/ciema/pilsētas klasiskajām vērtībām mūzikā
- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm un klausās J. Haidna kanonus. - Klausās un analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus V. A. Mocarta Sonātē La mažorā (tempu, metru, ritmu, skaņkārtu, melodiju). - Klausās skaņdarbu, analizē sonātes formu V. A. Mocarta 40. simfonijas 1. daļā. - Klausās un analizē J. Haidna 94. simfonijas 2. daļu ("Pārsteiguma simfoniju"), raksturo komponista humora izjūtu, kas pausta viņa skaņdarbos (pēkšņus dinamiskos kontrastus, skaņkārtas maiņu, instrumentu izmantošanas variantus). Klausās un analizē J. Haidna "Atvadu simfonijas" finālu.	- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm populārākās <i>The Beatles</i> dziesmas. <i>Let It Be</i>. - Klausās un salīdzina ar oriģinālo <i>The Beatles</i> dziedājumu ar iepriekšējo interpretāciju. - Klausās, analizē un izvērtē šo dziesmu saturu, mūzikas valodu un formu.	- Veic pētījumu par sava novada/ciema/pilsētas klasiskajām vērtībām mūzikā, ja iespējams, uzaicina uz skolu populāru dzimtās puses mūziķi, kas varētu par to pastāstīt. - Klausās un analizē dziesmu "Komponistam" (A. Žilinskis, M. Kempe) – veltījumu V. A. Mocartam.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Materiāli grupu darbam. J. Haidna, V. A. Mocarta skaņdarbi pēc izvēles, *The Beatles* skaņdarbi, to audioieraksti pēc izvēles.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006, 143 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- J. Haydn – Canon* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī].
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=5EirOUqUQyQ>
- Mozart symphony no. 40* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī].
Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=29bAqb_wUTQ&t=51s

- Hadyn Abschiedssymphonie: IV. Finale (Neujahrskonzert Wien 2009 Barenboim)* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=vfdZFduvh4w>
- Haydn, Symphony No. 94 in G Major (Surprise) Second Movement: Andante* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=VOLy6JxEDLw>
- "Let It Be" (The Beatles Cover) | GENTRI Covers* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=b3wu3RbVqd8&list=PLeg4Lc8hG-TD3BtUhPpWaLwqNNo51wgnE&index=4>
- Let It Be (Remastered 2009)* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī].
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=QDYfEBY9NM4>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture	Laikmeta raksturojums, kad pastāvēja klasicisma stils.
Datorika	Multimediālu prezentāciju veidošana par sava novada/ciema/pilsētas klasiskajām vērtībām.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Apgūstot tematu par klasicisma mūziku, iedziļinoties J. Haidna un V. A. Mocarta skaņdarbos, svarīgi palūkoties uz to kā mūsdienu klausītāju uzrunājošu mūziku, kas joprojām tiek atskaņota koncertos un festivālos. Skolēns mācās atrast informāciju par mūsdienu sabiedrības uzskatiem par klasiskajām vērtībām, to apkopot un analizēt, izziņāt, kuri J. Haidna un V. A. Mocarta skaņdarbi tiek atskaņoti Latvijas koncertdzīvē. Ja iespējams, apmeklē koncertu, pēc apmeklējuma skolēns mācās rakstīt recenziju par dzirdēto.
Caurviju prasmes	Šajā tematā skolēns attīsta kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības un digitālās prasmes.
Papildiespējas	Tiek piedāvāti divi mūzikas piemēri: klasicisma komponista skaņdarbs (sonāte) un 20. vai 21. gs. populārās mūzikas piemērs. Skolēns, aplūkojot partitūras, analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus, meklē kopīgās un atšķirīgās iezīmes. Atskaņo šos skaņdarbus – skolēns klausās un pēc tam analizē skaņdarbā izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus, īpašu vērību pievēršot noskaņai, raksturam, mūzikas formai; pēc skaņdarba noklausīšanās seko diskusija. Skolēns var izvēlēties vienu skaņdarbu un iestudēt skaņdarba fragmentu, dziedot vai spēlējot ar Orfa instrumentāriju

8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?
--	---	---	---	---	--	---

8.5. Mūzika revolūciju laikā. Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt mūzikas nozīmi revolūciju un tautu atbrīvošanās kustību laikā, lai saprastu, kāpēc mūzikas ietekmes spēkam pakļaujas tautas masas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika ir līdzeklis, lai emocionāli uzrunātu un aizrautu tautas masas. (K.Li.1.) - Dziesmotās revolūcijas laikā Baltijas valstīs tautas manifestācijās aktīvi piedalījās kori. (K.Li.3.) - Dažas revolucionārās dziesmas ir kļuvušas par valstu himnu. (K.Li.4.) - Laikmeta gara atspoguļojums un revolucionāru noskaņu izpausme ir jūtama L. van Bēthovena daiļradē. Viņš savu 3. simfoniju veltīja imperatoram Napoleonam Bonapartam, to nosaucot par “Heroisko simfoniju”, taču vēlāk, kad Napoleons pasludināja sevi par imperatoru, vīlās viņā un no titullapas izkasīja veltījuma vārdus. (K.Li.4.)	- Dzied pēc dzirdes revolucionārās dziesmas, analizē šajās dziesmās paustos vēstījumus; analizē revolucionārās dziesmas, kuras laika gaitā ir kļuvušas par himnām, piemēram, “Marseljēza” (Ružē de Lils K.). (K.9.1.5., K.9.1.4., K.9.4.3.) - Klausās un analizē L. van Bēthovena 3. simfonijas 1.daļu, raksturo tajā izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus, kuri atklāj aktīva, varonīga cīnītāja garu. Salīdzina ar kontrastējošo 2.daļu. (K.9.4.4.) - Pēta, kā mūzika uzrunā un spēj aizraut lielas tautas masas; klausās un analizē atmiņu stāstījumus un Dziesmotās revolūcijas laikā (1991. gadā) dziedātās dziesmas. (K.9.3.6., K.9.4.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Pēta un izzina spilgtākos mūziķus, kuri aktīvi darbojušies revolūciju laikā; sistematizē informāciju par revolūciju laikā pārstāvētajiem mūzikas žanriem. (K.9.1.5., K.9.3.1.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi; izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklaua citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosmē, godīgums, tolerance).
Jēdzieni, termini, personības: dziesmotā revolūcija, revolucionārās dziesmas, Ludvigs van Bēthovens	

Temata apguves norise

Muzicēšana (ritmizēšana, skandēšana, dziedāšana)	L. van Bēthovena mūzikas valodas izpēte	Dziesmotā revolūcija Baltijā
- Dzied revolucionārās dziesmas (pēc skolotāja izvēles). - Skandē tekstus ar daudzveidīgiem saukļiem, izmantojot dažādus dinamiskos kontrastus un ievērojot atbilstošus teksta zilbju akcentus. - Dzied Francijas valsts himnu “Marseljēza” pēc dzirdes, klausās un pēta himnas rašanās laiku, kad “Marseljēza” bija revolucionārā dziesma.	- Klausās L. van Bēthovena 3. simfonijas 1. daļu, analizē 3. simfonijas 1. daļas galvenās tēmas, izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus: tempu, dinamiku, melodiju, ritma zīmējumu, mūzikas formu. Attēlo skaņdarba melodisko līniju grafiski, pēta, salīdzina ar skanējumu. - Noklausās un analizē 3. simfonijas 2. daļu, salīdzina to ar 1. daļas tēlu.	- Pārrunas par dziesmoto revolūciju Baltijā. Vēro un analizē ierakstus (pēc izvēles): - dziesmu vara. Nevardarbīga nacionālā kultūra Baltijas dziesmotajā revolūcijā; - dziesma “Dzimtā valoda” (Virga A., Vieru G., atdzejojis Ziedonis I.) grupas “Līvi” izpildījumā. - Dzied dziesmu “Šeit ir Latvija”. (Dziesmotā revolūcija Latvijā – Atmodas dziesmas).

Mācību līdzekļi:

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Revolucionārās dziesmas.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006, 143 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- Napoleon Bonaparte: La Marseillaise* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=TKtCVblxDRc>
- Vašingtonas Universitātes profesors Guntis Šmidchens un Latvijas Universitātes profesors Valdis Muktupāvels par pētījumu “Dziesmu vara. Nevardarbīga nacionālā kultūra Baltijas dziesmotajā revolūcijā” [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=kO4ShYnwUd8>
- Dzimtā valoda – Līvi [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=8U4KXQJbUxA&index=10&list=PLdfC5wnMVix2fY2267q3b7EblevUA6FVA>
- Atmodas dziesmas. (atmiņu stāstījumi) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=owljdf1v5vU>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture. 8.4. Revolūcijas un modernizācija.	Laikmeta ainas apzināšana.
Vizuālā māksla. 8.4. Dažādu mākslas veidu sintēze. Kā pauž vispārcilvēciskās vērtības mākslā?	Mūzikas un mākslas kopsakarības vispārcilvēcisku vērtību atspoguļošanai.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Galvenais uzdevums: caur mūzikas valodas elementiem/izteiksmes līdzekļiem atpazīt mūziku, kura radīta revolucionāru pasākumu atbalstam. Izprast, kādiem jābūt priekšnoteikumiem, lai skaņdarbs/mūzika būtu patriotiska, iedvesmojoša, saliedējoša; klausīšanās un analīzes pieredze noder turpmākajā posmā – sava skaņdarba sacerēšanā. Kopīgi jānoskaidro, kāpēc mūzika ir neatņemama revolūciju sastāvdaļa. Latvijas kontekstā galvenais ir klausīties un izjust mūzikas, dziesmu iedarbības spēku uz masām, ieklausīties atmiņu stāstījumos, ar kuriem dalās cilvēki, kas piedalījušies Dziesmotajā revolūcijā Latvijā.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta pētnieciskās prasmes, jaunradi un uzņēmējspējas, sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, pilnveido pašvadītu mācīšanos.
Papildiespējas	Ja iespējams, aicināt uz sarunām cilvēkus, kuri piedzīvojuši Dziesmoto revolūciju.

8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?
--	---	---	---	---	--	---

8.6. Nacionālās identitātes meklējumi mūzikā Latvijā.

Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5 mācību stundas (2+3).

Temata apguves mērķis: iepazīt pirmos latviešu mūzikas darbiniekus un apzināt viņu nozīmi mūsdienās. Radīt iespēju skolēnam pētīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas attīstību, izstrādājot projekta darbu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Arī maza nācija spēj sevi pieteikt pasaulei. 18. gs. Rīgā skanēja gan J. Haidna, gan V. A. Mocarta skaņdarbi. (K.Li.4.) - Kurzemes pilsēta Talsi ir ievērojama ar to, ka tur dzīvoja L. van Bēthovena draugs mācītājs Kārlis Amenda. K. Amenda bija pirmais, kurš uzzināja par komponista dzirdes pasliktināšanos. L. van Bēthovens viņam veltījis 1. stīgu kvartetu Fa mažorā. (K.Li.4.) - Pirmās latviešu atmodas sagatavotāji bija tautskolotāji, kuri mācījās Jāņa Cimzes vadītajā Vidzemes Skolotāju seminārā Valmierā. (K.Li.4.) - Pirmajās publicētājās dziesmu grāmatās bija ievietotas vācu ziņģes un dažas latviešu tautasdziesmas. (K.Li.3.) - Krišjānis Barons vāca un apkopoja latviešu tautasdziesmas. Jānis Cimze veidoja apdares latviešu tautasdziesmām un sakārtoja pirmo kora dziesmu krājumu "Dziesmu rota" divās daļās "Lauku puķes" un "Dārza puķes". (K.Li.3., K.Li.4)	- Aktualizē apgūtās tonalitātes, ritma elementus un dzied pēc notīm Si b mažorā. (K.9.1.5.) - Dzied pēc dzirdes tautasdziesmas no J. Cimzes krājuma "Dziesmu rota". (K.9.1.5.) - Klausās un pēc skanējuma atpazīst latviešu tradicionālos mūzikas instrumentus: kokli, vijoli, dūdas, vargānu, trīdeksni, sietiņu, stabuli. (K.9.3.8.) - Klausās un analizē J. Cimzes kora dziesmas: raksturo tajās izmantotots mūzikas izteiksmes līdzekļus (ritma elementus, melodiju, tempu, dinamiku, skaņveidi) un mūzikas formu. (K.9.1.4., K.9.3.8.) - Sacer tautasdziesmām instrumentālu pavadījumu, izmanto sitaminstrumentus ar noteiktu un nenoteiktu skaņu augstumu. (K.9.1.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Sistematizē informāciju par latviešu mūzikas kultūras celmlaužiem un latviešu mūzikas kultūras ciešo saikni ar kora kustību, kas rezultējās ar Pirmajiem Vispārējiem latviešu dziedāšanas svētkiem 1873. gadā. (K.9.4.4., K.9.1.4., K.9.3.8.)	- Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidojot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē, apzinās, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. Ir tolerants pret savas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Diskusijās pauž cieņpilnu attieksmi pret savas tautas tradīcijām, ir tolerants pret citas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni, personības: semināri, tautasdziesmu apdares, Dziesmu svētki, Jānis Cimze.	

Temata apguves norise

18. gs. mūzikas dzīve Latvijā	Jānis Cimze un "Dziesmu rota" ceļā uz Pirmajiem Vispārējiem latviešu dziedāšanas svētkiem	Vēsturiskā laikmeta izpēte. Jaunlatviešu kustība Latvijā 19. gs.	Informācijas apstrāde. Prezentācijas izveide
18. gs. Rīgā atskaņotās mūzikas fragmenti: V. A. Mocarts. "Burvju flauta". 1) "Nakts karalienes ārija", 2) "Papagenas un Papageno duets", 3) koris "Klau, zvaniņš"; L. van Bēthovens. 1. stīgu kvartets op. 59, 1. daļa. Veltījums K. Amendam. - Diskusijai: J. G. Herders. Latviešu tautasdziesmu vākšana un popularizēšana. Iesākto turpina K. Barons. - Tautasdziesmu skandēšana dažādā taktismērā, izmantojot apgūtās ritma grupas.	- Vidzemes skolotāju semināra vadītājs Jānis Cimze. J. Cimzes krājuma "Dziesmu rota" analīze. Cimzes krājumā iekļauto tautasdziesmu dziedāšana un klausīšanās. J. Cimzes personības izpēte laikmeta kontekstā.	- Izpētei izvēlas kādu jaunlatviešu kustības personību, uzraksta pētījuma plānu. - Vāc materiālus par šo personību.	- Apkopo iegūto informāciju, sistematizē to. - Sagatavo multimediju prezentāciju, iekļaujot tajā atbilstošu mūziku, kas būtu piemērota laikmeta kontekstā, demonstrē to klasesbiedriem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Izdales materiāli pētnieciskajam darbam. Jānis Cimze "Dziesmu rota".
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006, 143 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- Cimzem 200 Valkā [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī].
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=70PXTjnrDgc>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture. 8.5. Latviešu nācijas veidošanās.	Tematu pēc skolas ieskatiem var dalīt arī 2+3: divas stundas veltīt muzicēšanai, trīs stundas – projektam, ko realizē kopā ar vēstures vai literatūras skolotāju.
Literatūra. 8.7. Laiks. Kā salīdzināt savu pieredzi ar latviešu autoru prozas darbos radīto priekšstatu par skolu dažādos laikos, izmantojot iepazīto literāro darbu iespaidus, citātus diskusijā par nākotnes skolu?	Aktualizēt tematu par to, kādu mūziku mācīja skolās 18., 19. gs.
Datorika. 7.2. Kā sadarboties tiešsaistē, veidojot dokumentus un prezentācijas?	Palīgmateriāls skolēniem prezentāciju veidošanai par Pirmajiem Vispārējiem latviešu dziedāšanas svētkiem 1873. gadā.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Šajā tematā skolēns īpaši izzina Latvijas mūzikas kultūras pirmsākumus, kā arī aptver Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku nozīmi. Pētniecības procesā skolēns apkopo informāciju par to, kādi notikumi ir iespaidojuši Latvijas mūzikas attīstības gaitu un kāda saistība pasaules slavenajam komponistam L. van Bēthovenam ar Latviju. Šī temata apguvē muzicēšana izpaužas latviešu tautasdziesmu dziedāšanā, kā arī latviešu pirmo profesionālo komponistu savāktā folkloras materiālu un viņu veidoto latviešu tautasdziesmu apdaru dziedāšanā. Pētniecības procesā vēlams palūkoties uz tautasdziesmu arī no paša skolēna pieredzes: kā tā laika gaitā ir vai nav mainījusies.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta pētniecības, sadarbības, digitālās, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi.
Papildiespējas	Viena no temata satura apguves iespējām ir sadarbībā ar Latvijas un pasaules vēstures vai literatūras skolotāju realizēt projektu par Dziesmu svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā.

8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18., 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?
--	---	---	---	---	--	---

8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā. Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: turpināt pētīt pirmo latviešu profesionālo komponistu devumu Dziesmu un deju svētku tradīcijas attīstībā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Baumaņu Kārlis ir mācījies Jāņa Cimzes vadītājā Vidzemes Skolotāju seminārā, viņa komponētā dziesma “Dievs, svētī Latviju!” kopš 1920. gada ir pasludināta par Latvijas Republikas valsts himnu. (K.Li.2.) - Jānis Bētiņš ir mācījies un pēc tam strādājis par skolotāju Irlavas skolotāju seminārā. (K.Li.4.) - Vīgneru Ernests ir pirmais latviešu komponists, kurš mācījies Maskavas Konservatorijā; atgriezies Latvijā, viņš ir dibinājis Rīgas Fonoloģijas institūtu, kurā mācījušies daudzi slaveni mūziķi, piemēram, Leonīds Vīgners, Jānis Dūmiņš, Pēteris Barisons. (K.Li.4.)	- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm latviešu tautasdziesmas tonalitātēs līdz divām zīmēm. (K.9.1.5.) - Veic pētījumu par komponistiem un diriģentiem un analizē, kuri no tiem piedalījušies Pirmo Vispārējo dziedāšanas svētku organizēšanā un vadīšanā. (K.9.3.6.) - Saklausā, analizē un nosaka skaņdarbos mūzikas izteiksmes līdzekļus un mūzikas formu (periods, rondo, vienkārša divdaļu forma (AB), vienkārša trijdaļu forma (ABA)). (K.9.1.4., K.9.4.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Salīdzina un klasificē iegūto informāciju par Pirmajiem Vispārējiem latviešu dziedāšanas svētkiem 1873. gadā un XXVI Vispārējiem latviešu dziesmu un XVI Deju svētkiem, kas notika 2018. gadā, to organizatoriem, diriģentiem un svētku programmu; apraksta un demonstrē izpētes rezultātus. (K.9.2.1., K.6.3.1., K.9.3.8., K.9.3.7.)	- Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidojot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē, apzinās, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. Ir tolerantā pret savas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance) - Attīsta ieradumu saglabāt rūpīgu attieksmi interneta resursu atlasē un izpētē par latviešu mūzikas kultūras un koru kustības attīstību un saistību ar mūsdienu muzicēšanas tradīcijām. (Vērtība – darba tikums; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzcietība)
Jēdzieni, personības: Irlavas skolotāju seminārs, Jānis Bētiņš, Baumaņu Kārlis, Vīgneru Ernests.	

Temata apguves norise

Latvijas valsts himnas autora Baumaņu Kārļa darbības raksturojums	Irlavas skolotāju semināra darbība. Vīgneru Ernests un Rīgas Fonoloģijas institūts	Pētnieciskais darbs
Noklausās audioierakstu par Baumaņu Kārli, diskusija.	• Grupu darbā iegūst un apkopo informāciju un raksturo Irlavas skolotāju semināra darbību skolotāju sagatavošanā. • Pēta komponista, diriģenta un pedagoga Vīgneru Ernesta darbību, izvērtē viņa nozīmi Latvijas mūzikas kultūrā.	• Materiālu meklēšana un apkopošana. • Kritēriju izstrāde, lai salīdzinātu un izvērtētu Pirmos Vispārējos latviešu dziedāšanas svētkus, kas notika 1873. gadā XXVI Vispārējos latviešu dziesmu un XVI Deju svētkus, kas notika 2018. gadā. • Apraksta sagatavošana un demonstrēšana klasesbiedriem.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- *Skola2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Skolotāja sagatavoti izdales materiāli grupu darbam, pētījumam.
- Dziesmu un deju svētku bukleti, programmas, apraksti. Tautasdziesmas.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006, 143 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- Latvijas himnas autors Baumaņu Kārlis – izcila un traģiska personība [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/augstak-par-zemi/latvijas-himnas-autors-baumanu-karlis-izcila-un-tragiska-personi.a77225/>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture. 8.5. Latviešu nācijas veidošanās.	Ieskats laikmeta panorāmā.
Datorika. 8.6. Kā darbojas ar datnēm un datiem tekstuālā programmēšanas valodā?	Viens no palīgīdzekļiem pētījumam.

Metodiskais komentārs

Pētnieciskais darbs	Temata apgūvē veic pētījumu par Dziesmu un deju svētku attīstības procesu. Pētījumā salīdzina Pirmos Vispārējos latviešu dziedāšanas svētkus (1873) un XXVI Vispārējos latviešu dziesmu un XVI Deju svētkus (2018). Lai varētu salīdzināt divus tik atšķirīgus dziesmu svētkus, skolēni kopā ar skolotāju izstrādā vērtēšanas kritērijus. Pētījuma procesā skolēns atkārti mācību gada laikā iegūtās zināšanas. Pētījuma rezultātā var būt (pat ieteicams) muzikāls priekšnesums. Šī temata apgūvē skolotājs darbojas kā moderators, palīdzot skolēnam realizēt savas ieceres un idejas, ļaujot darboties patstāvīgi. Temata apguves procesā skolēni darbojas grupās; apkopo, sistematizē, salīdzina un apraksta apkopoto informāciju.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē digitālās prasmes.

9. klase

9.1. Vadmotīvi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniatūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiku kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmūzikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	---

9.1. Vadmotīvi mūzikā. Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: saklausīt un pētīt, kāda loma mūzikas dramaturģijā ir vadmotīviem; vai tie palīdz labāk uztvert komponista galvenās idejas; izmantojot pārdabiskiem tēliem bagātu tekstu, radīt savus šo tēlu vadmotīvus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Mūzika ir viens no spēcīgākajiem iztēles ierosinātājiem. Iztēles radītie tēli var izraisīt reālas izjūtas: prieku, bailes, mieru. (K.Li.3.) - Karls Marija Vēbers radījis vācu romantisko operu “Burvju strēlnieks”, kuras sižets ir piesātināts ar pārdabiskiem tēliem un notikumiem; viņš aizsāka sistemātisku vadmotīvu izmantošanu opermūzikā. Vadmotīvi raksturo kādu personu, parādību, kas skaņdarbā var atkārtoties vairākas reizes. (K.Li.1.) - Atraidīta mīlestība rosināja Hektoru Berliozu radīt vienu no izcilākajiem franču romantiskās mūzikas paraugiem – “Fantastisko simfoniju”. Simfonijas galvenā tēma – komponista mīļotā sieviete, kas no gaiša, ēteriska tēla izmainās līdz groteskai, izsmējīgai varonei, kura pasmejas par savu mīloto. (K.Li.1.)	- Ritmizē vingrinājumus, aktualizējot $\frac{6}{8}$ taktsmēru ar atbilstošām ritma grupām. (K.9.1.6.) - Dzied kanonus, dziesmas, piemēram, K. M. Vēbera “Mednieku dziesmu” pēc dzirdes/ pēc notīm Si $\flat$ mažorā, Re mažorā. (K.9.1.5.) - Saklausā un uztver vadmotīvus K. M. Vēbera operas “Burvju strēlnieks” uvertūrā, izvērtē vadmotīvu lomu operas dramaturģijā gan no klausītāja, gan no izpildītāja skatpunkta. (K.9.4.4., K.9.1.6., K.9.1.5.) - Nostiprina prasmi saklausīt, analizēt un raksturot galvenās tēmas skanējuma izmaiņas (“Balle”, “Gājiens uz soda vietu”, “Sapnis raganu sabata naktī”) H. Berliozas “Fantastiskajā simfonijā”. (K.9.4.4., K.9.1.6., K.9.1.5.) - Aktualizē prasmi spēlēt ar Orfa instrumentāriju, piemēram, ar dalīto metalofonu atskaņo vācu tautas deju ländleru no operas “Burvju strēlnieks”. (K.9.3.8.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Realizē savu radošo ideju: patstāvīgi izvēlas ar pārdabiskiem tēliem bagātu tekstu, izvēlas trīs tēlus un rada šo tēlu vadmotīvus, kurus izpilda dziedot/spēlējot, pavadījumā izmanto Orfa mūzikas instrumentāriju. (K.9.2.1., K.9.4.4., K.9.1.5.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemas iniciatīvu, mācās pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi; izvērtē, izprot, pieņem vai noraida citu viedokli, argumentēti aizstāv savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklaušā citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: vācu tautas deja “Ländler”, vadmotīvi mūzikā, Karls Marija Vēbers, Hektors Berliozs.	

Temata apguves norise

Fantāzijas tēli K. M. Vēbera operā "Burvju strēlnieks"	H. Berlioza skaņdarba "Fantastiskā simfonija" galvenā tēla transformācija	Radošais darbs grupās
- Aktualizējot tematu, diskutē par iztēles un fantāzijas lomu cilvēka dzīvē; izvērtē, kurās profesijās bez iztēles nav iespējams darboties; kuros mācību priekšmetos skolēns visvairāk saskaras ar fantāzijas tēliem. - Klausās K. M. Vēbera operas "Burvju strēlnieks" uvertīru un analizē tās vadmotīvus. - Atkārtoti un nostiprina $\frac{6}{8}$ taktsmērā tam raksturīgās ritma grupas (ritmizē, izpilda ritma vingrinājumus ar ritma instrumentiem, iedziedas Fa mažorā). - Dzied pēc dzirdes K. M. Vēbera "Mednieku dziesmu". - Klausās un analizē mednieku kori no operas "Burvju strēlnieks", kora skaņējumu salīdzina ar dziedāto dziesmu. - Klausās un analizē K. M. Vēbera operas "Burvju strēlnieks" mūzikas fragmentus (ievada tēmu, mednieku kori, ložu liešanas skatu no 2. cēliena) un izmantotos mūzikas izteiksmes līdzekļus, kas palīdz atklāt fantāzijas tēlus ložu liešanas skatā 2. cēlienā (jautājuma intonācijas, bieži izmantotas pēkšņas pauzes mūzikā, strauji paātrinājumi, satraukta, rečitējoša runa, ko nomaina čuksti, kas rada briesmu sajūtu, dinamikas <i>crescendo</i> un pēkšņi <i>decrescendo</i>, izturēts dziedājums uz vienas skaņas u. tml.).	- Skolēni grupu darbā sameklē informāciju par spilgto romantisma laika pārstāvi H. Berliozu, viņa dzīves kredo, daiļradi un veido domu kartes. - Lai labāk uztvertu galveno mūzikas tēlu un saprastu, kā tas mainās simfonijas skaņējuma laikā, skolēns izdzied simfonijas galvenās varones vadmotīvu no 2. daļas "Balle". - Klausās un analizē H. Berlioza "Fantastiskās simfonijas" fragmentus: 2. daļu "Balle"; 4. daļu "Gājiens uz soda vietu"; 5. daļu "Sapnis raganu sabata naktī". - Izvērtē simfonijas galvenās varones (komponista liktenīgās mīļotās) tēla transformāciju: kuri mūzikas izteiksmes līdzekļi parāda, kā viņa no vieglas, ēteriskas, lidojošas būtnes pārvēršas par nekaunīgu, izsmējīgu, jaunu raganu, kas dodas uz raganu sabatu. - Diskusija par to, kā savas dzīves mirkļa pārdzīvojumus Berliozs ir transformējis fantāzijas tēlos mūzikā.	- Izvēlas pasaku vai citu ar pārdabiskiem tēliem bagātu tekstu; kopīgi analizē tēlus; pēc tam sadalās grupās; katra grupa izvēlas vienu tēlu un improvizē tēla vadmotīvu ar balsi un/vai ar Orfa instrumentāriju. - Katra grupa prezentē vienu vadmotīvu. - Radošais darbs var būt arī formatīvās pārbaudes veids (kā izpaust radošo fantāziju). - Klausās mūziku, kurā atspoguļoti pārdabiski tēli (skaņdarbs pēc skolēna izvēles vai pēc mūzikas skolotāja piedāvājuma), uztvertos mūzikas tēlus transformē zīmējumā vai gleznojumā. - Ierosinājumam mūzikas piemērs – J. Ivanova 4. simfonija "Atlantīda". - Refleksijas procesā diskusija par radošā darba rezultātu, par vadmotīvu vietu skaņdarba dramaturģijā, par to izmantojumu savos radošajos darbos.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie resursi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Mākslas foto, mākslas darbu reprodukcijas, kurās attēloti pārdabiski pasaku tēli.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- Berlioz Symphonie Fantastique, 2nd Movement: Un Bal (A Ball) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=Ci9lUsWusX4>
- Berlioz's Symphonie Fantastique 4th Movement - Marche au supplice [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=X4tMQATUuJ0>

- Hector Berlioz - Symphonie fantastique (1830) - V. Songe d'une nuit du sabbat [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=FkCj-kJMXlg>
- L'Idée-fixe de la Symphonie Fantastique de Berlioz [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=g6eeOIXIPjY>
- Janis Ivanovs (1906-1983) : Symphony No. 4 « Atlantida » (1941) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=TZN83Q11GZg>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra	Literārā teksta izvēle un tekstā atspoguļoto tēlu analīze; pārrunas par to, kas ir fantāzijas tēli literatūrā, lai tos varētu atspoguļot mūzikā.
Vizuālā māksla. 7.2. Fantāzijas tēli dažādās kultūrās. Kā vizuāli attēlot tēla īpašības?	Aktualizēt vizuālajās mākslas tematu. Mūzikas klausīšanās laikā uztverto fantāzijas tēlu transformācija zīmējumā, krāsās, līnijās.

Metodiskais komentārs

Mūzikas klausīšanās un pētnieciskais darbs	Metodiskā darba centrā ir problēmsituāciju risinājumi un skolēna kritiskās domāšanas sekmēšana. Skolēns mācību procesā patstāvīgi veido kritērijus, kas palīdz sasniegt mērķi – atklāt romantisma laika komponistu muzikālās idejas, mūzikas valodas elementus, ar kuriem tiek radīti izteiksmīgi pārdabiski tēli. Vadmotīvs ir mūzikas valodas elements, kas dramaturģijā palīdz izsekot muzikālā tēla rakstura atklāsmi, palīdz saklausīt, uztvert, dziļāk un daudzveidīgāk atklāt, kā mainās tēla raksturojums. Uzdevums: raksturot un analizēt H. Berlioza “Fantastiskās simfonijas” galvenās tēmas transformāciju: “Balle”, “Gājiens uz soda vietu”, “Sapnis raganu sabata naktī”. Mīļotās būtnes tēls visos fragmentos ir atšķirīgs; radītā problēmsituācija – kuri mūzikas izteiksmes līdzekļi izmantoti, lai to panāktu u. tml.
Radošā darbība	Kompleksa sasniegšanā rezultāta realizēšanai skolēns patstāvīgi vai sadarbībā ar literatūras skolotāju izvēlas fantastiskiem tēliem bagātu tekstu un grupu darbā rada kādu vadmotīvu (dzied vai spēlē, attēlo zīmējumā, pēc tam uzzīmēto tēlu spontānā improvizācijas procesā iedzīvina ar Orfa instrumentāriju; tā var būt arī fantāziju rosinoša fotogrāfija u. tml.) Ja nācies kļūdīties, tad mācīšanās gaitā iespējams pārplānot dažus soļus, lai nonāktu pie labāka risinājuma. Šajā gadījumā neveiksme tiek analizēta un mērķtiecīgi izmantota, lai mainītu darbību. Dziļmācīšanās iespējas parādās mūzikas klausīšanās laikā, vērojot partitūru.
Caurviju prasmes	Šajā tematā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi un pašvadītu mācīšanos.
Papildiespējas	Ja klasē ir Orfa instrumentārijs, skolotājs uzdod skolēnam grupu darbā izspēlēt K. M. Vēbera operā izmantoto vācu tautas deju “Lendlers”.

9.1. Vadmotīvi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniātūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiku kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmuikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	--

9.2. Miniātūras mūzikā. Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izzināt tādu jaunu mūzikas žanru rašanos, kas atbilst romantisma laika komponistu mūzikas saturā – cilvēka pārdzīvojumu – atklāsmei mūzikā. Realizēt savu muzikālo ideju kādā no miniatūrām, atspoguļojot savas emocijas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Romantisms mūzikā priekšplānā izvirzīja cilvēka dvēseles pārdzīvojumus un viņa jūtu pasauli: mīlestību, prieku, skumjas, bēdas. (K.Li.3.) - Romantisma komponistu mūzika bija saistīta ar tautas dailradi: dziesmām, dejām, leģendām. Melodija kļūst par galveno izteiksmes līdzekli. (K.Li.1., K.Li.3.) - Komponisti Francis Šūberts, Frideriks Šopēns, Roberts Šūmanis muzikālās idejas atspoguļoja miniatūrās. F. Šūberts sacerēja dziesmas, muzikālos “momentus” klavierēm, impromptus (nelieli skaņdarbi, kas radušies, brīvi improvizējot), valšus, maršus. R. Šūmanis galvenokārt sacerēja miniatūru ciklus klavierēm, piemēram, “Albums jaunatnei”, krājums “Bērnu ainas”. F. Šopēns rakstīja miniatūras tikai klavierēm – mazurkas, etīdes, noktirnes, prelūdijas u. c. (K.Li.1., K.Li.3.)	- Saklausā, ritmizē un izmanto jaunā situācijā (ritma partitūrās) apgūtās ritma grupas: . (K.9.1.6.) - Dzied romantisma komponistu dziesmas pēc dzirdes/pēc notīm, aktualizējot un nostiprinot iepriekš apgūtās tonalitātes līdz divām zīmēm. (K.9.1.5.) - Saklausā un analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus F. Šūberta, F. Šopēna, R. Šūmaņa skaņdarbos, piemēram, melodija, dinamika, temps, skaņkārta, tembrs, reģistrs. (K.9.1.4.) - Klausās, nosaka un raksturo romantisma komponistu skaņdarbu mūzikas formu: periods (teikums, frāze, motīvs), vienkārša divdaļu forma (AB), vienkārša trijdaļu forma (ABA), variāciju forma (A, A₁, A₂, A₃). (K.9.1.4) - Improvizē melodijas ar Orfa instrumentāriju, paužot savu emocionālo noskaņojumu. (K.9.3.8.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Izzinot jaunu mūzikas žanru – miniatūras, pēta un analizē, kurus mūzikas izteiksmes līdzekļus izmanto, lai atklātu cilvēka jūtu pasauli (prieku, skumjas, mīlestību) un lai kādā miniatūrā realizētu savu radošo ideju, atklājot mūsdienu cilvēka jūtu pasauli. (K.9.1.4., K.9.3.6., K.9.2.1.)	Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes iegūšanas, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā, sadarbojoties grupā un aktīvi iesaistoties radošā uzdevuma veikšanā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: Francis Šūberts, Frideriks Šopēns, Roberts Šūmanis, miniatūras – etīde, noktirne, prelūdija, imprompt, serenāde.	

Temata apguves norise

Franča Šūberta dziesmu cikli	Roberta Šūmaņa klavieru cikli Ceļojums uz Rīgu, Jelgavu	Frideriks Šopēns – Parīzes romantiķis, Polijas patriots	Radošais darbs
- Aktualizē romantisma komponistu jauno mūzikas saturu – cilvēka pārdzīvojumus un to atklāsmi mūzikā. - Dzied pēc dzirdes F. Šūberta solodziesmu “Ceļošana”. - Diskutē par to, vai mūsdienu pasaulē ir vieta romantismam, kā tas varētu izpausties skolēnu ikdienā; salīdzina mūsdienas ar laiku, kad dzīvoja Šūberts; mūzikas klausīšanās un saruna par dziesmu ciklu “Skaistā dzirnavniece”, par to, ka ciklā atspoguļotas dzirnavnieka mācekļa jūtas pret ceļojumā sastapto skaisto meiteni. Viņa sabiedrotais ir strauts, to ilustrē klavieru pavadījums. - Saruna par dziesmu ciklu “Ziemas ceļojums”. Ciklā stāstīts par vientuļu ceļinieku, kurš nelaimīgas mīlestības dēļ ir devies klejot pa sniegotiem ziemas ceļiem. - Klausās un analizē dziesmu “Krogs”. Tajā stāstīts, kā nelaimīgs jauneklis nonācis pie kapsētas, kur viņš vēlētos atpūsties, – kapsēta domās tiek salīdzināta ar krogu, kurā diemžēl nav nevienas brīvas vietas. Melodija atspoguļo dziļas skumjas un bēdas; pavadījums pauž iekšēju satraukumu (“Ziemas ceļš”, “Krogā”). - Diskusija par Šūberta mūzikas popularitāti mūsdienās; par to liecina daudzi viņa mūzikas pārlikumi dažādiem instrumentiem, piemēram, “Serenāde” (pārlikums elektrovijolei).	- Dzied R. Šūmaņa dziesmu “Vakara zvaigzne” pēc dzirdes. - Grupu darbā pēta R. Šūmaņa padomus jauniešiem mūzikas draugiem, diskutē par tiem. - Klausās un analizē klavieru miniatūras, piemēram, R. Šūmaņa “Sapņojums”. - Klausās klavieru ciklu “Bērnu ainas” vai miniatūras no “Albuma jaunatnei”, salīdzina un analizē muzikālos tēlus (pēc izvēles). - Veic izpēti par tematu “Roberts Šūmanis un Klāra Vīka Rīgā un Jelgavā. Ceļojuma iespaidi.”	- Grupu darbs – informācijas apkopošana par F. Šopēna dzīvi un daiļradi (fragments no filmas “Pianists”, kurā skan F. Šopēna mūzika – noktirne do# minorā). - Mūzikas klausīšanās pēc izvēles (“Revolucionārā etīde”, kas no treniņvingrinājuma tika pārveidota par koncertžanra skaņdarbu. Brāzmaina, temperamentīga mūzika, kas atspoguļo atmiņas par Poliju, F. Šopēna dzimteni, “Polonēze”, “Valsis” u. c.).	- Grupu darbā realizē savu radošo ieceri, izvēloties vienu miniatūru, lai atklātu savas emocijas, piemēram, solodziesmu vai miniatūru Orfa instrumentārijam. - Prezentē grupu darba rezultātu klasei. - Diskutē par prezentācijas rezultātiem. - Refleksijas procesā apkopo mūsdienu un romantisma mākslas galvenās tēmas un šo tēmu izpausmi miniatūrā, meklējot mijietekmes starp mūziku, literatūru un vizuālo mākslu.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Graudziņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāli

- David Garrett - Serenade (Schubert) [tiešsaiste] [skatīts 2020 g. 21. februārī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=5lpq_tlrnE&list=RDyLHquGbNC0Y&index=2
- From "The Pianist": Chopin Nocturne C sharp minor (Arjen Seinen) [tiešsaiste] [skatīts 2020 g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=aS4YDuTfj7Y>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra	Miniatūra literatūrā. Aktualizēt tematu 7.4. Kā, analizējot miniatūru un radot savu tekstu, ar spilgtiem tēlainās izteiksmes līdzekļiem atklāt mazo lietu skaistumu dabā?
Vizuālā māksla	Cilvēka emociju atspoguļojums mākslā. 9.5. Kā izvēlēties un attēlot sev raksturīgo pašportretā?

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Aktualizējot tematu, svarīgi atcerēties par literatūrā apskatītajām miniatūrām, par tām raksturīgajiem elementiem: miniatūra ir neliela apjoma skaņdarbs, kas rada īpašu noskaņu, raisa emocijas, rosina asociatīvo iztēli, un cilvēks grimst pārdomās. Jāņem vērā, ka katram indivīdam šīs izjūtas, pārdomu raksturs būs atšķirīgs. Tas atspoguļosies arī skolēnu radītajās miniatūrās, kas novērtēšanas procesā jāņem vērā gan skolotājam, gan skolēniem, izstrādājot vērtējuma kritērijus.
Mūzikas klausīšanās un radošā darbība	Klausoties piedāvātos ierakstus, skolotājs var izvēlēties, kurus fragmentu posmus klausīties un analizēt. Radošā procesā skolēni iedzīvina savu muzikālo ideju, izvēlas vienu miniatūru un sacer nelielu skaņdarbu, kurā atspoguļo emocijas. Ja kādam skolēnam melodijas sacerēšana sagādā grūtības, viņš var izvēlēties kādu romantisma laika komponista skaņdarbu un, klausoties šo skaņdarbu, radīt literāru tekstu vai zīmējumu, attēlojot klausīšanās brīža emocionālo noskaņu.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes un aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi.

9.1. Vadmotivi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniatūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiķu kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmuikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	--

9.3. Mana Latvija. Kā latviešu mūzikas klasiķu kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt, kā latviešu mūzikas klasiķi savās kompozīcijās pauduši patriotismu, mīlestību pret dzimteni un tās vēsturi; saistīt to ar savu pieredzi – kā varētu saglabāt nacionālās vērtības mūsdienās.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Katra tauta par savas nacionālās mūzikas klasiķiem godā tos komponistus, kuri pirmie radījuši mākslinieciski augstvērtīgus un nacionāli iezīmīgus skaņdarbus un kuru darbi noderējuši par paraugu nākamajiem komponistiem. (K.Li.3., K.Li.4.) - Andrejs Jurjāns radījis pirmo patriotisko kantāti, simfoniskos skaņdarbus un mākslinieciski augstvērtīgas kordziesmas un tautasdziesmu apdares. Jāzeps Vītols pieder pie pirmajiem latviešu mūzikas klasiķiem, kura kompozīcijas (klaviermūzika un solodziesmas) rakstītas klasiski romantiskās tradīcijās. Balādēs un kantātēs dominē episka rakstura tēli. Emīls Dārziņš ir cilvēka izjūtu, sapņu, ilgu, vilšanās, skumju, laimes, romantisku brīvības alku izteicējs mūzikā. Alfrēds Kalniņš savos skaņdarbos ir izmantojis tautasdziesmas, tās pārveidojis un radījis spilgtus skaņdarbus ar izteikti latvisku kolorītu. (K.Li.1., K.Li.3., K.Li.4.)	- Dzied dziesmas pēc dzirdes/pēc notīm, aktualizējot tonalitātes līdz divām zīmēm. (K.9.1.5.) - Pēta un analizē teksta un mūzikas mijietekmes, piemēram, A. Jurjāns. Kantāte "Tēvija", J. Vītols. "Beverīnas dziedonis", J. Vītols. "Gaismas pils", E. Dārziņš. "Lauztās priedes", analizē dziesmu saturu un izvērtē, ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem tiek paspilgtināts tekstā paustais vēstījums. (K.9.1.5., K.9.2.1., K.9.4.4.) - Analizē, kuras latviešu tautas melodijas tiek izmantotas komponista A. Jurjāna simfoniskajā skaņdarbā "Latvju dejas" un A. Kalniņa simfoniskajā svītā "Desmit latviešu tautasdziesmas". (K.9.3.1.) - Klausās un analizē cilvēka izjūtu izpausmes E. Dārziņa simfoniskajā skaņdarbā "Melanholiskais valsis". Salīdzina ar grupas "Prego" pārveidu – dziesmu, kurā izmantota "Melanholiskā valša" melodija. (K.9.4.2., K.9.4.3. K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Apkopojot informāciju par latviešu mūzikas klasiķiem, klausoties skaņdarbus, analizēt un atklāt, kā iespējams atspoguļot patriotismu, dzimtenes mīlestību, cieņu pret tautas tradīcijām. (K.9.3.5., K.9.3.6., K.9.3.7., K.9.4.5.)	Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidojot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē, apzinās, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. Ir tolerantants pret savas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: Andrejs Jurjāns, kantāte, simfoniskais cikls, Jāzeps Vītols, Emīls Dārziņš, Alfrēds Kalniņš, simfoniskā svīta.	

Temata apguves norise

Andreja Jurjāna tautiskais romantisms	Jāzepa Vītola mūzikas episkums	Emīla Dārziņa kontrasti mūzikā	Alfrēds Kalniņš un tautasdziesma
- Pārrunas par nacionālajām vērtībām, par patriotismu, dzimtenes mīlestību, cieņu pret savas tautas tradīcijām, kā to saglabāt nākamām paaudzēm. - Dzied pēc notīm (Do mažorā, Re mažorā) latviešu tautasdziesmas “Cūka rudzos”, “Tūdaliņ, tāgadiņ”. - Klausās A. Jurjāna simfoniskās svītas “Latvju dejas” 1. daļu; analizē, kā skaņdarba attīstības procesā mainās tautasdziesmas “Cūka rudzos” skanējums. - Vēro videofragmentu, analizē sižetu “Jurjānu Andreja laiks”. - Klausās patriotisko kantāti “Tēvijai” (A. Jurjāna mūzika un teksts) un analizē mūzikas izteiksmes līdzekļu izmantojumu kantātes teksta vēstījuma atklāsmē.	Klausās un diskutē par teksta un mūzikas mijietekmēm J. Vītola kora balādēs “Beverīnas dziedonis” (J. Vītols, Auseklis), “Karaļmeita” (J. Vītols, Rainis) “Gaismas pils” (J. Vītols, Auseklis). Dziesmu analīzes procesā veido teksta un mūzikas izteiksmes līdzekļu shēmas/tabulas, domu kartes, lai labāk varētu uztvert komponista atspoguļoto teksta satura pārnēsi mūzikā.	- Klausās un analizē tekstu dziesmā “Lauztās priedes” (E. Dārziņš, Rainis), piemēram, analizē, kā tiek interpretēta dziesma; kāds ir teksta un Māra Sirmā interpretācijas vēstījums. - Klausās E. Dārziņa “Melanholisko valsi”. Klausās un salīdzina Emīla Dārziņa un “Prego” “Melanholisko valsi”, analizē dziesmas saturu, melodiju, salīdzina ar oriģinālo mūziku, diskutē par dzirdēto.	- Noklausās A. Kalniņa simfonisko svītu “Desmit latviešu tautasdziesmas”, analizē un nosaka, kuras skaņdarbā saklausāmās tautasdziesmas ir labi zināmas; raksturo, kā šīs tautas melodijas tiek pārveidotas un kuri mūzikas instrumenti tās atskaņo. - Dzied kādu svītā izmantoto tautasdziesmu (pēc izvēles). - Klausās solodziesmu “Brīnos es” (A. Kalniņš, A. Niedra), kura pauž apbrīnas pilnu mīlestību, ko caurauž rudenīgās noskaņās pausti psiholoģiski smalki dvēseles pārdzīvojumi. Analizē, kā sasaucas dziesmas melodija, teksts un klavieru pavadījums, kā to interpretē solists. - Klausās A. Kalniņa simfonisko idilli “Mana dzimtene”, izpilda radošo darbu: zīmē, krāso. - Refleksijas procesā skolēns kādā radošā darba formā (esejā, skaņdarbā, prezentācijā, videofailā u. tml.) pauž pārdomas par savu ieguldījumu nacionālo vērtību saglabāšanā.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma “Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums” sadaļu “Mūzikas instrumenti, instrumentārijs”).
- Mākslas foto, mākslas darbu reprodukcijas, kurās attēloti patriotiski tēli.
- Dziesmu un deju svētku koncertu programmas, ieraksti.
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296

Videomateriāls

- Jurjānu Andreja laiks [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī].
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=1CqjLP1VjA>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra. 9.3. Pasaule. Kā eposs veido nacionālo vērtību pamatu gan tapšanas laikā, gan XXI gs. jaunieša pieredzē?	Tekstu analīze kordziesmās, solodziesmās. Temata apguvē mūzikas skolotājs sadarbojas ar literatūras skolotāju, kopīgi izstrādā dziesmu teksta analīzes kritērijus: kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes, lai salīdzinātu ar izpildītāju māksliniecisko interpretāciju. Temata apguvē skolotājs var izvēlēties arī citus minēto komponistu skaņdarbus.
--	--

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Temata apguvē tiek aktualizētas nacionālās pamatvērtības: patriotisms, saudzīga attieksme pret dabu, cieņa pret tautas tradīcijām. Diskusijās tiek meklētas atbildes uz šādiem jautājumiem. 1. Kā iespējams atspoguļot patriotismu, dzimtenes mīlestību, cieņu pret tautas tradīcijām. Iespējamajām atbildēm vajadzētu izrietēt no temata apguves: 1) ar latviešu tautasdziesmu izmantošanu (gan pārveidojot melodijas, gan citējot); 2) ar teksta izvēli, ietverot patriotisku un vēsturisku tematiku; 3) ar komponistu iesaistīšanos mūzikas kultūras aktivitātēs (Dziesmu un deju svētku kustībā, diriģējot koncertos savas kompozīcijas; dibinot mācību iestādes un izglītojot jauno paaudzi; radošajā darbā atspoguļojot savu ieguldījumu nacionālo vērtību saglabāšanā). Skolēna pašpieredze varētu atklāties, meklējot atbildes uz otro jautājumu. 2. Kā latviešu mūzikas klasiķu kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimtenes dabu, tautas tradīcijām un vēsturi veido nacionālo vērtību pamatu skolēna pieredzē?
Mūzikas klausīšanās un dziedāšana	Klausoties un analizējot skaņdarbus, kuros izmantotas latviešu tautasdziesmas, vēlams izpētīt, vai tautas melodijas ir transformētas, vai tās tiek citētas; zināmās tautasdziesmas var arī izdziedāt.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta pētnieciskās un digitālās prasmes, sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē sociāli emocionālās mācīšanās pilnveidi.

9.1. Vadmotivi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniātūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiku kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmuikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	--

9.4. Ziemas noskaņas. Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt, kā komponisti savos skaņdarbos atklāj ziemas noskaņas dabā, lai skolēni, iedvesmojoties no paraugiem, radītu savu ziemas noskaņu ainavu mūzikā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Dabas skaistums ir vilinājis daudzus komponistus; dažādos gadsimtos ir radīti skaņdarbi, kas veltīti gadalaiku atspoguļojumam mūzikā (Antonio Vivaldi, Jozefs Haidns, Pēteris Čaikovskis, Pēteris Vasks). “Baltā ainava” ir Pētera Vaska pirmais gadalaiku cikla skaņdarbs, kurš komponēts minimālisma rakstības tehnikā, izmantojot daudzkārtēju motīvu, frāžu vai saskaņu atkārtojumus. (K.Li.4.) - Viļa Plūdoņa poētiskais dzejolis “Rūķīši un Mežavēcis” ir sajūsminājis ne tikai komponistu Jāzepu Vītoli, bet bijis arī idejiskais pamats jauniešu vokālajai grupai “Kosmoss”, lai radītu muzikālu un humora pilnu ēnu teātra interpretāciju. (K.Li.3.) - Ēriks Ešenvalds ir viens no ražīgākajiem latviešu skaņražiem, kas raksta gan eksperimentālas kameramūzikas skaņdarbus, gan rada izsmalcināti krāšņās kora partitūras, gan izvērstus lielās formas skaņdarbus, piemēram, multimedijālo simfoniju “Ziemeļu gaisma”. (K.Li.1., K.Li.3.)	- Klausās un analizē P. Vaska skaņdarbu “Baltā ainava”. Saklausa un analizē kopējos un atšķirīgos elementus P. Vaska darba “Baltā ainava” muzikālajā izpildījumā (1. klavieres; 2. akordeons). (K.9.4.4., K.9.4.2.) - Brīvi improvizē ar balsi, piemēram, izmantojot dažas saskaņas; ieklausās un rada rāmu ziemas noskaņu; attīsta kolektīvās muzicēšanas prasmes. (K.9.3.1.) - Klausās un analizē divas skaņdarba <i>O Salutaris Hostia</i> (Ē. Ešenvalds, Akvīnas Toms) interpretācijas: Kembridžas <i>Trinity colleges</i> kora un Latvijas vokālās grupas <i>Latvian Voices</i> izpildījumā. (K.9.3.8., K.9.4.3.) - Klausās un analizē V. Plūdoņa dzejas “Rūķīši un Mežavēcis” tēlu atveidojumu divās dzejoļa interpretācijās: J. Vītola kora balādē un vokālās grupas “Kosmoss” ēnu teātra uzvedumā. (K.9.1.5., 9.3.8.) - Dzied Ziemassvētku dziesmas pēc dzirdes/pēc notīm. (K.9.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Klausās, analizē un salīdzina vairākas viena skaņdarba interpretācijas. Rada savu ziemas noskaņu saskaņu etiķi, V. Plūdoņa dzejas tēlu galeriju zīmējumos. (K.9.4.3., K.9.4.4., K.9.3.1.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus; uzņemties iniciatīvu; mācīties pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi, kā arī izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums, drosme, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: Pēteris Vasks, Ēriks Ešenvalds, Jāzeps Vītols, kora balāde.	

Temata apguves norise

Pēteris Vasks "Baltā ainava"	Ēriks Ešenvalds "Ziemeļu gaismā"	Jāzeps Vītols, Vilis Plūdonis "Rūķīši un Mežavēcis"	Vokālās grupas "Kosmos" ieskaņojumi – Ziemassvētku dziesmas
- Atsauc atmiņā un aktualizē skolēnu izjūtas, kad un kā viņi ir piedzīvojuši dažādas ziemas noskaņas. - Klausās un analizē P. Vaska skaņdarba "Baltā ainava" divas interpretācijas: (klavieres – "Baltā ainava", akordeons – <i>Martynas Levickis</i> – Pēteris Vasks "Baltā ainava"). - Klausīšanās procesā vizualizē abu skaņdarbu noskaņas zīmējumus; salīdzina atskaņoto mūziku un attēlus. - Improvizē ziemas noskaņu gleznu, izmantojot tikai dažas skaņas, piemēram, aizver acis un dzied klusināti ar brīvi izvēlētiem balsieniem.	- Klausās un raksturo mūzikas noskaņu multimedialajā simfonijā "Ziemeļu gaismā". Klausās komponista stāstu, kā tapa skaņdarbs, un analizē, kā mūzika palīdz atklāt tēla raksturu (nosaka tēlu raksturojošos mūzikas izteiksmes līdzekļus: tempu, dinamiku, skaņkārtu, melodisko līniju; raksturo mūzikas instrumentu skanējumu (var izvēlēties fragmentus: Ēriks Ešenvalds – "Ziemeļblāzma". "Ekspedīcijas". "Simfonijs"). - Klausās un salīdzina divas <i>O Salutaris Hostia</i> interpretācijas (vokālās grupas <i>Latvian Voices</i> un <i>Kembridžas kora Trinity Colleges</i> izpildījumā).	- Klausās un analizē balādi "Rūķīši un Mežavēcis" (J. Vītols, V. Plūdonis) kora izpildījumā. - Klausās, vēro un analizē vokālās grupas "Kosmos" ēnu teātra versiju par V. Plūdoņa dzejoļa "Rūķīši un Mežavēcis" atveidojumu. - Radošais darbs: uzzīmē vai rada ar tehnoloģijām V. Plūdoņa dzejoļa "Rūķīši un Mežavēcis" tēlu galeriju, atklājot katra tēla raksturīgāko iezīmi (dusmīgais Mežavēcis, zaķis, draiskie meža rūķīši).	Dzied/klausās ziemassvētku un citas dziesmas, piemēram, R. Pauls. "Fledermausis", R. Sējāns; "Vindo", sicīliešu dziesma. "Ak tu priecīga"; F. Grūbers. "Klusa nakts". Refleksijas procesā skolēni dalās ar savu pieredzi, pastāstot citiem par savu Ziemassvētku izjūtu (tas var būt izbraukums dabā, kāda koncerta piedzīvošana, skaņdarba klausīšanās/video vērošana mājas apstākļos, epizode no brauciena uz ārzemēm u. c.).

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 9. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2008. 135 lpp. ISBN 9789984408040

Videomateriāli

- Martynas Levickis* - Pēteris Vasks 'Baltā Ainava' (*White Scenery*) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=AMpi3AAmoqE>
- '*Baltā ainava*' (*White Scenery*) - *Peteris Vasks* (b. 1946) [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=9SEP6A1gkL8>
- Ēriks Ešenvalds – "Ziemeļblāzma". "Ekspedīcijas". "Simfonijs" [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=dfVKCzYS4y8>
- Ēriks Ešenvalds "O Salutaris Hostia" LATVIAN VOICES [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=bKHClGK68o8>
- Ēriks Ešenvalds - O Salutaris Hostia. TrinityCollegeChoir [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=bUTC7zzzRI>
- Cosmos* – Ēnu teātris – "Rūķīši un Mežavēcis" Live @ Arēna Rīga [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=viTFRL3NzBA>
- Vocal group Cosmos VINDO [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=PYH-zwVAFVs>

Starppriekšmetu saikne

Literatūra 9.5. Daba. Kā dokumentālās un daiļliteratūras darbos atklājas rakstnieka paša pieredzētais (autobiogrāfiskie elementi)?	Ieteicams sadarboties ar literatūras skolotāju, mācot tematu par rakstnieka pašpieredzētā atspoguļojumu daiļliteratūras darbos, un kā tas sasaucas ar komponistu radītajiem skaņu stāstiem.
Teātra māksla	Viļa Plūdoņa dzejoļa “Rūķīši un Mežavēcis” analīze. Teātra elementu iestrāde (ēnu teātra veidošana). Kopā ar literatūras vai teātra mākslas skolotāju var izvērtēt tēlus V. Plūdoņa dzejolī “Rūķīši un Mežavēcis” un to atveidojumu J. Vītola skaņdarbā un to, kā to var atveidot ēnu teātrī (analizēt vokālās grupas “Kosmos” interpretāciju).
Vizuālā māksla	Idejas par ziemas noskaņu attēlojumu mākslas darbā, V. Plūdoņa dzejoļa “Rūķīši un Mežavēcis” tēlu atveidojumu.

Metodiskais komentārs

Radošā darbība	Šī temata apguves pamatā ir radoša darbošanās – klausīties, vizualizēt, analizēt viena skaņdarba dažādas interpretācijas, piemēram, Ē. Ešenvalda dziesmas <i>O Salutaris Hostia</i> izpildījumu angļu un latviešu mākslinieku sniegumā; dabas skata – ziemas ainavas attēlojumu ar dažādiem mūzikas instrumentiem, piemēram, ar klavierēm, ar akordeonu, attēlojot savas izjūtas u. tml.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē dziļmācīšanos, jaunradi un uzņēmējspējas.

9.1. Vadmotivi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniātūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiķu kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmūzikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	---

9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt, kādā veidā 19. gs. opermūzikā tiek atspoguļoti līdzcietības, brīvības, uzticības motīvi; atklāt, kā opermūzika sasaucas ar tautas mūzikai raksturīgajām intonācijām.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
19. gadsimts bija operas uzplaukuma laiks. Pilnveidojās un attīstījās Karla Marijas Vēbera aizsāktā vadmotīvu sistēma mūzikā. Vadmotīvi ir galveno personāžu, atspoguļoto notikumu, situāciju un pārdzīvojumu īsi muzikāli raksturojumi, kas skaņdarbā vairākkārt atkārtojas un tādējādi palīdz labāk izprast skaņdarba saturu. (K.Li.1.) - Džuzepe Verdi ir populārs itāļu operu komponists. Viņa operu melodijas līdzinās itāļu tautasdziesmām – ir tik melodiskas, ka tās dziedāja gan Venēcijas laivinieki (gondoljeri), gan avīžu tirgotāji. (K.Li.1.) - Džuzepes Verdi opera “Rigoletto” ir kontrastiem bagāta psiholoģiska drāma, kas stāsta par valdnieka patvaļu (atļaujas visu un dara, kā viņam tīk) pret saviem pavalstniekiem, kuri tiek pazemoti valdnieka iegribu dēļ. (K.Li.3.) - Žorža Bizē opera “Karmena” ir viena no populārākajām un biežāk uzvestajām operām pasaulē. Operas darbība aizved klausītāju uz Spāniju, iepazīstina ar operas galveno varoni čigānieti Karmenu, kas izpilda spāņu tautas mūzikai raksturīgajiem ritmiem bagāto segidilju un habaneru, ļauj iejusties un izbaudīt gan aukstās naktis kalnos, gan svētku atmosfēru, kas valda vērsu cīņu laikā. (K.Li.1.)	- Dzied itāļu tautasdziesmas pēc dzirdes/pēc notīm. (K.9.1.5., K.9.1.4.) - Dzied, klausās un analizē tēmas no Dž. Verdi operas “Rigoletto” (uvertīra, koris “Klusu, klusu”, Rigoletto ārija, hercoga dziesmiņa “Meitenes sirsnība”, kvartets no 3. cēliena). Salīdzina hercoga dziedājuma melodiju ar itāļu tautasdziesmām. (K.9.1.5.) - Klausās un analizē Ž. Bizē operas “Karmena” fragmentus (uvertīra, Karmenas habanera, Eskamiljo dziedājums) dažādos izpildījumos. (K.9.3.8., K.9.4.2.) - Saklausā un ritmizē spāņu mūzikai raksturīgos ritmus. (K.9.1.6.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Saklausā, salīdzina un raksturo operu sižetus, tautas mūzikas motīvus un mūzikas tēlu kontrastus Dž. Verdi un Ž. Bizē operās. Atšķir un raksturo galveno tēlu vadmotīvus operu uvertīrās. Veido domu karti par abām operām un galveno tēlu vizītkartes. (K.9.1.4., K.9.1.5., K.9.3.1., K.9.4.2.)	Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev; ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē muzikālo izrāžu personāžus un viņu rīcību. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra, daba, ģimene; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzietība)
Jēdzieni, termini, personības: Džuzepe Verdi, Žoržs Bizē, segidilja, habanera	

Temata apguves norise

Džuzepe Verdi "Rigoletto"	Žoržs Bizē "Karmena"	Domu kartes. Vizītkartes
- Aktualizē informāciju par vadmotīviem; analizē, kā ir attīstījusies vadmotīvu izmantošanas tehnika 19. gs. operās; var salīdzināt ar mūsdienu kultūrvidē atskaņotajām operām. - Klausās Dž. Verdi operas "Rigoletto" uvertīras 1. posmu. - Analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus (minora skaņkārtā, asi disonējoši akordi, punktēts ritms, dinamiski pieaugoša vienas skaņas atkārtotāšanās, nopūtu intonācijas). - Klausās operas uvertīras turpinājumu – 2. posmu (2:40), kur valda pilnīgi cita noskaņa (smiekli, jautrība), hercoga dziesmu (4:40). - Dzied un klausās itāļu tautasdziesmas (pēc izvēles) <i>Santa Lucia</i>, <i>O Sole mio</i>.	- Klausās un analizē operas "Karmena" (Ž. Bizē) uvertīru, salīdzina dažādu iestudējumu fragmentus (pēc izvēles). - Klausās Karmenas dziedāto habaneru no 1. cēliena. Analizē mūzikas raksturu, izteiksmes līdzekļus (divdaļu metrs, asi punktēts ritms, trioles, pavadījumā noteikta ritma formula). - Izpilda habaneras ritmu ar skanošajiem žestiem, ritma instrumentiem. - Klausās un analizē Eskamiljo dziedājumu.	- Analizē un salīdzina abu operu tēlus, melodijas intonācijas, ritma zīmējumu. - Salīdzina un raksturo sieviešu tēlus – Džildu un Karmenu. Analizē, ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem atklāti tēlu raksturi. - Veido domu kartes un galvenos varoņu raksturojošas vizītkartes. - Temata refleksija var notikt ar patstāvīgi veidotas radošas prezentācijas demonstrējumu, piemēram, salīdzināt itāļu un spāņu melodijas, var salīdzināt gan tautasdziesmas, gan operu ārijas.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 9. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2008. 135 lpp. ISBN 9789984408040

Videomateriāli

- Verdi - *Rigoletto* – *Overture* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=WY_mrgd_Nqc&list=RDWY_mrgd_Nqc&start_radio=1&t=1
- Bizet - *Carmen* – *Overture* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=pmuFOuh3QHs>
- Režisores Marija-Evas Sinjerolas veidotais klips par operas "Karmena" jauniestudējumu 2017. gadā LNO [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=QU8fsRPjJZU>

Starppriekšmetu saikne

Datorika	Parādīt, kā ar informācijas tehnoloģijām iespējams veidot domu kartes.
-----------------	--

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Temata apguvi organizēt kā turpinājumu jau apgūtajiem satura elementiem, kas ir aplūkoti iepriekšējos tematos par operu, tādējādi realizējot dziļmācīšanos par operas žanru. Vislabāk temata apguve realizēsies, ja skolēni apmeklēs kādu aktuālu 19. gs. komponista operas izrādi un par to uzrakstīs recenziju. Pirms izrādes apmeklēšanas tiek veikts sagatavošanās darbs, iepazīstoties ar operas komponista daiļrades ievirzi, ar operas libretu, ar operas tēlu galeriju u. tml.
Mūzikas klausīšanās	Galvenais temata uzdevums ir klausīties un analizēt operu saturu un tajā paustās galvenās idejas; kā opermūzikas tematiskais materiāls sasaucas ar tautas mūzikai raksturīgajām intonācijām. Skolotājs var brīvi izvēlēties, kurus operu fragmentus demonstrēt un analizēt. Temata noslēgumā skolēni veido radošu prezentāciju, kurā salīdzina divu operu fragmentus (pēc pašu izvēles). Prezentāciju veido tā, lai būtu saprotama operas darbības situācija un konteksts, kādā izskan izvēlētais operas fragments.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, digitālās prasmes, pilnveido dziļmācīšanos, sadarbību, jaunradi un uzņēmējspējas.

9.1. Vadmotīvi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniatūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiku kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmūzikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	---

9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā. Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: klausīties, pētīt un salīdzināt mūzikas valodas elementus impresionisma un ekspresionisma skaņdarbos, lai izprastu šo mūzikas virzienu idejas, atšķirtu tos no citiem mūzikas stiliem un radītu savus piemērus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Franču valodā vārds <i>impression</i> nozīmē "iespaids"; mākslinieks mēģina atspoguļot acumirkli un to noskaņu, kādu rada konkrētais mirklis. (K.Li.3., K.Li.4.) - Par vienu no svarīgākajiem izteiksmes līdzekļiem impresionisma mūzikā kļūst tembris (instrumentu atšķirīgās nokrāsas). Orķestra mūzikā parādās arfu <i>glissando</i>, koka pūšaminstrumentu solo izmantojums (oboja, angļu rags, flauta zemā reģistrā), "šalcošs" timpānu tremolo, "trīsuļojoši" stīgu instrumentu veidoti foni, visdažādākās instrumentu kombinācijas. (K.Li.3.) - Klods Debisī ir radījis caurspīdīgi dzidras, maigas, noskaņās mainīgas skaņu gleznas: simfoniskā prelūdija "Fauna diendusa", 24 prelūdijas klavierēm – portretu skices, dabas ainavas. Impresionisma ietekme ir saklausāma Jāņa Ivanova skaņdarbos simfoniskajam orķestrim (orķestra tembru lietojumā). (K.Li.1., K.Li.3.) - Ekspresionismā (no latīņu vārda <i>expression</i> – izteiksme) nebaidījās atklāt cilvēka izjūtas, kas saistītas ar neglīto, nejauko, haotisko. Priekšplānā izvirzās sāpes, izmisums, murgi, baisas nojautas, šausmu pārdzīvojumi. Ekspresionisma pamatiezīme ir disonējošs skanējuma raksturs – melodijā, harmonijā; sarežģītā ritmā ar biežām taktismēru un tempa maiņām. Spilgtākais ekspresionisma komponists ir Arnolds Šēnbergs; viņš radīja neparastu vokālā atskaņojuma manieri – dziedrunu. (K.Li.1., K.Li.4.)	- Saklausā un atpazīst, kuri mūzikas valodas elementi (skaņkārta, melodijas apjoms, instrumentu tembri) atšķir impresionisma skaņdarbus no ekspresionisma skaņdarbiem. (K.9.1.4., K.9.4.4.) - Saklausā pielietoto mūzikas instrumentu atšķirības K. Debisī un A. Šēnberga skaņdarbos. (K.9.3.8.) - Improvizē ar balsi, ar Orfa instrumentāriju skaņu etiķi, izmantojot impresionismam raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus (pentatoniku, veselu toņu gammu, paralēlās lielās tercās u. c.). (K.9.1.5., K.9.2.1.) - Dzied pēc dzirdes/pēc notīm kanonus un tautasdziesmas tonalitātēs līdz divām zīmēm. (K.9.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Klausās, analizē un salīdzina impresionisma un ekspresionisma mūzikas valodas iezīmes. Rada skaņu gleznu ar balsi, ar mūzikas instrumentiem, ar skaņu rīkiem pēc izvēles: - attēlojot savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā, - imitējot dziedrunas manieri, skandē pašizvēlētu vai pašsacerētu dzeju. (K.9.4.4., K.9.1.4., K.9.2.1.)	Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, mācīties pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi; izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklauš citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums; tikumi – drošība, godīgums, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: impresionisms, Klods Debisī, ekspresionisms, Arnolds Šēnbergs, dziedruna.	

Temata apguves norise

Impresionisms mūzikā. Klods Debisī, Jānis Ivanovs	Ekspresionisms mūzikā. Arnolds Šēnbergs	Radošais darbs
- Izmantojot divu videofragmentu vizualizāciju, kuros tiek atspoguļoti divi kontrastējoši mākslas tēli (impresionisma un ekspresionisma piemēri), aktualizē tematu. Kopīgi analizē kopīgos un atšķirīgos izteiksmes līdzekļus. - Klausās K. Debisī skaņdarbus simfoniskajam orķestrim, analizē mūzikas instrumentu tembru izmantojumu, muzikālo tēlu raksturus. Kompozīcijā "Jūra" salīdzina visas 3 daļas, klausoties var veidot impresijas ar krāsām ("Viļņu spēles", "Jūras un vēja dialogs"). - Klausās un analizē K. Debisī klavieru skaņdarbus, analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus (temps, metrs, ritms, skaņkārta, melodija, akordi, intervāli), piemēram, "Meitene ar linu krāsas matiem", "Mēnessgaismā". - Klausās Jāņa Ivanova simfonisko tēlojumu simfoniskajam orķestrim "Varavīksne" (1939), salīdzina ar K. Debisī skaņdarbu skaņējumu.	- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm kanonus tonalitātēs līdz divām zīmēm. - Klausās, analizē, izvērtē ekspresionisma iezīmes A. Šēnberga skaņdarbos (disonanses, dziedruna, saglabājas tikai melodijas kontūras), piemēram, "Mēness pjero". - Salīdzina A. Šēnberga un K. Debisī skaņdarbus klavierēm, atzīmē kopīgos un atšķirīgos mūzikas valodas izteiksmes elementus.	- Klausās A. Šēnberga skaņdarbu "Liecnieks no Varšavas", veido zīmējumu vai raksta stāstu. - Klausās K. Debisī skaņdarbu "Fauna diendusa" un rada ar krāsām mirkļa impresiju. - Veido izstādi, kurā iekļauj radītos zīmējumus, izvērtē tajos attēlotās impresijas. - Refleksijas procesā organizē darbu izstādi, kuros katrs komentē mūzikas iespaidu, kas atainojas zīmējumos.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola 2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 9. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2008. 135 lpp. ISBN 9789984408040

Videomateriāli

- Jānis Ivanovs - *Varavīksne (simfonisks tēlojums) (1939)* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=DhdbvS_9fUM

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Impresionisms un ekspresionisms mākslā – kopīgais un atšķirīgais, piemēram, gleznā kopējais – krāsas, skaņdarbā – tembrālais kolorīts; līniju un krāsu telpisks izkārtojums; formas, ritma un faktūras sakārtojums u. tml.
-----------------------	--

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Temata apguvē būtu ieteicams sadarboties mūzikas un vizuālās mākslas skolotājiem un mācību procesu vienas stundas ietvarā organizēt kopā. Pirmajā temata apguves stundā tas palīdzētu labāk saprast vizuālās mākslas un mūzikas izteiksmes līdzekļu izmantojumu, turklāt vizuālā māksla kā statisks mākslas veids ļautu pamatīgāk iedziļināties impresionisma un ekspresionisma virzienu būtībā (mūzika kā laika māksla ir grūtāk uztverama). Ļoti labus metodiskos ierosinājumus ir devusi I. Grauzdiņa, ko praktiskajā darbībā ieteicams izmantot. Otrajā mācību stundā varētu būt grupu darbs ar atšķirīgiem izpētes uzdevumiem, piemēram, viena grupa gatavo plakātu par impresionismam raksturīgajām iezīmēm, otra grupa pēta K. Debišī daiļradi, trešā grupa pēta J. Ivanova daiļradi, ceturta grupa rada skaņu impresiju, izmantojot balsi un pieejamos mūzikas instrumentus. Trešā stunda ar galerijas metodes izmantošanu varētu būt veltīta ekspresionismam mūzikā. Tajā var radīt savu sērijtehniskā veidotu skaņdarbu un imitēt dziedrunas manieri ar sev aktuālu tekstu, iejūtoties kādā pazīstamā tēlā. Ceturto stundu varētu veltīt skolēna radošajam darbam, izvēloties eksperimentēt ar viena vai otra mūzikas virziena izteiksmes līdzekļiem.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, kā arī aktualizē pētnieciskās prasmes.

9.1. Vadmotivi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniātūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiku kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmūzikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	---

9.7. Džezs. Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas (2+3).

Temata apguves mērķis: izzināt muzicēšanas tradīcijas Amerikā; pētīt, kā veidojās un attīstījās džezs; kā mainījās improvizācijas tehnika dažādos džeza stilistiskajos virzienos.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Jaunajā pasaulē, kā mēdza dēvēt Ameriku, akadēmiskā mūzika tikai sāka veidoties. Toties plaši izplatīta bija sadzīves muzicēšana (baznīcās skanēja reliģiskās dziesmas, afroamerikāņi dziedāja spirīčuelus un gospeļus, krogos skanēja blūzi un regtaimi, ielās maršēja un spēlēja pūtēju orķestri). Saplūstot dažādām muzicēšanas tradīcijām, radās un attīstījās džezs. Džeza avoti ir spirīčuels, blūzs un regtaims, no kuriem tika pārņemti raksturīgākie mūzikas valodas elementi. (K.Li.4.) - Spirīčuēlu dziedājumiem raksturīga jautājuma – atbildes forma, savukārt gospeļiem raksturīga improvizācija, spontānas, aktīvas replikas un deju ritmi. Blūzam pamatā ir noteiktu akordu (I, IV, V) secība un t.s. divpadsmit taktu blūza forma, melodijas veidotas blūza skaņkārtā (ar pazeminātu 3. un 7. pakāpi) un balstītas uz improvizāciju. (K.Li.1., K.Li.3., K.Li.4.) - Džeza stilistiskie virzieni pakāpeniski attīstījās un pilnveidojās: radās tradicionālais džezs, svings (<i>swing</i>), bībops (<i>bebop</i>), kūldžezs (<i>cool jazz</i>) un citi. Džeza elementi ievijās arī akadēmiskajā mūzikā, piemēram, Džordža Gēršvina daiļradē “Rapsodija blūza stilā”. (K.Li.3.)	- Saklausā un salīdzina spirīčuēlu un gospeļu mūzikas valodas atšķirības. (K.9.4.4.) - Dzied pēc dzirdes/pēc notīm dažādas džeza melodijas, improvizē miniatūru blūza kvadrātā. (K.9.1.5.) - Klausās, analizē populāras džeza melodijas, blūzu, tā interpretācijas. (K.9.1.4., K.9.3.8.) - Klausās spilgtākos džeza mūzikus, džeza stilistiskos virzienus, analizē šo mūziķu improvizācijas (pēc izvēles). (K.9.1.4., K.9.3.8.) - Analizē džeza mūzikas valodas elementus Dž. Gēršvina skaņdarbā “Rapsodija blūza stilā”. (K.9.1.4., K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Izzina, pēta un pēc skanējuma atpazīst raksturīgākās džeza stilistisko virzienu iezīmes – tradicionālais džezs, svings, bībops, kūldžezs. Improvizē melodijas, izmantojot džezam raksturīgos ritmus, intonācijas, interpretāciju. (K.9.1.4., K.9.4.4., K.9.3.8., K.9.4.5.)	Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes iegūšanas, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā, ieklausās, vēro, analizē. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
Jēdzieni, termini, personības: spirīčuēls, blūzs, regtaims, blūza skaņkārtā, 12 taktu blūza forma, akordu (I IV V) secība, Džordžs Gēršvins, tradicionālais džezs, svings (<i>swing</i>), bībops (<i>bebop</i>), kūldžezs (<i>cool jazz</i>).	

Temata apguves norise

Džeza avoti	Tradicionālais džezs un svīnga ēra	Bībops un kūldžezs	Džordžs Gēršvins un džezs
- Klausās, analizē un dzied spīričuelus (pēc izvēles), iepazīst populārākos izpildītājus, piemēram, M. Džeksoni. - Klausās, analizē gospeļus, spīričuelus, saklausa atšķirības, dzied gospeļa melodijas (pēc izvēles). - Klausās, analizē blūzu, saklausa blūza kvadrātu un tīpisko akordu secību, piemēram, F. Sinatra, L. Ārmstrongs. - Improvizē blūza kvadrātā melodijas ar balsi, ar metalofonu. - Klausās blūzu latviešu komponista R. Paula interpretācijā, piemēram, "Lietus blūzs".	- Klausās tradicionālo džezu, analizē mūzikas izteiksmes līdzekļus, izpildītājsastāvu un spēles manieri: - vēsturiskais diksilends, - tradicionālais diksilends mūsdienu interpretācijā. - Klausās un analizē svīngu, atšķir raksturīgās mūzikas valodas iezīmes, piemēram, no pamatpulsa <i>beat</i> atšķirīgi ritmi un akcenti, ko sauc par <i>of beat</i>. Tas rada iespaidu, ka melodiskā līnija ritmiski svārstās, piešķirot zināmu elastību un brīvību (šūpojošu izpildījuma manieri), piemēram, "Mēness serenāde", Glēna Millera orķestris.	- Klausās, analizē bībopa skaņdarbus, atzīmē raksturīgākās iezīmes, piemēram, ātrs temps, steiga, asimetriska frāzēšana, sarežģītas harmonijas, melodija; ritma instrumentu grupas loma tempa saglabāšanā, centrā ir improvizācija un bieži vienīgais, kas satur skaņdarbu, ir ritma instrumentu grupas spēlētās harmonijas, populārākais sastāvs – saksofons, trompete, bass, bungas un klavieres, piemēram, D. Gilespijs, Č. Pārkers, T. Monks, Č. Minguss, M. Deiviss. - Klausās un analizē kūldžezu, piemēram, vēsums, elegance, kā kontrasts bībopam; orķestra sastāvā ir daži simfoniskā orķestra instrumenti: mežrags, flauta, oboja. Tuba izpilda basa līniju. Biežāk tiek izmantoti instrumentu vidējie reģistri, bundzinieki vairāk spēlē ar slotiņām, nav t.s. draiva, spara, kas raksturīgs bībopam, salīdzina kūldžezu ar kontrastējošo bībopu.	- Grupu darbā apkopo iegūto informāciju par Dž. Gēršvinu. - Klausās un analizē skaņdarba "Rapsodija blūza stilā" fragmentus. - Klausās un analizē populāro dziedājumu <i>Summertime</i> no Dž. Gēršvina operas "Porgijs un Besa".

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Avramecs, B., Muktupāvels, V. *Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika*. Rīga : Musica Baltica, 1997. 277 lpp. ISBN 9984588246
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296

- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 9. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2008. 135 lpp. ISBN 9789984408040
- Nelsons, I., Rozenberga, L. *Ritma etīdes 7.–8. klasei*. Rīga : Musica Baltica, 2008. 47 lpp. ISBN 9790706642376

Videomateriāli

- Original Dixieland Jass Band – Livery Stable Blues (1917)* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=5WojNaU4-kl>
- Raimonds Pauls "Lietus blūzs"*. [tiešsaiste]. [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=cISOHetEwSk>

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture	Amerikāņu sabiedrības raksturojums 19., 20. gs.
-------------------------------------	---

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Temata apguvi var realizēt 2+3 kombinācijā: pirmās divas stundas veltīt džeza mūzikas avotiem un tradicionālajam džezam, praktiski darbojoties ar improvizācijas elementiem. Turpmākajās stundās skolēns pēc izvēles var padziļināti apgūt kādu džeza stilu, iestudējot kādu džeza skaņdarbu visi kopā vai grupās.
Mūzikas klausīšanās un radošā darbība	Apgūstot tematu par džeza mūziku, mūzikas skolotājs var izvēlēties sev tuvāko izpildītāju ierakstus, kā arī skolēns var piedāvāt savus variantus. Temata ietvaros vēlams ne tikai klausīties, bet arī pašam muzicēt, improvizēt ar balsi vai kādu mūzikas instrumentu, kā arī dziedāt populāras džeza melodijas.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes.

9.1. Vadmotivi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniātūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiķu kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmūzikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	---

9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas. Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4–5 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pētīt un analizēt 20. gs. kompozīcijas tehnikas, kas lielā mērā ir saistītas ar izpildītāja interpretācijas brīvību, lai radītu savu skaņdarbu, kurā izmantota kāda no šīm tehnikām.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
- Avangarda pārstāvji turpināja Arnolda Šēnberga iesākto atteikšanos no tonalitātes. Viena no interesantākajām kompozīcijas tehnikām ir aleatorika (no latīņu vārda <i>alea</i> – spēļu kauliņš, nejaušība). Par noteicošo skaņdarba radīšanā un izpildīšanā tiek izvirzīts nejaušības princips. Atskaņojot aleatoriskus skaņdarbus, izpildītājs drīkst izlaist atsevišķus fragmentus, mainīt kompozīcijas elementu secību, kā arī tos variēt. (K.Li.4.) - Džona Keidža skaņdarbos ir doti tikai skaņu augstumi, bet ritmu, tempu, dinamiku, raksturu nosaka izpildītājs. (K.Li.1.) 20. gs. 60. gados radās jauna kompozīcijas tehnika – sonorika, kur liela nozīme ir skaņas fizikālajām īpašībām (skaļumam, ilgumam, augstumam un nokrāsai). Atšķirībā no aleatorikas sonorikā ritma un melodijas nozīme ir mazāka, svarīgs ir saskaņu kopums, tembra nianse no caurspīdīgi spožām līdz tumši piesātinātām, traģiskuma pilnām skaņu gleznām. Sonorikā raksturīgs izteiksmes līdzeklis ir klusters – skaņu ķekars (bieži izkārtots pa sekundām), arī <i>glissando</i>. (K.Li.1., K.Li.4.) - Komponisti, piemēram, Kšištofs Pendereckis, Pēteris Vasks meklēja jaunas saskaņas, tembrus, lai mūzikā paustu visdažādākās izjūtas, piemēram, traģiku, atceroties Hirosimas upurus, bailes, šausmas u. tml. Dziedātāji ne tikai dzied, bet arī čukst, svilpo, šņāc, kliež, dzied ieelpojot. (K.Li.4.) - Minimālisms radies no latīņu vārda <i>minus</i> – vismazākais. Minimālisma virziena kompozīcijās raksturīgi ir viena un tā paša motīva, akorda, ritma, vienas skaņas ilgstoša atkārtošāšanās. Minimālisma virziena komponistu mērķis – ļaut klausītājam iejusties meditātīvi mūžīgajā laika ritējumā. Spilgtākie pārstāvji ir Filips Glāss, Stīvs Reihs, Arvo Perts, Džons Adams. (K.Li.4.)	- Komponistu skaņdarbos saklausā un analizē jaunās kompozīcijas tehnikas. (K.9.4.2., K.9.1.4.) - Saklausā un analizē skaņu atainojumu Dž. Keidža skaņdarbos; vēro, kā aleatorika tiek pierakstīta komponista partitūrās. (K.9.4.2.) - Veido savu aleatorikas/sonorikas paraugu; atdarina ar balsi, ar skaņu rīkiem aleatorikas/sonorikas elementus pašsacerētā skaņu ainavā; salīdzina ar klasesbiedra variantu; analizē kopīgos un atšķirīgos elementus izpildījumā. (K.9.1.4., K.9.2.2., K.9.2.3., K.9.3.8.) - Patstāvīgi izvēlas kādu tautasdziesmu par dabu un veido tautasdziesmai ietēru, izmantojot sonorikas elementus. (K.9.3.2.) - Klausās, uztver un analizē minimālisma raksturīgās iezīmes (vienas skaņas, motīva, akorda, ritma struktūru ilgstošu atkārtošanos), izvērtē savas izjūtas klausīšanās procesā. (K.9.1.4.)
Komplekss sniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Klausās, analizē un pēta partitūras ar jauno kompozīcijas tehniku nošu rakstu jeb notāciju. - Sacer skaņu gleznas, izmantojot kādu 20. gs. kompozīcijas tehniku. Skaņdarba atskaņojumam izmanto balsi, Orfa instrumentāriju, skanošos žestus. (K.9.2.1., K.9.1.4., K.9.3.8.)	Lai attīstītu ieradumu mācīties nemītīgi un ar aizrautību, izvirza augstas prasības sev; ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, lietpratīgi analizē mūzikas saturu un izvērtē mūzikas tēlus no muzikālā un no ētikas viedokļa. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzcietība)
Jēdzieni, termini, personības: sonorika, klusters, Džons Keidžs, Kšištofs Pendereckis, Filips Glāss.	

Temata apguves norise

Avangarda un aleatorikas piemēri	K. Pendereckis "Sēru mūzika Hirosimas upuru piemiņai"	Citas kompozīcijas tehnikas (pēc izvēles)	Radošais darbs
- Vēro videoierakstā Dž. Keidža kompozīciju "4'33", gūstot priekšstatu par komponista ideju izteiksmes formu, diskutē par priekšnesumu un par Keidža apgalvojumu <i>Everything we do is music</i>. - Klausās un analizē P. Vaska skaņdarbus, piemēram, "Grāmata čellam" u.c.	Klausās skaņdarbu un attēlo skaņdarba noskaņu zīmējumā, piemēram, K. Pendereckis. "Sēru mūzika Hirosimas upuru piemiņai".	- Pēta un analizē laikmetīgās mūzikas pieraksta partitūras, piemēram, J. Ksenakis, "Piktogramma", G. Ligeti, "Artikulācija", K. Štokhauzens "Jaunekļu dziesma". - Klausās skaņdarbu, analizē, salīdzina dažādas interpretācijas (aizrautība, temps, ostinato ritma izpildījums, skaņveide), piemēram, fanfāras orķestrim. Īss brauciens ar ātru automašīnu. - Klausās un analizē skaņdarbu "Spogulīt, spogulīt" (A. Perts) iepazīstot <i>Tintinnabuli</i> kompozīcijas stilu, kas raksturīgs šim komponistam. - Klausās skaņdarbu <i>Clapping Music</i> (S. Reihs), analizē, pēc tam grupās izpilda ritma piemēru.	- Sacer skaņu gleznas kādā izvēlētajā kompozīcijas tehnikā brīvā mūzikas formā. - Izpilda sacerēto skaņdarbu, izmantojot balsi, skanošos žestus, Orfa instrumentāriju. - Ieraksta skaņu gleznu un izvērtē skaņdarbu pēc kopīgi izstrādātiem kritērijiem. - Diskutē par izvēlētajās kompozīcijas tehnikas atbilstību skaņdarba nosaukumam, radošajai idejai.

Mācību līdzekļi

Mācību materiāli

- Skola2030 mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 9. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2008. 135 lpp. ISBN 9789984408040

Videomateriāli

- John Cage's 4'33* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=JTEFKFiXSx4>
- Stockhausen: Gesang der Jünglinge (1956) – aurscorePart I* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=s7HD-95knVQ>
- Adams: Short Ride in A Fast Machine / Gilbert. Berliner Philharmoniker* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=bekh-sZ0-A8>
- Short ride in a fast machine The Swedish Radio Symphony Orchestra* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=YB9ffsSgpNo>
- Arvo Pärt- Spiegel im Spiegel* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=TJ6Mzv3XCc>
- Clapping Music for 5 Performers (by Santi Carcasona)* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=X2-GP6LV8DM>

Starpriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Jaunās kompozīcijas partitūras kā mākslas objekts, šo partitūru izpēte, savu mūzikas ideju vizualizēšana.
-----------------------	---

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Minēto tematu iespējams apgūt pēc izvēles: ja skolēns vēlas padziļināti apgūt nākamo tematu “Rokmūzika un populārā mūzika”, tad šo tematu var izlaist. Ja izvēlas to apgūt, tad temata apguves procesu var iedalīt trijos posmos: • pirmajā posmā vispirms klausās, pēta un analizē skaņdarbus, kuros izmantota aleatorika; • otrajā posmā skolēns klausās, analizē un pēta sonorikas elementu izmantojumu komponistu daiļradē; • trešajā posmā iepazīstina ar minimālisma rašanos un attīstību gan akadēmiskajā, gan populārajā mūzikā (pasaulē un Latvijā); • ceturtajā posmā noris radošais darbs, kuru pēc skolotāja/skolēna ieskatiem var organizēt grupās, pāros, individuāli. Ieteicams tematu apgūstot, realizēt starppriekšmetu saikni ar vizuālās mākslas skolotāju, pētīt laikmetīgā skaņu pieraksta partitūras kā mākslas darbu; sadarboties ar datorikas skolotāju, kurš sniedz padomus un ieteikumus, kā radīt jaunās kompozīcijas tehnikas skaņu pierakstu partitūras ar informācijas tehnoloģijām.
Caurviju prasmes	Temata apguvē skolēns attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas, problēmrisināšanas un digitālās prasmes.

9.1. Vadmotīvi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniātūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiķu kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmužikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
--	--	--	---	--	--	---	--	---

9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats).

Kuri rokmužikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: apzināt sev tuvākās rokmužikas un populārās mūzikas grupas un prezentēt tās klasesbiedriem.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes (attīsta, nostiprina)
Populārā un rokmūzika pieder pie izklaides mūzikas un sniedz klausītājam gan atpūtu no ikdienas rūpēm un atbrīvo no sasprindzinājuma, gan uzlādē ar enerģiju. Populārās mūzikas industrija attīstās un pilnveidojas, lai piesaistītu klausītājus un tie kļūtu par aktīviem šīs mūzikas produktu pircējiem un lietotājiem. (K.Li.4., K.Li.3.)	- Dzied pēc dzirdes/pēc notīm dažādu žanru dziesmas, aktualizējot apgūtās tonalitātes un ritma grupas. (K.9.1.5., K.9.1.6.) - Klausās, dzied un analizē populārās mūzikas žanrus, piemēram, <i>Rhythm and blues</i>, disko, rokmūzika (pēc skolēna izvēles), to raksturīgās pazīmes. (K.9.1.4., K.9.4.5.) - Klausās ievērojamākos pasaules un Latvijas populārās mūzikas izpildītājus, viņu priekšnesumus; analizē repertuāru un priekšnesuma emocionālo vēstījumu. (K.9.4.4., K.9.2.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Izpēta un analizē populārās mūzikas attīstības tendences 20. gs. 2. pusē un 21. gs. sākumā pasaulē, to daudzveidību Latvijā; izvēlas sev tuvākās grupas, salīdzina un izvērtē muzicēšanas tradīcijas. (K.9.1.4., K.9.2.3., K.9.3.6., K.9.4.5.)	Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes iegūšanas, sekmīgi darbojoties individuāli un komandā; ieklausās, vēro, novērtē situāciju; cieņpilni uzvedas koncertos. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drošība, mērenība, tolerance)
Jēdzieni: rokmūzika, populārā mūzika.	

Temata apguves norise

Rokmūzika	Populārā mūzika
- Pēta grupu darbā rokmūzikas attīstības ceļu: - rokenrols (Elviss Preslijs); - britu roks; - rokmūzika Latvijā. - Improvizē ar balsi, ar instrumentu <i>hardrock</i> manierē, ieklausoties pavadījumā.	- Izvēlas sev tuvākos populārās mūzikas virzienus, grupas, sagatavo prezentāciju, ietverot virzienam raksturīgo izteiksmes formu, mūzikas valodas elementus, demonstrē un analizē izvēlētos mūzikas fragmentus klasesbiedriem, piemēram, ABBA, M. Džeksons, B. Mārlijs u. c. - Demonstrē radošu multimediju prezentāciju, atskaņojot un komentējot izvēlētos mūzikas fragmentus. Novērtē to atbilstoši izvirzītajiem kritērijiem.

Mācību līdzekļi**Mācību materiāli**

- *Skola2030* mācību līdzeklis.

Citi ieteicamie mācību līdzekļi

- Mūzikas instrumentārijs (sk. 8. pielikuma "Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums" sadaļu "Mūzikas instrumenti, instrumentārijs").
- Avramecs, B., Muktupāvels, V. *Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika*. Rīga : Musica Baltica, 1997. 277 lpp. ISBN 9984588246

- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 8. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2006. 144 lpp. ISBN 9984377296
- Grauzdiņa, I., Vasmanis, I. *Mūzika 9. klasei*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2008. 135 lpp. ISBN 9789984408040

Videomateriāli

- *Hard Rock Blues in A – Guitar Backing Track* [tiešsaiste] [skatīts 2020. g. 21. februārī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=763NH411nIA>

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Pamatskolā apgūto skolēna iecienītāko dziesmu, komponistu, skaņdarbu apkopojums: "Mana skaņdarbu lāde", konsultācijas par vizuālo un māksliniecisko noformējumu.
Datorika	Sadarbība ar datorikas skolotāju par skaņdarba vizualizācijas iespējām interaktīvā vidē.

Metodiskais komentārs

Par mācību procesu	Minēto tematu var apgūt pēc izvēles. Temata apguvi ieteicams organizēt vairākos variantos, ik pēc gada mainot temata saturu un piemērojot to atbilstoši skolas mācību procesa norises nosacījumiem. Resursus mūzikas skolotājs var brīvi izvēlēties no programmas pielikumā piedāvātajiem līdz pašu izvēlētiem vai skolēna piedāvātiem mūzikas piemēriem. Pirmajā variantā skolēns gūst priekšstatu par 20. gs. kompozīcijas tehnikām un tematu par rokmūziku un populāro mūziku nemaz neapgūst; otrajā variantā var iepazīstināt ar rokmūzikas attīstību; trešajā variantā var sniegt plašāku ieskatu populārajā mūzikā, ļaujot mūzikas nodarbības vadīt skolēniem, iekļaujot tajā sev tuvākos stilus, žanrus un izpildītājus gan Latvijā, gan pasaulē. Katra varianta temata apguve sastāv no diviem posmiem: mūzikas analīzes un radošās darbības.
Caurviju prasmes	Temata apguves procesā skolēns īpaši attīsta jaunradi un uzņēmējspējas; sadarbības, kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas prasmes, aktualizē pašvadītas mācīšanās pilnveidi un digitālās prasmes.

Pielikumi

1. pielikums

Mācību priekšmetu programmu paraugos lietotie kodi

Atsaucei uz standartu* mācību priekšmetu programmās izmantoti šādi plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu (SR) un lielo ideju (Li) kodi. (Standarta pielikumi, kuros lietoti šie kodi, atrodami *Skola2030* tīmekļa vietnē.)

SR kodi

Piemērs:

VLM.3.2.1.9.		
VLM.	3.	2.1.9.
Mācību joma (visu mācību jomu apzīmējumus sk. tabulā)	Izglītības posma pēdējās klases numurs	Mācību jomas SR kārtas numurs standartā
		2.1.9. Saprot, ka tekstveide ir process, kura laikā tekstu vairākkārt var uzlabot. Pēc parauga un pedagoga ieteikumiem labo un pilnveido tekstu 2.1.9. Labo un pilnveido savu tekstu, sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta saturu un noformējumu. Prot strādāt individuāli un sadarboties teksta pilnveides laikā 2.1.9. Redīgē savu tekstu. Sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izmanto dažādus paņēmienus teksta uzlabošanai, piemēram, jautājumu formulēšanu, diskusijas, nepieciešamo avotu un resursu izmantošanu, laika plānojumu

Li kodi

Piemērs:

S.Li.8.		
S.	Li.	8.
Mācību joma	Lielā ideja	Mācību jomas Li kārtas numurs standartā
		8. Informācijas avoti, kas atspoguļo norises sabiedrībā pagātnē un mūsdienās, ir izvērtējami kritiski 8.1. Raksturo dažādu plašsaziņas līdzekļu sniegtās informācijas izmantošanas iespējas, atrod un atlasa faktus 8.1. Kritiski izvērtē un izmanto dažādu plašsaziņas līdzekļu un vēstures avotu sniegto informāciju. Salīdzina dažādos informācijas avotos atrodamos faktus, meklē līdzības un atšķirības 8.1. Analizē un skaidro plašsaziņas līdzekļu iespējas atspoguļot un ietekmēt cilvēku politiskos, sabiedriskos, estētiskos priekšstatus un uzskatus, manipulēt ar personisko un kultūras identitātes izpratni, priekšstatiem par kultūras mantojumu un vērtībām

Mācību jomu apzīmējumi

V	Valodu mācību joma	
	VL	Latviešu valoda
	VLM	Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas
	VS	Svešvaloda
	VM	Mazākumtautības valoda
K	Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma	
S	Sociālā un pilsoniskā mācību joma	
D	Dabaszinātņu mācību joma	
M	Matemātikas mācību joma	
T	Tehnoloģiju mācību joma	
F	Veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma	

* Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumi Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu un pamatzglītības programmu paraugiem".

2. pielikums

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1. Kritiskā domāšana un problēmrisināšana		
1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus ar personisko pieredzi saistītās situācijās. Vienkāršu informāciju salīdzina, interpretē, novērtē, savieno un grupē pēc dotajiem kritērijiem. Meklē pārbaudītus faktus, pats tos pārbauda.	1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus situācijās ar dažādiem kontekstiem. Salīdzina, interpretē, novērtē, savieno informāciju, grupē to pēc dotajiem un paša radītajiem kritērijiem. Pārliecinās, vai iegūta pietiekami vispusīga un precīza informācija, pārbauda tās ticamību.	1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus problēmsituācijās un situācijās, kas ietver vairākas jomas. Izvērsti un plānveidīgi raksturo rezultātus, savu darbību. Mērķtiecīgi izzina, analizē, izvērtē un savieno dažādu veidu informāciju un situācijas, izprot to kontekstu. Tiecas iegūt vispusīgu un precīzu informāciju, nosaka atsevišķus faktorus, kas traucē iegūt patiesu informāciju.
1.2. Veido savā pieredzē un viedoklī balstītu argumentāciju. Formulē savus secinājumus pēc norādījumiem.	1.2. Spriež no konkrētā uz vispārīgo. Atšķir svarīgo no mazāk svarīgā, situācijai atbilstošo no neatbilstošā. Veido dotajā kontekstā faktos balstītu argumentāciju. Formulē tiešus, vienkāršus secinājumus.	1.2. Veido loģiskus spriedumus, spriež no konkrētā uz vispārīgo un no vispārīgā uz konkrēto. Abstrahē, vispārina vienkāršās situācijās. Atšķir faktos balstītu apgalvojumu no pieņēmuma, faktus no viedokļa. Izvirza argumentus un vērtē to atbilstību. Secina, vai argumentācija ir pietiekama un korekta. Formulē pamatotus secinājumus.
1.3. Atpazīst un formulē problēmu saistošā, ar personisko pieredzi saistītā kontekstā. Ar pedagoga atbalstu izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko risinājumu.	1.3. Ar pedagoga atbalstu nosaka reālas vajadzības – atpazīst un formulē problēmu saistībā ar noteiktu lielumu (īpašībām, uzbūvi, darbību, izpausmēm u. tml.), parādību, procesu dotajā kontekstā, izsaka un skaidro idejas problēmsituācijās. Izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot.	1.3. Nosaka reālas vajadzības un raksturo problēmas būtību – atpazīst un formulē problēmu kontekstā, kuru raksturo savstarpēji atkarīgi lielumi, aspekti, cēloņsakarības. Izsaka, skaidro un analizē idejas problēmsituācijās, formulē kontekstā balstītu un strukturētu pieņēmumu. Izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot.
1.4. Raksturo savu pieredzi līdzīgās situācijās, izsaka idejas risinājumam. Ar pedagoga atbalstu veido izvēlētās problēmas risinājuma plānu, īsteno to, mācoties vairākas problēmrisināšanas stratēģijas, un izvērtē rezultātu.	1.4. Veido izvēlētās problēmas risinājuma plānu, īsteno to, izmantojot situācijai piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas, – eksperimentē domās un praktiski, veidojot reālus modeļus un objektus, izpētot īpašības un pārbaudot pieņēmumu, veic pilno pārlasi, sadala problēmu daļās, pāriet uz vienkāršāku problēmu, izvērtē paveikto pēc paša radītiem kritērijiem un iesaka uzlabojumus.	1.4. Veido izvēlētās problēmas risinājuma plānu, īsteno to un, ja nepieciešams, darba gaitā plānu pielāgo situācijai. Kompleksās situācijās lieto piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas – veic plānveida eksperimentu pieņēmuma pamatošanai. Spriež "atpakaļgaitā", atrod pretpiemēru, veido situācijas abstrakto, vispārīgo modeli, pārbauda iegūtos rezultātus problēmas kontekstā. Meklē citu pieeju, paņēmienu, ja tas nepieciešams. Izvērtē paveikto un plāno uzlabojumus turpmākajam darbam.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2. Jaunrade un uzņēmējspēja		
2.1. Ir atvērts jaunai pieredzei. Ar prieku fantazē par iespējamiem neierastiem risinājumiem.	2.1. Nebijušas situācijas uztver ar ieinteresētību, izmanto iztēli un spontanitāti, lai veidotu neikdienišķas sakarības. Uzdrīkstas mēģināt paveikt kaut ko jaunu.	2.1. Uz pasauli raugās ar zinātkāri, iztēlojas nebijušus risinājumus. Ir gatavs pieņemt nenoteiktību un jaunus izaicinājumus.
2.2. Uzdod jautājumus par esošo situāciju un ar pieaugušā atbalstu izmanto vairākas radošās domāšanas stratēģijas. Lai radītu idejas, iedvesmojas no citu darbiem.	2.2. Izvērtē situāciju un izmanto radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie idejām tās pilnveidei, iedvesmojas no citu idejām, tās papildina. Izzina pieejamos resursus (cilvēku, zināšanu, kapitāla, infrastruktūras) un rod jaunus, lai īstenotu ieceri.	2.2. Izzina situāciju no dažādiem skatpunktiem, lieto un pielāgo situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jaunām un noderīgām idejām, iedvesmojas no citu pieredzes. Elastīgi un izsvērti izmanto pieejamos resursus (cilvēku, zināšanu, kapitāla, infrastruktūras) un rod jaunus, lai īstenotu savu ieceri.
2.3. Ar pedagoga atbalstu nonāk pie sev jaunas un noderīgas idejas un īsteno to, nepadodas, ja neizdodas to īstenot, bet mēģina vēlreiz.	2.3. Viens vai grupā spēj jau esošiem risinājumiem vai produktiem vairo pievienoto vērtību, plāno darbu un apzina resursus, lai īstenotu radīto ideju. Saskaroties ar grūtībām, meklē atbalstu un izmanto to.	2.3. Viens vai grupā spēj radīt jaunu un sev vai citiem noderīgu produktu vai risinājumu, prot vadīt procesu no idejas radīšanas līdz tās īstenošanai. Saskaroties ar grūtībām, neatlaidīgi meklē un rod risinājumu.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3. Pašvadīta mācīšanās		
3.1. Ar pieaugušā atbalstu izvirza mērķi mācību uzdevumā un plāno savas darbības soļus, lai to izpildītu.	3.1. Patstāvīgi izvirza vairākus mācīšanās mērķus un plāno, kā tos īstenot gan vienatnē, gan grupā.	3.1. Izvirza īstermiņa un ilgtermiņa mērķus, plāno to īstenošanas soļus, uzņemas atbildību par to izpildi.
3.2. Pastāsta par savas mācīšanās progresu un prasmēm, kas padodas vislabāk, kā arī neizdošanos un kļūdām.	3.2. Nosauc savas darbības stiprās un vēl pilnveidojamās puses, analizē personiskās īpašības un uzvedību, kas ietekmē izvēli, panākumus vai neizdošanos. Prot pastāstīt par sava padarītā progresu, izmantojot vienotu kritēriju sistēmu.	3.2. Patstāvīgi analizē savas darbības saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību. Atpazīst savas darbības stiprās puses un ar pieaugušā atbalstu rod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses.
3.3. Nosauc un izmanto vairākas uzmanības noturēšanas, iegaumēšanas un atcerēšanās stratēģijas.	3.3. Lieto dažādas domāšanas stratēģijas atbilstoši mācību kontekstam.	3.3. Izmanto savas domāšanas stiprās puses un situācijai atbilstošas domāšanas stratēģijas, lai attīstītu savas spējas un uzlabotu sniegumu.
3.4. Skaidro dažādu emociju ietekmi uz savu domāšanu un uzvedību. Ikdienišķās situācijās emocijas pauž sociāli pieņemami.	3.4. Pauž savas emocijas sociāli pieņemami arī neikdienišķās situācijās. Skaidro faktorus, kas mācību situācijā rada dažādas emocijas, motivē sevi darbībai. Patstāvīgi lieto apgūtos stresa pārvaldīšanas paņēmienus.	3.4. Mācību procesa laikā vada emocijas un uzvedību sociāli pieņemami. Analizē domu un emociju ietekmi uz atbildīgu personisko lēmumu pieņemšanu.
3.5. Mācību procesā ar pedagoga atbalstu seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un novērtē savu mācību darbu un mācīšanās pieredzi.	3.5. Patstāvīgi seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un mācību procesā nosaka, vai un kā sniegumu uzlabot.	3.5. Patstāvīgi veido savus kritērijus, kas liecina par mērķa sasniegšanu, izzina sava padarītā progresu un nosaka, vai un kā uzlabot sniegumu. Kļūdas izmanto, lai mērķtiecīgi mainītu savu darbību. Mācīšanās gaitā pārplāno dažus soļus, lai nonāktu pie labāka risinājuma.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
4. Sadarbība		
4.1. Pauž vārdos savas vajadzības, domas un emocijas, kā arī skaidro, kā citu sejas izteiksme un ķermeņa valoda saistās ar konkrētu emociju un kā emocijas ietekmē attiecības ar citiem.	4.1. Ar pedagoga atbalstu aktualizējot savu rīcību, mācās patstāvīgi pārvaldīt savas emocijas un saglabā labvēlīgu attieksmi saskarsmē ar citiem.	4.1. Izvērtē citu cilvēku emocijas un rīcības iemeslus, izrāda empātiju un pielāgo savu uzvedību un komunikācijas veidu atbilstoši situācijai.
4.2. Pārliecinās, kā sarunas partneris ir sapratis teikto. Ar pedagoga atbalstu mērķtiecīgi virza sarunu, lai saprastos, un apzināti lieto savas sociālās prasmes, lai ar citiem nodibinātu un uzturētu pozitīvas attiecības un iesaistītos sociālās aktivitātēs.	4.2. Saziņā ar citiem atbilstoši situācijai lieto dažādus saziņas veidus un veido sarunu ar cilvēku, kuram ir atšķirīgs viedoklis. Atzīst un respektē viedokļu dažādību, pieņem kopējus lēmumus par piemērotāko rīcību un risina konfliktus pazīstamās situācijās.	4.2. Pauž savu un uzklausā otra viedokli, ievērojot cieņu pret sarunas partneri, rod vienojošu viedokli situācijā, kad pusēm ir atšķirīgi uzskati. Ja nepieciešams, uzņemas sarunas vadību. Sasniedz abpusēji pieņemamus kompromisus un tiecas pēc taisnīga risinājuma.
4.3. Sadarbojas ar citiem kopēju konstruktīvu uzdevumu veikšanai.	4.3. Strādā komandā, orientējas uz līdzvērtīgu ieguldījumu, pieņem un sadarbojas ar dažādiem cilvēkiem, lai sasniegtu konkrētu mērķi.	4.3. Sadarbojas ar citiem atbilstoši situācijai, kā arī veido un vada komandu, ievērojot citu cilvēku vajadzības.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
5. Pilsoniskā līdzdalība		
5.1. Saskata vienkāršas kopsakarības sabiedrībā (klasē, skolā, ģimenē un vietējā kopienā).	5.1. Saskata kopsakarības sabiedrībā, vidē un kopienā nacionālā mērogā, kā arī savu ietekmi, lomu un nepieciešamību iesaistīties savas kopienas dzīves uzlabošanā. Skaidro vienas rīcības dažādās sekas (to ietekmi uz citiem cilvēkiem, attiecībām, vidi).	5.1. Skaidro savu skatījumu par kopsakarībām sabiedrībā, vidē, kopienā Eiropas mērogā un pamato to, saistot ar dažādos avotos gūtu informāciju un statistikas datiem. Analizē, kā atsevišķu indivīdu rīcība ietekmē sabiedrību un vidi.
5.2. Ievēro, ka dažādiem cilvēkiem ir atšķirīgi viedokļi, nosauc savas vērtības. Ar pedagoga atbalstu rīkojas saskaņā ar savām vērtībām.	5.2. Meklē pamatojumu citu rīcībai un viedokļiem, nosauc un pamato savas, ģimenes locekļu, skolas vērtības. Rīkojas saskaņā ar savām vērtībām.	5.2. No pieredzes, kā arī analizējot dažādus avotus secina, kā vērtības laika gaitā var mainīties. Balstoties savās vērtībās, izvēlas pasākumus, kuros iesaistīties, un, ja nepieciešams, iesaista citus, paskaidro un pamato savu izvēli vai iemeslus neiesaistīties. Virza savu rīcību saskaņā ar savām vērtībām, pamato savas izvēles.
5.3. Piedalās noteikumu un ar mācīšanos saistītu lēmumu pieņemšanā un ar pedagoga atbalstu rīkojas atbilstoši sabiedrībā pieņemtajām normām. Veic uzticētos pienākumus, saskata, ka rīcībai ir sekas, un uzņemas atbildību par savu darbu.	5.3. Piedalās noteikumu un ar mācīšanos saistītu lēmumu pieņemšanā, mācību procesa plānošanā, pamato ar to saistītās izvēles, meklē visiem iesaistītajiem labāko risinājumu un ievēro sev izvirzītos noteikumus, lai uz viņu varētu paļauties. Uzņemas atbildību ģimenē un attiecībās ar draugiem, skaidro, kā rīkoties atbildīgi un veidot uzticēšanos.	5.3. Patstāvīgi ievēro sev izvirzītos noteikumus, lai būtu uzticams un uz viņu varētu paļauties. Analizē savu iesaisti globālos procesos un rīkojas atbildīgi. Skaidro savas rīcības sekas un uzņemas par to atbildību.
5.4. Ar pedagoga atbalstu iesaistās skolas dzīves uzlabošanā un nosaka, kas pēc tam ir mainījies.	5.4. Iesaistās vietējās kopienas dzīves uzlabošanā un analizē, vai un kā iesaiste mainījusi kopienas dzīvi.	5.4. Piedāvā īstenojamus un ilgtspējīgus risinājumus vietējās kopienas dzīves uzlabošanai. Sadarbībā ar citiem kādu no tiem īsteno un pamato savas iesaistes jēgu.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
6. Digitālā prasība		
6.1. Izmanto digitālās tehnoloģijas mācību uzdevumu veikšanai pēc norādījumiem.	6.1. Izmanto digitālās tehnoloģijas zināšanu ieguvei, apstrādei, prezentēšanai, pārraidei un pamato digitālo tehnoloģiju lietojuma nepieciešamību.	6.1. Izvēlas un izmanto iecerei vai uzdevumam piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas, lieto tās pašrealizācijai un daudzveidīga satura radīšanai.
6.2. Nosaka digitālās komunikācijas veidus.	6.2. Nosaka digitālās komunikācijas veidus, to mērķus, formātus un ietekmi uz auditoriju. Izmanto digitālās tehnoloģijas komunikācijai un sadarbībai.	6.2. Atbildīgi izmanto digitālo komunikāciju konkrētiem mērķiem, izvērtējot tās piemērotību mērķgrupas vajadzībām.
6.3. Atpazīst mediju radītus un popularizētus tēlus un simbolus.	6.3. Analizē mediju lomu realitātes konstruēšanā un novērtē dažādu informācijas avotu, to skaitā digitālā formā pieejamo avotu ticamību.	6.3. Kritiski analizē mediju radīto realitāti un informācijas ticamību, rada savu mediju saturu.
6.4. Skaidro, kā digitālās tehnoloģijas ietekmē ikdienu, ar pedagoga atbalstu veido veselīgus un drošus paradumus digitālo tehnoloģiju lietošanā.	6.4. Skaidro savu izpratni par digitālo tehnoloģiju lomu sabiedrībā un pašrealizācijā. Ievēro veselīgus un drošus tehnoloģiju lietošanas paradumus.	6.4. Analizē un novērtē tehnoloģiju ietekmi uz garīgo un fizisko veselību, sabiedrību un vidi. Ievēro veselīgus un drošus tehnoloģiju lietošanas paradumus, pamato to nepieciešamību. Konstruē, kontrolē un pārvalda savu digitālo identitāti.

3. pielikums

Skolēnam attīstāmie ieradumi mūzikā

1. Attīsta ieradumu pirms un pēc mūzikas stundas sakārtot mācību vidi, paņemot un pēc muzicēšanas novietojot mūzikas instrumentus tiem paredzētajā vietā. (Vērtība – darba tikums; tikumi – atbildība, centība)
2. Attīsta ieradumu muzicēšanas procesā veidot cieņpilnas attiecības, kontrolēt un vadīt savu uzvedību un emocijas, lai sasniegtu rezultātu, ievēro sekmīgas sadarbības nosacījumus. (Vērtība – cilvēka cieņa; tikumi – solidaritāte, savaldība)
3. Attīsta ieradumu atbildīgi izturēties pret saviem pienākumiem, ievēro uzvedības kultūru mēģinājumos, priekšnesuma laikā; ir mērķtiecīgs un neatlaidīgs. (Vērtība – uzvedības kultūra; tikumi – atbildība, tolerance)
4. Attīsta ieradumu tiekties pēc pilnveidošanās un jaunas pieredzes, sekmīgi darbojoties gan individuāli, gan komandā; ieklausās, vēro, novērtē situāciju; cieņpilni uzvedas un rīkojas, atrodoties gan publikā, gan uz skatuves, gan aizkulisēs, gan mēģinājumu procesā, koncertos skolā, baznīcā, pansionātā, labdarības pasākumā. (Vērtības – cilvēka cieņa, uzvedības kultūra; tikumi – drosme, mērenība, tolerance)
5. Attīsta ieradumu radīt, improvizēt, eksperimentēt un meklēt jaunus risinājumus, uzņemties iniciatīvu, mācoties pastāstīt par savu muzicēšanas pieredzi; izvērtēt, saprast, pieņemt vai noraidīt citu viedokli, argumentēti aizstāvēt savas idejas. Pauž savu viedokli, respektējot citus. Uzklauš citus un pauž cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgu gaumi. (Vērtības – darba tikums, cilvēka cieņa; tikumi – drosme, godīgums, tolerance)
6. Attīsta ieradumu būt atbildīgam sabiedrības dalībniekam, cieņpilni izturēties pret ģimeni, tautu un valsti, valsts himnu, ievēro noteikumus tās atskaņošanas laikā. (Vērtības – Latvijas valsts, ģimene, cilvēka cieņa; tikumi – gudrība, atbildība, centība)
7. Attīsta ieradumu patstāvīgi izvērtēt mūzikas kultūras sasniegumus, veidot izpratni par Latvijas nozīmību pasaulē, apzinoties, ka mūzikas tradīcijas ir būtiska Latvijas kultūras mantojuma daļa. Ir tolerants pret savas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda, tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
8. Diskusijās pauž cieņpilnu attieksmi pret savas tautas tradīcijām, ir tolerants pret citas tautas tradīcijām un mūzikas kultūru. (Vērtības – Latvijas valsts, kultūra, latviešu valoda; tikumi – gudrība, taisnīgums, solidaritāte, tolerance)
9. Attīsta ieradumu mācīties nemitīgi un ar aizrautību, izvirzot augstas prasības sev; ir zinātkārs un intelektuāli atvērts, gan no muzikālā, gan no ētikas viedokļa lietpratīgi analizē mūzikas saturu un mūzikas tēlus, varoņus, muzikālo izrāžu personāžus. Atbildīgi izturas pret mūzikas klausīšanās procesu. (Vērtības – darba tikums, kultūra, daba, ģimene; tikumi – gudrība, atbildība, centība, līdzietība)

4. pielikums

Tematu pārskats mūzikā 1.–9. klasē

1. klase				
1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādās skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kādas dziesmas dzied un kādās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustības savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
2. klase				
2.1. Rudens tēli mūzikā Kādus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu skaņu gleznas ar rudens dabas tēliem?	2.2. Manas Latvijas ainavas Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kādiem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsī, kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
3. klase				
3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skanējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. Skaņu gleznas Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot skaņu gleznas? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?

4. klase								
4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Cik daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu instrumentālajā mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu instrumentālu skaņdarbu, dziesmu vai skaņu gleznu?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar mūzikas un citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmas bērniem, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūzikā?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
5. klase								
5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kameramūzikā Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kameramūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5 Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kādām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā orķestrī veidojas saspēle?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?		
6. klase								
6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļojas dažādi laikmeti un notikumi?	6.2.Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kādas cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kādas – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzikas kultūra Lietuvā un Igaunijā Kas tai kopīgs, kas atšķirīgs salīdzinājumā ar Latviju?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?

7. klase								
7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un postfolkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam. Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas – atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas – mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?	
8. klase								
8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18./19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā, veidojot pētniecības projektu, iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs.?		
9. klase								
9.1. Vadmotīvi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniatūras mūzikā Kādos mūzikas žanros un ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot mūsdienu laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiku kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā skolēna pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kādiem kompozīcijas paņēmieniem komponisti savos skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džezs Kādi mūzikas valodas elementi ir raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmuikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?

5. pielikums

Tematu apkopojums kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā mācību jomā 1.–9. klasei

1. KLASE					
Mūzika	1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādas skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kuras dziesmas dzied un kurās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
Vizuālā māksla	1.1. Es krāsās un līnijās. Glezniecība Kā es sevi varu attēlot mākslā?	1.2. Krāsu kompozīcija Kā, vienojoties ar klasesbiedriem, kopīgi gleznot mākslas darbu?	1.3. Vizuālas zīmes Kā es varu izmantot zīmes, lai sazinātos bez vārdiem?	1.4. Ilustrācija. Akvarelis Kā ilustrācijas palīdz labāk saprast tekstu?	1.5. Latviešu etnogrāfijā lietotās zīmes Kā saules, mēness un zvaigznes zīmes iekļaut radošā darbā?
Teātra māksla	1. Pasakas radīšana Kā stāstīt, ar kustībām un intonācijām parādīt pašsacerētu notikumu?				

2. KLASE					
Mūzika	2.1. Rudens tēli mūzikā Kurus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu “skaņu gleznas” – attēlot rudens dabas tēlus?	2.2. Manas Latvijas ainava Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kuri veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kuriem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsi? Kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
Vizuālā māksla	2.1. Krāsa ainavā Kādas krāsas lieto, lai uzgleznotu noskaņu?	2.2. Faktūra kolāžā Ar kuriem kolāžas materiāliem atdarina dažādas apkārtējā vidē ieraudzītas faktūras?	2.3. Zīmju grafika Kā radošajā darbā izmanto kultūras mantojumā lietoto etnogrāfisko zīmju grafisko atveidu?	2.4. Apkārtnes skaistums Kā vides objekti ietekmē manu apkārtni?	2.5. Mākslas darbi iedvesmo Kā, iedvesmojoties no mākslas darbiem muzejā vai izstādē, tos var attēlot citos mākslas veidos?
Teātra māksla	2. Leļļu teātris Kā ar pašgatavotām lellēm vai objektiem izstāstīt un attēlot notikumu?				
3. KLASE					
Mūzika	3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un instrumentālos skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. “Skaņu gleznas” Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot “skaņu gleznas”? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?
Vizuālā māksla	3.1. Krāsu jaukšana Cik daudz vienai krāsai ir nokrāsu, un kāda nozīme ir krāsai dažādās kultūrās?	3.2. Svētku simboli. Stilizācija Kā stilizē objektu formas, lai simboliski attēlotu svētkus?	3.3. Mākslas piedzīvošana Kā izvēlas mākslas darbus un rada virtuālu izstādi?	3.4. Fantāzijas tēlu zīmēšana Kā var radīt idejas, lai izdomātu un uzzīmētu fantāzijas tēlu?	3.5. Arhitektūra. Makets Kā uzbūvēt māju, kas ir ērta tās iedzīvotājiem?
Teātra māksla	3. Maska Kā ar tērpu un masku veidot savam paštēlam atšķirīgu tēlu?				

4. KLASE									
Mūzika	4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Kā daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemas-svētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu skaņdarbu vai “skaņu gleznu”?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu bērnu dziesmas Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu bērnu dziesmas, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūziku?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
Vizuālā māksla	4.1. Maska Kāda ir krāsu un laukumu nozīme, veidojot telpisku tēlu?		4.2. Jūtas un emocijas kinomākslā Kā atspoguļo jūtas un emocijas kinomākslā?		4.3. Zīmes un simboli – veids, kā lasīt pasauli Kā ieraudzīt un atšķirt zīmes un simbolus apkārtējā vidē, un kā radīt savu zīmi un simbolu?		4.4. Ķermeņa kustība tēlniecībā Kā attēlot cilvēka ķermeņa kustību tēlniecībā?		4.5. Fotografēšana Kā vērtēt un fotografēt mākslas un kultūras objektus?
Literatūra	4.1. Mājas Kā rada literāru tēlu un ar tā palīdzību atklāj mājas un ģimenes vērtības?	4.2. Daba Kā folkloras teksti (tautasdziesmas, mīklas, ticējumi, teikas) veido izpratni un saudzīgu attieksmi pret dabu?	4.3. Spēle Kā dažādu laiku literārajos darbos atklājas cilvēku savstarpējās attiecības un ētiskās vērtības?	4.4. Laiks Kā literārajā pasākā ietvertos tēlus, motīvus un atziņas par vērtībām izmanto citos mākslas veidos?	4.5. Fantāzija Kā ar personifikācijas palīdzību veido tēlu, akcentējot būtiskas īpašības?	4.6. Māksla Kā atšķiras literārā darbā un citu mākslas veidu darbos izmantotie izteiksmes līdzekļi un paņēmieni?	4.7. Draugi Kā radīt sev nozīmīgas lietas stāstu, izmantojot iztēli vai realitātē veidotu spilgtu tēlu?	4.8. Skola Kā rakstnieku darbos un cilvēku pieredzes stāstos atklājas skolas ikdiena dažādos laikos?	4.9. Pasaule Kā, iepazīstot literārus darbus un citus avotus par svešām zemēm un valstīm, veido piederības izjūtu dzimtajai vietai?
Teātra māksla	4. Etīde Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?								

5. KLAŠE								
Mūzika	5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5. Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kurām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā piedzīvot saspēli orķestrī?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?	
Vizuālā māksla	5.1. Telpiskums mākslas darbā Kā plaknē attēlot telpiskumu, izmantojot perspektīvas likumsakarības?	5.2. Burti un cipari mākslā Kā izteikt ideju mākslā ar burtu un ciparu palīdzību?		5.3. Arhitektūras uztvere ar piecām maņām Kā izjust un iejusties apbūves, tās proporciju, materiālu un izgaismojuma uztverē?		5.4. Jaunrade un fantāzija Kā radīt fantāzijas tēla portretu?	5.5. Dabas formas un materiāli mākslas darbā Kā dabā atrastie materiāli iedvesmo radošam darbam?	
Literatūra	5.1. Laiks Kā apkopo informāciju par skolas pieredzi, kas iegūta, lasot literāros darbus un intervējot cilvēkus?	5.2. Daba Kā dzejā motīvi, tēli, izteiksmes līdzekļi atklāj dabas skaistumu gadalaikos un sakārtotā vidē?	5.3. Draugi 1. Kā tēlojumos un atmiņu stāstos atklāj laikmetam raksturīgās parādības un notikumus, un draudzības nozīmi? 2. Kā detektīvžanra stāstos un savā jaunradē veido sižetu un tēlus?	5.4. Mājas Kā dramaturģiskā darbā risina tēlu attiecības, raksturo vidi, bagātinot pieredzi par vērtībām?	5.5. Tradīcijas Kā latviešu tautas pasakās un sakāmvārdos atklājas ģimenes attiecības un vērtības?	5.6. Pasaule Kā cittautu pasakās atklājas cilvēku identitāte un vērtības?	5.7. Fantāzija Kā personifikāciju izmanto jaunradē, iepazīstot spoku stāstus un pasakas (fantāzijas stāstus)?	5.8. Spēle Cik daudzveidīgi dzejā izmanto vārdu spēles un ritma elementus, atskaņas, aliterācijas, asonanses?
Teātra māksla	5. Runa Kā uzstāties ar saprotamu, klausītājam uztveramu runu un sadarboties ar auditoriju?							

6. KLAŠE									
Mūzika	6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļoti dažādi laikmeti un notikumi?	6.2. Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kuras cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kuras – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku tematikas mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās valstīs Kā, dziedot un klausoties mūziku no dažādām valstīm, iepazīt raksturīgos mūzikas izteiksmes līdzekļus?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzika Lietuvā un Igaunijā Kā skan mūzika Lietuvā un Igaunijā? Kas tai kopīgs, kas – atšķirīgs, salīdzinot ar mūziku Latvijā?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?
Vizuālā māksla	6.1. Cilvēka ķermeņa attēlojums zīmējot Kā izmantot dažādas zīmēšanas tehnikas, attēlojot cilvēka ķermeni?		6.2. Kinomāksla Kā vērtēt kinofilmas un veidot savu video?		6.3. Reālistisks klusās dabas gleznojums Kā panākt telpiskumu, gleznojot kluso dabu?		6.4. Dažādu tautu ornamentu Kā rada ritmisku kompozīciju, izmantojot dažādu tautu ornamentus un piešķirot tiem simbolisku nozīmi?		6.5. Perspektīvas radošs pielietojums Kā dažādi skatpunkti maina mākslas darba ideju?
Literatūra	6.1. Laika zīmes tekstā Kā laika zīmes tekstā palīdz raksturot literāru darbu un veidot savu radošu darbu, piemēram, teiku?	6.2. Fantāzija Kā literārajās pasakās, raksturojot laiku, telpu un tēlus, saskaras fantāzija un realitāte?	6.3. Darbs Kā latviešu folklorā atklājas attieksme pret darbu un darba tikumu?	6.4. Daba un cilvēks Kā dabas tēli palīdz raksturot dabas un cilvēka attiecības? Kā tās spilgtāk pārnēsā dzejas klausītājam un lasītājam, deklamējot dzejoli vai veidojot vizuālu dzejas izlasi?	6.5. Mājas Kā tiek veidots dramaturģisks darbs, kurā īpaša nozīme ir māju vides attēlojumam?	6.6. Pasaule Kā raksturot literāru tēlu prozas darbā, iepazīstot pasaules literatūras spilgtākos darbus?	6.7. Spēle Kā raksturot dzejoļu formu, iepazīstot un radoši spēlējoties ar dažādām dzejoļu formām?	6.8. Draugi Kā anekdotes žanrs veicina prasmi veselīgi pasmieties par sevi un dzīves situācijām, nostiprinot draudzību?	6.9. Draugi Kā prozas darbā, prasmi mīgti uzdotot jautājumus un sadarbojoties, var izprast jauniešu attiecību veidošanos?
Teātra māksla	6. Pretstati (lugas fragmenta iestudējums) Kā no dramaturga radīta teksta veidot skatuvisku lomu, atdarinot un pētot cilvēku rīcības motīvus, izturēšanos saskarsmē, savstarpējās attiecībās?								

7. KLAŠE								
Mūzika	7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un postfolkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas ir atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?
Vizuālā māksla	7.1. Gaisma mākslā Kā lietot gaismu kā izteiksmes līdzekli?		7.2. Fantāzijas tēli dažādās kultūrās Kā vizuāli attēlot tēla īpašības?		7.3. Pozitīvais un negatīvais laukums kā ierosmes avots radošam darbam Kā uzzīmēt sarežģītu objektu, pētot pozitīvo un negatīvo laukumu attiecības?		7.4. Jūtu un emociju ekspresija portretā Kā veidot fotogrāfiju kolekciju, lai veiksmīgāk uzgleznotu ekspresīvu portretu?	
Literatūra	7.1. Mājas Kā literāros darbos tiek parādīta mājas un tur sastapto cilvēku nozīme personības veidošanā?		7.2. Laiks 1. Kā izmantot dzīves situācijas, raksturojot un radot romānu? 2. Kā literārs darbs turpina savu dzīvi citu mākslu interpretācijās?		7.3. Tradīcijas Kā latviešu folklorā un literārajos darbos atklājas latviešu tautas tradīcijas un cilvēka dzīve gadskārtu ritumā?		7.4. Daba Kā, analizējot miniatūras un radot savu tekstu, ar spilgtiem tēlainās izteiksmes līdzekļiem atklāt mazo lietu skaistumu dabā?	
	7.5. Vēsture Kā prognozēt detektīvstāsta sižetu, tēlu rīcību? Kā apkopot literārā darba sižeta veidošanai nepieciešamās laikmeta liecības?		7.6. Draugi Kā literāra darba iepazīšana palīdz atrast virtuālus draugus?		7.7. Pasaule Kā paplašināt ceļotāja pieredzi, iepazīstot piedzīvojumu literatūru?			
Teātra māksla	7. Improvizācija Kā, spontāni darbojoties un ar auditoriju efektīvi sadarbojoties, radīt skatuvisku improvizācijas priekšnesumu?							

8. KLAŠE								
Mūzika	8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi mūzikā Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18. un 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs., veidojot kopīgu pētniecības projektu?	
Vizuālā māksla	8.1. Popkultūra un reklāma Kā rada mūsdienīgu reklāmu?	8.2. Mākslas objekts un daba Kā dabas formas iedvesmo mākslas darbu radīšanu?		8.3. Humors plakātā Kā izmantot humoru plakātā, lai pievērstu sabiedrības uzmanību aktuālām problēmām?	8.4. Dažādu mākslas veidu sintēze Kā attēlo vispārcilvēciskās vērtības mākslā?	8.5. Animācija . Kā veidot mācību materiālu animācijas tehnikā?		
Literatūra	8.1. Draugi Kā notiek literāru darbu profesionālas izvērtēšanas process? Kā veidoju savas lasītāja pieredzes apkopojumu?	8.2. Daba Kā motīvs dzejā atklāj izteiksmes daudzveidību? Cik pārlicinoši protu rakstīt un prezentēt pārdomu darbu, lasot latviešu autoru prozas darbus par cilvēka un dabas mijiedarbi?	8.3. Fantāzija Kā eksperimentālā literārā jaunrades darbā izmantoju iepazīt laikmetīgās latviešu literatūras (fantāzijas žanrs, literārā pasaka u. c.) darba spēles noteikumus?	8.4. Mājas Cik daudzveidīgi liroepikas žanri (balāde, poēma) pilnveido lasītāja pieredzi un attieksmi pret mājām, tautas pagātnes pieredzi un nākotnes iecerēm?	8.5. Tradīcijas Kā tradicionālās kultūras norises (latviešu godi) iegūst jaunu interpretāciju, iekļaujoties mūsdienu rituālos?	8.6. Pasaule Kā literāru darbu iepazīšana palīdz pasaules kultūras zīmju izzināšanā? Kas ir nepieciešams patstāvīgā radošā darbā, pēc izvēles izmēģinot rakstnieka vai tulkotāja lomu?	8.7. Laiks Kā salīdzināt savu pieredzi ar latviešu autoru prozas darbos radīto priekšstatu par skolu dažādos laikos, izmantojot iepazīto literāro darbu iespaidus, citātus diskusijā par nākotnes skolu?	8.8. Spēle Kas nepieciešams, lai sadarbības grupā iepazītu radioteātra specifiku un realizētu savas dramaturģiskas epizodes radīšanu un prezentēšanu?
Teātra māksla	8. Procesā veidots iestudējums Kā piedzīvot māksliniecisku sadarbību, grupā pašradot scenāriju par aktuālu tēmu, izmantojot dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus un kopīgi veidojot skatuvisku iestudējumu?							

9. KLASE									
Mūzika	9.1. Vadmotīvi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniatūras mūzikā Kuros mūzikas žanros un ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot romantisma laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiku kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kuriem kompozīcijas paņēmieniem komponisti skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/nošaņu mūzikā?	9.7. Džeza Kuri mūzikas valodas elementi ir raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?	9.9. Rokmūzika un populārā mūzika (izvēles temats) Kuri rokmuikas un populārās mūzikas virzieni man ir tuvāki?
Vizuālā māksla	9.1. Skaistuma un estētikas izpratne senajā pasaulē un antīkajā laikmetā Kā atšķirt un komentēt mākslas darbā attēloto garīgo un fizisko skaistumu?		9.2. Viduslaiku māksla Kā viduslaiku mākslu attēlot ar laikmetīgās mākslas izteiksmes līdzekļiem un paņēmieniem?		9.3. Renesanses un baroka stila studijas Kādu estētisku un emocionālu pārdzīvojumu rada renesanses un baroka laika māksla?		9.4. Modernisms mākslā un tā rašanās iemesli Kas ir modernisms, un kā raksta manifestu?		9.5. Identitāte un laikmets mākslā Kā izvēlēties un attēlot sev raksturīgo pašportretā?
Literatūra	9.1. Fantāzija Kā patstāvīgi izvēlēta lasāmviela atspoguļo lasītāja pieredzi?	9.2. Tradīcijas Kāpēc mūsdienās svarīgi izziņāt latviešu senos mītus un folkloru?	9.3. Pasaule Kā eposs veido nacionālo vērtību pamatu gan tā tapšanas laikā, gan XXI gs. jaunieša pieredzē?	9.4. Laiks 1. Kā esejas žanrā apvienojas laikmeta aktualitātes un personiskais redzējums? 2. Kuri ir aktuālie laikmetīgajā latviešu literatūrā risinātie jautājumi?	9.5. Daba Kā dokumentālās literatūras un daiļliteratūras darbos atklājas rakstnieka paša pieredzētais (autobiogrāfiskie elementi)?	9.6. Mājas Kā dzejā (motīvi, tēli, izteiksme) atklājas attieksme par katram savu īsto vietu pasaulē – mājām?	9.7. Draugi Cik daudzveidīgi parādās komiskais literārā darbā (vienas vai dažādu valstu literatūras piemēros)?	9.8. Spēle Kāpēc noteikti darbi literatūrā – gan klasiskajā, gan laikmetīgajā – kļūst populāri; vai popularitāte un mākslinieciskā vērtība vienmēr ir līdzsvarā?	
Teātra māksla	9. Klasiskās teātra formas (komēdija un traģēdija) Kā piedzīvot māksliniecisku sadarbību iestudējuma veidošanā, izmantojot klasiskus dramaturģijas tekstus un dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus?								

6. pielikums

Mūzikas valodas elementu apguves secība

Mūzikas valodas elementi	1.–3. klase	4.–6. klase	7.–9. klase
Nošu raksts, klaviatūra	Līnijkopa, vijoles atslēga (sol)		Basa atslēga
	Nošu galviņa, kātiņš, slita, karodziņš		
	Taktsmērs, takts, taktssvītra	Nošu partitūra	
	Dubultsvītra, atkārtojuma zīme		
	Klaviatūra, tonis, pustonis (baltie, melnie taustiņi)	Alterācijas zīmes: diēzs, bemols, bekars	
	Nošu nosaukumi, to atrašanās vieta līnijkopā, uz klaviatūras	Nošu nosaukumi burtu sistēmā	Nošu zilbju nosaukumu rašanās
Pakāpju intonācijas, skaņkārtas, tonalitātes	Noturīgās pakāpes, nenoturīgo pakāpju apdziedāšana, tercu soļi	Kvartu soļi (II–V, VII–III, VI–III)	
	Skaņkārtas: pentatonika, mažors, minors, tonika	Harmoniskais, melodiskais minors	Re mažors, si minors, Si $\flat$ mažors, sol minors
	Do mažora gamma, la minors (dabiskais)	Fa mažors, re minors, Sol mažors, mi minors	
Intervāli, akordi	Atstatums starp skaņām	Intervāls Konsonanses, disonanses	
	Tonikas trijskanis Akords		I, IV, V pakāpju trijskaņi Dominantseptakords

Mūzikas valodas elementi	1.–3. klase	4.–6. klase	7.–9. klase
Metroritms: pulss, metrs, taktsmērs, ritma vienības, ritma grupas	Pulss, akcents, metrs	Vienmērīgi, nevienmērīgi mainīgs metrs	Jaukts metrs
	Taktsmērs $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$	$\frac{3}{8}$ taktsmērs $\frac{6}{8}$ taktsmērs	$\frac{5}{4}$ taktsmērs
	1.–2. klase 3. klase Pauzes: ritma vienībām atbilstošas	Ritma grupas: 4.–5. klase 6. klase 	 Sinkope, triole
	Ritma ostinato		
Citi mūzikas izteiksmes līdzekļi	Skaņu īpašības: augstas, vidējas, zemas, īsas, ilgas, skaļas, klusas		
	Temps: ātrs, vidējs, lēns	<i>allegro, moderato, lento</i>	
	Dinamika: skaļi, vidēji skaļi, klusi	<i>forte, mezzo forte, piano</i>	Pastiprinot skanējumu (<i>crescendo</i>), klusinot skanējumu (<i>diminuendo</i>)
	Melodiskā līnija: augšupejoša, lejupejoša, līdzena, lēcienveida, viļņveida		
	Reģistrs: augsts, vidējs, zems		
	Skaņas nokrāsa: gaiša, tumša, spoža, samtaina	Tembrs	
	Skaņveide: īsi, aprauti (stakato), saistīti, plūstoši (legato)	Glisando, aleatorika	Sonorika, klusters
			Burdons

7. pielikums

Mūzikas žanri, formas, izpildītājsastāvs

Mūzikas žanri, formas, izpildītājsastāvs	1.–3. klase	4.–6. klase	7.–9. klase
Mūzikas žanri, mūzikas formas	Dziesma	Šūpuļdziesma, patriotiskā dziesma	Revolucionārā dziesma
	Himna		
	Deja: polka, valsis	Gavote, menuets, sarabanda, tango	Polonēze, mazurka, čarlstons, rokenrols
	Maršs		
	Solodziesma, kordziesma		Kantāte, oratorija
		Sakrālā mūzika	Gregoriskais dziedājums, mesa
			Sonāte, simfonija
		Populārā mūzika	Reps, roks
	Orķestra mūzika	Kamermūzika: trio, kvartets	Etīde, noktirne, prelūdijs, serenāde
		Opera: uvertūra, ārija, rečitatīvs, duets, ansamblis, koris	Rokopera
		Balets	
		Teātra mūzika. Kinomūzika	Mūzikls
	Pants, piedziedājums	Periods: motīvs, frāze, teikums	Variācijas
	Rondo	Vienkārša divdaļu forma	Vienkārša trijdaļu forma
	Kanons		
			Spirīčuels, gospels, regtaims, blūzs
			Džezs: tradicionālais, svings, bībops, kūldžezs

Mūzikas žanri, formas, izpildītājsastāvs	1.–3. klase	4.–6. klase	7.–9. klase
Mūzikas instrumenti, izpildītājsastāvs	Balss, klavieres, vijole, bungas, stabule, kokle, trīdeksnis, dūdas	Āžrags, sietiņš	Lauta, rata lira, fidele, blokflauta, krumhorns
	Trompete, flauta, kontrabass, klarnete	Mežrags, oboja, fagots	
		Ērģeles, zvani	Ģitāra
	Orķestris: simfoniskais, pūtēju	Simfoniskā orķestra mūzikas instrumentu grupas	Elektroniskie mūzikas instrumenti Džeza orķestri: bigbends
	Solo, koris	Ansambļi: vokālie, vokāli instrumentālie, instrumentālie	
		Koru veidi: jauktais, vīru, sieviešu, bērnu, senioru, kamerkoris	
	Folkloras kopa	Lauku kapela	“Godu balsi”, postfolklorā
	Karla Orfa instrumentārijs		

8. pielikums

Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums

Izmantošanas nolūks	Mācību līdzekļu veids	Mācību līdzekļu nosaukums
Mācību stundu sagatavošanai un demonstrējumiem	Metodiskie materiāli	Nošu partitūras, uzskates materiāli, atgādnēs, papildliteratūra
	Darba piederumi	Dažādi kancelejas piederumi
	Mūzikas instrumenti	Klavieres, kokle, ģitāra vai cits mūzikas instruments, kura spēli pārvalda mūzikas skolotājs; didaktiskās spēles, kas saistītas ar mūziku, komponistiem.
	IT un ierīces, kuras ir savietojamas ar IT	Digitālās planšetes (vienas klases darba nodrošināšanai – komplekts koplietošanai); projektors; datu kamera; skandas; audioieraksta sistēma; mikrofons; videokamera; interaktīvā tāfele
Skolēniem darbam (individuālajam/pāru/grupu darbam, piemēram, skandēšanas partitūras)	Mācību materiāli	Nošu lapas (burtnīcas), zīmulis, dzēšgumija, krāsu zīmuli, darba lapas
	Kolekcijas	Mūzikas ierakstu kolekcija
	Papīrs	A4, A3 zīmēšanas papīra lapas, loksnes
	Papildmateriāli	Uzskates materiāli grupu/pāru darbiem; ritma, pakāpju kartītes; pakāpju skala, klaviatūra, bīdāmā nots, komponistu attēli; plakāti ar mūzikas instrumentiem, orķestru izvietojumu; nošu pultis, spogulis, kamertonis, metronoms, tāfele ar nošu līnijām
	Mūzikas instrumenti, instrumentārijs	Klavieres, sintezators, ģitāra, blokflautas, kokle, Orfa instrumentārijs, dalītais metalofons, skanošās caurules (ar hromatismiem), stabules, kociņi, trijstūris, trīdeksnis, sietiņš, tamburīns, zvaniņi, šeikeri; mazās, lielās bungas; rokas bungas, zvārgulis, koka kaste (kumeliņš), marakass, guiro, agogo (koka), šķīvji, kastaņetes, džamba, kaste (kahons), bongo, katliņš, lietus – koks, robdēlis, tarkšķis, svilpaunieki, vargāns
Skolēniem informācijas ieguvei	Drukātā izziņas literatūra	Vārdnīcas, mūzikas literatūras grāmatas
	Elektroniskie izziņas avoti	Letonika.lv https://www.letonika.lv/ ; https://www.oxfordmusiconline.com/ ; https://enciklopedija.lv/
	Uzskates materiāli	Atgādnēs, plakāti, afišas
Piederumi, iekārtas, ierīces mācību vides nodrošināšanai		Pilnīgi aptumšojami logi; krīta tāfele vai tumša siena, kas krāsota ar speciālo krāsu (paraugs – LNB Virtakas klase), dažādas krāsas krīti; projektors, audio/video iekārtas, mūzikas instruments (klavieres), nošu pultis
Mācību darbnīca mūzikas nodarbībām		Galdi (vai pārnēsājamas koka virsmas), iespēja izbīdīt galdus, atstājot brīvu vietu; nošu pultis

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

Valsts izglītības satura centra īstenotā projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" mērķis ir izstrādāt, aprobēt un pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai, lai skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T Ņ Ē